

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES



ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ

**Η ρητορική της πολιτικής συνέντευξης
Ερωτήσεις και απαντήσεις
Ποιοτική έρευνα συνεντεύξεων δύο Ελλήνων πολιτικών**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεώργιος Σταματάκης

Αθήνα, 2018

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Κακαβούλια Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου, Επιβλέπουσα

Δημηρούλης Δημήτρης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Ζέρη Περσεφόνη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου



Copyright © Γεώργιος Σταματάκης, 2018

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	6
1.1 Ειδησεογραφική πολιτική συνέντευξη.....	6
1.2 Συνεντευξιακά Ζεύγη	10
1.2.1 Ερωτήσεις.....	11
1.2.2 Απαντήσεις.....	15
1.3 Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	17
2. Κριτική Παρουσίαση Μελετών	21
2.1 Bull & Mayer	21
2.2 Clayman & Heritage.....	26
2.3 Κακαβούλια.....	29
3. Υλικό.....	36
4. Μεθοδολογία.....	38
5. Έρευνα-Αποτελέσματα	39
5.1 Άμεσες Απαντήσεις.....	39
5.2 Έμμεσες Απαντήσεις.....	46
5.3 Μη απαντήσεις	52
6. Συζήτηση-Συμπεράσματα.....	63
Πηγές-Βιβλιογραφία	66

Περίληψη

Σκοπός συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η μελέτη των ερωτήσεων και απαντήσεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνέντευξης που λαμβάνει χώρα στην τηλεόραση. Αρχικά αναφέρονται σε μορφή εισαγωγής θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικές με τις συνεντεύξεις, τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις. Εξετάζονται λεπτομερώς οι σημασιολογικές δομές των ερωτήσεων και η πραγματολογική σχέση τους με τις αντίστοιχες δομές των απαντήσεων οπότε και εντοπίζεται το χάσμα σύμφωνα με το οποίο σημειώνουμε τον όρο υπεκφυγή. Ακολούθως παρατίθεται βιβλιογραφική επισκόπηση των σημαντικότερων μελετών που έχουν συγγραφεί σχετικά με το θέμα [των Bull & Mayer, Clayman & Heritage, Κακαβούλια (βασισμένη στις τυπολογίες των Gnisci-Bonaiuto και Harris)]. Στο τέλος διερευνώνται σε βάθος αποσπάσματα από εννέα τηλεοπτικές συνεντεύξεις, οι οποίες παρατίθενται στο Παράρτημα, και αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους οι πολιτικοί Ευάγγελος Βενιζέλος και Ντόρα Μπακογιάννη απαντούν στις ερωτήσεις τις οποίες τους θέτουν οι δημοσιογράφοι. Ως βάση της έρευνας χρησιμοποιούνται οι τυπολογίες τις οποίες χρησιμοποιεί στη μελέτη της η Κακαβούλια, δηλαδή των Gnisci & Bonaiuto (1993) για τις ερωτήσεις και της Harris (1991) για τις απαντήσεις.

Λέξεις-Κλειδιά: ειδησεογραφική συνέντευξη, τηλεόραση, υπεκφυγή, συνεντευκτής, συνεντευξιαζόμενος.

The rhetoric of political interview
Questions and replies
Qualitative research interviews of two Greek politicians

Georgios Stamatakis

Abstract

The purpose of writing this MA thesis is to study the questions and answers in the context of the political interview that takes place on television. At the introduction, the theoretical approaches to interviews, questions and answers will be examined followed by detailed examination of the significance of the syntactic and semantic structure of the questions and their pragmatological relationship with the corresponding structures of the answers. At this point is detected the discontinuity according to which we notice the term of equivocation. A bibliographic overview of the most important studies that have been written on the issue [Bull & Mayer, Clayman & Heritage, Kavavoulia (based on the Gnisci-Bonaiuto's and Harris' typologies)] will be considered. Finally, the extracts of nine TV interviews, which are listed in the Appendix, will be explored in depth and the ways in which politicians Evangelos Venizelos and Dora Bakoyanni answer the questions posed to them by interviewers will be analyzed. The basis of the research is the typologies used in the study of Kakavoulia [Gnisci-Bonaiuto's (1993) for the questions and Harris' (1991) for the answers].

Keywords: news interview, television, equivocation, interviewer, interviewee.

1. Εισαγωγή

1.1 Ειδησεογραφική πολιτική συνέντευξη

Στην εποχή της τηλεόρασης οι πολιτικές συνεντεύξεις έχουν αναχθεί σε μία από τις πιο σημαντικές έννοιες της πολιτικής επικοινωνίας. Συνεπώς, «οι διαλογικές ικανότητες των πολιτικών υφίστανται έναν εξονυχιστικό έλεγχο από τους σύγχρονες μελετητές της πολιτικής επικοινωνίας, των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και κάθε άλλου συναφούς κλάδου» (Beattie, 1982). Στο πλαίσιο αυτό «ό τι παρουσιάζεται ως διάλογος σε μία συνέντευξη είναι στην πραγματικότητα μία παράσταση» (Blum-Kulka, 1993), προγραμματισμένη να λάβει χώρα για ένα ακροατήριο αποτελούμενο από δυνητικά εκατομμύρια ανθρώπους.

Ο όρος συνέντευξη αναφέρεται για πρώτη φορά, με την έννοια με την οποία χρησιμοποιείται σήμερα, στο λεξικό του Webster (“New International Dictionary of the English Language”, 1913, σ. 781¹) όπου και ορίζεται ως «συνομιλία ή υποβολή ερωτήσεων με στόχο την εκμείωση πληροφοριών για δημοσίευση». Ο ορισμός βεβαίως σε κάθε λεξικό γίνεται προσπάθεια να αποτυπώνει εν συντομία και παράλληλα με ακρίβεια κάθε πτυχή που συνιστά την εκάστοτε προσδιοριζόμενη έννοια. Στην πρώτη αυτή απόπειρα αντλούμε τις βασικές πληροφορίες για την έννοια «συνέντευξη». Πρόκειται, λοιπόν, για μια συνομιλία, κάτι που σημαίνει ότι αναφέρεται σε δύο τουλάχιστον παριστάμενα πρόσωπα τα οποία εκφέρουν λόγο και μάλιστα λόγο ο οποίος καθορίζει και τους ρόλους του καθενός από τα πρόσωπα. «Η συνέντευξη αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση και τεχνική συλλογής πληροφοριών σε ειδησεογραφικό πλαίσιο από τον 20^ο αιώνα και έπειτα» (Schudson, 1994). Η υποβολή ερωτήσεων τοποθετεί αυτόματα το ένα πρόσωπο στην θέση του συνεντευκτή, ήτοι του δημοσιογράφου, καθόσον μελετάται το φαινόμενο της συνέντευξης στο πεδίο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Καθώς όμως το πεδίο μελέτης της παρούσας εργασίας αφορά ειδικά στην πολιτική συνέντευξη, είναι αυταπόδεικτο ότι το άλλο πρόσωπο το οποίο καλείται να απαντήσει ή όχι στις ερωτήσεις είναι ένα πολιτικό πρόσωπο. Στον ορισμό αναφέρεται ρητά και ο στόχος για τον οποίο πραγματοποιείται μία συνέντευξη, ο οποίος δεν είναι άλλος από την παροχή πληροφοριών από τον συνεντευξιαζόμενο προς τον συνεντευκτή και εν τέλει στο αναγνωστικό, ακροαματικό ή τηλεθέαμον κοινό -εφόσον γίνεται ρητή αναφορά στην δημοσίευση- ανάλογα με το εκάστοτε μέσο που χρησιμοποιείται για την εν λόγω μετάδοση (έντυπος και ηλεκτρονικός Τύπος,

¹ Ανάκτηση από <https://www.websters1913.com/words/Interview>.

ραδιόφωνο, τηλεόραση).

«Η απόπειρα του ενός μέρους να αποσπάσει πληροφορίες από το άλλο μπορεί ιστορικά να αναχθεί ως συνομιλιακό φαινόμενο στην αρχαία Ελλάδα και στα διαλεκτικά έργα του Πλάτωνα, όπου ο συνήθης πρωταγωνιστής φιλόσοφος Σωκράτης διά της μαιευτικής μεθόδου και θέτοντας αλλεπάλληλες ερωτήσεις στον συνομιλητή του προσπαθούσε να αποσπάσει την γνώμη του τελευταίου για συγκεκριμένα θέματα»². Η συνέντευξη αποτελεί σίγουρα μία λεκτική διάδραση μεταξύ εκ πρώτης όψεως δύο αλλά εν τέλει μεταξύ τριών πλευρών. Οι δύο εξ αυτών, ο δημοσιογράφος και ο πολιτικός, βρίσκονται στο προσκήνιο του συνεντευξιακού γεγονότος με τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις που εκφέρονται αλλά η όλη διαδικασία συμβαίνει για να δημοσιευθεί και να αναπαραχθεί, ώστε να φθάσει στο ευρύ κοινό το οποίο εν τέλει θα εκφέρει και αυτό άποψη είτε προβληθεί από τα Μέσα ως αντίκτυπος μιας σημαντικής συνέντευξης είτε λεχθεί εντός των ομάδων του κοινωνικού ιστού στον οποίο ανήκει το εκάστοτε άτομο, μακριά από την δημοσιότητα.

Επιβάλλεται, όμως, να υπεισέλθουμε πλέον πιο διεισδυτικά στην έρευνα μιας συνέντευξης και να εξετάσουμε το πεδίο της πολιτικής συνέντευξης. «Μέσω της πολιτικής συνέντευξης παράγεται πολιτικός λόγος και διάλογος ενώ ταυτόχρονα αναπαρίστανται ιδεολογικές θέσεις και αντιθέσεις» (Harris, 1991). Παράλληλα το πολιτικό πρόσωπο βρίσκει μια διέξοδο δημόσιας έκθεσης, η οποία βεβαίως μπορεί τόσο να ενισχύσει θετικά την δημόσια εικόνα του όσο όμως και να την βλάψει ανεπανόρθωτα. Σύμφωνα με τον Ekström (2001) «η πολιτική συνέντευξη αποτελεί το πεδίο της διαδραστικής επαφής αλλά και της αμοιβαίας επιρροής μεταξύ της πολιτικής και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης», ενώ «ο στόχος της είναι η πειθώ απέναντι στο τρίτο μέρος, που δεν έχει άμεσα δυνατότητα εκφοράς αντιρρητικού ή μη λόγου» (Blum-Kulka, 1983).

«Οι συνεντεύξεις που λαμβάνονται από πολιτικά πρόσωπα αποτελούν επικοινωνιακά γεγονότα τα οποία παρουσιάζουν υψηλό βαθμό συμβατικοποιημένου λόγου» (Κακαβούλια, 2008: 161), κάτι αναμενόμενο αν συνυπολογίσει κανείς ότι πρόκειται για θεσμική συνομιλία με συγκεκριμένη δομή και λεπτομερώς προκαθορισμένους ρόλους. Ο πολιτικός οφείλει να ανταποκρίνεται στις ερωτήσεις του δημοσιογράφου με τρόπο τον οποίο ο ίδιος επιλέγει. Το πολιτικό υποκείμενο είναι ένα

² Martinez, E. R. (2000). *Political interviews, talk show interviews, and debates on british tv: a contrastive study of the interactional organisation of three broadcast genres*. (Μεταπτυχιακή διατριβή, Πανεπιστήμιο Santiago de Compostela, Ισπανία): 15.

πρόσωπο υψηλού κύρους με σημαντική θέση στην δημόσια σφαίρα καθώς αποτελεί εκλεγμένο από τον λαό -συνήθως- πρόσωπο με σημαντική κοινωνική επιρροή που επίσης καλείται να λάβει αποφάσεις σημαντικές για τον τομέα στον οποίο έχει τοποθετηθεί, άλλοτε με λιγότερες αρμοδιότητες και συνεπώς με μειωμένη επιρροή όσον αφορά στην κοινωνία και άλλοτε με ευθύνες υψηλού κινδύνου και κόστους τόσο για τον ίδιο όσο και για τον λαό τον οποίο υπηρετεί.

«Μια ειδησεογραφική συνέντευξη είναι κατά βάση απροσχεδίαστη και απρόβλεπτη»³. Μπορεί και οι δύο πλευρές να έχουν μία γενική εικόνα η οποία θα έχει σχέση με την εκάστοτε πολιτική επικαιρότητα ή τις αρμοδιότητες τις οποίες έχει ο πολιτικός, μπορεί να είναι γνωστή στον πολιτικό ακόμη και η θεματολογία σε τίτλους, ακόμη μπορεί και οι συνομιλητές να έχουν στο νου τους μια λίγο έως πολύ προσχεδιασμένη ερώτηση και απάντηση σε κάθε περίπτωση όμως σε ένα ζωντανό διαδραστικό παιχνίδι όπως στη συνέντευξη «η ικανότητα της κάθε πλευράς να υλοποιήσει την ατζέντα της εξαρτάται απόλυτα από τη συμπεριφορά της άλλης πλευράς» (Πολίτης, 2008). Συνεπώς δεν μπορεί να είναι απολύτως ορισμένη η τροχιά που θα ακολουθήσει μία ειδησεογραφική συνέντευξη. Κάθε στιγμή η καθεμία εκ των δύο πλευρών καλείται να επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο θα κινηθεί απέναντι στα λεγόμενα της άλλης, καλείται να αντιμετωπίσει και να αντικρούσει πολλές φορές κάτι που ενοχλεί, είναι ψευδές ή δεν αποτυπώνει εξ ολοκλήρου την πραγματική εικόνα μιας δεδομένης κατάστασης.

Στο πλαίσιο μελέτης της ειδησεογραφικής συνέντευξης κρίνεται όχι μονάχα σκόπιμο αλλά εξαιρετικά αναγκαίο να εξετάσουμε την λεκτική αυτή διάδραση όπως διαδραματίζεται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και εν προκειμένω στην τηλεόραση. Αυτό συμβαίνει διότι το κάθε Μέσο που μεσολαβεί, ώστε να μεταδοθεί η πληροφορία στο κοινό, έχει τους δικούς του ρυθμιστικούς κανόνες οι οποίοι εύλογα επηρεάζουν τον τρόπο μετάδοσης και πρόσληψης της πληροφορίας, την συμπεριφορά συνεντευκτών και συνεντευξιαζομένων αλλά και πολλές άλλες παραμέτρους. Παραδείγματος χάριν, η εφημερίδα και το περιοδικό προσφέρουν στο αναγνωστικό κοινό μονάχα τον λόγο και μάλιστα αποτυπωμένο, απομαγνητοφωνημένο -στην περίπτωση μιας συνέντευξης- και καταγεγραμμένο επιμελώς τόσο από τον συντάκτη όσο, πολλές φορές, και από τον πολιτικό, ώστε να παρουσιάζεται μια προσεγμένη

³ Πολίτης, Π. (2008). *Ο λόγος της μαζικής επικοινωνίας: Το ελληνικό παράδειγμα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

μορφή σαφώς παραλλαγμένη από τον αυθόρμητο συνομιλιακό λόγο. Το ραδιόφωνο, από την άλλη, πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα καθότι προσφέρεται μεν ο λόγος αλλά ως αυθόρμητη συνομιλιακή ανταλλαγή μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευξιαζόμενου, κάτι που βέβαια στερεί από το ακροατήριο την δυνατότητα να επανέλθει ξανά και ξανά στον λόγο και να εντοπίσει λάθη, παραλείψεις και άλλες δυστοπίες τις οποίες προφανώς θα είχε τη δυνατότητα να επισημάνει στον γραπτό λόγο. Στην σύγχρονη εποχή της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου, προφανώς και προσφέρεται στον ακροατή η δυνατότητα να επανέλθει στην συνέντευξη, κάτι που όμως απαιτεί έρευνα, ίσως κόπο αλλά κυρίως σπατάλη χρόνου τον οποίο δεν έχει εύκολα διαθέσιμο. Το τελευταίο ισχύει και για την τηλεόραση η οποία βεβαίως προσφέρει στον τηλεθεατή εκτός του λόγου και του ήχου και ένα σημαντικό τρίτο στοιχείο, την εικόνα. Μέσω αυτής μπορεί να αποκωδικοποιηθεί καλύτερα μία συνέντευξη καθώς είναι ορατές και αντιδράσεις τόσο του συνεντευκτή όσο και του συνεντευξιαζόμενου που μπορούν να παράσχουν σημαντικές επιπρόσθετες πληροφορίες τόσο στον τηλεθεατή όσο και στον ερευνητή αυτού του κλάδου. Οι αντιδράσεις αυτές μπορεί να είναι μορφασμοί του προσώπου ή κινήσεις του σώματος και κυρίως των χεριών των συμμετεχόντων οι οποίες μπορούν να συνυποδηλώνουν από ευχαρίστηση, ευφορία και ικανοποίηση μέχρι δυσαρέσκεια, απειλητική διάθεση και άλλα πολλά.

Μία ποιοτική προσέγγιση στον λόγο των Μέσων επιτρέπει μια διεισδυτικότερη ματιά πάνω στο παραγόμενο προϊόν (τον λόγο), ενώ μελετώνται βαθύτερα τροπικότητες άλλου είδους όπως η εικόνα και διάφορα στοιχεία εκφοράς του λόγου (π.χ. τόνος, ρυθμός και ένταση φωνής) αλλά και «σωματοποιημένες» μη λεκτικές συμπεριφορές (π.χ. έκφραση προσώπου, κατεύθυνση του βλέμματος, χειρονομίες κ.ά.). Σημαντικό ρόλο σε μια μελέτη μπορεί να παίζει ακόμη και το πλάνου που επιλέγεται από την εκάστοτε μιντιακή παραγωγή, αν δηλαδή θα είναι κοντινό, μεσαίο ή μακρινό.

Η τηλεόραση έχει τους δικούς της σύνθετους κανόνες ώστε να παραχθεί το προϊόν «πολιτική συνέντευξη». Όπως υποστηρίζουν οι Clayman & Heritage (2002: 43-47): «Η ειδησεογραφική πολιτική συνέντευξη συνίσταται στην άρρητη τήρηση ενός «συμβολαίου» μεταξύ του δημοσιογράφου-συνεντευκτή και του πολιτικού-συνεντευξιαζόμενου». Συμβαίνει τα δύο εμπλεκόμενα πρόσωπα να έχουν αλληλεξαρτώμενα «συμφέροντα». Όσο ο δημοσιογράφος έχει ανάγκη από ένα καλεσμένο πολιτικό πρόσωπο ώστε να πραγματοποιήσει τη συνέντευξη, να κάνει δηλαδή τη δουλειά του, άλλο τόσο έχει το πολιτικό πρόσωπο ανάγκη την πρόσβαση στην δημοσιότητα, κάτι που αν το χειριστεί σωστά θα του αποφέρει πολλαπλά οφέλη,

θα καταστήσει δυναμική την παρουσία του στην δημόσια σφαίρα, θα κληθεί και θα επανακληθεί από τα Μέσα και θα έχει θετικό αντίκτυπο στον λαό, ο οποίος το έχει ή καλείται να το εκλέξει σε κάποιο δημόσιο αξίωμα. Καλείται, λοιπόν, ο πολιτικός να κρατήσει ζωντανό το ενδιαφέρον των τηλεθεατών εάν επιθυμεί να συνεχίσει την παρουσία του στα Μέσα και να αποτελεί μια δυνατή υποψηφιότητα για να ξανακληθεί να πραγματοποιήσει συνέντευξη σε μία ειδησεογραφική εκπομπή. «Οι διάφορες ειδησεογραφικές εκπομπές καλούν με τρόπο επιλεκτικό συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα τα οποία, το καθένα για διαφορετικούς λόγους, παρουσιάζουν ενδιαφέρον»⁴. Αν στις πρώτες του ραδιοτηλεοπτικές συνεντεύξεις το πολιτικό πρόσωπο είναι αδιάφορο είναι εύλογο ότι θα υποστεί ενός είδους αποκλεισμό από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, διότι εφόσον είναι ένας βαρετός ή μη συνεργάσιμος συνεντευξιαζόμενος, το ενδιαφέρον του κοινού θα είναι μειωμένο με κόστος στα νούμερα τηλεθέασης. Οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί είναι επιχειρήσεις και μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις πολύ επικερδείς. Το διαφημιστικό προϊόν είναι αυτό που προσφέρει τα κυριότερα και υψηλότερα έσοδα σε ένα Μέσο. Ωστόσο, μία εταιρεία θα επιχειρήσει να διαφημίσει το προϊόν της σε ένα πρόγραμμα με υψηλά νούμερα τηλεθέασης ώστε να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αγορά και περισσότερη ζήτηση στο προϊόν της. Εάν τα νούμερα τηλεθέασης σε ένα ειδησεογραφικό πρόγραμμα παρουσιάζονται μειωμένα με την εμφάνιση συγκεκριμένων προσώπων στη θέση των συνεντευξιαζόμενων είναι προφανές ότι οι διαφημιστικές εταιρείες δεν θα προσφέρουν υψηλά ποσά για την προβολή των προϊόντων τους.

1.2 Συνεντευξιακά Ζεύγη

Στο πλαίσιο της μελέτης που πραγματοποιείται για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας όπου μελετάται ο τρόπος απόκρισης των συνεντευξιαζόμενων πολιτικών σε σχέση με το είδος της ερώτησης, είναι σαφές ότι πρέπει να οριστεί λεπτομερώς ποια είναι η έννοια του συνεντευξιακού ζεύγους. Αν και μια συνέντευξη που λαμβάνει χώρα σε μία ραδιοτηλεοπτική εκπομπή δεν είναι απολύτως προσχεδιασμένη, δεν πρόκειται περί μίας ανοργάνωτης εκπομπής όπου καθετί είναι επιτρεπτό. Κάθε θέμα στο οποίο γίνεται αναφορά εντός της συνέντευξης αποκτά νόημα και οργανώνεται μέσα στο διαδραστικό παιχνίδι εναλλαγής συνεισφορών όπως αυτό παίζεται από τους εκάστοτε

⁴ Croteau, D., Hoynes, W. (1994). *By Invitation Only: How the Media Limit Political Debate*. Monroe, ME: Common Courage.

δημοσιογράφους και πολιτικούς.

Ερώτηση και απάντηση από κοινού αποτελούν ένα συνεντευξιακό ζεύγος. Το σχήμα αυτό της προηγηθείσας ερώτησης και της ακολουθούμενης απάντησης είναι βασικό για την κατανόηση του τρόπου παραγωγής μίας ειδησεογραφικής πολιτικής συνέντευξης. Παρακολουθώντας ένα τέτοιο σχήμα σε μία εκπομπή μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι την στιγμή εκείνη παράγεται συνεντευξιακός λόγος. Η δυαδική αυτή σχέση υποδεικνύει και ένα σύνολο από κανόνες σύμφωνα με τους οποίους «ο συνεντευκτής ερωτά με τρόπο αρμόζοντα στην εκάστοτε περίσταση και ο συνεντευξιαζόμενος αποκρίνεται στην ερώτηση με ανάλογο τρόπο».⁵ Μέσω της ερώτησης ζητείται η διοχέτευση μιας γνωστής ή νέας πληροφορίας από τον πολιτικό προς τον δημοσιογράφο και το κοινό.

1.2.1 Ερωτήσεις

Η ερώτηση αλλά και η απόκριση οι οποίες διερευνώνται καλούνται στο επιστημονικό πεδίο *συνεισφορές* στο εκάστοτε επικοινωνιακό γεγονός, εν προκειμένω στη συνέντευξη. Η εναλλαγή συνεισφορών μεταξύ των δύο πλευρών καλείται από τους Atkinson & Drew (1979) “turn-type preallocation” κάτι που μπορεί να αποδοθεί στην ελληνική γλώσσα και ως «προκατανομή τύπου συνεισφοράς». Με αυτόν τον τρόπο προσδίδεται στον συνεντευκτή ο ρόλος της υποβολής ερωτήσεων και στον συνεντευξιαζόμενο αυτός της παροχής απαντήσεων.

Ωστόσο, αυτό είναι το βασικό σχήμα και η σταθερή ιδεατή μορφή μιας συνέντευξης. Είναι όμως αντιληπτό από κάθε άνθρωπο που έχει παρακολουθήσει έστω λίγες συνεντεύξεις στην ζωή του ότι δεν τηρείται αυστηρά μια τέτοια ακολουθία. Συχνότατα παρουσιάζονται αποκλίσεις από τις ιδιότητες του ρόλου που έχει αποδοθεί σε καθεμιά από τις δύο πλευρές. Έτσι, όλοι λίγο πολύ έχουμε παρατηρήσει ότι οι συνεντευκτές συχνά διαφωνούν με τους συνεντευξιαζόμενους διατυπώνοντας θέσεις -και όχι ερωτήσεις- που συγκρούονται με τις απαντήσεις των πολιτικών ενώ άλλοτε τις υπερασπίζονται και συνηγορούν σε αυτές. Επίσης, είναι σύνηθες το φαινόμενο οι συνεντευξιαζόμενοι να ερωτούν και οι ίδιοι στο πλαίσιο του διαλόγου τους συνεντευκτές κάτι που αποκλίνει από το σχήμα που προσδίδει σε αυτόν την ιδιότητα να απαντά μονάχα και όχι να υποβάλλει ερωτήσεις, να πραγματοποιεί αυτόκλητα

⁵ Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). *Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα»*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης: 127.

σχόλια ή να προβαίνει σε άμεση ή έμμεση αλλαγή της θεματολογίας (agenda swifiting).

Η ερώτηση που πραγματοποιεί ο δημοσιογράφος είναι αυτή που εισάγει την θεματολογία της συνέντευξης κάθε φορά και παρέχει το πλαίσιο εντός του οποίου καλείται να αποκριθεί ο πολιτικός εάν βέβαια δεν επιθυμεί να φανεί παράφρων. Είναι οι ερωτήσεις αυτές που:

«θέτουν την θεματολογία της συνέντευξης, για να επιδείξουν και να οριοθετήσουν την συνεισφορά που ο συνεντευξιαζόμενος προσδοκούσε να έχει κι επίσης για να ασκήσουν πίεση στον συνεντευξιαζόμενο, ώστε να επιβεβαιώσει ή να διαψεύσει θέσεις και προϋποθέσεις και να ζητήσει πληροφορίες που ίσως χρησιμοποιηθούν εναντίον του» (Ekström, 2009: 700).

Ο δημοσιογράφος, λοιπόν, κατέχει ηγεμονική θέση μεταξύ των δύο πλευρών διότι είναι αυτός που «απλώς θέτει ερωτήσεις» και με αυτόν τον τρόπο ασκεί έλεγχο, ο οποίος με την σειρά του κρίνεται αν είναι σε σωστές βάσεις ή όχι τοποθετημένος.

«Η ερώτηση ως γλωσσική λειτουργία δηλώνει την άγνοια του ομιλητή ως προς ορισμένες πληροφορίες»⁶ και αυτήν «την άγνοια καλείται να άρει ο συνομιλητής (εν προκειμένω ο πολιτικός) με την παροχή της απάντησης⁷». Συνεπώς, η ερώτηση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της απάντησης. Ερώτηση και απάντηση αποτελούν ένα στενά συνδεδεμένο ζεύγος εκφωνημάτων, το οποίο καθίσταται βασικό στοιχείο της επικοινωνίας. Επομένως, ο δημοσιογράφος ελέγχει με την ερώτηση το επικοινωνιακό γεγονός και ο πολιτικός καλείται να δώσει μια απάντηση το περιεχόμενο της οποίας θα είναι συναφές με αυτό που ζητά να παράσχει η ερώτηση.

«Η συνεισφορά του συνεντευκτή με τις ερωτήσεις που θέτει μπορεί να έχει μια διπλή μορφή, να είναι είτε απλή είτε προλογισμένη» (Clayman & Heritage, 2008: 248-53). Η απλή ερώτηση είναι η ολοκλήρωση της συνεισφοράς του συνεντευκτή χωρίς συστατικά στοιχεία άλλων συνεισφορών⁸. Η απλή όμως αυτή μορφή δεν είναι η συνηθέστερη σε μια ειδησεογραφική πολιτική συνέντευξη. Συνήθως παρατηρούνται «συνθετότερα σχήματα που καλούνται προλογισμένες ερωτήσεις και περιλαμβάνουν περισσότερες από μία ερωτηματικές μονάδες»⁹. Στις ερωτήσεις αυτές υπάρχει συνήθως

⁶ Bull, P. E. (1994). On Identifying Questions, Replies and Non-Replies in Political Interviews. *Journal of Language and Social Psychology*, 13, (2): 115.

⁷ Μπακάκου-Ορφανού, Α. & Παναρέτου, Ε. (2003). Η λειτουργία της ερώτησης στο μη διαλογικό κείμενο. Πρακτικά 6^{ου} Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας, Ρέθυμνο, 18-21 Σεπτεμβρίου 2003. Ηλεκτρον. Εκδόσεις: Τομέας γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης: 401.

⁸ Π.χ. «Τώρα δηλαδή ο Schäuble προιονίζει την επόμενη κυβέρνηση, όποια και αν είναι;» (Βλ. Παράρτημα, σελ. 37).

⁹ Sacks, H., Schegloff, E. A. & Jefferson, G. (1974). A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation. *Language*, 50, (4): 696-735.

ενός είδους πρόλογος, εξ ου και η ονομασία «προλογισμένες», υπάρχουν δηλαδή μία ή και περισσότερες δηλώσεις (χωρίς ερωτηματική μορφή) οι οποίες οδηγούν στην τελική υποβολή της ερώτησης¹⁰. Οι δηλώσεις αυτές παρέχουν ένα πλαίσιο στήριξης θα μπορούσε κανείς να πει στην ερώτηση καθ' αυτήν, και δεν καλούνται οι συνεντευξιαζόμενοι να απαντήσουν σε αυτές τις προεισαγωγικές δηλώσεις.

Στο άρρητο «συμβόλαιο» μεταξύ των δύο πλευρών περιλαμβάνεται η γνώση ή υποψία του συνεντευξιαζόμενου για την ύπαρξη αυτών των δηλώσεων που προηγούνται μιας ερώτησης και γι' αυτό δεν παρεμβαίνουν σε αυτές αλλά «συνεργάζονται» με τους συνεντευκτές, ώστε να ολοκληρώσουν τη συνεισφορά τους με την υποβολή μιας ερώτησης. Δηλαδή, δεν τους διακόπτουν ακόμη και αν φέρουν αντιρρήσεις στο πλαίσιο που διαμορφώνεται από τον δημοσιογράφο στις δηλώσεις αυτές, αλλά περιμένουν να καταλήξει στην ερώτηση και μετά να φέρουν τις όποιες αντιρρήσεις. Αυτό έχει παρατηρηθεί σε πλήθος μελετών των ειδησεογραφικών συνεντεύξεων και υποστηρίζεται από τους Clayman (1988), Greatbatch (1988) και Schegloff (1988-9).

Είναι λοιπόν σαφές ότι υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών ώστε να παραχθεί συνεντευξιακός λόγος. Μέχρι να παραχθεί μία αναγνωρίσιμη στον συνεντευξιαζόμενο αλλά και στο κοινό ερώτηση από τον συνεντευκτή, όσο εχθρική ή ύποπτη είναι μία εισαγωγική δήλωση, η υπομονή και ο αυτοέλεγχος του πολιτικού αποτελούν προτερήματα ώστε να μην απαντήσει επιθετικά διακόπτοντας τον συνομιλητή του αλλά να περιμένει καρτερικά να φέρει την όποια αντίδραση μετά την παραγωγή από πλευράς δημοσιογράφου μιας ερώτησης αναγνωρίσιμης, με την γραμματική ή και λειτουργική μορφή της.

Οι ερωτήσεις μπορούν να έχουν είτε αναδρομική είτε προδρομική αξία. Στην πρώτη περίπτωση μπορούμε να εντοπίσουμε ερωτήσεις οι οποίες χτίζονται επί τη βάση προηγούμενων παρατηρήσεων από πλευράς του συνεντευξιαζόμενου καθώς και ερωτήσεις που τείνουν να ελέγχουν προηγούμενες παρατηρήσεις¹¹. Στη δεύτερη περίπτωση εντοπίζονται ερωτήσεις ανοιχτές και με μεγάλο περιθώριο απάντησης από πλευράς συνεντευξιαζόμενου καθώς και ερωτήσεις που μειώνουν το περιθώριο

¹⁰ Π.χ. «Αναρωτιέμαι, όμως, λέτε: “Όταν τους το λέει, τους βάζει τα ζητήματα” από την άλλη μεριά εσείς συμφωνείτε, δηλαδή, με την αντιμετώπιση που έχουνε ΔΝΤ και Ευρωπαίοι απέναντί μας; Δηλαδή, δεν έρχεται μια πραγματικότητα δύσκολη ν' αντιμετωπίσει; Όχι μόνο τη συμφωνία που υπόγραψε. Αυτά που ζητάνε τώρα, καινούργια πράγματα, εργασιακά...κι εσείς λέτε...» (Βλ. Παράρτημα, σελ. 71).

¹¹ Π.χ. «Ακριβώς (γέλιο). Εκεί όμως, εσείς θα κληθείτε όμως να απαντήσετε σε ένα πολιτικό τοπίο τι θα κάνετε.». (Βλ. Παράρτημα, σελ. 24). Με το επίρρημα εκεί γίνεται αναφορά στο προηγούμενο εκφώνημα του πολιτικού από την δημοσιογράφο και ακολουθεί η ερώτησή της.

απάντησης του πολιτικού και τον πιέζουν να αποκριθεί με ορισμένο τρόπο¹².

«Οι ερωτήσεις σε οποιοδήποτε πλαίσιο και αν τις συναντήσουμε είναι σαφές ότι κωδικοποιούν στάσεις και απόψεις»¹³. Επομένως, στο πλαίσιο μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης η οποία προβάλλεται στο ευρύ κοινό και πιθανόν έχει μεγάλη επιρροή, ο εκάστοτε συνεντευκτής πρέπει να προσπαθεί να επιτύχει μία σχετική ισορροπία μεταξύ της αμεροληψίας και της αντιπαλότητας, δύο δημοσιογραφικών αξιών πολύ σημαντικών. Ο σχεδιασμός των ερωτήσεων πρέπει, λοιπόν, να είναι με τέτοιο τρόπο σκαρωμένος ώστε να γίνονται μεν επιθετικές ερωτήσεις όταν αυτό απαιτείται αλλά να μην είναι φανερή κάποιου είδους προκατάληψη εναντίον του συνεντευξιαζόμενου πολιτικού. Η απαιτούμενη όχι ουδετερότητα αλλά ουδετεροφάνεια στις ερωτήσεις των συνεντευκτών μπορεί να επιτευχθεί με διαφορετικούς τρόπους. Παραδείγματος χάριν «να χρησιμοποιήσει ο συνεντευκτής την άποψη μιας τρίτης πλευράς, η οποία μπορεί να είναι ο λαός, μια απρόσωπη ομάδα, ο Τύπος, πολιτικοί σύμμαχοι ή αντίπαλοι του συνεντευξιαζόμενου ή και με την απόκρυψη του υποκειμένου που εκφράζει την τρίτη πλευρά με χρήση συνήθως παθητικής φωνής¹⁴».¹⁵

Εξαιρετικά διακριτό είναι το φαινόμενο αυτό που ο Goffman έχει ονομάσει *footing*, όταν δηλαδή ο συνεντευκτής αλλάζει διαδραστικό ρόλο εν τω μέσω της ίδιας της ερώτησης αλλά και γενικότερα κατά την διάρκεια της συνέντευξης. Με τον τρόπο αυτό φαίνεται ότι ο πολιτικός έχει απέναντί του όχι μόνον τον συνεντευκτή αλλά κάθε έναν αντίπαλό του ξεχωριστά. Η αλλαγή του διαδραστικού ρόλου του συνεντευκτή (*footing*) είναι η προσπάθειά του να αποστασιοποιηθεί από αυτό που ο ίδιος λέει στην ομιλιακή του συνεισφορά και συμβαίνει συνήθως σε ερωτήσεις οι οποίες στρέφονται επιθετικά εναντίον του συνεντευξιαζόμενου, αναμένεται να πυροδοτήσουν την αντίδρασή του και προλαμβάνουν με αυτόν τον τρόπο μια επίθεση εναντίον του ίδιου του συνεντευκτή

¹² Π.χ. «Το ενδεχόμενο, γιατί είπαμε ότι μπορεί, κυρία Μπακογιάννη, να θέλει να πάει και να έχει στο πίσω μέρος του μυαλού του ο κύριος Τσίπρας τις εκλογές. Το ενδεχόμενο να 'χει συμφωνήσει με τους δανειστές και να περνάει πολύ πιο εύκολα άλλου είδους μέτρα; Δηλαδή, «Πάρτε τώρα αυτό ως επίδομα, δώστε αυτά τα χρήματα στον κόσμο, για να μπορέσουμε να περάσουμε τα υπόλοιπα μέτρα.»» (Βλ. Παράρτημα, σελ. 74). Η ερώτηση έχει προδρομική αξία καθώς αποτελεί εισαγωγή σε μια νέα ατζέντα αμέσως μετά την επιστροφή στο studio της εκπομπής από ένα σύντομο δελτίο ειδήσεων που παρενεβλήθη.

¹³ Harris, S. (1986). Interviewers' questions in broadcast interviews. *Belfast Working Papers in Language and Linguistics* (8). Wilson & Crow (επιμ.): University of Ulster: 50-85.

¹⁴ «...γιατί έχει παρεξηγηθεί αυτό που λέμε στην Ελλάδα οικογενειοκρατία, νεποτισμός και όλα αυτά. Είναι οικογενειοκρατία όταν είναι ένας άνθρωπος όπως είστε εσείς που έχετε μια τεράστια διαδρομή και μια πολύ μεγάλη καριέρα και μια προσφορά, για όσους πιστεύουν σ' αυτό που έχετε κάνει; Οικογενειοκρατία είναι κάτι άλλο.» (Βλ. Παράρτημα, σελ. 117)

¹⁵ Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). *Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα»*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης: 198 κ.εξ.

μεταφέροντας τα αναμενόμενα πυρά εναντίον της τρίτης πλευράς. Και αυτό γίνεται στο πλαίσιο της προσπάθειας επίδειξης ουδετεροφανούς στάσης από πλευράς δημοσιογράφου.

Ο δημοσιογράφος κατά την διατύπωση των ερωτήσεων καλείται να δείξει μία ουδετεροφανή στάση προς τον συντευξιαζόμενο πολιτικό. Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης δεν πρέπει να εκφέρει προσωπικές απόψεις και θέσεις αλλά οφείλει να παραμείνει τυπικά ουδέτερος¹⁶. Στο όνομα της αντικειμενικότητας, ύψιστης δημοσιογραφικής αρχής, πρέπει ο εκάστοτε συνεντευκτής να θέτει ερωτήσεις που να μην περιέχουν προκαταλήψεις και δείχνουν επιθετική διάθεση, ενώ ταυτόχρονα οφείλει να «στριμώχνει» τον προσκεκλημένο του για να λάβει απαντήσεις ενδιαφέρουσες και κυρίως ειλικρινείς για σημαντικά ζητήματα τα οποία απασχολούν την δημόσια ζωή.

1.2.2 Απαντήσεις

Οι απαντήσεις που δίδονται από τον συνεντευξιαζόμενο αποτελούν την ολοκλήρωση του κύκλου τον οποίο έχει ανοίξει η ερώτηση. «Οι συνεντευξιαζόμενοι οι οποίοι αυτοπεριορίζονται να απαντήσουν απλά θα οριοθετήσουν τον εαυτό τους μιλώντας για θέματα που προβάλλονται στην ερώτηση»¹⁷. Μέσω των απαντήσεων σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη οι πολιτικοί λογοδοτούν ενώπιον του λαού και οφείλουν να είναι προσεκτικοί στις διατυπώσεις τους. Έτσι όπως σε κάθε συνομιλία, και στην ειδησεογραφική συνέντευξη, «οι συμμετέχοντες κατασκευάζουν ή σχεδιάζουν το λόγο τους, ώστε να γίνονται κατανοητοί με τον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι επιθυμούν να γίνονται κατανοητοί» (Drew, 2005: σελ. 94) Η συνεισφορά του συνεντευξιαζόμενου πολιτικού αποτελεί το επίκεντρο της έρευνας στην παρούσα διπλωματική εργασία. Γι' αυτό και θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις συνεισφορές των προσκεκλημένων πολιτικών ώστε να εντοπιστεί ο συσχετισμός (μέσω μικρο-ανάλυσης) των διαφορετικών τύπων ερωτήσεων με τον συγκεκριμένο κάθε φορά τρόπο απόκρισης στην ερώτηση που τους τέθηκε. «Η απάντηση στην ερώτηση είναι από πλευράς πολιτικού ο υπεύθυνος ρόλος του στο πλαίσιο μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης» (Ekström: 2008, Montgomery: 2007), «πρόκειται για την βασική ηθική επιταγή ενός

¹⁶ Westerstahl, J. (1983). Objective News Reporting: general premises. *Communication Research*, 10: 403-424.

¹⁷ Greatbatch, D. (1986). Aspects of Topical Organization in News Interviews: The Use of Agenda-shifting Procedures by Interviewees. *Media, Culture and Society*, 8: 441.

πολιτικού» (Clayman, 2001: 404).

«Οι ερωτήσεις στις πολιτικές συνεντεύξεις έχουν μελετηθεί στο πλαίσιο της ανάλυσης συνομιλίας από πολλές διαστάσεις, που κυμαίνονται από κοινωνικές και δημοσιογραφικές¹⁸, ως γνωρίσματα θεσμικού ειδησεογραφικού λόγου¹⁹ και πώς κατορθώνεται να γίνουν οι ερωτήσεις ουδετεροφανείς²⁰ ενώ η μορφή τους έχει γίνει αντικείμενο γραμματικής εξέτασης²¹ αλλά και σημασιολογικής, πραγματολογικής και προσωδιακής προσέγγισης²²». (Johansson, 2006: 216-7)

Η απάντηση σε μία ερώτηση στο πλαίσιο μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης αναμένεται αρχικά να είναι σχετικά εκτενής. Μην ξεχνάμε άλλωστε το γεγονός ότι ζητούνται από τον συνεντευξιαζόμενο πληροφορίες και αυτός καλείται να απαντήσει με την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια ώστε να μην αφήσει υπόνοιες για απόκρυψη της αλήθειας. «Ο πολιτικός, γνωρίζοντας καλά την πιθανή ζημιά, προσπαθεί συνήθως απαντήσει με έναν τρόπο ο οποίος δεν θα τον κάνει να φανεί ασυνεπής» (Andone, 2010: 3)

Οι σχοινοτενείς είναι υπεράριθμες εν συγκρίσει με τις μονολεκτικές ή πολύ μικρές σε έκταση απαντήσεις. Μικρές σε μέγεθος απαντήσεις παρατηρούνται συχνά σε περιπτώσεις όπου οι συνεντευξιαζόμενοι δεν συμμερίζονται το περιεχόμενο μιας ερώτησης του συνεντευκτή σχετικά με τη συμφωνία των συνεντευξιαζομένων ως προς ένα ορισμένο θέμα. Η βασική κατηγοριοποίηση των απαντήσεων σύμφωνα με διαφορετικές μελέτες²³ είναι αυτή που τις διαχωρίζει σε ελάχιστες και σε σύνθετες. «Οι ελάχιστες απαντήσεις κατοπτρίζουν απόλυτα τη συντακτική και σημασιολογική δομή της ερώτησης ενώ οι σύνθετες αντιγράφουν μέρος της ερώτησης αλλά προσφέρουν και νέες σημασιολογικές δομές» (Gnisci & Bonaiuto, 2003: 390).

Η αρχή μιας συνεισφοράς ενός πολιτικού πολύ συχνά δανείζεται λέξεις της συνεισφοράς του δημοσιογράφου ώστε να φανεί η συνάφεια της απάντησης με την αντίστοιχη ερώτηση. Το ζήτημα αυτό θα μελετηθεί εκτενέστερα στο επόμενο κεφάλαιο

¹⁸ Greatbatch, D. L. (1988). A turn-taking system for British news interviews. *Language in Society*, 17, (3): 401-430.

¹⁹ Heritage, J., Greatbatch, D. (1991). On the institutional character of institutional talk: the case of news interviews. In: Boden, Deirdre, Zimmerman, Don H. (Eds.), *Talk and Social Structure: Studies in Ethnomethodology and Conversation Analysis*. Polity Press, Cambridge: 93-137.

²⁰ Clayman, S. E. (1992). Footing in the achievement of neutrality: the case of news interview discourse. In: Drew, P., Heritage, J. (Eds.), *Talk at Work: Interaction in Institutional Settings*. Cambridge University Press, Cambridge: 163-198.

²¹ Heritage, J., Roth, L. (1995). Grammar and Institution: Questions and Questioning in the Broadcast News Interview. *Research on Language and Social Interaction*, 28, (1): 1-60.

²² Leon, J., (1999). *Les entretiens publics en france: analyse conversationnelle et prosodique*. Paris: CNRS Editions.

²³ Atkinson (1992), Atkinson & Drew (1979), Drew (1992).

όπου με τα μεθοδολογικά εργαλεία που θα αναλυθούν λεπτομερώς θα αναδειχθούν οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί να απαντήσει κάποιος πολιτικός σε μία ερώτηση ούτως ώστε να φανεί ότι υπάρχει σχετική συνάφεια μεταξύ των συνεισφορών. Είναι σημαντικό, σε κάθε περίπτωση, να τονίσουμε ότι η ακριβής γλωσσική διατύπωση ή έστω με μικρές λεξιλογικά, γραμματικά ή συντακτικά αποκλίσεις κατέχει σημαίνοντα ρόλο στην προσπάθεια του πολιτικού, στην συνεχή και αγωνιώδη μάχη του να κερδίσει τις εντυπώσεις και να δείξει στο ευρύ κοινό ή και στον δημοσιογράφο που έχει απέναντί του (ειδικά εφόσον είναι άπειρος) ότι έχει απαντήσει στην ερώτηση που του τέθηκε με αρμόζοντα τρόπο.

Βεβαίως, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου η συνάφεια -η γλωσσική τουλάχιστον- δεν επιτυγχάνεται εξ αρχής αλλά στην πορεία ολοκλήρωσης μιας απάντησης, στο μέσον ή ακόμη και στο τέλος της. Γι' αυτόν τον λόγο οι συνεντευκτές καλούνται με την σειρά τους να αφήνουν τους συνεντευξιζόμενους πολιτικούς να ολοκληρώνουν τις συνεισφορές τους πριν διακόψουν και ζητήσουν μετ' επιτάσεως απάντηση περισσότερο αρμόζουσα και η οποία να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της ερώτησης τους. Το γεγονός αυτό ενισχύει την αντίληψη ότι όχι μόνον οι ερωτήσεις αλλά και οι απαντήσεις είναι μία κατασκευή από κοινού και (σε αυτό ακριβώς το σημείο έγκειται και η δυσκολία κατανόησης του φαινομένου) όχι μόνο μέσα από την συμμετοχή την λεκτική των δύο πλευρών αλλά και δια της σιωπής της μιας πλευράς που αφήνει το περιθώριο στην άλλη να ολοκληρώσει τη συνεισφορά της. «Οι συνεισφορές των συνεντευξιζόμενων πολιτικών κρίνονται εν τέλει ως ευθυγραμμισμένες ή μη με τις πληροφορίες που ζητούνται από την ερώτηση». (Drew, 1998: 295)

1.3 Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ανάδειξη των σημαντικότερων μελετών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικοί απαντούν στις συνεντεύξεις τους αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο αποτυγχάνουν να απαντήσουν στις ερωτήσεις που τους τίθενται. Η ανάγκη για μια τέτοια μελέτη ήρθε ως αποτέλεσμα της ευρείας αντίληψης στην κοινή γνώμη ότι οι πολιτικοί ψεύδονται²⁴, παραπλανούν το ακροατήριο και διολισθαίνουν από την παροχή ευθέων απαντήσεων. Εξετάζονται συνοπτικά οι σημαντικότερες έρευνες που έχουν εκπονηθεί με

²⁴ Wilson, J. (1990). *Politically Speaking*. Basil Blackwell. Cambridge, MA. & Patterson, T. (1993). *Out of Order*. Knopf, New York.

αντικείμενο τις ειδησεογραφικές πολιτικές συνεντεύξεις και πώς τα συνεντευξιακά ζεύγη συνδέονται με ρητούς και άρρηκτους δεσμούς είτε υπάρχει ευκρινής συνάφεια και αντιστοίχιση των πληροφοριών που δίδονται στην απάντηση με τις αντίστοιχες πληροφορίες που ζητούνται από την ερώτηση είτε παρατηρείται χάσμα μεταξύ της ζητούμενης και της παρεχόμενης πληροφορίας²⁵.

Πολλοί μελετητές χρησιμοποίησαν σε έρευνες τους τεχνικές μικρο-ανάλυσης για την καλύτερη κατανόηση των πολιτικών συνεντεύξεων. Η μικρο-ανάλυση περιλαμβάνει λεπτομερή μελέτη της κοινωνικής διάδρασης που πραγματοποιείται μεταξύ των δύο πλευρών, του συνεντευκτή και του συνεντευξιαζόμενου. Διαφορετικά είδη μικρο-ανάλυσης έχουν εξετασθεί από διαφορετικούς μελετητές όπως για παράδειγμα οι Roger, Bull και Smith (1988) εξετάζουν τις διακοπές που παρατηρούνται από τους δημοσιογράφους ενώ οι πολιτικοί προσπαθούν να ολοκληρώσουν την συνεισφορά τους.

Τον ρόλο των συνεχιστών ή αλλιώς των δεικτών αναγνώρισης από πλευράς συνεντευκτών έχουν εξετάσει λεπτομερώς πλείστοι μελετητές, μεταξύ των οποίων οι Schegloff (1982) και Yngve (1970) τον δείκτη αναγνώρισης mm~hm, διάφορα επιφωνήματα (yeah, oh, wow) και διαπιστώσεις (alright) οι Gardner (1997, 2001) και Maynard (1990) ενώ οι Clancy, Thomson και Suzuki έχουν μελετήσει επισταμένως τις επαναλήψεις (1996).

Σε μια δεύτερη έρευνα, προέκταση της προηγούμενης, από τους Bull & Mayer (1988) για τις εκλογές της Βρετανίας το 1987 έγινε απόπειρα να αποκωδικοποιηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι πολιτικοί Margaret Thatcher και Neil Kinnock αποτύγχαναν να απαντήσουν στις ερωτήσεις που τους έθεταν οι συνεντευκτές. Στην συγκεκριμένη ανάλυση τα αποτελέσματα είχαν εξαιρετικό ενδιαφέρον αναδεικνύοντας φαινόμενα όπως το γεγονός ότι μετά από διακοπή της απάντησης της Thatcher, η ίδια συνέχιζε απτόητη και μάλιστα χειρονομώντας πιο έντονα.

Οι Bavelas, Black, Bryson & Mullett (1988) εμφανίζονται να έχουν μία κριτική θέση όσον αφορούσε στην έως τότε κρατούσα αντίληψη ότι οι πολιτικοί εγγενώς υπεκφεύγουν. Αντιθέτως, υποστηρίζουν ότι η φύση της πολιτικής συνέντευξης είναι τέτοια που προκαλεί υπεκφυγές. Οι πολιτικοί εμπλέκονται σε μια σύγκρουση που επιτάσσει την αποφυγή παροχής ευθέων απαντήσεων, όπου κάθε δυνατή απάντηση

²⁵ Roger, D. B., Bull, P. E. and Smith, S. (1988). The development of a comprehensive system for classifying interruptions. *Journal of Language of Social Psychology*, 7: 27-34.

στην ερώτηση είναι με αρνητικό πρόσημο προστιγματισμένη, αλλά παρόλα αυτά αναμένεται μια απάντηση. Οι ίδιοι μελετητές εξηγούν τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτή η σύγκρουση που οδηγεί στις ολισθηρές απαντήσεις των πολιτικών. Καταρχήν η ίδια η συνέντευξη καθαυτή έχει ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, όταν διαδραματίζεται με συνεντευξιαζόμενα πρόσωπα πολιτικούς, να λαμβάνει πολεμικό-επιθετικό χαρακτήρα στη σύγχρονη ειδησεογραφική πραγματικότητα. Επίσης, τα περιορισμένα χρονικά περιθώρια εντός των οποίων καλούνται να απαντήσουν αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την παροχή ευθέων απαντήσεων που θα απαιτούσαν πολύ χρόνο για την παροχή μιας πλήρους και λεπτομερειακά τεκμηριωμένης απάντησης. Δεν είναι σπάνιο φαινόμενο, ενώ ξεκινούν οι πολιτικοί να απαντούν, να πιέζονται από τους συνεντευκτές να ολοκληρώσουν σύντομα την απάντησή τους. «Τότε είναι που καλείται ο συνεντευξιαζόμενος να επιλέξει μεταξύ δύο μη ελκυστικών επιλογών, δηλαδή να δώσουν είτε μια απλή και μη ολοκληρωμένη απάντηση είτε μια σχοινοτενή, πιθανόν έμμεση και υπεκφεύγουσα απόκριση» (βλ. και Bull, 2000: 223). Ένας τρίτος λόγος για τον οποίο επιλέγεται από τους πολιτικούς μία μη ευθεία απάντηση είναι ότι μπορεί να ζητείται από τους δημοσιογράφους μία απόρρητη πληροφορία την οποία δεν μπορούν για ευνόητους λόγους να δώσουν οι πρώτοι. Και τότε έχουν δύο επιλογές. Μπορούν σαφώς να πουν την αλήθεια, να απαντήσουν με ξεκάθαρο τρόπο και να προβούν στην αποκάλυψη ενός μυστικού αλλά μπορούν και να το αποκρύψουν ακόμη και να αρνηθούν την ύπαρξη μιας πραγματικότητας, κάτι που θα μπορούσε να αποκαλυφθεί μόνο στο μέλλον από το ίδιο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο. Τέλος, δεν αποκλείεται το συνεντευξιαζόμενο άτομο να μην έχει την γνώση που απαιτείται για να απαντήσει σε ό,τι του ζητείται, είτε επειδή είναι αναρμόδιο είτε γιατί δεν έχει ενημερωθεί για το συγκεκριμένο ζήτημα οπότε είτε αποκαλύπτει ενώπιον του κοινού την άγνοιά του είτε αυτοσχεδιάζει ακόμη και εφευρίσκει μία απάντηση κατά το δυνατόν σχετική με την ερώτηση.

Η Johanna Rendle-Short (2005) εξετάζει τις προσφωνήσεις που λαμβάνουν χώρα στις πολιτικές συνεντεύξεις και δη τις αλληλεπιδραστικές σχέσεις κατά την χρήση τους στην περίοδο των ομοσπονδιακών εκλογών της Αυστραλίας το 2004. Στην μελέτη της αποφαίνεται ότι «οι δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν τύπους προσφωνήσης απέναντι στους πολιτικούς ως οργανωτική διάσταση σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη». Τις χρησιμοποιούν στην αρχή της συνέντευξης για να εισάγουν το συνεντευξιαζόμενο πρόσωπο και να κάνουν το ακροατήριο μέτοχο της γνώσης του φιλοξενούμενου πολιτικού. Συνηθέστερες μορφές των προσφωνήσεων αυτών είναι ο θεσμικός τους

ρόλος (π.χ. «Υπουργέ») ή η ένδειξη ευγενείας (π.χ. «κύριε») ακολουθούμενος από το επώνυμο του πολιτικού ενώ στο τέλος συνήθως των συνεντεύξεων οι προσφωνήσεις γίνονται μόνο με την αναφορά στο μικρό όνομα του πολιτικού. Οι πολιτικοί από την πλευρά τους κάνουν χρήση των προσφωνήσεων όταν θέλουν να λάβουν το λόγο επιλύοντας μια πιθανή αλληλεπικάλυψη των λόγων των δύο συμμετεχόντων.

Ο Ekström (2009) μελετά την προεξαγγελτική άρνηση, την άρνηση δηλαδή των πολιτικών να παρέχουν απάντηση. Αυτό βέβαια το πράττουν με ρητή αντίρρηση στο να παράσχουν τις πληροφορίες που τους ζητούνται κι ενώ «μια μη απάντηση μπορεί να εκληφθεί ως υπεκφυγή»²⁶. Αυτό έχει μελετηθεί ως παράβαση της νόρμας, που θα ήταν η παροχή μιας άμεσης απάντησης, από τους Bull & Mayer (1993), Clayman (2001) και Clayman & Heritage (2002). Η μελέτη του Ekström κινείται στην ανάλυση των συνεντεύξεων σε δύο επίπεδα, ως προς τις λεξικές επιλογές στο σχεδιασμό των απαντήσεων αρχικά κι έπειτα στη θεσμοποιημένη διάδραση μεταξύ της πολιτικής και της δημοσιογραφίας. Κάνει μια διάκριση μεταξύ των φράσεων *δεν θέλω*, *δεν μπορώ* και *δεν θα έπρεπε* κατά την άρνηση των πολιτικών και μελετά επίσης την αντίδραση των συνεντευκτών στην άρνηση απάντησης των πολιτικών.

²⁶ Ekström, M. (2009). Announced refusal to answer: a study of norms and accountability in broadcast political interviews. *Discourse Studies*, 11, (6): 681.

2. Κριτική Παρουσίαση Μελετών

2.1 Bull & Mayer²⁷

Οι Bull και Mayer αναλύοντας οκτώ τηλεοπτικές πολιτικές συνεντεύξεις το έτος 1987 μεταξύ της Margaret Thatcher και του Neil Kinnock, κατά την διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας ενόψει των βρετανικών εκλογών εξετάζουν τις απαντήσεις των πολιτικών προσώπων. Αυτό στο οποίο γίνεται προσπάθεια να εστιασθεί από τους δύο μελετητές είναι σε πρώτο επίπεδο η διάκριση των αποκρίσεων των πολιτικών σε άμεσες απαντήσεις, έμμεσες απαντήσεις και μη απαντήσεις. Ο εντοπισμός των μη αποκρίσεων (non reply) καθίσταται το σημείο στο οποίο οι μελετητές επικεντρώνονται και καταλήγουν σε μία διάκριση έντεκα (11) διαφορετικών τρόπων με τους οποίους οι δύο πολιτικοί τείνουν να «υπεκφύγουν» ή καλύτερα να μην απαντήσουν σαφώς στο ζητούμενο της ερώτησης που τους τέθηκε.

Οι συνεντευκτές από τους οποίους ελήφθησαν οι συνεντεύξεις ήταν οι Sir Robin Day, Jonathan Dimbleby, David Dimbleby και David Frost. Κάθε συνεντευκτής συνεντευξιάζει τόσο την Margaret Thatcher όσο και τον Neil Kinnock για το ίδιο χρονικό διάστημα.

Στο πρώτο στάδιο της έρευνας οι αποκρίσεις των δύο πολιτικών διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία βρίσκονται οι απαντήσεις (replies), οπότε η απαιτούμενη από την ερώτηση πληροφορία κρίνεται ότι παρέχεται στην απάντηση των συνεντευξιζόμενων. Στην δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται οι μη-απαντήσεις (non-replies), οπότε είτε παρέχεται μέρος της πληροφορίας η οποία ζητείται από τους συνεντευκτές είτε δεν παρέχεται καμία ζητούμενη πληροφορία. Τέλος, στην τρίτη κατηγορία τοποθετούνται οι απαντήσεις που συνάγονται ως υπονόημα, ως μια συναγωγή απάντησης με βάση το σύνολο της συνεισφοράς του πολιτικού (answers by implication). Στην τελευταία αυτή κατηγορία ο εκάστοτε πολιτικός διατυπώνει την δική του άποψη χωρίς όμως λεπτομέρειες που διασαφηνίζουν πλήρως αν απαντά στην ερώτηση που του τέθηκε ή όχι.

Στο άρθρο τους οι ερευνητές Peter Bull και Kate Mayer εστιάζουν όπως προαναφέρθηκε στις μη-απαντήσεις (non-replies). Δηλαδή, μετά τον πρώτο διαχωρισμό των αποκρίσεων των πολιτικών επιλέγουν την δεύτερη από τις τρεις συνολικά κατηγορίες και διατυπώνουν μία τυπολογία με έντεκα διαφορετικά είδη μη-

²⁷ Bull, P. E. & Mayer, K. (1993). How Not To Answer Questions in Political Interviews. *Political Psychology* 14 (4): 651-666.

απαντήσεων στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν. Πρόκειται για έντεκα διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι πολιτικοί «υπεκφεύγουν»²⁸ από την ευθεία απάντηση.

Έτσι, στην πρώτη κατηγορία μη-απάντησης παρατηρείται ο πολιτικός να αγνοεί την ερώτηση. Σε αυτήν την περίπτωση, το συνεντευξιαζόμενο πρόσωπο πολύ απλά αγνοεί την ερώτηση που του τίθεται χωρίς να κάνει καμία απολύτως προσπάθεια να απαντήσει ενώ δείχνει πολλές φορές να μην αναγνωρίζει καν το γεγονός ότι ο συνεντευκτής έχει ρωτήσει κάτι. Στο χαρακτηριστικό παράδειγμα που δίδεται από τους Bull και Mayerη Margaret Thatcher απαντά σε μία προηγούμενη ερώτηση όταν διακόπτεται από τον David Frost ο οποίος την ρωτά διευκρινιστικά για ποιο λόγο έλεγε κάτι διαφορετικό σε μία άλλη χρονική στιγμή αλλά η Thatcher δεν απαντά ποτέ συνεχίζοντας την απάντηση που είχε αφήσει ανολοκλήρωτη στην προηγούμενη ερώτηση που της είχε τεθεί.

Στην δεύτερη υποκατηγορία των μη-απαντήσεων, η οποία έχει άμεση σχέση με την πρώτη, ο πολιτικός δείχνει να αναγνωρίζει ότι του τίθεται μία ερώτηση, ωστόσο και πάλι δεν την απαντά. Στο παράδειγμα που δίνεται από τους ερευνητές ο Jonathan Dimbleby διακόπτει την Margaret Thatcher για να συνεχίσει η ίδια την απάντησή της αφού όμως πρώτα διακόψει για να πει «παρακαλώ, υπάρχει και κάτι ακόμη...».

Στην τρίτη κατηγορία η οποία χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες εντάσσονται οι ερωτήσεις πάνω στις ερωτήσεις. Δηλαδή, οι πολιτικοί αντί να απαντούν, αντί για δηλωτικές προτάσεις, ερωτούν είτε για να ζητήσουν διευκρίνιση είτε για έμφαση επιστρέφουν την ερώτηση που τους τέθηκε πίσω στον δημοσιογράφο. Στην πρώτη περίπτωση, η ερώτηση κρίνεται αναγκαία διότι για να απαντήσει κάποιος στην ερώτηση που του τίθεται οφείλει να γνωρίζει επακριβώς κάθε πτυχή του ερωτήματος και σε περίπτωση που δεν είναι σίγουρος για κάτι ή χρειάζεται επιβεβαίωση ώστε να προχωρήσει στην απάντησή του οφείλει να ζητήσει εξήγηση για να καταστήσει σαφές και κατανοητό αυτό που ερωτήθηκε. Στην δεύτερη περίπτωση, ο ερωτώμενος επιστρέφει την ερώτηση όταν παραδείγματος χάριν δείχνει να συμφωνεί με μια πρόταση του ερωτώντος και να μην μπορεί να δώσει απάντηση σε κάτι που είναι δυσνόητο.

Επόμενη κατηγορία είναι η περίπτωση της επίθεσης απέναντι στην τεθείσα

²⁸ Σύμφωνα με τους Bavelas, Black, Chovil & Mullett (1990: 28) «υπεκφυγή είναι η ασαφής επικοινωνία η οποία μοιάζει διφορούμενη, αντιφατική, εκτός θέματος, αδιόρατη ή ακόμη και αόριστη», ενώ για τους Hamilton & Mineo (1998) «υπεκφυγή είναι η σκόπιμη χρήση ανακριβούς γλώσσας». Η πρώτη προσπάθεια να οριστεί η υπεκφυγή εντός του πλαισίου της πολιτικής συνέντευξης έγινε από τους Watzlawick, Beavin Bavelas & Jackson (1967) και ήταν με διαφορές μικρές στην διατύπωση ο καθιερωμένος πλέον ορισμός των Bavelas, Black et al. (1990).

ερώτηση. Ο πολιτικός επιτίθεται ή ασκεί σφοδρή κριτική στην ερώτηση. Αυτό μπορεί να γίνει εξαιτίας οκτώ διαφορετικών παραγόντων. Σε μια περίπτωση μπορεί ο πολιτικός να θεωρεί ότι το ερώτημα που προηγήθηκε αποτυγχάνει να θίξει την ουσία ενός ζητήματος και συνήθως επισημαίνει ρητά με αλλαγή της ατζέντας -όπως κάνει και ο Neil Kinnock στο παράδειγμα που δίδεται- ότι «...αυτό είναι το κυρίαρχο ζήτημα...» εννοώντας πως δεν είναι ουσιώδες αυτό που τίθεται από τον δημοσιογράφο. Σε μια δεύτερη περίπτωση ο συνεντευξιαζόμενος τίθεται ενάντιος στην απάντηση της ερώτησης καθώς την κρίνει υποθετική ή αποκύημα της φαντασίας του δημοσιογράφου και θεωρώντας σκόπιμο να μην απαντά σε εικασίες προτιμά να μην απαντήσει καθόλου. Επίσης, η ερώτηση μπορεί να βασίζεται σε εσφαλμένες προϋποθέσεις ή να είναι πραγματικά ανακριβής. Σε μία πέμπτη περίπτωση, είναι δυνατόν η ερώτηση να εμπριέχει μία διαστρεβλωμένη εικόνα της πραγματικότητας ή την διατύπωση με διαστρεβλωμένο τρόπο μιας φράσης από ένα τρίτο πρόσωπο ή από τον συνεντευξιαζόμενο, ο οποίος και απαντά ότι «...δεν έχει ειπωθεί ποτέ κάτι τέτοιο» και διατυπώνει συνήθως την ακριβή φράση ή δίδει την εικόνα της πραγματικότητας δια της ευθείας και όχι δια της τεθλασμένης, όπως δηλαδή παρουσιάστηκε στην ερώτηση. Επιπροσθέτως, μια ερώτηση μπορεί να περιλαμβάνει παράθεση εκτός πλαισίου ή τουλάχιστον έτσι να κρίνει ο πολιτικός. Σε μια σπάνια εκδοχή η ερώτηση μπορεί να κρίνεται ανάρμοστη και γι' αυτόν τον λόγο να «επιτάσσει» την σφοδρή εναντίωση στην παροχή απάντησης από την πλευρά του συνεντευξιαζόμενου ή σε μια επίσης λιγότερο συχνή εκδοχή η ερώτηση βασίζεται σε λανθασμένη εναλλακτική, οπότε και ο πολιτικός επισημαίνει ότι δεν μπορεί να απαντήσει σε μια τέτοιου είδους ερώτηση.

Στην επόμενη κατηγορία, οι Bull και Mayer τοποθετούν την επίθεση στον συνεντευκτή και όχι στην ερώτηση όπως στην προηγούμενη κατηγορία. Δηλαδή, οι συνεντευξιαζόμενοι επιτίθενται προσωπικά και ονομαστικά συνήθως στους δημοσιογράφους στους οποίους παραχωρούν την συνέντευξη δείχνοντας ότι δυσανασχετούν με την συνολική συμπεριφορά τους όταν μοιάζει εχθρική ή δείχνει εμπάθεια εναντίον τους.

Όταν οι πολιτικοί αρνούνται ξεκάθαρα να απαντήσουν είναι μία επίσης σπάνια κατηγορία μη-απάντησης διότι δεν δίνουν την καλύτερη δυνατή εντύπωση στο τηλεοπτικό κοινό. Για δύο λόγους παρατηρείται αυτή η τακτική από τους συνεντευξιαζόμενους. Είτε παρουσιάζονται αναρμόδιοι για ένα συγκεκριμένο ζήτημα είτε δείχνουν απρόθυμοι να προβούν σε απαντήσεις χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις.

Στην έβδομη κατηγορία εντάσσεται η προσπάθεια των πολιτικών να προβούν σε

πολιτικές θέσεις χωρίς να απαντούν στις αντίστοιχες ερωτήσεις που τους θέτουν οι συνεντευκτές. Αυτό μπορούν να το κάνουν με τους οκτώ τρόπους που αναφέρονται συνοπτικά ακολούθως:

- Επιτιθέμενοι στην αντιπολίτευση ή σε αντίπαλες ομάδες
- Παρουσιάζοντας την πολιτική του κόμματός τους
- Αιτιολογώντας την πολιτική που ακολουθούν
- Καθησυχάζοντας τον λαό
- Επικαλούμενοι των πατριωτισμό του λαού
- Προσφέροντας πολιτική ανάλυση μιας δεδομένης κατάστασης
- Αιτιολογώντας πράξεις των ιδίων κατά την άσκηση πολιτικής
- Προωθώντας την δική τους πολιτική επιλογή

Μια όγδοη κατηγορία μη-απαντήσεων είναι η παροχή μη ολοκληρωμένων απαντήσεων, η οποία μπορεί να έχει τέσσερις διαφορετικές μορφές. Μπορεί να πρόκειται για εν μέρει απάντηση σε μια ερώτηση με ένα μόνο ζητούμενο ενώ μπορεί να πρόκειται για μισή απάντηση όταν πρόκειται για μια ερώτηση με δύο σκέλη, οπότε και απαντάται το ένα μόνο. Είναι επίσης πιθανό ο συνεντευξιαζόμενος να αρχίζει να απαντά σε μία ερώτηση αλλά να μην ολοκληρώνει, ενώ παρατηρείται και το φαινόμενο της αρνητικής απάντησης, όταν δηλαδή ερωτάται για το τι θα συμβεί και εκείνος απαντά για το τι δεν θα συμβεί.

Το ένατο κατά σειρά είδος μη-απάντησης που παρατηρήθηκε κατά τη διεξαγωγή της μελέτης των συνεντεύξεων του 1987 είναι η επανάληψη μιας απάντησης, η οποία όμως απάντηση έχει προηγηθεί ίδια ή παραλλαγμένη σε προηγούμενη ερώτηση. Παραδείγματος χάριν ο Neil Kinnock καθώς απαντά σε ερώτηση του Jonathan Dimbleby, ο δεύτερος τον διακόπτει για να ρωτήσει τι θα συνέβαινε σε περίπτωση χρήσης πυρηνικών από τον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και ο Kinnock επαναλαμβάνει ό,τι απάντησε ακριβώς πριν, χωρίς να παρέχει απάντηση στο νέο ερώτημα που του τέθηκε.

Σε μια παρόμοια περίπτωση, τη δέκατη κατά σειρά, ο πολιτικός διατείνεται ότι η ερώτηση που του τίθεται έχει απαντηθεί προηγουμένως χωρίς να μπαίνει μάλιστα στην διαδικασία να επαναλάβει την θέση του ενώ στην τελευταία κατηγορία ο πολιτικός απολογείται, ζητά συγγνώμη σε σπάνιες περιπτώσεις παρανόησης από της μεριάς του δημοσιογράφου κάποιας απάντησης του πολιτικού και επακόλουθης ερώτησης βασισμένης σε αυτήν την παρανόηση.

Όπως διατείνονται στο άρθρο τους οι Bull και Mayer σε μία απάντηση ή καλύτερα σε μία μη-απάντηση μπορούν να εντοπισθούν περισσότερες της μιας υποκατηγορίες με τις οποίες ο εκάστοτε πολιτικός επιλέγει να ολισθήσει από την άμεση-ευθεία απάντηση. Ο τρόπος με τον οποίο οι δύο πολιτικοί επέλεξαν στις συνεντεύξεις τους να μην απαντήσουν ήταν κατά βάση με κατάθεση πολιτικών θέσεων (Thatcher 76%, Kinnock 66,7%), ακολούθως με επίθεση στην ερώτηση του συνεντευκτή (Thatcher 25,9%, Kinnock 36,8%) ενώ ο τρίτος δημοφιλέστερος τρόπος μη-απάντησης ήταν διαφορετικός, καθώς η Margaret Thatcher σε ποσοστό 22,2% επέλεγε να αρνηθεί να απαντήσει και ο Kinnock σε ποσοστό 12,3% να δώσει μη ολοκληρωμένη απάντηση.

Παρά την λεπτομερή και εις βάθος έρευνα που έχουν κάνει οι δύο μελετητές στο άρθρο τους, διατείνονται ότι σε καμία περίπτωση δεν είναι παρά ένας οδηγός, μια εισαγωγή στην μελέτη της υπεκφυγής αλλά απαιτείται μεγαλύτερη έρευνα προκειμένου να βελτιωθεί η ήδη υπάρχουσα, να βελτιωθεί και να ολοκληρωθεί. Με ύφος καυστικό στο τέλος του άρθρου επισημαίνεται ότι η έρευνά τους μπορεί να διαλευκάνει τον τρόπο με τον οποίο η ανταλλαγή των πληροφοριών σε μία συνέντευξη μπορεί να παρεμποδισθεί και έτσι να βοηθήσει τους δημοσιογράφους να βρουν εναλλακτικούς τρόπους διατύπωσης ερωτήσεων βελτιώνοντας τις τεχνικές λήψης μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης αλλά μπορεί να βοηθήσει και τους πολιτικούς στην προσπάθειά τους να υπεκφύγουν. Είναι, λοιπόν, κάτι σαν δίκοπο μαχαίρι.

Στην μελέτη των Bull & Mayer οι αποκρίσεις των Thatcher και Kinnock κατηγοριοποιήθηκαν σε μη απαντήσεις σε ποσοστό 56%, σε άμεσες απαντήσεις σε ποσοστό 39%, ενώ ελάχιστες ήταν οι έμμεσες απαντήσεις, οι απαντήσεις που συνάγονταν με επιφύλαξη από τον ερευνητή ως παροχές των απαιτούμενων από την ερώτηση πληροφοριών. Οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι αυτή είναι μια εμπειρική απόδειξη του γεγονότος ότι η υπεκφυγή είναι ένα διακριτό γνώρισμα της ειδησεογραφικής πολιτικής συνέντευξης καταδεικνύοντας λεπτομερώς τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι δύο πολιτικοί των οποίων τις συνεντεύξεις μελετούν υπεξέφευγαν.

2.2 Clayman & Heritage

Οι Clayman και Heritage (2002)²⁹ στο βιβλίο τους *Η ειδησεογραφική συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα στον αέρα* εξετάζουν μεταξύ άλλων στοιχείων μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης τις απαντήσεις και τις υπεκφυγές των πολιτικών. Στο κεφάλαιο αυτό, αφού διατυπώνουν μερικές προτάσεις για τους τρόπους με τους οποίους εκφέρεται μία απάντηση προχωρούν στους τρόπους με τους οποίους οι πολιτικοί ως συνεντευξιαζόμενοι αντιστέκονται στην παροχή απάντησης.

Τρόποι που περιγράφονται από τους ερευνητές με τους οποίους διαπιστώθηκε ότι οι πολιτικοί διατυπώνουν μια απάντηση είναι οι ακόλουθοι:

- **Κυκλική τροχιά:** όταν η απάντηση ξεκινά με ένα τεμάχιο λόγου που σαφώς δεν επαρκεί αλλά μαζί με ένα μεγαλύτερο τμήμα λόγου λαμβάνεται ως απάντηση. Επειδή ο συνεντευκτής παρατηρεί μια ανακρίβεια στην αρχή σε σχέση με την ερώτηση που έθεσε, είναι δυνατόν να εκλάβει την απάντηση του πολιτικού ως υπεκφυγή και να τον διακόψει.
- **Ελάχιστη απάντηση συν ανάπτυξη:** αρχίζει με μια μονάδα λόγου η οποία να μην δίνει την ελάχιστη ποσότητα της πληροφορίας που ζητείται (π.χ. στις ερωτήσεις ολικής άγνοιας το ναι ή το όχι που μπορεί να προβληθεί στην αρχή) αλλά ακολουθεί και αποσαφήνιση και ανάπτυξη του λόγου για τον οποίο απαντά ο συνεντευξιαζόμενος με την συγκεκριμένη μονάδα λόγου.
- **Επανάληψη φράσης:** όταν η απάντηση ξεκινά με τρόπο κατοπτρικό ως προς τις λεξικές επιλογές του συνεντευκτή.
- **Δεικτικές φράσεις:** όταν ο συνεντευξιαζόμενος αναφέρεται στο ζήτημα που τέθηκε από τον δημοσιογράφο χωρίς να το επαναλαμβάνει αλλά επαναφέροντας τον πυρήνα της απάντησης στην ζητούμενη από την ερώτηση πληροφορία.
- **Δείκτες οργάνωσης λόγου:** όταν η απάντηση ξεκινά με τρόπο που δείχνει να αντιστοιχίζεται προς την ερώτηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απάντηση στις ερωτήσεις με το *γιατί* οπότε και ο συνεντευξιαζόμενος αρχίζει την συνεισφορά του με το *επειδή*.

Φθάνοντας, ωστόσο, στο καίριο ζήτημα των υπεκφυγών, οι Clayman και Heritage κάνουν μία καινοτόμο διάκριση αυτών. Δηλαδή, δεν αναφέρονται σε υπεκφυγές περιγράφοντας αναλυτικά όπως οι Bull και Mayer τους τρόπους με τους οποίους

²⁹ Στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία επιγράφεται και η μεταφρασμένη έκδοση του 2005.

παρατηρούνται αλλά διακρίνουν τις υπεκφυγές, χαρακτηρίζοντάς τες «αντιστάσεις στις ερωτήσεις», σε αρνητικές και σε θετικές διαστάσεις αυτών.

Ξεκινώντας από την αρνητική διάσταση στην αντίσταση σε μια ερώτηση την ορίζουν ως μη επαρκή απάντηση. Στο ένα άκρο του φάσματος της αρνητικής διάστασης σε μια αντίσταση είναι όταν ο συνεντευξιαζόμενος αρνείται να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την ερώτηση που του τίθεται. Στο άλλο άκρο βρίσκεται η μερική ή ελλιπής απάντηση ενός πολιτικού όταν η ερώτηση που του τίθεται αιτείται την παροχή διαφόρων πληροφοριών και ο συνεντευξιαζόμενος παρέχει τμήμα μόνο αυτών αφήνοντας αναπάντητα τα υπόλοιπα ζητούμενα. Ένας άλλος τρόπος ελλιπούς απάντησης είναι όταν σε μια ολικής άγνοιας ερώτηση του δημοσιογράφου ο πολιτικός απαντά με ένα ναι ή ένα όχι χωρίς περαιτέρω διευκρινιστικές πληροφορίες που θα εξηγούσαν τους λόγους παροχής μιας τέτοιας απάντησης.

Προχωρώντας στην ανάλυση της θετικής διάστασης κατά την αντίσταση σε μια ερώτηση μπορούμε να εντοπίσουμε την προσπάθεια ενός συνεντευξιαζόμενου πολιτικού να παράσχει περισσότερες πληροφορίες από αυτές που του ζητήθηκαν από την ερώτηση. Σε μια ακραία μορφή θετικής διάστασης αντίστασης στην ερώτηση ο συνεντευξιαζόμενος προβαίνει σε αλλαγή της ατζέντας ενώ σε διαφορετική περίπτωση μπορεί να κινείται εντός των θεματικών παραμέτρων χωρίς όμως να απαντά ρητά στην ερώτηση αναγκάζοντας συχνά τον δημοσιογράφο να ξαναθέσει την ερώτηση με τον ίδιο ή διαφορετικό τρόπο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαπίστωση των μελετητών για τις αποκρίσεις οι οποίες αν και εκ πρώτης όψεως φαίνονται να απαντούν στις ερωτήσεις, εν τέλει δεν το κάνουν αλλά ολισθαίνουν με δύο διαφορετικούς τρόπους. Είτε οι συνεντευξιαζόμενοι χρησιμοποιούν φανερές πρακτικές για να υπεφύγουν είτε μετέρχονται συγκαλυμμένες πρακτικές, τις οποίες μπορούμε να μεταφράσουμε ως μεθοδεύσεις, ούτως ώστε να εκτραπούν από την παροχή μιας ευθείας απάντησης.

Στις φανερές πρακτικές η αντίσταση σε μια ερώτηση από πλευράς του συνεντευξιαζόμενου καθίσταται ευδιάκριτη και συνεπώς είναι αδύνατον να διαλάβει της προσοχής του συνεντευκτή. Πρόκειται για ένα είδος προεξαγγελτικής υπεκφυγής το οποίο φανερώνει μια πιο τίμια στάση από την πλευρά του πολιτικού³⁰. Στις πρακτικές αυτές ο πολιτικός επιδεικνύει ενός είδους σεβασμό απέναντι στον

³⁰ Το ζήτημα της προεξαγγελτικής άρνησης ενός πολιτικού σε ερώτημα του δημοσιογράφου εξετάζει λεπτομερώς ο Ekström (2009).

δημοσιογράφο, ζητώντας ακόμη και άδεια ώστε να αλλάξει την ατζέντα της συνέντευξης³¹. Παρατηρείται επίσης και η εικονική αίτηση για παροχή άδειας όταν ο πολιτικός ναι μεν ζητά άδεια αλλά παρότι δεν λαμβάνει ποτέ θετική απάντηση συνεχίζει το εκφώνημά του κανονικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις προφανώς και ο συνεντευκτής δίδει την άδειά του αλλά σιωπηλά, διότι αν είχε αντίρρηση θα την εξέφραζε με οποιονδήποτε τρόπο. Επιπροσθέτως, στις φανερές πρακτικές αντίστασης σε μια ερώτηση παρατηρούμε τον συνεντευξιαζόμενο να δικαιολογεί την προσπάθειά του να αλλάξει την θεματολογία παρεκκλίνοντας από την συζήτηση. Οι Clayman & Heritage εντάσσουν, τέλος, στις φανερές πρακτικές το σπάνιο όπως οι ίδιοι αναφέρουν φαινόμενο της άρνησης απάντησης και είναι σπάνιο διότι όταν ένας πολιτικός που έχει κληθεί σε μία τηλεοπτική εκπομπή για να παραχωρήσει συνέντευξη, ήτοι να απαντήσει σε ερωτήσεις, δεν ανταποκρίνεται στον ρόλο του (στο να απαντά), διαλύει ρητά το απαραβίαστο συμβόλαιο μιας συνέντευξης και δεν παρέχει τις πληροφορίες που του ζητούνται. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση ο πολιτικός αρνείται αναφέροντας ότι κάποια εξωτερική ισχυρή συνθήκη δεν του επιτρέπει να παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες όπως ότι αυτές είναι απόρρητες ή ότι ο ίδιος δεν έχει την γνώση αυτών λόγω του ότι δεν έγκειται στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του είτε διότι αν και θα έπρεπε να το γνωρίζει δεν έχει ενημερωθεί σχετικά.

Οι συγκαλυμμένες πρακτικές εντοπίζονται κατά την θετική αντίσταση των πολιτικών στις ερωτήσεις. Ο συνεντευξιαζόμενος πολιτικός αλλάζει και σε αυτήν την περίπτωση την ατζέντα της ερώτησης, ωστόσο δεν το γνωστοποιεί στον δημοσιογράφο και στο ακροατήριο που παρακολουθεί την συνέντευξη. Με αυτόν τον τρόπο και εφόσον ο πολιτικός είναι επιδέξιος ρήτορας μπορεί να καταφέρει να κάνει τον συνεντευκτή να μην το παρατηρήσει, αλλά υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος να τον καταλάβει και να του επισημάνει ότι υπεκφεύγει καθιστώντας τον απατεώνα στα μάτια του τηλεοπτικού κοινού. Οι κυριότεροι τρόποι με τους οποίους αντιστέκονται θετικά στην ερώτηση οι πολιτικοί συγκαλύπτοντας την προσπάθειά τους να αλλάξουν την ατζέντα είναι οι ακόλουθοι:

- Ασημάδευτες μεταβάσεις πέρα από την παροχή απάντησης: όταν με μια πολύ μικρή αλλαγή στην έκφραση ή ακόμη και σε μικρότερες λεπτομέρειες (όπως την αλλαγή της όψης του ρήματος, του χρόνου και της φωνής) ο

³¹ Greatbatch, D. L. (1986). Some standard uses of supplementary questions in news interviews. Στο *Belfast Working Papers in Language and Linguistics*, 8. Επιμ.: J. Wilson & B. Crow, Jordanstown: University of Ulster: 86-123.

πολιτικός δείχνει να απαντά στην ερώτηση αλλά στην ουσία ολισθαίνει από την παροχή μιας άμεσης απάντησης. Οι μεταβάσεις αυτές είναι δυσδιάκριτες την ώρα της συνέντευξης από τον δημοσιογράφο και γι' αυτό απαιτούν υψηλό βαθμό επιδεξιότητας στον λόγο από πλευράς των συνεντευξιαζομένων.

- Επέμβαση πάνω στην ερώτηση: όταν ο το πολιτικό πρόσωπο προτού αποκριθεί προβαίνει σε αξιολόγηση της ερώτησης και πιθανότατα με αρνητική διάθεση προσπαθήσει να την αναδιατυπώσει ώστε να απαντήσει με τον τρόπο με τον οποίο είχε κατά νου. Έτσι, αποκρίνεται μεν στην ερώτηση αλλά καταπώς το συμφέρει και χωρίς να ζημιωθεί από μια άλλη απάντηση που θα αντιστοιχιζόταν ευθέως με την ζητούμενη πληροφορία της ερώτησης.

Η προσέγγιση των Clayman & Heritage είναι περισσότερο μια διατύπωση γενικών παρατηρήσεων επί των απαντήσεων των συνεντευξιαζόμενων πολιτικών ώστε να μπορούν να υπαχθούν κατά το δυνατόν περισσότερες απαντήσεις στα «είδη» στα οποία κατηγοριοποιούν τις απαντήσεις. Χρησιμοποιώντας τους όρους της θετικής και της αρνητικής αντίστασης καταφέρνουν να προωθήσουν ένα μοντέλο περιγραφής των τρόπων με τους οποίους οι πολιτικοί υπεκφεύγουν ή καλύτερα ολισθαίνουν από την παροχή μιας άμεσης απάντησης.

2.3 Κακαβούλια

Στο συμπεριλαμβανόμενο στο βιβλίο του Πολίτη³² άρθρο της Κακαβούλια με τίτλο *Μορφές αφήγησης σε έντυπες πολιτικές συνεντεύξεις* εξετάζεται η συσχέτιση μεταξύ περισσότερο και λιγότερο πειστικών ερωτήσεων με τους τύπους της απάντησης και επιχειρείται η μελέτη της σύνδεσης της χρήσης αφηγήσεων από τους πολιτικούς με την αμφισημία και την ασάφεια που παρατηρήθηκε στις απαντήσεις τους. Η ερευνήτρια προχωρά στην διερεύνηση των πολιτικών συνεντεύξεων στον Τύπο. Αυτό σημαίνει πως οφείλουμε να λάβουμε υπόψη τις διαφοροποιήσεις που το κάθε Μέσο επιβάλλει στην παραγωγή του λόγου. Είναι φανερό ότι σε μια έντυπη πολιτική συνέντευξη ο λόγος είναι πιο προσεγμένος, οι ερωταποκρίσεις με σαφήνεια διατυπωμένες στο χαρτί και ο έλεγχος προ της δημοσίευσης επιτακτικός τόσο από την ομάδα σύνταξης της

³² Πολίτης, Π. (2008). *Ο λόγος της μαζικής επικοινωνίας: Το ελληνικό παράδειγμα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

εκάστοτε εφημερίδας όσο πιθανότατα και από τον πολιτικό που παραχωρεί την συνέντευξη.

Είναι επίσης βέβαιο ότι δεν εντοπίζονται οι διακοπές στο λόγο, οι εκφράσεις του προσώπου των ομιλούντων αλλά και των συνδιαλεγομένων, διάφορες χειρονομίες, η ένταση και ο τόνος της φωνής. Μόνον κάποτε παρατηρείται εξωγλωσσικός σχολιασμός από τους συντάκτες μέσα σε εισαγωγικά όπως το (γέλιο) κι αυτό για να φανεί ίσως η ειρωνεία ή το χιούμορ του ομιλούντος.

Αφού λάβουμε υπόψη μας όλες αυτές τις διαφορές που μπορεί κάποτε να είναι σημαίνουσες, μπορούμε να προσχωρήσουμε στην ανάλυση της μελέτης κριτικά και να εντοπίσουμε ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με την παραγωγή λόγου σε μια ειδησεογραφική συνέντευξη που μεταδίδεται τηλεοπτικά. Κι αυτό γιατί το Μέσο επηρεάζει τον λόγο και την επικοινωνία γενικότερα.

Η Κακαβούλια προβαίνει σε μια αλληλοδιαπλεκόμενη πολυεπίπεδη ανάλυση με τρία σημεία αναφοράς. Μελετώνται οι ερωτήσεις, οι απαντήσεις και οι αφηγήσεις. Στο πρώτο, λοιπόν, επίπεδο εξετάζονται οι ερωτήσεις καθώς κρίνεται απαραίτητο σε μία διαδραστική μορφή λόγου όπως η συνέντευξη να συνεξετάζονται τόσο οι ερωτήσεις όσο και οι απαντήσεις. Προκρίνεται ως βάση για την μελέτη η κατηγοριοποίηση των Gnisci & Bonaiuto³³. Εκτός των εκφωνημάτων που εκφέρονται με ερωτηματική πρόταση, ως ερωτήσεις λαμβάνονται και τα εκφωνήματα που θεωρείται ότι φέρουν το πραγματολογικό φορτίο μιας ερώτησης³⁴. Τέτοια εκφωνήματα είμαι και οι δηλωτικές ερωτήσεις οι οποίες γραμματικά έχουν την μορφή δηλωτικών πράξεων αλλά σημασιολογικά λειτουργούν ως ερωτήσεις εφόσον ο συνεντευξιαζόμενος καλείται να συμφωνήσει, να διαφωνήσει ή απλούστερα να πραγματοποιήσει σχολιασμό επί του προαναφερθέντος ζητήματος³⁵. Τα κριτήρια λοιπόν κατηγοριοποίησης των ερωτήσεων δεν είναι γραμματικά αλλά πραγματολογικά καθώς η ερευνήτρια αποπειράται να διαπιστώσει μεταξύ άλλων αν υπάρχει συνάφεια μεταξύ ερωτήσεων και αποκρίσεων, αν δηλαδή οι περισσότερο πειστικές ερωτήσεις οδηγούν τους πολιτικούς σε έμμεσους τρόπους απάντησης ή σε μη απαντήσεις.

Οι κατηγορίες των ερωτήσεων τις οποίες χρησιμοποιεί η Κακαβούλια στην μελέτη

³³ Gnisci, A., Bonaiuto, M. (2003). Grilling Politicians: Politicians' Answers to Questions in Television Interviews and Courtroom Examinations. *Journal of Language and Social Psychology*, 22, (4), 385-413.

³⁴ Heritage, J., Roth, L. (1995). Grammar and Institution: Questions and Questioning in the Broadcast News Interview. *Research on Language and Social Interaction*, 28, (1): 1-60.

³⁵ Harris, S. (1991). Evasive Action: How Politicians Respond to Questions in Political Interviews. Scannell (επιμ.). *Broadcast Talk*. London, Sage: 76-99.

της είναι πέντε ειδών και είναι οι κάτωθι:

- Δηλωτικές (declarative)
- Ερωτήσεις ολικής άγνοιας (yes-no questions)
- Διαζευκτικές (disjunctive)
- Ερωτήσεις μερικής άγνοιας (wh-questions)
- Πλάγιες (indirect)

Οι δηλωτικές ερωτήσεις όπως προαναφέρθηκε είναι εκφωνήματα που δεν συνιστούν γραμματικά ερωτηματικές προτάσεις με την κατάληξη του ερωτήματος να διατυπώνεται με ερωτηματικό ή σε περίπτωση προφορικής συνέντευξης με τον επιτονισμό που συνιστά ερωτηματική πρόταση. Οι δηλωτικές ερωτήσεις είναι αντίστοιχης φύσεως ερωτήσεις με τις ερωτήσεις ολικής άγνοιας εφόσον ο συνεντευξιαζόμενος καλείται να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει με μία προαναφερθείσα από τον δημοσιογράφο θέση.

Οι ερωτήσεις ολικής άγνοιας αποτελούν εκφωνήματα που εκφέρονται με ερωτηματικές προτάσεις. Από κει και πέρα η απάντηση αναμένεται να αποδεχθεί με ένα ναι ή να απορρίψει με ένα όχι το περιεχόμενο της ερώτησης που προηγήθηκε.

Οι διαζευκτικές ερωτήσεις τοποθετούν το πρόσωπο στο οποίο απευθύνονται απέναντι σε μία απάντηση με περιορισμένες εναλλακτικές απαντήσεις, καθώς παρέχουν ένα πλαίσιο με δύο ή περισσότερες εναλλακτικές τις οποίες προσφέρουν στα εκφωνήματά τους οι ίδιοι οι συνεντευκτές.

Οι ερωτήσεις μερικής άγνοιας δηλώνουν από τους συνεντευκτές την αίτηση για παροχή μιας εξειδικευμένης πληροφορίας, μιας μεταβλητής δηλαδή, η οποία απαιτείται για να ολοκληρωθεί η γνώση του συνεντευκτή επί ενός συγκεκριμένου ήδη γνωστού ζητήματος. Η αναγνώριση αυτών των προτάσεων είναι εύκολη για τον εκάστοτε ερευνητή διότι εισάγονται με ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα.

Οι πλάγιες ερωτήσεις είναι αναγνωρίσιμες καθώς εισάγονται με δευτερεύουσες ερωτηματικές προτάσεις επίσης «στιγματισμένες» με ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα.

Στο άρθρο των Gnisci & Bonaiuto γίνεται επίσης μία απόπειρα κλιμάκωσης των ερωτήσεων ως προς την πίεση που μπορεί να ασκούν στον συνεντευξιαζόμενο να απαντήσει. Η παροχή πλαισίου σε μία ερώτηση από τον συνεντευκτή δηλώνει την θέση του ιδίου επί του ζητήματος και είναι φανερό εξ αρχής πως αυτό δηλώνει την

εξουσιαστική θέση του απέναντι στον συνεντευξιαζόμενο καθώς ορίζει το πλαίσιο εντός του οποίου ο δεύτερος καλείται να απαντήσει. Σαφέστατα γενικά στο πλαίσιο πραγματοποίησης μίας συνέντευξης ο δημοσιογράφος ορίζει την ατζέντα της συζήτησης, δηλαδή είναι αυτός που θα επιλέξει τα θέματα της επικαιρότητας ή τα σημαντικά θέματα του παρελθόντος που απασχόλησαν ή του άμεσου μέλλοντος που πρόκειται να απασχολήσουν την πολιτική ειδησεογραφία και που είναι της αρμοδιότητας σε ειδικό ή ευρύτερο πλαίσιο του συνεντευξιαζόμενου προσώπου. Τα συνεντευξιαζόμενα πρόσωπα εκχωρούν και τα ίδια στους συνεντευκτές τον έλεγχο της συνέντευξης. Η διαχείριση του τρόπου με τον οποίο εξελίσσεται μια ειδησεογραφική συνέντευξη, γνωρίζουν και οι ίδιοι οι συνεντευξιαζόμενοι ότι είναι αποκλειστική αρμοδιότητα των δημοσιογράφων. Οι πολιτικοί καλούνται απλώς να απαντήσουν εντός του πλαισίου το οποίο τους δίδεται και κατόπιν να αξιολογηθούν ως ειλικρινείς, ανειλικρινείς, έντιμοι ή ανέντιμοι εκπρόσωποι του λαού στα αξιώματα για τα οποία ορίστηκαν δι' εκλογής από τον λαό ή διορισμού από ανωτέρους τους.

Στο φάσμα αυτό που προτείνεται από τους δύο ερευνητές από τις περισσότερες στις λιγότερες πιστικές ερωτήσεις³⁶ έχουμε την εξής σειρά:

- ▶ Δηλωτικές: είναι οι κατά κοινή ομολογία οι πιστικότερες των ερωτήσεων διότι εκτός της ερώτησης που τίθεται παρέχεται και μια σαφώς πλαισιωμένη θέση, η οποία από τον πολιτικό θα γίνει αποδεκτή ή όχι.
- ▶ Ολικής άγνοιας: αποτελούν σχεδόν ίσης πιστικότητας ερωτήσεις με την μόνη διαφοροποίηση ότι φέρουν και το γραμματικό πέραν του πραγματολογικού φορτίου της ερώτησης.
- ▶ Διαζευκτικές: επίσης πιστικές ερωτήσεις αλλά λιγότερο καθώς παρέχονται εναλλακτικές από τις οποίες καλείται να επιλέξει ο συνεντευξιαζόμενος πολιτικός.
- ▶ Μερικής άγνοιας: κρίνονται ως λιγότερο πιστικές καθώς ο πολιτικός έχει την δυνατότητα να απαντήσει ποιο ανοιχτά κατά πώς επιθυμεί χωρίς μάλιστα να κατηγορηθεί από τον δημοσιογράφο για τον τρόπο με τον οποίο επέλεξε να απαντήσει.

³⁶ Για τον βαθμό πίεσης που ασκούν οι διαφορετικού τύπου ερωτήσεις βλ. και Bogotch & Danet (1991), Danet, Hoffman, Kermish, Rafn & Stayman (1976), Danet & Kermish (1978), Dunstan (1980).

▶ Πλάγιες: η αίτηση παροχής πληροφοριών μέσω των πλάγιων ερωτήσεων δείχνει ένα φιλικό κλίμα και μια οικεία διάθεση από την πλευρά του ερωτώντος προκαταβάλλοντας θετικά τον συνεντευξιαζόμενο να απαντήσει.

Ακολουθεί στην έρευνα της Κακαβούλια η παράθεση της κατηγοριοποίησης των απαντήσεων προκειμένου να συνεξετασθεί η συσχέτιση ερωτήσεων και απαντήσεων και κατά πόσον οι περισσότεροι κλειστές ερωτήσεις συσχετίζονται με την προσπάθεια υπεκφυγής των πολιτικών. Για τον έλεγχο του συσχετισμού ερωτήσεων και απαντήσεων η Κακαβούλια οφείλει να επιλέξει και μια τυπολογία απαντήσεων.

Προκρίνεται η κατηγοριοποίηση της Harris (1991), η οποία ταξινομεί τις απαντήσεις με κριτήρια σημασιολογίας και σύνταξης. Ως απάντηση ορίζεται σε γενικότερο πλαίσιο η απόκριση του ερωτώμενου στην ερώτηση του ερωτώντος καθώς η ταξινόμηση θα δείξει ότι στο πλαίσιο της απόκρισης είναι δυνατόν να παρατηρείται μη-απάντηση, όταν ο πολιτικός δεν απαντά ουσιαδώς στο ερώτημα που του τέθηκε. Έτσι έχουμε την ακόλουθη ταξινόμηση των απαντήσεων:

- Ευθείες-άμεσες απαντήσεις
- Πλάγιες-έμμεσες απαντήσεις
- Απορρίψεις-μη απαντήσεις

Καθεμιά από τις ανωτέρω κατηγορίες διακρίνεται σε δύο υποκατηγορίες ώστε να είναι ευκολότερη για τον ερευνητή η προσπάθεια αναγνώρισης των επιμέρους κατηγοριών.

- ▶ Στις ευθείες ή άμεσες απαντήσεις, λοιπόν, διακρίνουμε:
- (α) εκφωνήματα που περιέχουν βεβαιωτικά ή αρνητικά μόρια (ναι, όχι, βεβαίως κ.λπ.) αλλά και εκφωνήματα που αποτελούν ακριβή ή παραπλήσια επανάληψη λέξεων-φράσεων ή και ολόκληρων προτάσεων της ερώτησης³⁷.
 - (β) εκφωνήματα που παρέχουν μια γνώμη ως αντιστοίχιση σε ένα άγνωστο ζητούμενο μιας ερώτησης μερικής άγνοιας. Αποτελούν απαντήσεις-εξειδικεύσεις ως προς την ερώτηση και λειτουργούν ως

³⁷ «Πρόκειται για copy-answers, απαντήσεις-αντίγραφα που συνιστούν μίμηση ή κατοπτρική επανάληψη μέρους της σημασιολογικής δομής των ερωτήσεων» Κακαβούλια, 2008. Και ο Philips (1984, 1987) εξετάζοντας τις συνεισφορές των συνεντευξιαζόμενων πολιτικών σε σχέση με τις ερωτήσεις αναφέρει ότι «οι απαντήσεις μπορούν να οριστούν μόνο ξεκινώντας από τις ερωτήσεις και μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στη βάση του πόσο αντιγράφουν τμήμα της ερώτησης».

συμπλήρωμα προς την δομή της ερώτησης επαναλαμβάνοντας την υπάρχουσα δομή της προηγηθείσας ερώτησης ή προσθέτοντας μια νέα δομή στη νέα συνεισφορά του συνεντευξιαζόμενου.

▶ Στις πλάγιες ή έμμεσες απαντήσεις, διακρίνουμε:




· (α) εκφωνήματα στα οποία η απάντηση βασίζεται σε συναγωγή και βάσει αυτού του υπονενοημένου εκφωνήματος δίδεται η παροχή της πληροφορίας που ζητείται. Πιο συγκεκριμένα, ο συνεντευξιαζόμενος δεν δηλώνει αδιαπραγμάτευτα την θέση του επί του τεθέντος από τον συνεντευκτή ερωτήματος αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο την πλήρη δέσμευση προς τα λεγόμενά του.

· (β) εκφωνήματα στα οποία δεν μπορούμε οι ίδιοι οι ερευνητές να προχωρήσουμε σε ευθεία κρίση για το αν ο ερωτώμενος απαντά συμφωνώντας ή διαφωνώντας, υπεραμυνόμενος ή αποκρούοντας μια θέση ή λαμβάνοντας μια άλλη θέση διαφορετική. Δεν είμαστε καν σε θέση να κρίνουμε αν παρέχει την πληροφορία που του ζητήθηκε.

▶ Στις μη απαντήσεις διακρίνουμε:

· (α) εκφωνήματα τα οποία απορρίπτουν ορισμένες από τις προϋποθέσεις της τεθείσας ερώτησης ή και ολόκληρη την ερώτηση. Σε αυτές τις περιπτώσεις το συνεντευξιαζόμενο πρόσωπο αρνείται το περιεχόμενο της ερώτησης, το διαψεύδει, το αναιρεί εν μέρει ή προβαίνει σε πλήρη κατάργησή του αλλάζοντας την θεματολογία της συζήτησης.

· (β) εκφωνήματα τα οποία αμφισβητούν την αληθειακή προσλεκτική ισχύ των προαναφερθέντων στην ερώτηση δεδομένων. Σε πολλές περιπτώσεις ο συνεντευξιαζόμενος πολιτικός ασκεί επίθεση τόσο στο περιεχόμενο της ερώτησης όσο και στον ίδιο τον δημοσιογράφο προσωπικά.

Όπως στην κατηγοριοποίηση των ερωτήσεων, έτσι και στην κατηγοριοποίηση των απαντήσεων παρατηρείται μια κλιμακούμενη πορεία ως προς την παροχή απάντησης ή όχι με πορεία από την άμεση απάντηση (α  β) στην έμμεση απάντηση (α  β) και τέλος στην μη απάντηση (α  β). Σε καμία περίπτωση ωστόσο δεν μπορούν όπως οι ερωτήσεις έτσι και οι απαντήσεις να ερευνηθούν ως απλά εκφωνήματα τα οποία εύκολα μπορεί ο ερευνητής να κατατάξει σε μία κατηγορία. Η συνθετότητα των ερωταπαντήσεων καθιστά το έργο του ερευνητή δύσκολο. Σπανίως οι συνεισφορές των πολιτικών μπορούν να εξετασθούν και να ενταχθούν με σαφήνεια σε ένα πλαίσιο που

θα τις καθιστά π.χ. άμεσες απαντήσεις ενώ η υπόθεση μοιάζει ακόμη πιο περίπλοκη όταν καλείται ο ερευνητής να εξετάσει τις μη απαντήσεις και τους τρόπους με τους οποίους αυτές πραγματώνονται.

Τα ευρήματα της έρευνας της Κακαβούλια έδειξαν ότι η γενικευμένη άποψη των πολιτών, οι οποίοι παρακολουθούν μια ειδησεογραφική συνέντευξη, ότι οι πολιτικοί υπεκφεύγουν ή τουλάχιστον διολισθαίνουν από την παροχή άμεσων και διακριτών σαφών απαντήσεων είναι λανθασμένη. Διαπιστώθηκε ότι οι συνεντευξιαζόμενοι σε έντυπες πολιτικές αφηγήσεις πολιτικοί παρείχαν συνεισφορές που κρίθηκαν άμεσες απαντήσεις (α+β) σε ποσοστό 42,7%, έμμεσες απαντήσεις (α+β) σε ποσοστό 37,5 % και απορριπτικές απαντήσεις (α+β) σε ποσοστό 19,6%. Η αναίρεση αυτής της αντίληψης παρατηρείται και στα πορίσματα της έρευνας της Harris (1991) και μάλιστα σε ποσοστά αντίστοιχα με αυτά της έρευνας της Κακαβούλια με διαφοροποίηση στο μέγιστο της τάξης του 3,5%³⁸.

Είναι βέβαια αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην ποσοτική έρευνα που πραγματοποίησε η Κακαβούλια οι άμεσες απαντήσεις δεν φθάνουν σε υψηλότατα ποσοστά, ούτε καν αγγίζουν το 50% αλλά σαφώς υπερτερούν έναντι των έμμεσων και απορριπτικών απαντήσεων. Προτιμότερος τύπος ερώτησης από τους δημοσιογράφους φάνηκε να είναι οι ολικής άγνοιας ερωτήσεις και αμέσως μετά οι δηλωτικές κάτι που δείχνει την πρόθεσή τους να πιέσουν κατά το δυνατόν τα συνεντευξιαζόμενα πολιτικά πρόσωπα. Ο τύπος ερώτησης-απάντησης που εμφανιζόταν συχνότερα κατά την εκπόνηση της έρευνας ήταν η κλειστή (δηλωτική ή ολικής άγνοιας) ερώτηση με την έμμεση απάντηση.

Με βάση αυτήν την έρευνα της Κακαβούλια θα κινηθούμε και στην ποιοτική ανάλυση των συνεντεύξεων των δύο Ελλήνων πολιτικών στο πλαίσιο της έρευνας αυτής της διπλωματικής εργασίας.

³⁸ Στην έρευνα της Harris (1991) παρατηρήθηκαν τα εξής ποσοστά ως προς τις συνεισφορές των πολιτικών:

- Άμεσες απαντήσεις: 39,2%
- Έμμεσες απαντήσεις: 37,8%
- Απορρίψεις: 22,8%.

3. Υλικό

Για να κατανοήσουμε τον συσχετισμό με πραγματολογικά κριτήρια ερωτήσεων και απαντήσεων στο πλαίσιο μιας ειδησεογραφικής πολιτικής συνέντευξης εξετάστηκαν εννέα συνεντεύξεις που δόθηκαν σε ελληνικούς τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας. Τα πολιτικά πρόσωπα που έδωσαν τις συνεντεύξεις είναι ο Ευάγγελος Βενιζέλος³⁹ και η Ντόρα Μπακογιάννη⁴⁰. Επελέγησαν τα συγκεκριμένα πρόσωπα προς εξέταση καθώς είναι διακεκριμένα και σε μεγάλο βαθμό προβεβλημένα από τα κόμματά τους και τα οποία έχουν διατελέσει σε πολύ κρίσιμες θέσεις εξουσίας έχοντας συνεχή παρουσία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τόσο της Ελλάδας όσο και του εξωτερικού. Οι συνεντεύξεις που εξετάζονται παραχωρήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2016 έως τον Ιανουάριο του 2018 και τυγχάνει να δόθηκαν όλες οι εξεταζόμενες συνεντεύξεις σε δύο τηλεοπτικούς σταθμούς, έναν δημόσιο, την ΕΡΤ και έναν ιδιωτικό, τον ΣΚΑΪ. Το χρονικό διάστημα που εξετάζεται κρίθηκε επαρκές και ευρύ για την έρευνα ενώ είναι και πολύ κρίσιμο όσον αφορά τις πολιτικές εξελίξεις καθότι βρίσκεται στο μέσον της διακυβέρνησης του ΣΥ.ΡΙΖ.Α υπό τον Πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα με πολύ σημαντικά ζητήματα να απασχολούν την πολιτική σκηνή αλλά και την κοινή γνώμη στον οικονομικά, εθνικό και άλλους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Οι τηλεοπτικές εκπομπές που εξετάζονται είναι πρωινές και μεσημεριανές εκπομπές ειδησεογραφικού περιεχομένου ενώ ακολούθως παρατίθενται οι δημοσιογράφοι που έλαβαν τις συνεντεύξεις καθώς και οι αντίστοιχοι τηλεοπτικοί σταθμοί.

Ευάγγελος Βενιζέλος

- ΣΚΑΪ, *Αταιρίαστοι*, Χρήστος Κούτρας-Γιάννης Ντσούνος, Καθημερινή μεσημεριανή, 10:00-12:00 (2)
- ΕΡΤ1: *Επτά*, Βάλια Πετούρη, Μεσημεριανή Σαββατοκύριακου, 12:30-13:30

³⁹ Πολιτικό πρόσωπο με σημαντική παρουσία στην κεντρική πολιτική σκηνή την τελευταία 25ετία. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, εκλεγμένος βουλευτής από το 1993, πρώην πρόεδρος του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κόμματος και διατελών Υπουργός σε πολλά και διαφορετικά χαρτοφυλάκια επί σειρά ετών. Αναλυτικό βιογραφικό: <https://www.evenizelos.gr/cv.html>.

⁴⁰ Ελληνίδα πολιτικός με μείζονα παρουσία στην ελληνική πολιτική, κόρη του πρώην Πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, νομικός, πρώην δήμαρχος Αθηναίων και εκτελούσα χρέη Υπουργού σε διάφορες κυβερνητικές θητείες της Νέας Δημοκρατίας. Αναλυτικό βιογραφικό: <http://www.dorabak.gr/viografiko>.

Ντόρα Μπακογιάννη

- ΣΚΑΪ, *Σήμερα*, Δημήτρης Οικονόμου-Μαρία Αναστασοπούλου, Καθημερινή πρωινή, 06:00-10:00 (2)
- ΕΡΤ1, *Πρωινή Ζώνη*, Γιώργος Δαράκης-Γιάννης Δάρρας, Καθημερινή πρωινή, 07:00-10:00
- ΣΚΑΪ, *Αταίριαστοι*, Χρήστος Κούτρας-Γιάννης Ντσούνος, Καθημερινή μεσημεριανή, 10:00-12:00
- ΣΚΑΪ, *Καλημέρα*, Γιώργος Αυτιάς, Πρωινή Σαββατοκύριακου, 06:00-10:00 (2)

Οι πρώτες ζωντανές τηλεοπτικές εκπομπές της ημέρας καθημερινά αλλά και το Σαββατοκύριακο αρχίζουν στις 6 ή 7 το πρωί και τελειώνουν στις 10 οπότε και την σκυτάλη λαμβάνουν είτε ψυχαγωγικές εκπομπές ποικίλλου περιεχομένου (βλ. Antenna, Star Channel) είτε εκπομπές επίσης ενημερωτικές ανάλογες με τις προηγηθείσες αλλά πιο σύντομες σε χρονική διάρκεια (βλ. ΣΚΑΪ, ΕΡΤ). Οι ενημερωτικές εκπομπές που εξετάζονται αναλαμβάνουν να προβάλλουν τα σημαντικά ζητήματα της επικαιρότητας, σημαντικό τμήμα της οποίας αποτελούν οι πολιτικές εξελίξεις. Στο πλαίσιο παρουσίασης αυτών των εξελίξεων παρατηρείται συχνότατα η συνήθεια να προσκαλείται ένα (περισσότερα σε περιπτώσεις συνεντεύξεων σε πάνελ) πολιτικό πρόσωπο το οποίο καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις η βάση των οποίων έγκειται τόσο στην τρέχουσα πολιτική επικαιρότητα όσο και εξειδικευμένα στις αρμοδιότητες του πολιτικού προσώπου που καλείται να απαντήσει.

Συνολικά απομαγνητοφωνήθηκε υλικό συνολικής διάρκειας 3 ωρών 33 λεπτών και 43 δευτερολέπτων (1 ώρα 45 λεπτά και 42 δευτερόλεπτα για τον Ευάγγελο Βενιζέλο και 1 ώρα 48 λεπτά και 1 δευτερόλεπτο για την Ντόρα Μπακογιάννη). Αναπαραστάθηκε πιστά γραπτώς ο προφορικός τηλεοπτικός λόγος έχοντας υποστεί επεξεργασία και εμβόλιμες προσθήκες ούτως ώστε να μπορεί ο αναγινώσκων αυτήν την εργασία να αντιληφθεί ορισμένα σημεία που δεν θα μπορούσε να κατανοήσει σε περίπτωση ανάγνωσης μιας συνέντευξης που δόθηκε στον Τύπο.

Ολόκληρο το απομαγνητοφωνημένο υλικό παρατίθεται στο διαιρεμένο σε δύο τμήματα (ένα για κάθε πολιτικό) Παράρτημα, ένα για κάθε πολιτικό πρόσωπο και επισυνάπτεται μαζί με την εργασία.

4. Μεθοδολογία

Για την διερεύνηση του τρόπου με τον οποίον απαντούν οι πολιτικοί στις συνεντεύξεις που δίδουν επιλέχθηκε να εφαρμοσθεί η τυπολογία που χρησιμοποίησε η Κακαβούλια στο άρθρο της για την αφήγηση στις έντυπες πολιτικές συνεντεύξεις. Πρόκειται για μεταφορά της τυπολογίας των Gnisci & Bonaiuto, η οποία αποτελεί την ιταλική τροποποιημένη εκδοχή της κατηγοριοποίησης που έκανε ο Bull (1994)⁴¹. Για την τυπολογία των ερωτήσεων χρησιμοποιείται η τριμερής, με δύο υποκατηγορίες, κατηγοριοποίηση σε άμεσες, έμμεσες και μη-απαντήσεις της Harris (1991).

Στις συνεντεύξεις που απομαγνητοφωνήθηκαν γίνεται προσπάθεια να υπάρξει μια ποιοτική προσέγγιση και να εντοπισθούν και αναλυθούν λεπτομερώς οι περισσότεροι δυνατοί συνδυασμοί των τύπων απάντησης εν συγκρίσει με το πραγματολογικό φορτίο των τύπων της ερώτησης. Για τον λόγο αυτό παρατίθενται παραδείγματα αλλά με βάση πρωτίστως τις απαντήσεις που δίδονται από τους πολιτικούς ενώ παράλληλα συνεξετάζεται και η συσχέτιση του τύπου της απάντησης με τον τύπο της ερώτησης.

Για την λεπτομερή εξέταση των εννέα τηλεοπτικών συνεντεύξεων που μελετώνται χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία της ανάλυσης συνομιλίας (conversation analysis) με τον τρόπο που οι Clayman & Heritage (2002) αλλά και η Κακαβούλια (2008) μελετούν το αντίστοιχο υλικό τους.

⁴¹ Bull, P. E. (1994). On Identifying Questions, Replies and Non-Replies in Political Interviews. *Journal of Language and Social Psychology* 13 (2): 115-132.

5. Έρευνα-Αποτελέσματα

Στην μελέτη που πραγματοποιήθηκε έγινε προσπάθεια σε πρώτο επίπεδο να γίνει διάκριση των ερωτήσεων στις πέντε κατηγορίες οι οποίες παρατέθηκαν λεπτομερώς ανωτέρω από τους Gnisci & Bonaiuto (2003) και κατόπιν διακριτά η διάκριση των απαντήσεων στις τρεις κατηγορίες (αποτελούμενες από δύο υποκατηγορίες) που πρότεινε η Harris (1991). Βεβαίως, η συνεξέταση των ερωτήσεων με τις απαντήσεις είναι αυτή που κατατάσσει σε συγκεκριμένη κατηγορία την κάθε απάντηση ενώ οι ερωτήσεις κατατάσσονται σε κατηγορίες σύμφωνα με πραγματολογικά κριτήρια ανεξαρτήτως του τρόπου γραμματικοσυντακτικής διατύπωσης των ερωτήσεων.

5.1 Άμεσες Απαντήσεις

Στο ακόλουθο απόσπασμα της συνέντευξης η δημοσιογράφος Βάλια Πετούρη προβαίνει σε αλλαγή της ατζέντας της συζήτησης⁴². Αφού έχει προηγηθεί το θέμα της προσωπικής πολιτικής πορείας του Ευάγγελου Βενιζέλου και το μέλλον του ίδιου στον χώρο γενικά της πολιτικής και ειδικά της Κεντροαριστερής παράταξης, το Κυπριακό ζήτημα έρχεται στο προσκήνιο. Είναι ένα θέμα που απασχολεί τρεις χώρες επί 40 και πλέον χρόνια και την περίοδο οπότε και πραγματοποιείται η συνέντευξη το ζήτημα ανακινείται καθώς έχουν αρχίσει και πάλι οι διαβουλεύσεις μεταξύ του Πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα, του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Αναστασιάδη και του Τούρκου Προέδρου Erdogan.

- (1) Αθήνα, ΕΡΤ1, εκπομπή *Επτά*, Δεκέμβριος 2016: Κυπριακό
ΣΚ: Βάλια Πετούρη ΣΜ: Ευάγγελος Βενιζέλος⁴³

ΣΚ: Ναι, βλέπετε ότι δεν σας **κάνω** καμία διευκρινιστική ερώτηση. Λοιπόν, **πάμε** στα εθνικά.

Ε: **είχαμε** και μία –μέσα στις προκλήσεις Erdogan και όχι μόνο ο Erdogan και την κλιμάκωση που είχαμε την αμέσως προηγούμενη εβδομάδα– **είχαμε** και μία θετική εξέλιξη, την επανέναρξη των συνομιλιών για το Κυπριακό, στις 14 Δεκεμβρίου θα υπάρξει η συνάντηση Τσίπρα-Αναστασιάδη. **Κάποιοι πιστεύουν** ότι πρέπει να υπάρξει ένα συμφωνημένο πλαίσιο πριν πάμε στη συνάντηση τις 12^{ης} Ιανουαρίου, την πολυμερή, που θα βρίσκεται εκεί και ο

⁴² Έχει προηγηθεί στην συνέντευξη (βλ. Παράρτημα, σελ.25) ειδοποίηση της δημοσιογράφου-παρουσιάστριας προς τον πολιτικό ότι επιθυμεί την μετάβαση στα εθνικά θέματα («Επειδή θέλω να πάμε στα εθνικά και να συζητήσουμε γι' αυτά...»).

⁴³ Βλ. Παράρτημα, σελ. 25-27.

Tayyip Erdogan εκτός από τον Έλληνα Πρωθυπουργό και τον Κύπριο Πρόεδρο και τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. **Είστε** αισιόδοξος;

ΣΜ: Όχι, είμαι...- είμαι εξαιρετικά ανήσυχος. Όλες οι σταθερές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της μεταπολίτευσης, που τις διαμόρφωσαν πρωτίστως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Ανδρέας Παπανδρέου τίθενται εν αμφιβολία τώρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ, ε: οι σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι σχέσεις με τον Αραβικό κόσμο, οι σχέσεις με τη Ρωσία, τα πάντα, τα πάντα. Γιατί; Έχουμε την εκλογή Trump και άρα πρέπει να δούμε πού θα πάει η αμερικανική πολιτική. Θα διασωθεί η έννοια της Δύσης; Τι θα γίνει με το ΝΑΤΟ; Πρέπει να δούμε αν στο όνομα μιας ελευθεριακής ιδεολογίας, libertarian, τελικά από-ιδεολογικοποιηθεί η εξωτερική πολιτική η αμερικάνικη, που σημαίνει απομονωτισμός και ανοχή στα αυταρχικά καθεστώτα χωρίς καθαρή δυτική στρατηγική. Ένα θέμα αυτό, πολύ σοβαρό για εμάς, γιατί συνδέεται με την περιοχή μας, την περιοχή μας στη Μεσόγειο, την περιοχή μας που ιστορικά μας ε: φέρνει εκεί, της Μαύρης Θάλασσας και ούτω καθεξής. Δεύτερον, Erdogan, αυτή τη στιγμή μετά το πραξικόπημα και το αντιπραξικόπημα, την ισχύ του στρατιωτικού νόμου, έχουμε μία νέα ρητορεία η οποία είναι σχεδόν στρατηγική εκ μέρους του κ. Erdogan. Εσωτερικά αμφισβητεί τον κεμαλισμό, την κυρίαρχη ιδεολογία η οποία έχει ως νομική της βάση τη Λοζάνη. Προς τα έξω τι κάνει; Εκδηλώνει μία προληπτική επιθετικότητα. Τι σημαίνει προληπτική επιθετικότητα; Φοβάται αναδασμό εδαφών, όχι στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, όχι στα νησιά, φοβάται αναδασμό εκεί που υπάρχει το θέμα, στη Συρία, στο Ιράκ, σε σχέση με το Κουρδιστάν, άρα αυ...- φοβάται την ακεραιότητα της επικράτειάς του και αντιδρά προληπτικά. Βεβαίως αυτό ξεσπά στο μαλακό υπογάστριο που είναι πάντα το Αιγαίο και η Ανατολική Μεσόγειος, γιατί εκεί δεν έχει πραγματικό θέμα, δεν υπάρχει εμπόλεμη κατάσταση, δεν υπάρχει ε η κατάσταση που υπάρχει στη Συρία, που υπάρχει στο Ιράν, που υπάρχει ακόμη και στη γραμμή ε Μαρόκο ε-Λιβύη-Τυνησία. Η Λοζάνη είναι μία πολύ μεγάλη ιστορία που αφορά και την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, αλλά αφορά την Αίγυπτο, το Σουδάν, τη Συρία, το Ιράκ, τα πάντα. Λοιπόν, εμείς δεν μπορεί να αντιδρούμε με νευρικότητα και με επιπολαιότητα στα θέματα αυτά, πρέπει να επισημαίνουμε την ανάγκη σεβασμού του διεθνούς δικαίου, της νομιμότητας, των υφισταμένων συνόρων, την...- να θεωρούμε απαράβατη και εκτός πάσης διαπραγμάτευσης την εθνική μας κυριαρχία και τα εθνικά κυριαρχικά δικαιώματά και τις διοικητικές αρμοδιότητές μας, αλλά με λιτό και σοβαρό τρόπο και κάνοντας πράγματα και όχι λέγοντας υπερβολικά πράγματα όπως συμβαίνει τις τελευταίες ημέρες, γιατί αλλιώς είναι σα να ρίχνουμε νερό στο μύλο αυτής της ρητορείας.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Και πρέπει επίσης εδώ να εντάξουμε και την ιστορία του Κυπριακού. Το Κυπριακό, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αντιμετωπισθεί ως δήθεν διμερές ελληνοτουρκικό ζήτημα, είναι διεθνές ζήτημα.

Η ατζέντα αλλάζει και αυτό καθίσταται σαφές από την αρχή («Ναι, βλέπετε ότι δεν σας κάνω καμία διευκρινιστική ερώτηση. Λοιπόν, πάμε στα εθνικά.») αφού μάλιστα προηγηθεί η πρόθεση της συνεντεύκτριας να μην ρωτήσει κάτι περισσότερο. Η ερώτηση που τίθεται από την δημοσιογράφο είναι προλογισμένη και όχι απλή καθότι προηγείται σε μορφή εισαγωγής το πλαίσιο εντός του οποίου καλείται να απαντήσει ο Βενιζέλος εάν νιώθει αισιοδοξία για επίλυση του Κυπριακού. Στενεύοντας με τη χρήση προλόγου το περιθώριο εντός του οποίου καλείται να απαντήσει ο πολιτικός, η δημοσιογράφος «παρέχει ταυτόχρονα πληροφορίες οι οποίες διευκρινίζουν κάποιες άγνωστες πιθανόν πτυχές του υπό συζήτηση θέματος στο «συμπτωματικό» ακροατήριο»⁴⁴. Στον πρόλογο της συγκεκριμένης ερώτησης χαρακτηρίζοντας «θετική» την εξέλιξη της επανέναρξης των συνομιλιών προδιαθέτει τον συνεντευξιαζόμενο με αξιολογικό πρόσχημο θετικό η Πετούρη ρωτά τον Βενιζέλο αν αισθάνεται αισιόδοξος. Με αυτόν τον τρόπο, με τη χρήση του προλόγου και το αξιολογικό επίθετο διοχετεύεται μία προτίμηση από την δημοσιογράφο ως προς την αναμενόμενη απάντηση του συνεντευξιαζόμενου⁴⁵. Η ερώτηση είναι ολικής άγνοιας («Είστε αισιόδοξος;») κάτι που σημαίνει ότι επιδέχεται απάντηση με ένα ναι ή ένα όχι⁴⁶.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η αλλαγή των υποκειμένων στην διατύπωση της ερώτησης από την δημοσιογράφο. Αφού ξεκινά με πρώτο ενικό πρόσωπο («δεν σας κάνω»), ώστε να επισημάνει τον ρόλο της (να θέτει ερωτήσεις) σε ένα πλαίσιο όπου δεν είναι αναγκαίο να πραγματοποιήσει διευκρινιστικές ερωτήσεις, μεταβαίνει άμεσα στο πρώτο πληθυντικό («πάμε») που συμπεριλαμβάνει τους δύο συνδιαλεγόμενους στην συνέντευξη και αμέσως μετά παρότι συνεχίζει στο πρώτο πληθυντικό πρόσωπο («είχαμε») αναφέρεται στους Έλληνες (εθνικό *εμείς*) και στις εξελίξεις που τους επηρεάζουν. Ο διαδραστικός ρόλος του ομιλητή μεταβάλλεται όταν σε τρίτο πληθυντικό («κάποιοι πιστεύουν») καταδεικνύεται η άποψη κάποιων τρίτων σχετικά με την συμφωνία ενός πλαισίου επίλυσης ενώ η ερώτηση καθαυτή διατυπώνεται με δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο («είστε»), τον πληθυντικό ευγενείας ο οποίος αρμόζει σε ένα τέτοιο περιβάλλον συζήτησης.

⁴⁴ Heritage, J. (1985). Analyzing news interviews: aspects of the production of talk for an overhearing audience. Στο T. A. Dijk (επιμ.) *Handbook of Discourse Analysis*, 3. New York: Academic Press: 95-119.

⁴⁵ Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα». Αθήνα: Εκδ. Πατάκης: 276-280.

⁴⁶ Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που οι ερωτήσεις ολικής άγνοιας στην αγγλική χαρακτηρίζονται ως yes-no questions.

Ο Βενιζέλος αρχίζει το εκφώνημα-απάντησή του με το αρνητικό μόριο *όχι*⁴⁷. Είναι εξ αρχής σαφής, δίδοντας αρνητικά διατυπωμένη απάντηση («είμαι εξαιρετικά ανήσυχος.») αντιστρέφοντας μάλιστα την λέξη *αισιοδοξία* που ανέφερε η Πετούρη, μιλώντας καθαρά για ανησυχία. Πρόκειται συνεπώς για τυπικό παράδειγμα μιας άμεσης απάντησης α ενώ η συνεισφορά του πολιτικού είναι εκτενής εξηγώντας έναν προς έναν τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να αισθάνεται *αισιοδοξία* ενώ προβάλλει προηγουμένως με μία ιστορική αναδρομή τις σταθερές που τώρα κλονίζονται και για τις οποίες κάποτε κατεβλήθη μεγάλη προσπάθεια για να κατακτηθούν. («Όλες οι σταθερές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της μεταπολίτευσης, που τις διαμόρφωσαν πρωτίστως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Ανδρέας Παπανδρέου τίθενται εν αμφιβολία τώρα»). Οι λόγοι αμφισβήτησης των σταθερών αυτών είναι κυρίως η αμερικανική πολιτική υπό τον Trump και «προληπτική επιθετικότητα» του Erdogan. Συνεπώς, ο Βενιζέλος αμφισβητεί επιχειρηματολογώντας την όποια θετική εξέλιξη μπορεί να σημαίνει η επανέναρξη των συζητήσεων για την επίλυση του Κυπριακού αφού οι διεθνείς πολιτικές συγκυρίες δεν δείχνουν λύση. Λίγο πριν την ολοκλήρωση της συνεισφοράς του ο πολιτικός «διακόπτεται» από την δημοσιογράφο και την βεβαιωτική της διαπίστωση («Μάλιστα») που είναι ένας συνεχιστής λόγου και συνηθίζεται και στην καθημερινή συνομιλία.

Στην κλειστή ερώτηση ολικής αγνοίας της συνεντεύκτριας ο πολιτικός απαντά με τον σαφέστερο δυνατό τρόπο, παρέχοντας άμεση απάντηση α. Ένα πρώτο δείγμα που υποστηρίζει τα πορίσματα της Κακαβούλια σχετικά με την απουσία συνάφειας των κλειστών ερωτήσεων με τις μη ευθείες απαντήσεις.

Σε ένα άλλο παράδειγμα άμεσης απάντησης α⁴⁸ η Ντόρα Μπακογιάννη αποκρίνεται στην ερώτηση της Μαρίας Αναστασοπούλου για το αν ενδέχεται να κηρυχθούν πρόωρες εκλογές μέσα σε ένα περιβάλλον αστάθειας και σε ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο έχουν παρατηρηθεί από την κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α λάθη και καθυστερήσεις.

⁴⁷ Σύμφωνα με τους τρόπους διατύπωσης απαντήσεων από τους συνεντευξιαζόμενους που διακρίνουν οι Clayman & Heritage (2002) η συγκεκριμένη απάντηση είναι ένα τυπικό δείγμα ελάχιστης απάντησης συν ανάπτυξης. Η ελάχιστη πληροφορία δίδεται («όχι, είμαι εξαιρετικά ανήσυχος») και ακολουθούν διευκρινιστικά οι ακριβείς λόγοι πάνω στους οποίους βασίζεται αυτή η ανησυχία του Βενιζέλου.

⁴⁸ Βλ. Παράρτημα, σελ. 92.

(2) Αθήνα, ΣΚΑΪ, εκπομπή *Σήμερα*, Σεπτέμβριος 2017: Εκλογές

ΣΚΑ: Δημήτρης Οικονόμου ΣΚΒ: Μαρία Αναστασοπούλου ΣΜ: Ντόρα Μπακογιάννη

ΣΚΒ: Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, κυρία Μπακογιάννη, εκτιμάτε πως ε ενδέχεται να έχουμε εκλογές νωρίτερα απ' το 2019; Ενδέχεται, δηλαδή, να αναγκαστεί η κυβέρνηση να πάει σε...- πρόωρα σε κάλπες;

ΣΜ: (γέλιο) Κοιτάζετε, εγώ έχω τολμήσει να κάνω μια πρόβλεψη, την οποία θα στηρίξω και σήμερα. Έχουμε μία μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων, παραδείγματος χάρη του 4,5%, ότι...- επειδή λέγατε πριν για την ανάπτυξη και ήθελα να το πω αυτό γιατί εκεί φαίνεται τι πραγματικά γίνεται στην αγορά. Να πάω σε πέντε μεγάλες μονάδες επιτυχημένες. Υπάρχουνε δόξα τω Θεώ στην Ελλάδα. Τι γίνεται όμως με τη μικρή, τη μεσαία και τη μεγάλη επένδυση όταν έχεις τέτοιου είδους στοιχεία σήμερα και μιλάς για ανάπτυξη; Να πω, λοιπόν, γιατί πιστεύω πως θα γίνουν εκλογές. Ακούστε, ο κόσμος σήμερα είναι σε πάρα πάρα πολύ δύσκολη θέση. Ε: έχουνε...

ΣΚΑ: Το θέμα είναι γιατί να ψηφίσει εσάς ο κόσμος. Εγώ αυτό δεν αντιλαμβάνομαι ακόμα.

ΣΜ: Διότι είμαστε σοβαρότεροι...

Η δημοσιογράφος θέτει δύο διαδοχικά ερωτήματα τα οποία έχουν το ίδιο σημασιολογικό περιεχόμενο προς την Ντόρα Μπακογιάννη κι αυτό δεν είναι άλλο από την εκτίμηση της πολιτικού για το εάν πρόκειται να πραγματοποιηθούν πρόωρες εκλογές. Οι ερωτήσεις είναι ολικής άγνοιας (κλειστές) και έχουν προφανώς ως μια επιδιωκόμενη απάντηση μία θετική ή μία αρνητική απόκριση. Επίσης, οι ερωτήσεις είναι απλές καθότι δεν προηγείται πρόλογος εν είδει πλαισίου, ώστε να παράσχει διευκρινιστικές πληροφορίες στην πολιτικό ή στο ακροατήριο.

Η απάντηση αφού ξεκινά με ένα ελαφρύ γέλιο της πολιτικού, εμπεριέχει τους λόγους για τους οποίους θα στηρίξει την θετική απάντησή της στην ερώτηση της Αναστασοπούλου και θα προβλέψει (ανεπιτυχώς όπως το μέλλον έδειξε) πρόωρες εκλογές («Να πω, λοιπόν, γιατί πιστεύω πως θα γίνουν εκλογές»⁴⁹). Με μία κατοπτρική επανάληψη μέρους της ερώτησης η πολιτικός απαντά σαφώς στο ερώτημα που της τίθεται αν και δεν προλαβαίνει να συνεχίσει την ανάλυση των αιτιών για τις οποίες προβαίνει σε αυτήν την πρόβλεψη καθότι διακόπτεται από τον έτερο συνεντευκτή, ο οποίος θέτει ένα νέο ερώτημα στην προσκεκλημένη του. Πολύ συχνά παρατηρείται το

⁴⁹ Πρόκειται για υπόδειγμα απάντησης που διαγράφεται με κυκλική τροχιά, σύμφωνα με τους Clayman & Heritage, καθώς η απόκριση ξεκινά με μια γενική διατύπωση περί προσωπικής πρόβλεψης την οποία η πολιτικός δεν θα κάνει γνωστή παρά μόνον αφού εξηγήσει τους λόγους που την οδηγούν σε αυτήν την πρόβλεψη.

φαινόμενο ο συνεντευξιαζόμενος να απαντά με αυτόν τον τρόπο, με μια κυκλική δηλαδή τροχιά και στο τέλος της συνεισφοράς του να παρατηρείται η σαφής απάντηση στο ερώτημα που του τίθεται ενώ και στην συγκεκριμένη περίπτωση όταν φαίνεται η πολιτικός να ολοκληρώνει την συνεισφορά της ο συνεντευκτής δείχνει να κατανοεί το τέλος της απάντησης καθώς λαμβάνει τον λόγο πραγματοποιώντας μία πρόσθετη ερώτηση. Και εδώ ο Δημήτρης Οικονόμου, ο έτερος συνεντευκτής παρεμβαίνει ρωτώντας γιατί ο λαός να ψηφίσει την σημερινή αξιωματική αντιπολίτευση, την οποία η ίδια εκπροσωπεί, για να απαντήσει «Διότι είμαστε σοβαρότεροι».

Στις άμεσες απαντήσεις β περιλαμβάνονται εκφωνήματα στα οποία κατατίθεται μία νέα πληροφορία σε σχέση με τη μεταβλητή μιας ερώτησης μερικής άγνοιας λειτουργώντας υποστηρικτικά, συμπληρωματικά και σαφώς εξειδικευτικά προς τις ερωτήσεις στις οποίες αντιστοιχούν. Στο ακόλουθο παράδειγμα⁵⁰ γίνεται λεπτομερής ανάλυση της απάντησης που συνιστά συμπληρωματική προς την αίτηση πληροφορίας θέση του ερωτώμενου.

- (3) Αθήνα, ΣΚΑΙ, εκπομπή *Αταίριαστοι*, Ιανουάριος 2018: Μεταρρυθμίσεις
ΣΚΑ: Χρήστος Κούτρας ΣΚΒ: Γιάννης Ντσούνος ΣΜ: Ευάγγελος Βενιζέλος

ΣΚΑ: Ωστόσο η κοινωνία ακούγοντας...τι φοβάται;

ΣΜ: ...κυριαρχεί το πρόβλημα το οικογενειακό, το οικονομικό, το ατομικό του καθενός και αυτό είναι απολύτως σεβαστό. Αλλά πρέπει οι άνθρωποι που βρίσκονται στη μεγαλύτερη δυσκολία, οι άνθρωποι που συμπιέζονται να αντιληφθούν ότι αν δεν δουλέψει η οικονομία, αν δεν υπάρξουν επενδύσεις, αν δεν λειτουργήσουν οι τράπεζες, γιατί αυτό είναι το μεγάλο θέμα, είναι η μη επιστροφή των καταθέσεων με κανονικό ρυθμό, όχι σταγόνα-σταγόνα, και η αδυναμία χρηματοδότησης της οικονομίας, ο μεγάλος όγκος των μη εξυπηρετούμενων...

ΣΚΑ: Ναι.

ΣΜ: ...δανείων. Άρα, λοιπόν, πρέπει να αντιληφθούν οι άνθρωποι της καθημερινής αγωνίας και του καθημερινού αγώνα...

ΣΚΑ: Όμως κύριε Πρόεδρε...

ΣΜ: ...ότι πρέπει να κινηθεί ο μηχανισμός της οικονομίας, της ανάπτυξης, των επενδύσεων, της δημιουργίας θέσεων εργασίας προκειμένου να ωφεληθούν αυτοί,

⁵⁰ Βλ. Παράρτημα, σελ. 51.

και αυτοί που είναι εκτός παραγωγής, και οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι, οι οποίοι διεκδικούν μια θέση στον ήλιο, [κυρίως οι νέοι και οι νέοι με προσόντα οι οποίοι αποκλείονται.]

Στην μερικής άγνοιας ερώτηση του δημοσιογράφου γιατί τι φοβάται ο κόσμος (μη επιστροφή της οικονομίας στην κανονικότητα, ανεργία κ.λπ.) ο Βενιζέλος απαντά με σαφώς αλλά προσθέτοντας την πληροφορία την οποία ζητεί να μάθει ο πρώτος. Εφόσον ο κόσμος κάτι φοβάται και αυτό τίθεται ως προϋπόθεση, ο Χρήστος Κούτρας καλεί τον συνεντευξιαζόμενο να απαντήσει ποιος είναι αυτός ο φόβος. Στην συνεισφορά του, λοιπόν, ο Βενιζέλος εισφέρει υποστηρικτικά προς την ερώτηση απαντώντας ότι η κοινωνία φοβάται την στασιμότητα στις επενδύσεις, την μη κίνηση των επενδύσεων οι οποίες θα προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας που θα την ανακουφίσει.

Μάλιστα, στο μέσον της απάντησης του ερωτώμενου, ο συνεντευκτής παρεμβάλλεται δύο φορές, πρώτα με έναν ενδείκτη αναγνώρισης («Ναι») και έπειτα με μία φράση που δείχνει να θέλει να φέρει αντίρρηση στον λόγο του προσκεκλημένου του («Όμως, κύριε πρόεδρε...»). Το «ναι», ως πράξη αναγνώρισης είναι ένας εξακολουθητικός ενδείκτης καθώς δεν έχει ουσιώδη λειτουργία αλλά καλύπτει παύσεις στον λόγο του συνεντευξιαζόμενου στην καλύτερη των περιπτώσεων, αναγνωρίζοντας ωστόσο ο ίδιος ο δημοσιογράφος ότι ο πολιτικός έχει να εισφέρει κι άλλες πληροφορίες στο εκφώνημά του⁵¹. Η δεύτερη πράξη συνιστά διακοπή του δημοσιογράφου στην απάντηση του πολιτικού η οποία όμως δεν ολοκληρώνεται καθώς ο δεύτερος συνεχίζει την απάντησή του.

Στο κυριότερο τμήμα της απόκρισής του ο Βενιζέλος προχωρά στην περιγραφή εξ υπονοήματος του φόβου της κοινωνίας μέσω παράταξης τριών συναπτών υποθετικών προτάσεων («αν δεν δουλέψει η οικονομία, αν δεν υπάρξουν επενδύσεις, αν δεν λειτουργήσουν οι τράπεζες») κάτι που θα οδηγήσει στην αδυναμία χρηματοδότησης της οικονομίας με καταστροφικά για την κοινωνία αποτελέσματα. Οι νέες πληροφορίες που εισφέρονται μέσω της απάντησης καταδεικνύουν ότι πρόκειται για άμεση απάντηση β στην μερικής άγνοιας ερώτηση του συνεντευκτή.

⁵¹ Schegloff, E. A. (1982). Discourse as an interactional achievement: some uses of “uh huh” and other things that come between sentences. Στο D. Tannen (επιμ.) *Analyzing Discourse* (Georgetown University Roundtable on Languages and Linguistics, 1981). Washington DC: Georgetown University Press: 71-93.

5.2 Έμμεσες Απαντήσεις

Οι έμμεσες ή μη ευθείες βρίσκονται στο μέσον του συνεχούς *αμεσότητα-πλαγιότητα-αποφυγή* και ο εντοπισμός τους φανερώνει μια προσπάθεια από μέρους των πολιτικών να τηρηθεί κάπως η γενική αρχή της συνεργασίας του συνεντευξιαζόμενου με τον δημοσιογράφο χωρίς όμως να δίδεται μια σαφής και ξεκάθαρη απάντηση.

Στις έμμεσες απαντήσεις τύπου α διακρίνουμε την προσπάθεια των πολιτικών σε μια ερώτηση ολικής άγνοιας να μην τοποθετηθούν ρητά και κατηγορηματικά θετικά ή αρνητικά. Αντ' αυτού επιλέγουν να κρατήσουν μια ενδιάμεση στάση μεταξύ του ναι και του όχι. Τέτοιου τύπου απαντήσεις παρατηρούνται και σε περιπτώσεις ερωτήσεων μερικής άγνοιας, όταν ο συνεντευξιαζόμενος επιλέγει μία συγκεκριμένη μεταβλητή της ερώτησης παραλείποντας, αδιαφορώντας ή λησμονώντας στην πορεία του λόγου του να απαντήσει στην ζητούμενη από τον συνεντευκτήτη πληροφορία. Ας εξετάσουμε μερικά παραδείγματα από το υλικό των συνεντεύξεων.

- (4) Αθήνα, ΕΡΤ1, εκπομπή *Επτά*, Δεκέμβριος 2016: Κίνδυνος διάλυσης της Ευρώπης ΣΚ: Βάλια Πετούρη ΣΜ: Ευάγγελος Βενιζέλος⁵²

ΣΚ: Είναι αστρονομικά τα ποσά ούτως ή άλλως. Είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας κάποια στιγμή να αρχίσει...- κάποια στιγμή, με αφορμή τώρα και τις εξελίξεις στην Ιταλία, να ξηλώνεται το πουλόβερ και να τιναχτεί η Ευρωζώνη στον αέρα;

ΣΜ: Θα: βρεθεί προ μεγάλων διλημμάτων, η Γερμανία κυρίως, γιατί αυτή τη στιγμή αν δούμε πώς κατανέμονται τα πλεονάσματα στην Ευρωζώνη, ας πάρουμε πάρα πολύ απλά πώς κατανέμονται αυτή τη στιγμή οι καταθέσεις. Ε: θα δούμε ότι το πλεόνασμα το έχει βεβαίως κατ' εξοχήν η Γερμανία και οι άλλες χώρες είναι ε: ελλειμματικές οι περισσότερες, μεταξύ αυτών και η Ιταλία, ε: διότι πέραν του ότι έχουν τα προβλήματα της πραγματικής τους οικονομίας, έχουν και πάρα πολύ σοβαρά προβλήματα χρηματοοικονομικά και χρηματοπιστωτικά, συμπεριλαμβανομένων των κόκκινων δανείων, ακόμη και της διαρροής καταθέσεων. Δεν είναι δηλαδή μόνον η Ελλάδα ε το πρόβλημα αυτό στα μεγέθη της, διότι εμείς ποτέ δεν είχαμε υπερβολικά μεγάλο, δυσανάλογο μεγάλο τραπεζικό σύστημα σε σχέση με το ΑΕΠ μας. Δεν είχαμε το πρόβλημα της Κύπρου, δεν είχαμε το πρόβλημα της Ιρλανδίας...

⁵² Βλ. Παράρτημα, σελ. 16-17.

ΣΚ: Ευτυχώς, με το χρέος που έχουμε, [αν είχαμε και αυτό...]

ΣΜ: Ευτυχώς, [είχαμ...-είχαμε πρόβλημα] τριτευόντως στο τραπεζικό σύστημα, είχαμε πρόβλημα ε πρωτογενούς ελλείμματος, ε υπερβολικού χρέους, ε ελλείμματος ισοζυγίου, δηλαδή ελλείμματος ανταγωνιστικότητας και έτσι είχαμε και πρόβλημα στον τραπεζικό τομέα.

Στην ερώτηση ολικής άγνοιας της συνεντευκτριας Βάλιας Πετούρη σχετικά με την πιθανότητα διάλυσης της Ευρωζώνης ο πολιτικός απαντά εμμέσως και όχι σαφώς με ένα ναι ή ένα όχι. Η ερώτηση εμπεριέχοντας το στοιχείο της υπερβολής («σενάριο επιστημονικής φαντασίας») παρότι είναι κλειστή (ολικής άγνοιας) γίνεται απόπειρα να συμπεριλάβει κάθε πιθανό ενδεχόμενο, έστω και το πιο μικρό, ώστε να εκμαιεύσει μία γνώμη του Ευάγγελου Βενιζέλου η οποία θα αποκρίνεται με κάποιον τρόπο στο σενάριο της διάλυσης.

Παρόλα αυτά, η ομιλιακή συνεισφορά του πολιτικού δείχνει να μην ξεκαθαρίζει την στάση του απέναντι στο ζήτημα. Αντί να αποκλείσει ένα ακραίο σενάριο αποσάθρωσης της οικονομικής συνεργασίας των ευρωπαϊκών κρατών ή να διατυπώσει γνώμη για πιθανή διάλυση επιλέγει έναν ενδιάμεσο δρόμο. Επιλέγει να ασχοληθεί με την μεταβλητή των εξελίξεων στην Ιταλία, όπως διατυπώνεται στην ερώτηση, αλλά και την Γερμανία επισημαίνοντας τα μεγάλα προβλήματα οικονομικής φύσεως που αντιμετωπίζουν οι χώρες αυτές. Έτσι μπορούμε με επιφύλαξη να συνάγουμε ένα συμπέρασμα σύμφωνα με το οποίο σαφώς ο συνεντευξιαζόμενος δεν θεωρεί «σενάριο επιστημονικής φαντασίας» την διάλυση της Ευρωζώνης, γι' αυτό και περιγράφει τα μεγάλα προβλήματα των δύο αυτών των κρατών αλλά ποτέ δεν αναφέρει όρους της ερώτησης ή παραπλήσιους που θα έδειχναν σαφή θέση απέναντι στο ερώτημα.

Σε ένα δεύτερο παράδειγμα έμμεσης απάντησης α⁵³, σε τηλεοπτική συνέντευξη της Ντόρας Μπακογιάννη αυτή τη φορά, ο δημοσιογράφος Γιάννης Ντσούνος σχολιάζοντας την άδεια από τις φυλακές Κορυδαλλού που έλαβε ο ένοχος για τρομοκρατία Δημήτρης Κουφοντίνας ρωτά εάν η κυβέρνηση μεθόδευσε την παροχή άδειας στον αρχηγό της 17 Νοέμβρη μέσω αλλαγής του αντι-εισαγγελέα ο οποίος είναι υπεύθυνος για την τελική έγκριση ή ακύρωση των αιτήσεων των φυλακισμένων για λήψη άδειας.

⁵³ Βλ. Παράρτημα, σελ. 106-107.

- (5) Αθήνα, ΣΚΑΪ, εκπομπή *Αταίριαστοι*, Νοέμβριος 2017: Άδεια Κουφοντίνα
ΣΚΑ: Χρήστος Κούτρας ΣΚΒ: Γιάννης Ντσουνός ΣΜ: Ντόρα Μπακογιάννη

ΣΚΒ: Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση...

ΣΜ: Μόλις άλλαξε ο αντι-εισαγγελέας...

ΣΚΒ: ...η κυβέρνηση αλλάζει τον αντι-εισαγγελέα επί τούτου, επί σκοπού για να βγει ο Κουφοντίνας έξω;

ΣΜ: Αυτό δεν το ξέρω αλλά αυτό μου δείχνουν οι κατά...- αυτό που μου δείχνει αυτή τη στιγμή η κατάσταση. Και να σας πω και κάτι; Εγώ θα ήμουν λι...- πολύ λιγότερο ε: στα κάγκελα εάν έβγαινε η κυβέρνηση και έκανε την ίδια δήλωση που κάναμε εμείς. Την είδατε να βγαίνει; Δεν καταλαβαίνω, δηλαδή, υπάρχουνε δύο κατηγορίες Ελλήνων σήμερα; Αυτοί οι οποίοι είναι δολοφονημένοι, οι οποίοι είναι μέσα στον τάφο, οι οποίοι δεν μπορούν να βγουν από τον τάφο δεν είχανε δικαιώματα; Δεν ήτανε Έλληνες πολίτες; Έλληνες πολίτες, κατά την κυβέρνηση αυτή, είναι μόνο οι...- οποιοσδήποτε έχει σχέση με αυτές τις αριστερές συλλογικότητες; Έλληνες πολίτες που έχουνε δικαιώματα είναι μόνο, ας πούμε, κάποιος ο οποίος κατά την άποψή τους ε: έχει αφεθεί ελεύθερος, ας πούμε, έπρεπε να αφεθεί ελεύθερος; Είναι η ίδια κυβέρνηση η οποία έκανε ταξιτζήδες τα περιπολικά της αστυνομίας με τον Ρουβίκωνα. Είναι η ίδια κυβέρνηση η οποία δεν έκανε τίποτα όταν ο αρχηγός του Ρουβίκωνα είναι στο Facebook, ο άνθρωπος δεν κρύβεται, είναι στο Facebook, το ξέρουν όλοι. Και έρχεται αυτός ο άνθρωπος σήμερα και λέει, με συγχωρείτε, για τον Κουφοντίνα αυτά τα οποία λέει αλλά πέραν αυτού πάει και μέχρι τον τρίτο όροφο των δικαστηρίων με την ομάδα του για να εκφοβίσει (;), για να εντυπωσιάσει (;), για να επηρεάσει; Γιατί πάει στον αρμόδιο εισαγγελέα ο οποίος είναι διώκτης της τρομοκρατίας; Και όλα αυτά συμβαίνουν σε μία χώρα σα να μη συμβαίνει τίποτα; Μα είμαστε σοβαροί;

Στην απλή ερώτηση ολικής άγνοιας («Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση αλλάζει τον αντι-εισαγγελέα επί τούτου, επί σκοπού για να βγει ο Κουφοντίνας έξω;») του δημοσιογράφου η πολιτικός, η οποία έχει συναισθηματική εμπλοκή στην υπόθεση καθότι ο Δημήτρης Κουφοντίνας αφαίρεσε την ζωή από τον σύζυγό της Παύλο

Μπακογιάννη δολοφονώντας τον εν ψυχρώ, απαντά και δεν απαντά. Ενώ ξεκινά την συνεισφορά της δηλώνοντας άγνοια («Αυτό δεν το ξέρω») αμέσως μετά τείνει να πει ότι έχει τέτοιες ενδείξεις («αλλά αυτό μου δείχνουν οι κατά...- αυτό που μου δείχνει αυτή τη στιγμή η κατάσταση.») Ωστόσο, δεν απαντά σαφώς διότι δηλώνει άγνοια. Δεν έχει μια τέτοια ενημέρωση. Δεν λέει πως *Ναι αυτό έκανε η κυβέρνηση, όρισε άλλον αντι-εισαγγελέα προκειμένου να πάρει άδεια ο Κουφοντίνας*, ωστόσο, όπως η ίδια λέει η παρούσα κατάσταση δείχνει ότι μπορεί να έχει συμβεί κάτι τέτοιο. Η απάντησή της τείνει σαφώς προς θετική απάντηση καθότι ακολουθεί εκτενής σχολιασμός πράξεων της κυβέρνησης οι οποίες φανερώνουν ευνοϊκή μεταχείριση αριστερών ομάδων που κινούνται στα όρια της νομιμότητας (βλ. Ρουβίκωνα) αφού νωρίτερα αναφέρεται στα δικαιώματα αυτών που δολοφονήθηκαν και των οικογενειών τους, δικαιώματα τα οποία δεν υφίστανται, σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη πολιτικό, παρά μόνον για τους ανθρώπους οι οποίοι ανήκουν σε αριστερές συλλογικότητες. Η απάντηση της πολιτικού κρίνεται ελλιπής καθώς δεν επικυρώνεται ρητά ή υπόρρητα μια θετική ή αρνητική απάντηση περί αλλαγής του αντι-εισαγγελέα από την κυβέρνηση με στόχο την έγκριση της άδειας Κουφοντίνα.

Στις έμμεσες απαντήσεις β δεν μπορούμε σε καμία των περιπτώσεων να διαπιστώσουμε αν ο συνεντευξιαζόμενος απαντά θετικά ή αρνητικά σε μια ερώτηση ολικής άγνοιας ή αν παρέχει την πληροφορία που του ζητείται σε περιπτώσεις ερωτήσεων μερικής άγνοιας. Οι γενικευμένες διαπιστώσεις παρατηρούνται συχνότατα σε αυτού του είδους έμμεσες απαντήσεις καθώς ναι μεν δεν αρνούνται οι πολιτικοί να απαντήσουν, όμως δεν αποκρίνονται επί της ουσίας ολισθαίνοντας προς την υπεκφυγή.

Στο ακόλουθο παράδειγμα η Ντόρα Μπακογιάννη καλείται, αμέσως μετά την ανακοίνωση του Κυριάκου Μητσοτάκη περί μη υπουργοποίησης συγγενικών του προσώπων σε περίπτωση μελλοντικής διακυβέρνησης της Ελλάδας από την Νέα Δημοκρατία με Πρωθυπουργό τον ίδιο, να απαντήσει αν ετοιμάζεται κάποιος διαφορετικός ρόλος για την ίδια όπως το να οριστεί Επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁵⁴

- (6) Αθήνα, ΣΚΑΪ, εκπομπή *Σήμερα*, Δεκέμβριος 2017: Ρόλος Μπακογιάννη σε μελλοντική διακυβέρνηση από την Νέα Δημοκρατία.
ΣΚ_Α: Δημήτρης Οικονόμου ΣΚ_Β: Μαρία Αναστασοπούλου
ΣΜ: Ντόρα Μπακογιάννη

⁵⁴ Βλ. Παράρτημα, σελ. 117-118.

ΣΚΑ: Σκέφτεστε κάποιον άλλο ρόλο για σας; Πέρα απ' το ρόλο του βουλευτή; Γιατί γράφτηκαν πολλά, είπαν ότι την...- ετοιμάζεται η Ντόρα για την Ευρώπη, ετοιμάζεται η Ντόρα για Επίτροπος, ετοιμάζεται η Ντόρα για κάποιον άλλο ρόλο εκτός κ.λπ. Τι λέτε;

ΣΜ: Κοιτάζετε, αυτό...Ναι, κύριε Οικονόμου, ακούστε. Δεν ξυπνάει και δεν κοιμάται ο Έλληνας πολίτης με πρόβλημα εάν θα γίνω εγώ Υπουργός ή όχι.

ΣΚΑ: Ναι.

ΣΜ: Σας διαβεβαιώ και έχω απόλυτη συναίσθηση αυτού. Αυτή τη στιγμή αυτό το οποίο μετράει είναι το μείζον και ποιο είναι το μείζον; Το μείζον είναι ότι έγινε ένα συνέδριο για μας, για την οικογένεια της Νέας Δημοκρατίας ήτανε πάρα πολύ σημαντικό, ένα συνέδριο χωρίς παραφωνίες...Εμείς που είμαστε και πιο παλιοί, έχουμε ζήσει πολλά συνέδρια...

ΣΚΑ: Συνήθως ακούγονταν, ναι, έτσι είναι, έτσι.

ΣΜ: ...και ξέρουμε πάρα πολύ καλά τι έχουμε περάσει στα διάφορα συνέδρια. Ήταν απίστευτο ότι αυτό το συνέδριο, αυτή η πρόταση η οποία έχει κατατεθεί από τον Κυριάκο Μητσοτάκη, έχει γίνει κτήμα.

Ο δημοσιογράφος και παρουσιαστής της πρωινής εκπομπής *Σήμερα* θέτει στην προσκεκλημένη του συνεντευξιαζόμενη ένα ερώτημα σχετικά με τον ρόλο της τελευταίας σε μελλοντική κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Το ερώτημα διατυπώνεται με προλογισμένη μορφή. Η ερώτηση καθαυτή είναι μερικής άγνοιας («Τι λέτε;»), έχει ωστόσο προηγηθεί ένας πρόλογος που πλαισιώνει την τελική διατύπωση της ερώτησης και έτσι αυτή αποκτά νόημα. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι σαφής η υποχρεωτική χρήση προλόγων που πλαισιώνουν την ερώτηση και χωρίς της ύπαρξη των οποίων δεν θα μπορούσε να σταθεί. Βεβαίως, έχει προηγηθεί στο ίδιο εκφώνημα άλλη μία ερώτηση («Σκέφτεστε κάποιον άλλο ρόλο για σας;») η οποία αιτείται μια απάντηση ναι ή όχι ως ολικής άγνοιας ερώτηση. Ακολουθεί η αιτιολόγηση της διατύπωσης αυτής της ερώτησης μεταβάλλοντας τον διαδραστικό ρόλο του συνεντευκτή (footing)⁵⁵ αναφέροντας ότι «γράφτηκαν πολλά, είπαν ότι ετοιμάζεται η Ντόρα για την Ευρώπη, ετοιμάζεται η Ντόρα για Επίτροπος, ετοιμάζεται η Ντόρα για

⁵⁵ Goffman, E. (1981). Footing. Στο E. Goffman (επιμ.) *Forms of Talk*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

κάποιον άλλο ρόλο εκτός κ.λπ.». Με αυτόν τον τρόπο ο Οικονόμου δείχνει να μεταφέρει τα λόγια μιας τρίτης πλευράς, κάποιων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης εν προκειμένω, προκειμένου να εκμαιεύσει μια απάντηση για αυτά τα δημοσιεύματα. Με τον τρόπο αυτό, ο δημοσιογράφος καταφέρνει στο πλαίσιο της ουδετεροφάνειας που καλείται να δείξει, να μην υιοθετήσει την άποψη αυτή ρωτώντας ευθέως για το ενδεχόμενο να λάβει η Ντόρα Μπακογιάννη θέση Ευρωπαϊκής Επιτρόπου και ταυτόχρονα δεν σχολιάζει ο ίδιος αυτά τα δημοσιεύματα καλώντας την πολιτικό να απαντήσει αν έχουν αληθειακή ισχύ.

Με την απάντηση της βουλευτού της Νέας Δημοκρατίας δεν μπορούμε να κατανοήσουμε αν η ίδια σκέφτεται κάποιον διαφορετικό ρόλο για τον εαυτό της ή εάν προορίζεται από το κόμμα για κάποια άλλη θέση πέραν της βουλευτού. Υπάρχει σαφώς αλλαγή του υποκειμένου στην αρχή από την πολιτικό προσπαθώντας να διασκεδάσει τις εντυπώσεις («Δεν ξυπνάει και δεν κοιμάται ο Έλληνας πολίτης με πρόβλημα εάν θα γίνω εγώ Υπουργός ή όχι.») κι ενώ παρεμβάλλεται ένας ενδείκτης αναγνώρισης («Ναι») από τον δημοσιογράφο που μάλλον δείχνει συμφωνία με τα λεγόμενα της συνεντευξιαζόμενης ενώ η ίδια προβαίνει αμέσως μετά σε επανατοποθέτηση μέσω ενός ερωτήματος το οποίο η ίδια θέτει («Αυτή τη στιγμή αυτό το οποίο μετράει είναι το μείζον και ποιο είναι το μείζον;») και στο οποίο η ίδια απαντάει («Το μείζον είναι ότι έγινε ένα συνέδριο για μας, για την οικογένεια της Νέας Δημοκρατίας ήτανε πάρα πολύ σημαντικό, ένα συνέδριο χωρίς παραφωνίες...») μεταβάλλοντας μάλιστα το υποκείμενο από α' ενικό («σας διαβεβαιώ») σε α' πληθυντικό («εμείς», «έχουμε ζήσει», «ξέρουμε»), χρησιμοποιώντας το *εμείς* το εγκλειστικό που συμπεριλαμβάνει τα μέλη μιας ομάδας, στην συγκεκριμένη περίπτωση τα μέλη της Νέας Δημοκρατίας και δη τα παλαιότερα στελέχη που έχουν συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια. Είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα των έμμεσων απαντήσεων β η επανατοποθέτηση του συνεντευξιαζόμενου μέσω μιας νέας ερώτησης που ο ίδιος (η ίδια εν προκειμένω) θέτει και στην οποία απαντά, καταργώντας εμμέσως πλην σαφώς την ερώτηση του συνεντευκτή.

5.3 Μη απαντήσεις

Η έρευνα για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας έχει γίνει προσπάθεια να εστιασθεί στους τρόπους με τους οποίους οι πολιτικοί απαντούν στις ερωτήσεις των δημοσιογράφων στις συνεντεύξεις τους στην τηλεόραση. Ο Bull με σαφή τρόπο διέκρινε τις διαφορετικές μεθόδους που χρησιμοποιούν στον λόγο τους οι συνεντευξιαζόμενοι πολιτικοί για να υπεκφύγουν, να μην απαντήσουν δηλαδή στο ερώτημα που τους τέθηκε. Οι μη απαντήσεις ή αλλιώς απορρίψεις στην κατηγοριοποίηση της Harris (1981) αποτελούν την αντίστοιχη κατηγορία των υπεκφυγών του Bull (1988) ή για να διατυπωθεί ακριβέστερα αποτελούν μέρος των υπεκφυγών μαζί με τις έμμεσες απαντήσεις και ειδικότερα τις έμμεσες απαντήσεις β όπου δεν μπορεί να συναχθεί ένα συμπέρασμα σύμφωνα με το οποίο ο ερευνητής θα καταλήξει στο ότι ο πολιτικός έχει απαντήσει στην ζητούμενη από τον δημοσιογράφο πληροφορία.

Στα παραδείγματα που ακολουθούν θα γίνει προσπάθεια να αναλυθούν λεπτομερώς οι τρόποι με τους οποίους τα δύο εξεταζόμενα πολιτικά πρόσωπα, ο Ευάγγελος Βενιζέλος και η Ντόρα Μπακογιάννη, απορρίπτουν τις ερωτήσεις που τους τίθενται με δύο τρόπους, όπως η Harris τους διέκρινε. Με τις μεν μη απαντήσεις α οπότε και αμφισβητούνται ορισμένες προϋποθέσεις της ερώτησης ή ανατρέπεται η ερώτηση άρδην, με τις δε μη απαντήσεις β οπότε τίθεται σε αμφισβήτηση η προσληκτική ισχύς της ερώτησης ενώ ασκείται και κριτική στον συνεντευκτή που την έθεσε και θέτουν στη θέση της ερώτησης που τους τέθηκε μια άλλη ερώτηση που εξειδικεύει ή διευκρινίζει πληροφορίες που ίσως αιτούνταν ο δημοσιογράφος με την ατυχώς -κατά τον πολιτικό- διατυπωμένη του ερωτηματική πρόταση.

Στο ακόλουθο απόσπασμα παρακολουθούμε τμήμα μιας τυπικής επιθετικής συνέντευξης, του κυρίαρχου στυλ συνέντευξης στην τηλεόραση παγκοσμίως τις τελευταίες δεκαετίες. Οι δημοσιογράφοι της EPT καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης δείχνουν να έχουν μία αρνητική διάθεση απέναντι στην Μπακογιάννη ενώ κάτι αντίστοιχο παρατηρείται και από την ίδια απέναντί τους. Δεν είναι λίγες οι φορές που ανεβαίνει ο τόνος της φωνής, τα ειρωνικά σχόλια εκατέρωθεν διακρίνονται χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια ενώ η ένταση κυριαρχεί κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Στο απόσπασμα συνέντευξης της Ντόρας Μπακογιάννη, ο δημοσιογράφος Γιώργος Δαράκης στο πλαίσιο διανομής του κοινωνικού μερίσματος από την κυβέρνηση, αναρωτιέται και ταυτόχρονα ρωτά την πολιτικό για ποιον λόγο η Νέα Δημοκρατία αντιδρά στην κοινωνική αυτή πολιτική από την κυβέρνηση.

(7) Αθήνα, ΕΡΤ1, εκπομπή *Πρωινή Ζώνη*, Δεκέμβριος 2016: Διανομή κοινωνικού μερίσματος
ΣΚ_Α: Γιώργος Δαράκης ΣΚ_Β: Γιάννης Δάρρας ΣΜ: Ντόρα Μπακογιάννη⁵⁶

ΣΚ_Α: Γιατί πέσατε απάνω αφού λέτε: «Καλά όλα, έπρεπε να δώσει και λοιπά», η πολιτική επιλογή. Γιατί πέσατε πάνω και αρχίσατε: «Και το ξέρει η Ευρώπη; Το ξέρουν οι θεσμοί; Και αν δεν συμφωνήσουν οι θεσμοί;»;

ΣΜ: Μα δεν είπαμε τίποτα τέτοιο.

ΣΚ_Α: Μα πώς; Η συζήτηση που έγινε μετά, και στα κανάλια και παντού, όχι προσωπικά... Λέω τα στελέχη και η Νέα Δημοκρατία και παντού λέγανε: «Αυτό έγινε χωρίς να το ξέρουνε», «Δεν το ξέρουν» κ.λπ.

ΣΜ: Όχι, όχι. Η Νέα Δημοκρατία, με συγχωρείτε πάρα πολύ, να είμαστε ακριβείς.

ΣΚ_Α: Δεν μας ενδιαφέρει τίποτα.

ΣΜ: Η Νέα Δημοκρατία δεν είπε καθόλου ένα τέτοιο πράγμα.

ΣΚ_Α: Άρα, κυρία Μπακογιάννη, δεν ενδιαφέρει αν το ξέρουν οι θεσμοί τη Νέα Δημοκρατία.

ΣΜ: Εμείς υποθέτουμε, υποθέτουμε...

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: ...ότι μέσα στην λογική την οποί... της διαπραγμάτευσης...

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: ...του κυρίου Τσακαλώτου, αυτό το πράμα και αυτές οι αποφάσεις έχουνε προσυνηθηθεί.

ΣΚ_Α: Εγώ σας λέω «δεν έχουνε».

ΣΜ: Ε και να μην έχουνε, το ίδιο μου κάνει εμένα.

ΣΚ_Β: Αυτό, αυτό.

ΣΚ_Β: Αυτό, σαν επίσημη θέση της Νέας Δημοκρατίας, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Εμένα...

ΣΚ_Α: Πολύ ωραία.

⁵⁶ Βλ. Παράρτημα, σελ. 65-67.

ΣΜ: ...αυτό το οποίο με ενδιαφέρει...

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: ...είναι ότι το κάνει σε μία φάση...

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: ...που είναι πάρα πολύ πιεσμένος και ε θα με συγχωρέσετε αλλά επειδή εγώ είμαι παλιά στο κουρμπέτι, ο τρόπος με τον οποίο έγινε, η εξαγγελία η οποία έγινε ουσιαστικά αφορούσε τους βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ για να ηρεμήσουνε λιγάκι ενόψει δύσκολων μέτρων. Αυτό που κατάλαβα εγώ.

ΣΚ_Β: Θεωρείτε...- θεωρείτε, λοιπόν, ότι: ίσως...Θεωρείτε ότι ίσως..

ΣΜ: Κι έχω υποχρέωση να σας το πω.

ΣΚ_Α: Αυτό ως παράπλευρη, παράπλευρη εκδοχή.

ΣΚ_Β: Θεωρείτε ότι είναι ένα δείγμα...

ΣΚ_Α: Αντικειμενικό είναι ότι θα μοιραστούν τα λεφτά.

ΣΜ: Κοιτάζτε...

ΣΚ_Α: Δηλαδή, ότι θα το εκμεταλλευτεί δεν έχω καμία αμφιβολία ούτε εγώ, έτσι;

ΣΜ: Προς στιγμήν τίποτα απ' όλο αυτό δεν είναι αντικειμενικό διότι για να καταλάβετε...

ΣΚ_Α: Ναι, ναι.

ΣΜ: ...την επιπολαιότητα του...- του μαγαζιού αυτού, αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός προϋποθέτει αύξηση του ΦΠΑ στα νησιά και έσοδα από τον ΦΠΑ τα οποία εξήγγειλε ο κύριος Τσίπρας, άρα χρειάζεται νομοθετική ρύθμιση. Αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός εγγράφει έσοδα από τη ΔΕΣΦΑ.

Στο ανωτέρω τμήμα ο δημοσιογράφος Γιώργος Δαράκης στο πλαίσιο διανομής του κοινωνικού μερίσματος από την κυβέρνηση, διερωτάται και ταυτόχρονα ρωτά την πολιτικό για ποιον λόγο η Νέα Δημοκρατία αντιδρά στην πολιτική διανομής μέρους από το πλεόνασμα στην κοινωνία από την κυβέρνηση. Η ερώτηση είναι μερικής άγνοιας («Γιατί πέσατε πάνω και αρχίσατε: “Και το ξέρει η Ευρώπη; Το ξέρουν οι θεσμοί; Και αν δεν συμφωνήσουν οι θεσμοί;”»;) θέτοντας ως προϋπόθεση ότι η αξιωματική αντιπολίτευση, το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, εναντιώθηκε στη διανομή του κοινωνικού μερίσματος από την κυβέρνηση με την επιχειρηματολογία της

μη ενημέρωσης των ευρωπαϊκών θεσμών και το ενδεχόμενο μη συμφωνίας τους με την απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης.

Στην συνεισφορά της η Ντόρα Μπακογιάννη αντιτίθεται στην επιχειρηματολογία την οποία προσέδωσε ο δημοσιογράφος στην ρητορική πολιτική του κόμματός της. Με τον αντιθετικό σύνδεσμο *μα* με τον οποίο ξεκινά το εκφώνημά της φαίνεται η προσπάθειά της να αντικρούσει ό τι μόλις ειπώθηκε και συνεχίζει ανατρέποντας την προϋπόθεση της ερώτησης ότι η Νέα Δημοκρατία χρησιμοποίησε αυτό το επιχείρημα («δεν είπαμε κάτι τέτοιο»). Εφόσον, απορρίπτεται η συγκεκριμένη πτυχή της ερώτησης έχουμε μία μη απάντηση *α*. Ο Δαράκης όμως εμμένει στα λεγόμενά του (“η Νέα Δημοκρατία και παντού λέγανε: «Αυτό έγινε χωρίς να το ξέρουνε», «Δεν το ξέρουν» κ.λπ.”) ενώ ακόμη δεν έχει δοθεί απάντηση στην προκειμένη πληροφορία που ζητήθηκε από την μερικής άγνοιας ερώτηση, για ποιον δηλαδή λόγο η αξιωματική αντιπολίτευση εναντιώνεται στην απόφαση της κυβέρνησης. Η διαφωνία έγκειται στο επιχείρημα και για δεύτερη συναπτή φορά η Μπακογιάννη αρνείται ότι η Νέα Δημοκρατία χρησιμοποίησε αυτό που της πρόσαψε ο δημοσιογράφος («Η Νέα Δημοκρατία δεν είπε καθόλου ένα τέτοιο πράγμα»). Η συζήτηση εξελίσσεται με την διευκρινιστική ερώτηση του δημοσιογράφου σχετικά με το αν η Νέα Δημοκρατία ενδιαφέρεται για το τι λένε οι θεσμοί. Με την έμμεση απάντηση *β* της Μπακογιάννη, η οποία υποθέτει πως η απόφαση είναι προσυνηνομημένη («Εμείς υποθέτουμε, υποθέτουμε...ότι μέσα στην λογική την οποί...- της διαπραγμάτευσης...του κυρίου Τσακαλώτου, αυτό το πράμα και αυτές οι αποφάσεις έχουνε προσυνηνομηθεί.»), πολύ γρήγορα αλλάζει η ατζέντα αναφέροντας πως αυτό που την ενδιαφέρει είναι ότι το μέρισμα δίνεται για να καθησυχάσει ο Αλέξης Τσίπρας τους βουλευτές του, ώστε να ψηφίσουν τα μέτρα που θα θέσει για την εφαρμογή του Μνημονίου. Η συνεισφορά της συνεντευξιαζόμενης διακόπτεται συνεχώς από ενδείκτες αναγνώρισης (συνεχής επανάληψη του λεξικού τεμαχίου «ναι» αλλά και διαπιστώσεις του δημοσιογράφου).

Η προσπάθεια αυτή της Ντόρας Μπακογιάννη αρχικά να κρατήσει μία προϋπόθεση της ερώτησης και να την ανατρέψει παρατηρείται συχνά στις πολιτικές συνεντεύξεις όταν οι συνεντευξιαζόμενοι συγκρατούν το τελευταίο στοιχείο μιας ερώτησης ακολουθώντας μια μη τυπική τροχιά απάντησης⁵⁷. Πρόκειται για μία συνήθη πρακτική επέμβασης πάνω στην ερώτηση και δη σε μια ορισμένη προϋπόθεσή της.

⁵⁷ Sacks, H. (1987). On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation. Στο G. Button και J. R. R. Lee (επιμ.) *Talk and Social Organisation*. Clevedon, England: Multilingual Matters: 54-69.

Σε ένα δεύτερο παράδειγμα μη απάντησης, αυτή τη φορά τύπου β ο δημοσιογράφος Γιώργος Αυτιάς χρησιμοποιώντας λόγια της κυβέρνησης σχετικά με την εμπλοκή της συζύγου του Κυριάκου Μητσοτάκη στα Paradise Papers⁵⁸.

(8) Αθήνα, ΣΚΑΪ, εκπομπή *Αταιρίαστοι*, Νοέμβριος 2017: Paradise Papers
ΣΚΑ: Χρήστος Κούτρας ΣΚΒ: Γιάννης Ντσούνος ΣΜ: Ντόρα Μπακογιάννη⁵⁹

ΣΚΑ: Ναι, αλλά λένε και απ' την κυβέρνηση: «Είναι σύζυγος του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, εν δυνάμει Πρωθυπουργού, κατά συνέπεια η:...

ΣΜ: Βεβαίως. Μα και γι' αυτό...

ΣΚΑ: ...η εμπλοκή με αυτά δεν πρέπει να υπάρχει».

ΣΜ: ...Όχι, ένα λεπτό. Πρώτα απ' όλα ποιος είπε ότι δεν πρέπει να υπάρχει; Δεν υπάρχει τίποτα το παράνομο και δεν υπάρχει τίποτα το ανήθικο. Γιατί εδώ πέρα δεν είναι ότι είναι νόμιμο. Το ότι είναι νόμιμο το ξέρει όλος ο κόσμος. Το ερώτημα είναι αν είναι ηθικό. Είναι ηθικό να δουλεύεις και να κάνεις τη δουλειά για την οποία έχεις εκπαιδευτεί σ' αυτόν τον κόσμο σήμερα;

ΣΚΑ: Είναι.

ΣΜ: Ωραία.

ΣΚΑ: Αυτό που βάζουμε...- προφανώς. Αυτό που βάζουν πολλοί είναι ότι δεν μπορείς να είσαι: ε: εν δυνάμει Πρωθυπουργός και η σύζυγός σου να παρκάρει χρήματα, να διαχειρίζεται χρήματα που πάνε σε φορολογικούς παραδείσους.

ΣΜ: Ένα λεπτό. Τα ομόλογα, τα...- όλα τα αμοιβαία ομόλογα τα βάζει κάποιος τα λεφτά του σ' ένα αμοιβαίο ομόλογο για να του τα διαχειριστούνε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να πάρει κέρδος. Έτσι είναι το διεθνές καπιταλιστικό σύστημα σήμερα.

ΣΚΑ: Ναι.

ΣΜ: Ο κύριος Τσακαλώτος, παραδείγματος χάρη, έχει βάλει τα δικά του λεφτά στην BlackRock, το λέει ο άνθρωπος επισήμως στο πόθεν έσχες του. Λέει: «Εγώ έχω λεφτά, τα έχω δώσει στη BlackRock», την ξέρετε την BlackRock.

ΣΚΑ: Ναι, πώς; Όλοι την ξέρουμε πια.

ΣΚΒ: Και ο κύριος Παπαδημητρίου είπε: «Τα χρήματά μου είναι στην (.) γι' αυτό το λόγο».

ΣΜ: Ο κύριος Παπαδημητρίου είπε αυτό κ.λπ. Αυτή είναι η δουλειά κάποιων ανθρώπων

⁵⁸ Σκάνδαλο διεθνούς εμπέλειας με την αποκάλυψη εκατομμυρίων ηλεκτρονικών εγγράφων που συνδέονται με offshore εταιρείες και άτομα που εδρεύουν σε φορολογικούς παραδείσους. Ανακτήθηκε από https://el.wikipedia.org/wiki/Paradise_Papers.

⁵⁹ Βλ. Παράρτημα, σελ. 111-113.

όμως. Κάποιοι στην BlackRock, είναι υπάλληλοι της BlackRock ή: έχουν ένα fund και κάνουν αυτή τη δουλειά. Αυτή είναι η δουλειά. Όταν η Μαρέβα έκανε αυτή τη δουλειά, τότε ήτανε σε διάσταση με τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Αυτό, όμως, για μένα δεν έχει και καμία σχέση, μπορούσε και να μην ήτανε σε διάσταση και να έκανε τη δουλειά της κανονικά. Σήμερα κάνει μία άλλη δουλειά, όπως ξέρετε, ε: παράγει: μα...- ελληνικά: ε:...

ΣΚ_B: Ρούχα.

ΣΜ: ...ενδύματα. Ε: αυτή είναι η δουλειά της. Τώρα, το ερώτημα το μεγάλο είναι: ποιο είναι το πολιτικό όφελος μίας κυβέρνησης η οποία παίρνει αυτό το θέμα της γυναίκας του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, το κάνει πρώτη σελίδα στην *Αυγή*, το διαλαλεί κ.λπ. περίπου ή σαν αυτή η γυναίκα έχει ξεπλύνει λεφτά, να έχει βγάλει δικά της λεφτά, να ήτανε δικά της τα λεφτά και να τα 'κρυβε...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...να έκανε οτιδήποτε. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν υπάρχει. Είναι πασιφανώς λάσπη. Και είναι πασιφανώς λάσπη γιατί; Γιατί είπε ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης χθες: «Ρε παιδιά», εγώ το 'χω ζήσει, κύριοι. Εγώ τη λάσπη την έχω φάει και ξέρω για τι μιλάω. Την έχω φάει και αποδεικνύεται πάντοτε με πολύ μεγάλη καθυστέρηση... Έχω πάει στη Βουλή για την άρση της ασυλίας μου, έχω πει: «Παρακαλώ να μου την άρετε την ασυλία μου». Μου την ήραν την ασυλία μου, δικαιώθηκα αλλά είχαν περάσει οι εκλογές. Άρα, το τίμημα των εκλογών το είχα πληρώσει. Σήμερα, λοιπόν, σας λέω ότι αν πιστεύει ο ΣΥΡΙΖΑ ότι χτυπώντας τις γυναίκες ή τα παιδιά ή την οικογένεια με αυτόν τον άνανδρο, ύπουλο και πρόστυχο τρόπο, είναι βαθιά νυχτωμένος, διότι ο ελληνικός λαός δεν μασάει. Δεν πρόκειται ποτέ να δώσει στον κύριο Τσίπρα μία άλλη ευκαιρία επειδή χρησιμοποιεί αυτή τη μέθοδο.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Έτσι; Για να 'μαστε ξεκάθαροι. Διότι ο: ο κύριος Τσίπρας θα κριθεί για την πολιτική του. Άρα, θα προσπαθήσει να αποπροσανατολίσει μια φορά, θα πει τη βία προβοκατόρική, θα προσπαθήσει να πει δεύτερη φορά ότι για τα δεινά του κόσμου, που του 'κοψε το ΕΚΑΣ φταίει η Μαρέβα, θα δοκιμάσει Τρίτη φορά... Στο τέλος της ημέρας ο ελληνικός λαός θα τον κρίνει και θα τον κρίνει πάρα πολύ αυστηρά, πιστέψτε με.

Η ερώτηση που θέτει ο Χρήστος Κούτρας είναι δηλωτική, έχει δηλαδή τη μορφή απόφασης, ωστόσο ζητείται σχολιασμός από την Ντόρα Μπακογιάννη. Παρατηρείται και εδώ μεταβολή του διαδραστικού ρόλου του ομιλητή καθώς ο συνεντευκτής

χρησιμοποιεί την επιχειρηματολογία της κυβέρνησης εναντίον της συζύγου του Κυριάκου Μητσοτάκη ότι δεν μπορεί να υφίσταται εμπλοκή της συζύγου του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας σε σκάνδαλο και να μην απαντά η αντιπολίτευση.

Ωστόσο, η πολιτικός στην απάντησή της δείχνει εξαρχής την πρόθεσή της να μην συμφωνήσει με το περιεχόμενο της ερώτησης-απόφανσης που χρησιμοποιεί ως επιχείρημα η κυβέρνηση («Όχι, ένα λεπτό.») και αμέσως απορρίπτει την ερώτηση ρωτώντας ποιος το είπε αυτό, είτε από αμηχανία καθώς προηγήθηκε υποκείμενο στην πρόταση του δημοσιογράφου ο οποίος αναφέρθηκε ρητά στην κυβέρνηση είτε για να μάθει το πρόσωπο που έκανε μια τέτοια αναφορά ώστε να το υποδείξει ο δημοσιογράφος. Η συνεντευξιαζόμενη δεν λαμβάνει ως δεδομένο την ερώτηση, αμφισβητεί το περιεχόμενό της εφόσον απορρίπτει ποινική ευθύνη η οποία αντιστοιχίζεται με το *πρέπει* της ερώτησης και θέτει η ίδια την σωστή κατά την γνώμη της ερώτηση εξειδικεύοντας το περιεχόμενό της. Δεν υπάρχει ενδεχόμενο παράνομης πράξης, όπως λέει η ίδια, αλλά συζητείται το ηθικόν του ζητήματος. Και μάλιστα με το ερώτημα που θέτει η ίδια διαλύει κάθε υποψία που μπορεί να στοχεύσει στην ανηθικότητα της πράξης μιας γυναίκας που έκανε απλώς την δουλειά της για την οποία είχε εκπαιδευθεί. («Το ερώτημα είναι αν είναι ηθικό. Είναι ηθικό να δουλεύεις και να κάνεις τη δουλειά για την οποία έχεις εκπαιδευτεί σ' αυτόν τον κόσμο σήμερα;») Η ερώτηση είναι ρητορική, η απάντηση είναι εξ αντικειμένου θετική και δεν τίθεται ενδεχόμενο αμφισβήτησης με τον τρόπο με τον οποίο τίθεται εκ νέου η ερώτηση.

Στην follow-up ερώτηση του δημοσιογράφου («Αυτό που βάζουμε...- προφανώς. Αυτό που βάζουν πολλοί είναι ότι δεν μπορείς να είσαι: ε: εν δυνάμει Πρωθυπουργός και η σύζυγός σου να παρκάρει χρήματα, να διαχειρίζεται χρήματα που πάνε σε φορολογικούς παραδείσους.») παρατηρείται αυτοδιόρθωση ως προς το υποκείμενο του ρήματος, το οποίο μεταβάλλεται από *α'* πληθυντικό σε *γ'* πληθυντικό, τηρώντας έτσι κατά το δυνατόν την αρχή της ουδετεροφάνειας⁶⁰ στον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων. Επαναλαμβάνει το επιχείρημα μιας τρίτης πλευράς αν και προδίδεται στην αρχή, οπότε και θέτει το ερώτημα όχι ως κατηγορία της κυβέρνησης αλλά ως απορία του ίδιου του δημοσιογράφου. Με την απάντησή της η Ντόρα Μπακογιάννη δίδει παραδείγματα στελεχών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α οι οποίοι επένδυσαν τα χρήματά τους ακριβώς με τον τρόπο με τον οποίο βοηθούσε η Μαρέβα Μητσοτάκη-Grabovski τους πελάτες

⁶⁰ Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). *Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα»*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης: 196-242.

της να αυξήσουν τα έσοδά τους. Επομένως αν είναι ανήθικη η πράξη της συζύγου του Κυριάκου Μητσοτάκη συνεπάγεται ανηθικότητα και των ανάλογων τρόπων με τους οποίους διαχειρίζονται τα χρήματά τους οι κύριοι Τσακαλώτος και Παπαδημητρίου. Η απάντησή της αυτή είναι έμμεση τύπου α καθώς διαφωνεί με το επιχείρημα της κυβέρνησης που θέτει ο δημοσιογράφος αλλά όχι με ένα ναι ή ένα όχι. Δια συναγωγής από το σύνολο του λόγου της συνεντευξιαζομένης αντιλαμβανόμαστε ότι διαφωνεί με το ανήθικο της πράξης όσο σαφώς και με το παράνομο, δύο κατηγορίες που εμμέσως πλην σαφώς πρόσαψε η κυβέρνηση στην Μαρέβα Μητσοτάκη.

Στο ακόλουθο παράδειγμα παρατηρείται προσπάθεια απόρριψης απάντησης από τον Ευάγγελο Βενιζέλο ο οποίος στο πλαίσιο σεναρίου που διακινούνταν στα τέλη του 2016 καλείται να απαντήσει για την ενδεχόμενη είσοδο της Ελλάδας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης του Mario Draghi.⁶¹

- (9) Αθήνα, ΕΡΤ1, εκπομπή *Επτά*, Δεκέμβριος 2016: Πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης
ΣΚ: Βάλια Πετούρη ΣΜ: Ευάγγελος Βενιζέλος

ΣΜ: Οι αγορές καταλαβαίνουν τι γίνεται. Οι αγορές καταλαβαίνουν ότι δεν δόθηκε τίποτα.

ΣΚ: Λοιπόν, α: αυτά τα μέτρα δεν μας φέρνουνε πιο κοντά στην έκθεση που απαιτείται από την πλευρά του Mario Draghi ούτως ώστε α να μπει επιτέλους η Ελλάδα στο πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης που τόσο το θέλουμε;

ΣΜ: Άλλος μύθος.

ΣΚ: Το οποίο είναι άλλο ένα βήμα...

ΣΜ: Άλλος ένας μύθος ήτα...- είναι η ιστορία της ποσοτικής χαλάρωσης ότι θα ανακουφίσει [την ελληνική οικονομία] και θα μας λύσει τα προβλήματα.

ΣΚ: [Δεν θα την ανακουφίσει;]

ΣΜ: Όλα καλοδεχούμενα είναι. Ξέρετε πόσα λεφτά έχουν πάρει οι ελληνικές τράπεζες μέσω...- από την Ευρωπαϊκή & Κεντρική Τράπεζα απευθείας ή μέσω του ELA της Τράπεζας της Ελλάδος; Φτάσαμε να έχουμε έκθεση, να έχουμε απορροφήσει δηλαδή, 140 δισεκατομμύρια και τώρα σιγά-σιγά τα μειώνουμε. Ξέρετε πόσα ελληνικά ομόλογα έχει αυτήν τη στιγμή...

⁶¹ Βλ. Παράρτημα, σελ. 10-11.

ΣΚ: Το κούρεμα κατηγορούν για αυτό, έτσι; Το ξέρετε.

ΣΜ: Όχι, όχι, καμία σχέση. Καμία σχέση, τώρα μην αστειευόμαστε.

ΣΚ: Για το τι ενεγράφη στους [προϋπολογισμούς των τραπεζών αυτήν τη στιγμή.]

ΣΜ: [Θα σας πω. Αφήστε, μιλάω για τους προϋπολογισμούς αυτήν τη στιγμή] της Τράπεζας της Ελλάδος...

ΣΚ: Α, μάλιστα.

ΣΜ: ...το οποίο είναι εν δυνάμει χρέος και θα σας πω και για τους προϋπολογισμούς των τραπεζών. Λοιπόν, τι έχει συμβεί τώρα; Η Τρά...- η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει ελληνικά ομόλογα, τα οποία σιγά-σιγά βέβαια τα αποπληρώνουμε, υπερκαλύπτουμε το ποσοστό μας απ' το Ε...- το QE εμείς, διότι τα είχε πάρει από πριν για να μας βοηθήσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Μακάρι να μπορούσαμε να επανέλθουμε στις αγορές, να βγάλουμε ομόλογα τα οποία να τα αγοράζει και η Ευρωπαϊκή [Κεντρική Τράπεζα.]

Αρχικά η συνεντευκτρια της δημόσιας τηλεόρασης ρωτά τον Βενιζέλο εάν τα μέτρα που πρόκειται να ψηφίσει η κυβέρνηση βοηθούν στην ένταξη της χώρας στην ποσοτική χαλάρωση. Στην ολικής άγνοιας ερώτηση της Πετούρη («Λοιπόν, α: αυτά τα μέτρα δεν μας φέρνουνε πιο κοντά στην έκθεση που απαιτείται από την πλευρά του Mario Draghi ούτως ώστε α να μπει επιτέλους η Ελλάδα στο πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης που τόσο το θέλουμε;») ο Βενιζέλος αποκρίνεται απορρίπτοντας την προϋπόθεση της ερώτησης που υπονοείται ότι επιδιώκει η Ελλάδα την ένταξή της στην ποσοτική χαλάρωση για να ανακουφιστεί η ελληνική οικονομία («Άλλος μύθος»). Επομένως, πρόκειται για μία μη απάντηση α όπου ο συνεντευξιαζόμενος πολιτικός δεν απαντά στο ερώτημα αν η ψήφιση των μέτρων της κυβέρνησης φέρει την Ελλάδα πιο κοντά στο πρόγραμμα Draghi αλλά αμφισβητεί τη δυνατότητα ανακούφισης της ελληνικής οικονομίας σε περίπτωση ένταξης στο πρόγραμμα.

Στην follow-up διευκρινιστική ερώτηση της παρουσιάστριας σχετικά με το αν ανακουφιστεί η οικονομία με το πρόγραμμα («Δεν θα την ανακουφίσει;») ο Βενιζέλος προβαίνει σε έμμεση απάντηση α σύμφωνα με την οποία δεν παίρνει σαφή θέση, θετική ή αρνητική, αλλά απαντά με διπλωματικό τρόπο που συνάγεται ότι ίσως είναι καθοριστικής σημασίας η ένταξη στο πρόγραμμα Draghi («Όλα καλοδεχούμενα είναι»).

Ακολουθεί ερώτηση συναπτή με το περιεχόμενο της απάντησης που δόθηκε («Το

κούρεμα κατηγορούν για αυτό, έτσι;») η οποία είναι ολικής άγνοιας και στην οποία δίδεται και απάντηση από την ίδια την δημοσιογράφο («Το ξέρετε.»). Ωστόσο, κατηγορηματικά ο Βενιζέλος απαντά («Όχι, όχι, καμία σχέση. Καμία σχέση, τώρα μην αστειευόμαστε.») αλλά όχι στην αιτούμενη πληροφορία ότι όντως τον κατηγορούν για το κούρεμα των ομολόγων στο οποίο είχε προβεί η κυβέρνηση ΠΑ.ΣΟ.Κ και ο ίδιος ως Υπουργός των Οικονομικών της χώρας, αλλά απορρίπτει την προϋπόθεση της κατηγορίας που εγγράφεται στην ερώτηση. Πρόκειται για μια μη απάντηση α, ωστόσο, η συνεισφορά του Βενιζέλου δεν ολοκληρώνεται καθώς, αφού διακόπτει για μια ακόμη φορά τον πολιτικό η Πετούρη («Για το τι ενεγράφη στους προϋπολογισμούς των τραπεζών αυτήν την στιγμή»), ο ίδιος ζητά άδεια ώστε να ολοκληρώσει. Αιτείται άδεια από την συνεντεύκτρια στο πλαίσιο της συνεργατικής κατασκευής που αποτελεί μία ειδησεογραφική πολιτική συνέντευξη, ώστε να μπορέσει να συμπληρώσει την απάντησή του στην προηγούμενη ερώτηση («Θα σας πω. Αφήστε, μιλάω για τους προϋπολογισμούς αυτήν την στιγμή της Τράπεζας της Ελλάδας»). Η συνεντεύκτρια παρέχει την άδεια («Α, μάλιστα») κατανοώντας την ανάγκη του συνεντευξιαζόμενου να ολοκληρώσει και εκείνος περιγράφει τον τρόπο εξόδου της Ελλάδας στις αγορές με την συνεργασία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι δεν μπορούμε να συσχετίσουμε σαφώς συγκεκριμένους τύπους ερώτησης με συγκεκριμένους τύπους απάντησης. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τα παραδείγματα που παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν αλλά και από τη μελέτη ολόκληρου του υλικού των εννέα συνεντεύξεων παρατηρήθηκε ότι μπορούμε να συναντήσουμε κλειστές ερωτήσεις με άμεσες απαντήσεις α σε μεγάλο ποσοστό απορρίπτοντας την υπόθεση εργασίας που έθεσε και η Κακαβούλια στη μελέτη της (και είχε επίσης αποτελέσματα που δεν υποδείκνυαν συνάφεια) ότι δηλαδή οι πολιτικοί στις συνεντεύξεις τους όταν δέχονται πειστικές κλειστές ερωτήσεις υπεκφεύγουν, δηλαδή δεν απαντούν ευθέως.

Αντιθέτως, φάνηκε σε κάποιες περιπτώσεις η αγωνιώδης προσπάθεια των συνεντευξιαζομένων να δείξουν ότι απαντούν στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν με διάφορους τρόπους, όπως με τη ρητή επανάληψη μιας ευθείας απάντησης που πιθανώς δεν έγινε σε πρώτο χρόνο αντιληπτή από τον συνεντευκτή και κάποιες φορές η διευκρίνιση του πολιτικού ότι απάντησε στην ερώτηση. Ακόμη και σε ακραίες περιπτώσεις επιθετικής υποβολής κλειστών ερωτήσεων, όπως στην άκρως επιθετική συνέντευξη των δημοσιογράφων της ΕΡΤ στην Ντόρα Μπακογιάννη, η πολιτικός δεν δείχνει τάσεις υπεκφυγής αλλά αντιθέτως με παροχή ευθέων απαντήσεων προσπαθεί

να πείσει τους συνομιλητές της για την αλήθεια των λεγομένων της απαντώντας στον καταγισμό των ερωτημάτων με τρόπο επί το πλείστον άμεσο και σαφή.

Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, πράγματι, υπήρχαν και περιπτώσεις που οι κλειστές ερωτήσεις φάνηκε να πιέζουν περισσότερο από τις ανοιχτές τους συνεντευξιαζόμενους πολιτικούς. Δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δημοσιογράφος επιζητούσε με τρόπο ευθύ μια σαφή απάντηση επαναλαμβάνοντας την ερώτηση αυτούσια ή παραλλαγμένη ώστε να λάβει μια συγκεκριμένη απάντηση που θα ανταποκρινόταν στην αίτηση της παροχής ενός *ναι* ή ενός *όχι* (στην περίπτωση των ερωτήσεων ολικής άγνοιας) ή στην επιλογή της μιας από δύο εναλλακτικές που ο ίδιος ο συνεντευκτής έθετε (στις λίγες περιπτώσεις διαζευκτικών ερωτήσεων που διατυπώθηκαν).

6. Συζήτηση-Συμπεράσματα

Τόσο κατά την ακρόαση των συνεντεύξεων σε πρώτο στάδιο, όσο και κατά την απομαγνητοφώνησή τους και κυρίως σε τρίτο επίπεδο κατά την μελέτη του υλικού εντοπίστηκαν ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις τις οποίες οφείλουμε να καταγράψουμε εν είδει επιλογικού κεφαλαίου στην παρούσα διπλωματική μεταπτυχιακή εργασία.

Οι δύο πολιτικοί είχαν εντελώς διαφορετική πορεία κατά την διατύπωση των απαντήσεών τους. Ο Ευάγγελος Βενιζέλος διαπιστώθηκε στις πλείστες των περιπτώσεων ότι απαντούσε χρησιμοποιώντας κατοπτρικά λέξεις και εκφράσεις που είχαν χρησιμοποιηθεί στις αντίστοιχες ερωτήσεις. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει αυτομάτως ότι απαντούσε ευθέως στις ερωτήσεις αλλά σίγουρα οι απαντήσεις του δεν έδειχναν στις περισσότερες των περιπτώσεων να εκτρέπονται από την σημασιολογική δομή των ερωτήσεων. Αυτός είναι και ένας τρόπος βεβαίως να δείξει ο συνεντευξιαζόμενος ότι «παρακολουθεί προσεκτικά την ερώτηση και επομένως ανταποκρίνεται κατάλληλα στα ζητήματα που θέτει» (Clayman & Heritage, 2005: 318). Είναι όμως εξίσου πιθανό με τον τρόπο αυτό, με την επανάληψη λεξικών τεμαχίων της ερώτησης ο πολιτικός να «αχρηστεύει το περιτύλιγμα της ερώτησης»⁶² αλλάζοντας την ατζέντα με τρόπο που συγκαλύπτεται ωστόσο μεθοδικά από τον συνεντευξιαζόμενο.

Από την άλλη, η Ντόρα Μπακογιάννη πολύ συχνά άλλαζε την θεματολογία της ερώτησης στο μέσον της συνεισφοράς της, είτε αφού προηγούνταν μία απάντηση (άμεση ή έμμεση) είτε επιτιθέμενη στην ερώτηση που της έθετε ο εκάστοτε δημοσιογράφος. Διατυπώνει συχνά, λοιπόν, ερωτήσεις, προσαρμόζοντας τις απαντήσεις της στις αναδιατυπωμένες από την ίδια ερωτήσεις.

Μια σημαντική δεύτερη παρατήρηση του ερευνητή είναι ότι οι συνεισφορές του Ευάγγελου Βενιζέλου ήταν επί το πλείστον σχοινοτενείς και η έκτασή τους ήταν τόσο αυξημένη σε σύγκριση με αυτές της Ντόρας Μπακογιάννη, που καθιστούσε δυσδιάκριτη την μετάβαση από την παροχή των πληροφοριών, που η ερώτηση απαιτούσε, στον εμπλουτισμό με εξειδικευτικές λεπτομέρειες (elaboration) και επιπλέον πληροφορίες που ο ίδιος προσέθετε. Οι συνεισφορές του πολιτικού ήταν εκτεταμένες ακόμη και όταν ο εκάστοτε δημοσιογράφος τον διέκοπτε με διατύπωση νέων ερωτήσεων ή διευκρινιστικών προς τις εν εξελίξει συνεισφορές του, οπότε και ο συνεντευξιαζόμενος ολοκλήρωνε την τροχιά της απάντησής του είτε αναγνωρίζοντας

⁶² Βλ. Clayman & Heritage (2002: 353).

είτε αγνοώντας τις παρεμβάσεις του δημοσιογράφου. Αντιθέτως, η Ντόρα Μπακογιάννη είχε μικρότερες κατά βάσιν συνεισφορές σε μέγεθος με πολλές μονολεκτικές απαντήσεις που παρείχαν το ελάχιστον της πληροφορίας που η ερώτηση απαιτούσε ή με ελάχιστη ανάπτυξη. Επίσης, στις διακοπές των δημοσιογράφων συχνότατα διέκοπτε την συνεισφορά της, κάποτε έχανε και τον ειρμό της σκέψης της, οπότε δεν ήταν λίγες και οι φορές που αντιδρούσε στις διακοπές ή και επετίθετο προσωπικά στους δημοσιογράφους (στην πιο ακραία περίπτωση στην συνέντευξή της στην ΕΡΤ1).

Είναι επίσης αξιοσημείωτο το γεγονός ότι παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων μεταξύ των δύο τηλεοπτικών σταθμών στους οποίους παραχωρήθηκαν οι συνεντεύξεις. Στην δημόσια τηλεόραση οι ερωτήσεις ήταν πιο αιχμηρές και μάλιστα στην περίπτωση της Ντόρας Μπακογιάννη προδήλως επιθετικές με χρήση ειρωνείας σε μεγάλο βαθμό και από τους δύο δημοσιογράφους. Στην περίπτωση του Ευάγγελου Βενιζέλου, η συνεντεύκτρια της ΕΡΤ1 Βάλια Πετούρη πραγματοποιεί πολλές κλειστές ερωτήσεις, προλογισμένες μάλιστα τις περισσότερες φορές στενεύοντας εν πολλοίς το πλαίσιο μέσα στο οποίο καλείται ο πολιτικός να απαντήσει. Στον ΣΚΑΪ οι ερωτήσεις προς τα συνεντευξιαζόμενα πρόσωπα, και τα δύο μέλη των αντιπολιτευτικών κομμάτων της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑ.ΣΟ.Κ., είναι πιο ανοιχτές καθώς είναι πολλές οι ερωτήσεις μερικής άγνοιας καθώς και οι διαζευκτικές ερωτήσεις ενώ δεν είναι λίγες και οι φορές που τίθεται από τους δημοσιογράφους ένα θέμα και καλούν τον/την πολιτικό απλώς να σχολιάσει, αφήνοντας πολύ μεγάλα περιθώρια για την απάντηση, η οποία έτσι θα μπορεί να εμπεριέχει όποιο περιεχόμενο και όποια πτυχή του υπό συζήτηση θέματος ο/η πολιτικός επιθυμεί.

Είναι ένα ενδιαφέρον θέμα προς περαιτέρω διερεύνηση αυτό που μόλις αναφέρθηκε. Μία αντιπαραστατική μελέτη του διαφορετικού τρόπου με τον οποίο οι δημοσιογράφοι της δημόσιας και της ιδιωτικής τηλεόρασης θέτουν τα ερωτήματα στα ίδια συνεντευξιαζόμενα πρόσωπα ίσως είχε αξιοσημείωτα ευρήματα. Μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε να καταδείξει και το κατά πόσον ισχύει η γενική ρητορική που μας κατακλύζει για την διαφορετική δημοσιογραφική συμπεριφορά των δημοσιογράφων της ΕΡΤ, ότι δηλαδή πρόκειται για εκπροσώπους μιας δημόσιας εταιρείας οι οποίοι καλούνται να υπερασπισθούν τα συμφέροντα της εκάστοτε κυβέρνησης ως προπαγανδιστικό όργανο της τελευταίας αλλά και κατά πόσον ένας ιδιωτικός τηλεοπτικός σταθμός όπως ο ΣΚΑΪ με σαφή ιδεολογική γραμμή από τον

ιδιοκτητή του Ιωάννη Αλαφούζου (που κινείται στην δεξιά παράταξη) στις ειδησεογραφικές συνεντεύξεις πιέζει δια των συνεντευκτών λιγότερο τους ιδεολογικούς συμμάχους του (βλ. Ντόρα Μπακογιάννη αλλά και Ευάγγελο Βενιζέλο) από ό,τι η ΕΡΤ.

Ένα θέμα προς διερεύνηση που θα είχε ίσως επίσης ενδιαφέροντα αποτελέσματα θα ήταν η μελέτη του διαφορετικού τρόπου με τον οποίο συμπεριφέρονται οι ίδιοι συνεντευκτές ή οι συνεντευκτές του ίδιου τηλεοπτικού οργανισμού δια των ερωτήσεών τους σε πολιτικά στελέχη διαφορετικών κομμάτων και δη κομμάτων που αντιπροσωπεύουν εντελώς διαφορετικά ιδεολογικά κόμματα. Έτσι, μια μελέτη των ερωτήσεων που τίθενται σε στελέχη του ΣΥ.ΡΙΖ.Α, της Νέας Δημοκρατίας, της Χρυσής Αυγής και του Κ.Κ.Ε. σε αντιπαραβολή θα είχε αποτελέσματα που πιθανόν θα εξέπλητταν και θα αναδείκνυαν αν όντως υπάρχει ευθυγράμμιση ενός τηλεοπτικού σταθμού με την ιδεολογική κατεύθυνση της διοίκησης, ενώ σε ένα άλλο επίπεδο θα μπορούσε να μελετηθεί ειδικά η ειδησεογραφική συνέντευξη στην ΕΡΤ όσον αφορά σε στελέχη της εκάστοτε κυβέρνησης ή του κυβερνητικού σχήματος από τη μια και από την άλλη σε πολιτικά πρόσωπα της μείζονος αλλά και της ελάχιστονης αντιπολίτευσης.

Οι ανωτέρω και άλλες παραπλήσιες της πραγματοποιηθείσας μελέτης θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση του συνεντευξιακού γεγονότος σε πολιτικό και δημοσιογραφικό πλαίσιο στην Ελλάδα. Έτσι, θα μπορούσε να αναδειχθεί ο εξέχουσας σημασίας ρόλος μιας ειδησεογραφικής συνέντευξης που λαμβάνει χώρο στην τηλεόραση στην επίδρασή της σε μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις⁶³, στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης αλλά και στην ευθύνη που της αναλογεί όταν αυτή δεν πραγματοποιείται με τους όρους που πρέπει προβάλλοντας και αναδεικνύοντας φαύλες πολιτικές, εκφερόμενες από ανεπαρκείς πολιτικούς μέσω της λήψης συνεντεύξεων από απαίδευτους δημοσιογράφους.

⁶³ Εξάλλου η πολιτική σκηνή παγκοσμίως είναι διαμεσολαβημένη ή έτσι τουλάχιστον εκλαμβάνεται από τους ανθρώπους. Πολιτική εξέλιξη και είδηση τείνει θεωρείται ότι είναι πλέον μονάχα ό,τι μεταδίδεται από τα Μέσα, καθιστώντας τα εξαιρετικά σημαντικά όργανα για την ανάδειξη της πολιτικής σκηνής.

Πηγές-Βιβλιογραφία

Πηγές

Ιστοσελίδες

<https://www.websters1913.com/words/Interview>

www.evenizelos.gr

www.dorabak.gr

www.skai.gr

www.wikipedia.org

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Κακαβούλια, Μ. (2008). Αφήγηση σε έντυπες πολιτικές συνεντεύξεις. Συμπεριλαμβανόμενο στον συλλογικό τόμο του Πολίτη *Ο λόγος της μαζικής επικοινωνίας: Το ελληνικό παράδειγμα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Μπακάκου-Ορφανού, Α. & Παναρέτου, Ε. (2003). *Η λειτουργία της ερώτησης στο μη διαλογικό κείμενο*. Πρακτικά 6^{ου} Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας, Ρέθυμνο, 18-21 Σεπτεμβρίου 2003. Ήλεκτρον. Εκδόσεις: Τομέας γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Πολίτης, Π. (2008). *Ο λόγος της μαζικής επικοινωνίας: Το ελληνικό παράδειγμα*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). *Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα»*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης.

Ξενόγλωσση

Andone, C. (2010). *Maneuvering strategically in a political interview: analyzing and evaluating responses to an accusation of inconsistency*. Amsterdam: SicSa.

Atkinson, J. M., Drew, P. (1979). *Order in Court: the Organisation of Verbal Interaction in Judicial Settings*. London: Macmillan.

Atkinson, J. M. (1992). Displaying neutrality: Formal aspects of informal court proceedings. In P. Drew & J. Heritage (eds.), *Talk at work: Interaction in*

- institutional settings* (σελ. 199-211). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Bavelas, J. B., Black, A., Bryson, L. & Mullett, J. (1988). Political equivocation: a situational explanation. *Journal of Language of Social Psychology*, 7: 137-145.
- Bavelas, J. B., Black, A., Chovil, N. & Mullett, J. (1990). *Equivocal communication*. Newbury Park, CA: Sage.
- Beattie, G. W. (1982). Turn-taking and interruptions in political interviews-Margaret Thatcher and Jim Callaghan compared and contrasted. *Semiotica*, 39: 93-114.
- Blum-Kulka, S. (1983). The dynamics of political interviews, *Text*, 3, (2): 131-155.
- Bogoch, B. & Danet, B. (1984). Challenge and control in lawyer-client interaction: A case study in an Israeli Legal Aid Office. *Text*, 4: 249-275.
- Bull, P. E. & Mayer, K. (1988). Interruptions in political interviews: a study of Margaret Thatcher and Neil Kinnock. *Journal of Language of Social Psychology*, 7: 35-45.
- Bull, P. E. & Mayer, K. (1989). Interruptions in political interviews: a reply to Beattie. *Journal of Language of Social Psychology*, 8: 341-344.
- Bull, P. E. & Mayer, K. (1993). How Not To Answer Questions in Political Interviews. *Political Psychology*, 14, (4): 651-666.
- Bull, P. E. (1994). On Identifying Questions, Replies and Non-Replies in Political Interviews. *Journal of Language and Social Psychology*, 13, (2): 115-132.
- Bull, P. E. (2000). Equivocation and Rhetoric of Modernization: An Analysis of Televised Interviews With Tony Blair in the 1997 British General Election. *Journal of Language and Social Psychology*, 19, (2): 222-247.
- Clancy, P. M., Thomson, S. A., Suzuki, R. et al. (1996). The conversational use of reactive tokens in English, Japanese and Mandarin. *Journal of Pragmatics*, 26, (1): 3-37.
- Clayman, S. E. (1988). Displaying neutrality in television news interviews. *Social Problems*, 35, (4): 474-492.
- Clayman, S. E. (1992). Footing in the achievement of neutrality: the case of news interview discourse. In: Drew, P., Heritage, J. (Eds.), *Talk at Work: Interaction in Institutional Settings*. Cambridge University Press, Cambridge: 163-198.
- Clayman, S. E. (2001). Answers and Evasions. *Language in Society*, 30: 403-442.
- Clayman, S. E., Heritage, J. (2005). *Η Ειδησεογραφική Συνέντευξη: Δημοσιογράφοι και δημόσια πρόσωπα «στον αέρα»*. Αθήνα: Εκδ. Πατάκης.

- Croteau, D., Hoynes, W. (1994). *By Invitation Only: How the Media Limit Political Debate*. Monroe, ME: Common Courage.
- Danet, B., Hoffman, K. B., Kermish, N., Rafn, H. J. & Stayman, D. G. (1976). An ethnography of questioning in the courtroom. In R. W. Shwy & A. Shnukal (eds.), *Language use and the uses of language* (σελ. 222-234). Washington, DC: Georgetown University Press.
- Danet, B., Kermish, N. (1978), Courtroom questioning: A sociolinguistic perspective. In L. N. Massery (ed.), *Psychology and persuasion in advocacy*. Washington, DC: National College of Advocacy.
- Drew, P. (1992). Contested evidence in courtroom cross-examination. The case of a trial for rape. In P. Drew & J. Heritage (eds.), *Talk at work: Interaction in institutional settings* (σελ. 470-520). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Drew, P. (1998). Complaints about Transgression and Misconduct. *Research on Language and Social Interaction*, 31, (3 & 4): 295-325.
- Drew, P. (2005). Conversation Analysis. In K. L. Fitch and R. E. Sanders (eds) *Handbook of Language and Social Interaction*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Dunstan, R. (1980). Context of coercion: Analyzing propriety of courtroom questions. *British Journal of Law and Society*, 7: 61-77.
- Ekström, M. (2001). Politicians Interviewed on Television News. *Discourse and Society*, 12, (5): 563-584.
- Ekström, M. (2008). *Individuals, Representatives and Deputies: Talk on behalf of Positions in Broadcast Political Interviews*. (paper presented at the Ross Priory Conference on Broadcast Talk, April 2008).
- Ekström, M. (2009). Announced refusal to answer: a study of norms and accountability in broadcast political interviews. *Discourse Studies*, 11, (6): 681-702.
- Gardner, R. (1997). The conversational object Mm: A weak and variable acknowledging token. *Research on Language and Social Interaction*, 30, (2): 131-156.
- Gardner, R. (2001). *When Listeners Talk: Response Tokens and Listener Stance*. Amsterdam: John Benjamins.
- Gnisci, A., Bonaiuto, M. (2003). Grilling Politicians: Politicians' Answers to Questions in Television Interviews and Courtroom Examinations. *Journal of Language*

- and Social Psychology*, 22, (4): 385-413.
- Goffman, E. (1981). Footing. Στο E. Goffman (επιμ.) *Forms of Talk*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Greatbatch, D. L. (1986a). Some standard uses of supplementary questions in news interviews. *Belfast Working Papers in Language and Linguistics* 8. Επιμ.: J. Wilson & B. Crow, Jordanstown: University of Ulster: 86-123.
- Greatbatch, D. (1986b). Aspects of Topical Organization in News Interviews: The Use of Agenda-shifting Procedures by Interviewees. *Media, Culture and Society*, 8: 441-455.
- Greatbatch, D. L. (1988). A turn-taking system for British news interviews. *Language in Society*, 17, (3): 401-430.
- Hamilton, M. A., Mineo, P. J. (1998). A framework for understanding equivocation. *Journal of Language and Social Psychology*, 17: 3-35.
- Harris, S. (1991). Evasive Action: How Politicians Respond to Questions in Political Interviews. Scannell (επιμ.). *Broadcast Talk*. London, Sage: 76-99.
- Harris, S. (1986). Interviewers' questions in broadcast interviews. *Belfast Working Papers in Language and Linguistics* (8). Wilson & Crow (επιμ.): University of Ulster: 50-85.
- Heritage, J. (1985). Analyzing news interviews: aspects of the production of talk for an overhearing audience. Στο T. A. Dijk (επιμ.) *Handbook of Discourse Analysis*, 3. New York: Academic Press: 95-119.
- Heritage, J., Greatbatch, D. (1991). On the institutional character of institutional talk: the case of news interviews. In: Boden, Deirdre, Zimmerman, Don H. (Eds.), *Talk and Social Structure: Studies in Ethno-methodology and Conversation Analysis*. Polity Press, Cambridge: 93-137.
- Heritage, J., Roth, L. (1995). Grammar and Institution: Questions and Questioning in the Broadcast News Interview. *Research on Language and Social Interaction*, 28, (1): 1-60.
- Johansson, M. (2006). Constructing objects of discourse in the broadcast political interview. *Journal of Pragmatics*, 38: 216-229.
- Leon, J., (1999). *Les entretiens publics en france: analyse conversationnelle et prosodique*. Paris: CNRS Editions.
- Martinez, E. R. (2000). *Political interviews, talk show interviews, and debates on british tv: a contrastive study of the interactional. organisation of three*

- broadcast genres*. Μεταπτυχιακή διατριβή, Πανεπιστήμιο Santiago de Compostela, Ισπανία.
- Maynard, S. K. (1990). Conversation management in contrast: Listener responses in Japanese and American English. *Journal of Pragmatics*, 14: 397-412.
- Montgomery, M. (2007). *The Discourse of Broadcast News: A Linguistic Approach*. London: Routledge.
- Patterson, T. (1993). *Out of Order*. Knopf, New York.
- Philips, S. U. (1984). The social organization of question and answer in courtroom discourse. *A study of changes of plea in an Arizona court*. *Text*, 4: 225-248.
- Philips, S. U. (1987). On the use of WH questions in American courtroom discourse: A study on the relation between language form and language function. In L. Kedar (ed.), *Power through language* (σελ. 83-112). Norwood, NJ: Ablex.
- Rendle-Short, J. (2007). “Catherine you ’re wasting your time”: Address terms within the Australian political interview. *Journal of Pragmatics*, 39: 1503-1525.
- Roger, D. B., Bull, P. E. and Smith, S. (1988). The development of a comprehensive system for classifying interruptions. *Journal of Language of Social Psychology*, 7: 27-34.
- Sacks, H., Schegloff, E. A. & Jefferson, G. (1974). A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation. *Language*, 50, (4): 696-735.
- Sacks, H. (1987). On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation. Στο G. Button και J. R. R. Lee (επιμ.) *Talk and Social Organisation*. Clevedon, England: Multilingual Matters: 54-69.
- Schegloff, E. A. (1982). Discourse as an interactional achievement: some uses of “uh huh” and other things that come between sentences. Στο D. Tannen (επιμ.) *Analyzing Discourse* (Georgetown University Roundtable on Languages and Linguistics, 1981). Washington DC: Georgetown University Press: 71-93.
- Schudson, M. (1994). Question Authority: A History of the News Interview in American Journalism, 1860s–1930s’. *Media, Culture & Society* 16 (4): 565–87.
- Watzlawick, P., Beavin Bavelas, J., & Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of Human Communication: A Study of Interactional Patterns, Pathologies and Paradoxes*. New York: W. W. Norton.
- Westerstahl, J. (1983). Objective News Reporting: general premises. *Communication Research*, 10: 403-424.
- Wilson, J. (1990). *Politically Speaking*. Basil Blackwell. Cambridge, MA.

Yngve, V. E. (1970). *On getting a word in edgewise*. In: Papers from the 6th regional meeting of the Chicago Linguistics Society (ed. RI Binnick), 16-18 April: 567-578. University of Chicago, Chicago: Chicago Linguistics Society.

Παράρτημα

(Μεταγραφή τηλεοπτικών συνεντεύξεων Ευ. Βενιζέλου και Ντ. Μπακογιάννη)

(Επισυναπτόμενο Παράρτημα στην Διπλωματική Εργασία με τίτλο: «Η Ρητορική της πολιτικής συνέντευξης: Ερωτήσεις και Απαντήσεις: Ποιοτική έρευνα συνεντεύξεων δύο Ελλήνων πολιτικών», Γεωργίου Σταματάκη)

Σύμβολα Μεταγραφής¹

Οι μεταγραφές ακολουθούν τις σημειογραφικές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση συνομιλίας, ώστε να αποτυπώνουν με λεπτομέρεια τις λεπτομέρειες του λόγου και της διάδρασης όπως εκτυλίσσεται φυσικά.

Υπογράμμιση (_): στις διακριτικά και εμφατικά τονισμένες λέξεις.

Διπλή τελεία (:) : επιμηκυσμένος ο προηγούμενος φθόγγος.

Αποσιωπητικά με ενωτικό (...-): γλωσσιδική παύση και αυτοδιόρθωση.

Γράμματα ή λέξεις σε παρένθεση (αδιαβλητο): αβεβαιότητα μεταγραφέα.

Αγκύλες [] : έναρξη και τερματισμός ταυτόχρονης ομιλίας.

Εξωγλωσσικές παρατηρήσεις σε παρένθεση (γέλιο): αντιδράσεις εκτός του λόγου.

Κενό διάστημα λόγου σε παρένθεση (παύση): διακοπή της ρέουσας ομιλίας.

Εισαγωγικά (« »): πλάγιος λόγος.

¹ Οδηγός συμβόλων μεταγραφής βασισμένος στην Gail Jefferson. Συμπεριλαμβάνονται στις συνεντεύξεις μόνον τα κυριότερα σύμβολα των οποίων η σημασία επεξηγείται στην κείμενη σελίδα.

Παράρτημα Α
Συνεντεύξεις Ευάγγελου Βενιζέλου

• 1^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΕΡΤ1, Εκπομπή «Επτά» (12:30-13:30, Κυριακάτικη Μεσημεριανή Ζώνη),

Ημερομηνία: 10.12.2016, Διάρκεια Συνέντευξης: 44Λ 52Δ

Συνεντεύκτρια²: Βάλια Πετούρη

Συνεντευξιαζόμενος³: Ευάγγελος Βενιζέλος]

ΣΚ: Θέλω να σταθώ στην ομιλία σας χθες το βράδυ στη Βουλή κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού ό:που: δεν βλέπετε θετικά ούτε τα βραχυπρόθεσμα μέτρα για το χρέος, ε αλλά ούτε και τα 617 εκατομμύρια από το πλεόνασμα που ο Πρωθυπουργός δίνει στους χαμηλοσυνταξιούχους. Ένα...- είναι ένα μεγάλο μέρος των συνταξιούχων, είναι πάνω απ' το 60%. Θέλω ένα πρώτο γενικό σχόλιο.

ΣΜ: Κοιτάξτε, το να δίνει κανείς ένα βοήθημα σε χαμηλοσυνταξιούχους και γενικά σε ανθρώπους που περνάνε ά...- ε δύσκολα είναι πάντα θετικό, αλλά αυτοί οι χαμηλοσυνταξιούχοι έχουν χάσει το ΕΚΑΣ, αυτοί οι χαμηλοσυνταξιούχοι έχουν δει περικοπές επικουρικών συντάξεων μετά το 2015, δηλαδή σε μία χρονική περίοδο κατά την οποία φυσιολογικά θα έπρεπε να έχουμε [βγει]...

ΣΚ: [Και μετά το 2015.]

ΣΜ: ...και μετά το 2015, άρα σε μία περίοδο κατά την οποία φυσιολογικά θα έπρεπε να είμαστε εκτός μνημονίου. Η κυβέρνηση με δική της ευθύνη οδήγησε τη χώρα πολλά χρόνια πίσω. Άρα αυτό που τους δίνει είναι προσχηματικό, γιατί ήδη το έχει πάρει εις το πολλαπλάσιο και επίκεινται μέτρα –ήδη αναφερθήκατε– γιατί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο περιμένει τώρα να ληφθούν αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για νέες περικοπές, δυστυχώς, στις κύριες συντάξεις και για μείωση στο φορολογικό. [Ως προς το χρέος, αν θέλετε να] σας πω...

² Στα συνεντευξιακά ζεύγη θα αναγράφεται χάριν συντομίας ΣΚ.

³ Στα συνεντευξιακά ζεύγη θα αναγράφεται χάριν συντομίας ΣΜ.

ΣΚ: [Λοιπόν, θα ξεκινή...- ναι, ναι] ένα-ένα πολύ γενικό σχόλιο [και αμέσως μετά θα τα πιάσουμε ένα-ένα.]

ΣΜ: [Ένα πολύ γενικό σχόλιο είναι ότι...,] κοιτάξτε, η ιστορία του χρέους έχει δηλητηριάσει το δημόσιο βίο διότι εμείς κάναμε μία τεράστια περικοπή το 2012, μία περικοπή 107 δισεκατομμυρίων ε: καθαρό ποσό σε ονομαστική αξία, δηλαδή: περίπου: 53% του ΑΕΠ και επιπλέον μία περικοπή άλλων 100 δισεκατομμυρίων σε παρούσα αξία, άλλο 50% του ΑΕΠ και αυτό χλευάστηκε, συκοφαντήθηκε στο όνομα μιας «λεβέντικης» άποψης που έλεγε εμείς θα πάρουμε μονομερή μέτρα και θα παύσουμε τις πληρωμές και θα κουρέψουμε το χρέος μόνοι μας, το οποίο είναι επονείδιστο [και άρα, και άρα παράνομο.]

ΣΚ: [Καλά, τότε σας καταλόγισαν] ότι [δεν στηρίχθηκαν τα ταμεία και οι τράπεζες, αλλά αυτή είναι μία αναλυτική συζήτηση, δεν θα ήθελα να την κάνουμε αυτή τη στιγμή.]

ΣΜ: [Μισό-μισό λεπτό. Θα πούμε, θα πούμε για τα ταμεία. Θα σας εξηγή]σω τι έχει συμβεί με τις τράπεζες, πώς παραδόθηκαν οι τράπεζες, πώς έφυγαν από πλήρη εθνικό και όχι μόνο δημόσιο έλεγχο τα τελευταία δύο χρόνια. Αλλά (παύση) μας δουλεύουν πλέον στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Eurogroup μας δουλεύουν ψιλό γαζί.

ΣΚ: Αυτή την έκφραση χρη[σιμοποιήσατε και στην ομιλία σας στη Βουλή.]

ΣΜ: [Διότι:, διότι: όταν μας λένε] ότι υπάρχουν βραχυπρόθεσμα μέτρα για το χρέος, ούτως ή άλλως τα μεσοπρόθεσμα, τα περιβόητα, θα τα δούμε μετά το τέλος του τρίτου μνημονίου το καλοκαίρι του 2018, αν τα δούμε. Μακροπρόθεσμα δεν υπάρχουν, εξαφανίστηκαν από τη συζήτηση. Τα βραχυπρόθεσμα, λέει, θα αποδώσουν μείωση στο χρέος 40 δισεκατομμύρια [το 2060.]

ΣΚ: [Λοιπόν, δεν σας κάνω ερωτή]σεις για να μην πυροδοτήσω τη συζήτηση. Θέλω να παρακολουθήσουμε...[Θα βάλετε: τελεία.]

ΣΜ: Μισό, [μης...- μισό, μια κουβέντα μό]νο, έναν αριθμό.

ΣΚ: Δεν θα σας διακόψω έτσι.

ΣΜ: Εάν, εάν μας έχουν υποσχεθεί μείωση (γέλιο) 40 δισεκατομμυρίων το 2060, ξέρετε πόση είναι η μείωση του 2012 σε τιμές 2060; Ένα τρισεκατομμύριο 330 δισεκατομμύρια Ευρώ. [Δηλαδή η περι]κοπή που εμείς επιφέραμε το 2012 με τιμές 2060. Αν δεν είχε συμβεί η περικοπή, αυτή θα ήταν η τιμή του χρέους το 2060, είναι 650% του ΑΕΠ.

ΣΚ: [Κάποιοι, κοιτάζτε...] Κάποιοι λένε ότι δεν μπορείς να συγκρίνεις δύο διαφορετικές επο[χές με διαφορετικές συνθήκες. Πάμε να δούμε όμως το video. Ωραία, [θα το...θα τα πάρουμε πάλι από την αρχή ένα-ένα...]

ΣΜ: [Όχι, όχι, όχι δεν ισχύει αυτό. Τιμές 2060. Όταν διαλέγουν] 2060, 2060.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Αυτό είναι το δούλεμα.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Δουλεύει το Eurogroup τον κ. Τσακαλώτο, ο κ. Τσακαλώτος τα μεταφέρει στον κ. Τσίπρα και όλοι μαζί πάνε να δουλέψουν τον ελληνικό λαό.

ΣΚ: Λοιπό:ν (γέλιο). Πάμε να δούμε το video...

ΣΜ: Να το δούμε.

ΣΚ: ...με τις εξελίξεις και αμέσως μετά, όλα αυτά λεπτομερώς, υπάρχει και μια συνέντευξη σήμερα του Υπουργού των Οικονομικών στην «Αγορά». Θα τα δούμε όλα.

[video]

ΣΚ: Να αρχίσουμε λοιπόν από αυτή τη 13η σύνταξη α: που, όπως είπατε, ουσιαστικά είναι ψίχουλα μπροστά στις [α: μειώσεις. Εφάπαξ, εφ]άπαξ...

ΣΜ: [Εφάπαξ, όχι 13η σύνταξη.]

ΣΚ: ...το είπαμε και στην αρχή, ναι, 13η σύνταξη για φέτος. Λοιπόν, α: μπροστά στις μειώσεις που έχουν υποστεί από το 2010 οι συνταξιούχοι. Από την άλλη όμως για κάποιον, κ. Πρόεδρε, επειδή ξέρω ότι ζείτε μέσα στην καθημερινότητα...

ΣΜ: Είναι σημαντικό.

ΣΚ: ...είναι πολύ σημαντικό...

ΣΜ: Μα βεβαίως.

ΣΚ: [...το να πάρει είτε 400 Ευρώ είτε 500 Ευρώ είναι πάρα πολύ σημαντικό.]

ΣΜ: [Αναμφίβολα, αναμφίβολα, αναμφίβολα] αρκεί αυτό να έχει μία προοπτική, αρκεί να μην του τα 'χεις πάρει από το άλλο χέρι πριν από λίγες ημέρες ή να μην απειλείς να του τα πάρεις με την κατάργηση του ΕΚΑΣ.

ΣΚ: [Ναι, αλλά το 2014 επίσης διανε]μήθηκε το πλεόνασμα.

ΣΜ: [Μισό λεπτό, μισό λεπτό] ναι και μας έβριζε ο κ. Τσίπρας, έλεγε ότι αυτό είναι μία αθλιότητα, ότι είναι μία προεκλογική εξαπάτηση του ελληνικού λαού, μας κατήγγειλε επειδή δεν αφήσαμε πλεόνασμα στον προϋπολογισμό του 2015, αλλά το μοιράσαμε σε κάποιους που το είχαν ανάγκη το 2014. Έβγαλε το Μέγαρο Μαξίμου προχθές non paper όπου λέει αυτό, ότι εμείς καταγγείλαμε τη διανομή του κοινωνικού μερίσματος, ο ΣΥΡΙΖΑ δηλαδή, το 2014 γιατί αυτό μας δυσκόλεψε στο πρωτογενές πλεόνασμα του (γέλιο) 2015! Και τώρα έρχεται και δίνει αυτά τα λεφτά, βεβαίως χωρίς να υπάρχει κανένας σχεδιασμός για το στόχο του 2017 και του 2018 και φυσικά απαιτούνται μέτρα από το [Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για το 2019.]

ΣΚ: [Βεβαίως η κυβέρνηση λέει ότι το 2017 και] '18 θα υπάρξει ανάπτυξη, [θα συνεχίσει ε: να υπάρχουν θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης.]

ΣΜ: Ναι, θα [υπάρξει ανάπτυξη.
Ξέρετε:... μακάρι, μακάρι,] μακάρι, μακάρι διότι ανάπτυξη υπήρχε και γυρίσαμε το 2015 στην ύφεση. Αν όμως λάβουμε υπόψη αυτού του είδους τις προγνώσεις, ότι θα έχουμε ανάπτυξη το 2017, τότε χάσαμε 7,5 χιλιάδες...- 7,5 μονάδες ανάπτυξης του ΑΕΠ, που ήτανε η πρόγνωση για το 2015 και το 2016.

ΣΚ: Λοιπόν..

ΣΜ: Διότι η αλλαγή της πολιτικής κατάστασης και της ακολουθούμενης πολιτικής μάς οδήγησε στην ύφεση, ξανά στα ελλείμματα, στην περιδίνηση, έναν πόντο από την έξοδο από το Ευρώ, [στα capital controls,] στο κλείσιμο των τραπεζών.

ΣΚ: [Οι: οι εκλογές εννοείτε.]

ΣΜ: Το δημοψήφισμα, οι εκλογές...

ΣΚ: Το δημοψήφι...

ΣΜ: ...το δημοψήφισμα και οι επόμενες εκλογές. Άρα, μακάρι να γυρίσουμε από το 2017-2018 εκεί που ήμασταν το Δεκέμβριο του 2014. Λυπάμαι, αλλά η πρόγνωση μου είναι διαφορετική, δεν θα γυρίσουμε.

ΣΚ: Πάμε, [λοιπόν, σε αυτό που λέμε πρόγνωση.]

ΣΜ: [Διότι χωρίς τραπεζικό σύστημα που να λειτουργεί] και υπό συνθήκες στασιμοχρεοκοπίας, η χώρα δεν αναπτύσσεται, δεν κερδίζει το χαμένο έδαφος...

ΣΚ: Λοιπόν...

ΣΜ: ...δεν επενδύει κανείς και δεν επενδύει κανείς λόγω πολιτικής ανασφάλειας, αλλά και ελλείπει πραγματικής λειτουργίας του [τραπεζικού συστήματος.]

ΣΚ: [Ξέρετε γιατί] χαμογελάω; Γιατί σκέφτομαι ότι αν στη θέση σας είχα ένα κυβερνητικό στέλεχος, έναν Υπουργό...

ΣΜ: Έχετε συχνά.

ΣΚ: Ναι, έχω πολύ συχνά, όπως έχω από όλους τους χώρους. Ε: σκέφτομαι ότι θα μου έλεγε ότι αυτό που συνέβη σήμερα, θα παρουσίαζε μία άλλη οπτική γωνία, θα έβλεπε μάλλον τα πράγματα μέσα από μία άλλη οπτική γωνία, θα μου έλεγε ότι αυτό που συνέβη σήμερα, έστω και τα βραχυπρόθεσμα μέτρα α τα οποία πήρε το Eurogroup στις αρχές της εβδομάδος, θα είναι...- είναι η αρχή της εξόδου από το τούνελ.

ΣΜ: Κυρία Πετούρη, ακούσατε να απαντά κανείς σε αυτό που είπα; Ότι η δική μας μείωση εάν η μείωση των βραχυπρόθεσμων μέτρων στο χρέος είναι 40 δισεκατομμύρια το 2060, η δική μας είναι 1 τρις 330 δις, ακούσατε καμία απάντηση; Ακούσατε απάντηση από τις ομιλίες του κ. Τσακαλώτου και του κ. Χουλιαράκη που μίλησε χθες μετά από εμένα; Γιατί δεν απαντά κανείς;

ΣΚ: Σήμερα βεβαίως έχουμε τις ομιλίες [α: του Πρωθυπουργού και των αρχηγών.]

ΣΜ: [Όχι, δεν απαντάνε, οι αριθμοί είναι αμείλικτοι,] οι αριθμοί είναι αμείλικτοι, κραυγάζουν.

ΣΚ: Ένα πάντως ένα από τα επιχειρήματα, α: είναι...- το οποίο λέγεται, το έχω ακούσει σε συνεντεύξεις, σε συζητήσεις, α: ότι...- καταρχάς ότι έγιναν οι δύο απομειώσεις του χρέους α σε διαφορετικές χρονικές [στιγμές, το είπαμε] και πριν.

ΣΜ: [Καμία στι...-τι χρονικές στ...] Με τι τιμές θα τα μετρήσουμε.

ΣΚ: [Καταλαβαίνω τι λέτε, δηλαδή η δική σας ήταν εφάπαξ.]

ΣΜ: [Πρέπει να έχουμε κοινή βάση μέτρησης. Θέλετε να τα] μετρήσουμε με τιμές του 2012; Το ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο το 2012 από ό,τι είναι το 2016. Τα μετράν(ε) με τιμές 2060, άρα κάνουν αναγωγή με ένα υποθετικό επιτόκιο. Με την ίδια αναγωγή στο 2060, οι τιμές είναι αυτές που σας λέω.

ΣΚ: Λοιπόν, σύμφωνοι, σύμφωνοι. Α: αυτό το οποίο λέγεται ήτανε ότι εσείς, μαζί με το κούρεμα του χρέους αναγκαστήκατε να πάρετε και μέτρα, μέτρα 6 δις. [και εν συνεχεία, μετά τις διπλές εκλογές, 12 δις. για την επα]ναγορά των ομολόγων.

ΣΜ: [Τα μέτρα, τα μέτρα του δευτέρου προγράμματος.] Ωραία:, κυρία: Πετούρη, 12 δις. ήταν το κόστος που πληρώσαμε για να κερδίσουμε από την επαναγορά των ομολόγων. Η χώρα έκανε μια προσπάθεια επί έξι χρόνια, από το 2010 έως σήμερα. Την ολοκλήρωσε την προσπάθεια αυτή στις αρχές του 2015 και πήγαμε πίσω. Τι έλεγε ο ΣΥΡΙΖΑ ως αντιπολίτευση; Ότι υπάρχουν εύκολες λύσεις, ότι μπορούσαμε να εφαρμόσουμε μια άλλη πολιτική χωρίς λιτότητα, χωρίς δημοσιονομική προσαρμογή, χωρίς περικοπές, να είμαστε όλοι χαρούμενοι κι ευτυχισμένοι. Ήρθε, προσπάθησε, τάχα μου δήθεν, να εφαρμόσει μία άλλη πολιτική, προκάλεσε τεράστια βλάβη, οδήγησε τη χώρα στο γκρεμό, πήγε στο δημοψήφισμα, μας έμειναν τα capital controls και (παύση) τελικά μας πήγε στο τρίτο μνημόνιο. Και προχθές απεδέχθη μνημόνιο 3 συν 3 plus με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το παρακαλάν το ΔΝΤ να υπογράψουν μνημόνιο μαζί του και σε μνημόνιο 4 μετά το 2018. [Με συγχωρείτε, αυτό να] γίνει αντιληπτό.

ΣΚ: [Θέλω να σας ρωτήσω το εξής.] Θέλω...ναι, κατάλαβα τι λέτε.

ΣΜ: Το 2018 τον Ιούλιο τελειώνει το μνημόνιο 3 που υπέγραψε ο κ. Τσίπρας με τον κ. Καμμένο και τώρα έχουν δεσμευτεί σε υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα και μέτρα που αντιστοιχούν σε αυτό για το 2019 και ίσως για [δέκα χρόνια και λέει δε]κα χρόνια μετά...

ΣΚ: [Να...-να τα πάρουμε] (παύση) ένα-ένα.

ΣΜ: ...μέχρι το 2029 και λέει ο κ. Τσακαλώτος: «α: τα δέκα είναι πολλά». Δηλαδή πόσα είναι τα ανεκτά, τα εφτά; [Τα πέντε;]

ΣΚ: [Καταρχάς] η κυβέρνηση υποστηρίζει, μέσω των στελεχών της, ότι μετά το '18 δεν υπά...- γενικώς δεν υπάρχουν νέα [μέτρα πέραν αυτών που έχουν...]

ΣΜ: [Μα τι λέτε τώρα...τι λέτε;]
[Τα μέτρα υπάρχουν από το στόχο του πρωτογενούς πλεονάσματος.]

ΣΚ: [Σας μεταφέρω ποια είναι η επιχειρηματολογία και ότι δεν πρόκειται να υπάρξουν.]
Αλλά εγώ θέλω να σας ρωτήσω το εξής, μήπως αυτό με τη συμμετοχή...

ΣΜ: Ναι, ε αυτό που έχει συμβεί είναι συγκλονιστικό και γίνεται έτσι (παύση) χαλαρά:, σαν να μη συμβαίνει τίποτα, παρεμπιπτόντως, (παύση) αυτό που λένε οι νέοι στο by the way, μπαίνουμε στο Μνημόνιο 4 έτσι, χωρίς να ανοίξει μύτη, δεν το συζητάμε καν. [Πείτε όμως, σας διέκοψα και ζητώ συγνώμη.]

ΣΚ: [Λοιπόν, εγώ...-εγώ ερωτή]σεις μόνο μπορώ να κάνω -έτσι;- κι αυτός είναι ο ρόλος μου. Θέλω να σας ρωτήσω λίγο για το θέμα της συμμετοχής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Φαντάζομαι ότι αναφέρεστε και στις δηλώσεις Thomsen αλλά και στις δηλώσεις της Christine Lagarde τις πρόσφατες, πριν μερικά εικοσιτετράωρα, που πραγματικά: α λέει ότι αν παραμείνει ο στόχος του 3,5%, χρειάζονται μέτρα στα οποία αναφέρθηκε χθες και ο:...- η...- ο [κύριος Χουλιαράκης] στη συζήτηση κατά τον προϋπολογισμό.

ΣΜ: [Ο κύριος Χουλιαράκης.] Σε 4,5 δισεκατομμύρια, ναι.

ΣΚ: Το Διεθνούς...- το Διεθνές Νομισματικό Κα...- Ταμείο σήμερα είναι τεχνικός σύμβουλος, δεν μετέχει ουσιαστικά στο πρόγραμμα.

ΣΜ: Δεν μετέχει ως δανειστής...

ΣΚ: Ως δανειστής.

ΣΜ: ...μετέχει ως μέλος της Τρόικα πολύ σκληρά.

ΣΚ: Ακριβώς. Λοιπόν, α: έχει περάσει ήδη το μισό πρόγραμμα, τρία χρόνια είναι το πρόγραμμα, ο ενάμισης χρόνος έχει φύγει. Μήπως είναι λίγο μύθος αυτό...

ΣΜ: [Κοιτάξτε, τα α:...τα...- οι ευρωπαϊκές -θα σας πω, θα σας πω, θα σας πω, θα σας πω, θα σας πω θα σας πω-]

ΣΚ: [...ότι τελικά θα μπει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, μήπως περάσει και το υπόλοιπο διάστημα έτσι, οπότε δεν υπάρχει θέμα μέτρων, της απαίτησής του αυτής;]

ΣΜ: Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θέλουν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το θέλουνε γιατί πιστεύουν ότι έχει εμπειρία, γνώση, και είναι πιο έγκυρο στις προβλέψεις του από ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΣΚ: [Δεν έπεσε και σε όλα μέσα.]

ΣΜ: [Το γεγονός ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο βρέθηκε στην καρδιά της Ευρωζώνης, από πού ως πού το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στην καρδιά της Ευρωζώνης;

ΣΚ: Γι' αυτό κατηγορούν την κυβέρνησή [σας -έτσι;- ότι εσείς το φέρατε.]

ΣΜ: Όχι, καμία σχέση, αυτό...- πού; Το φέραμε και [στην Πορτογαλία;] και στην Ιρλανδία; και στην Κύπρο;

ΣΚ: Πρώτοι στην Ευρώπη.

ΣΜ: Αυτό το έφερε η γερμανική κυβέρνηση ως εκδήλωση δυσπιστίας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, γιατί δεν μπόρεσε να προγνώσει και να ανακόψει την κρίση, ιδίως μετά το 2007 που ήτανε προφανής η κρίση παγκοσμίως, Lehman Brothers κ.λπ.

ΣΚ: Χρηματοπιστωτική κρίση [στις Ηνωμένες Πολιτείες.]

ΣΜ: [Άρα, άρα έχουμε ένα ποσό] δανείου τώρα που είναι το δάνειο του τρίτου προγράμματος, το οποίο καλύπτει επιτακτικές ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί στη χώρα, 85 δισ. Αυτά δεν έχει δεσμευτεί η Ευρώπη, το ESM, ότι θα τα δώσει όλα, περιμένει μία μικρή συμβολή από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αλλά βεβαίως δεν είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο...

ΣΚ: Έχει όμως τα χρήματα να το δώσει, [υπάρχουν.]

ΣΜ: [Αν θέλει, αν θέλει, αν θέλει.]

ΣΚ: Και προϋπολογισμένο υπάρχει.

ΣΜ: Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο όμως, ε: η κυβέρνηση το χειρίστηκε με έναν τρόπο αφελή, διότι έλεγε: «Θα με βοηθήσει η πίεση του ΔΝΤ να πάρω μέτρα στο χρέος και η σχέση μου με την Ευρωπαϊκή Ένωση θα με βοηθήσει να αποφύγω τα πρόσθετα

δημοσιονομικά μέτρα που ζητάει το ΔΝΤ.» Το αποτέλεσμα ποιο είναι; Δεν δόθηκαν μέτρα για το χρέος, είναι ψέματα.

ΣΚ: Μεσοπρόθεσμα εννοείτε.

ΣΜ: Τίποτα, κανένα μέτρο δεν δόθηκε.

ΣΚ: Γιατί βραχυπρόθεσμα, εντάξει.

ΣΜ: Αστεία, αστεία πράγματα. Προς το παρόν, θα έχουμε για τα επόμενα χρόνια αύξηση επιτοκίων και άρα αύξηση των...

ΣΚ: Δεν κλειδώνουν [τα μέτρα αυτά τα επιτόκια; Γιατί αυτό είναι μία επιχειρηματολογία από την πλευρά της κυβέρνησης.]

ΣΜ: [Όχι, όχι, όχι, όχι, όχι. Μακροπροθέσμως. Του...- τα επό]μενα χρόνια είναι τα δύσκολα, αυξάνονται τα επιτόκια. Διότι απ' τα πολύ χαμηλά κυμαινόμενα, πάμε σε μέτρια επιτόκια σταθερά. Για το επόμενο έτος, το μεθεπόμενο, αυξάνονται, αυξάνουν οι τόκοι. Το κόστος της εξυπηρέτησης, το βάρος του προϋπολογισμού, ο κίνδυνος να έχουμε μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα, όχι πρωτογενές, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων των τόκων, αυξάνει, άρα έχασε και από τις δύο πλευρές. Δεν αξιοποίησε το ΔΝΤ για να πάρει κάτι σοβαρό στο χρέος και δεν αξιοποίησε την Ευρώπη για να αποφύγει την πίεση πρόσθετων περικοπών.

ΣΚ: [Ωραία, για πάμε να επανέλθουμε στο...-να επανέλθου]με στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Όντως αυτός ο οποίος φέρεται να επιμένει περισσότερο για τη συμμετοχή του, [είναι ο Wolfgang Schäuble. Όντως το θέλει;]

ΣΜ: [Δηλαδή τζίφος. Μιλάμε για μία κωμικοτραγική διαπραγμάτευση.] Όχι, όχι. Τα κοινοβούλιά τους.

ΣΚ: Τα κοινοβούλιά τους.

ΣΜ: Τα κοινοβούλιά τους ζητάνε το ΔΝΤ ως εγγύηση.

ΣΚ: Ναι. Και σας λέω, έχει περάσει το μισό πρόγραμμα, πόσο πιθανό θεωρείτε να περάσει και το υπόλοιπο μισό έτσι;

ΣΜ: Υπάρχει μια τέτοια ισχυρή πιθανότητα που σημαίνει βεβαίως ότι θα είμαστε απολύτως στην διάθεση των ευρωπαίων εταίρων χωρίς αντίβαρο από την άποψη αυτή,

αλλά θα πρέπει να κάνουμε τη διαπραγμάτευση να πάρουμε ολόκληρα τα 85 δισεκατομμύρια από τον ESM.

ΣΚ: Μάλιστα. Λοιπόν, ε: το δεύτερο στοιχείο, που αφορά στην ψυχολογία πια που δημιουργούν αυτά τα μέτρα, όπως και αν τα αποτιμά κανείς –αρνητικά πάντως δεν είναι– όπως και αν τα αποτιμά κανείς και η οικονομία...

ΣΜ: Με συγχωρείτε, τι αγρο...- τι αρνητικά δεν είναι;

ΣΚ: Αρνητικά δεν είναι με την έννοια...

ΣΜ: Οι αγορές είναι ξύπνιες.

ΣΚ: Στις αγορές θέλω να πάω τώρα.

ΣΜ: Οι αγορές είναι τζιμάνια.

ΣΚ: Στις αγορές θέλω να πάω τώρα.

ΣΜ: Οι αγορές καταλαβαίνουν τι γίνεται. Οι αγορές καταλαβαίνουν ότι δεν δόθηκε τίποτα.

ΣΚ: Λοιπόν, α: αυτά τα μέτρα δεν μας φέρνουνε πιο κοντά στην έκθεση που απαιτείται από την πλευρά του Mario Draghi ούτως ώστε α να μπει επιτέλους η Ελλάδα στο πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης που τόσο το θέλουμε;

ΣΜ: Άλλος μύθος.

ΣΚ: Το οποίο είναι άλλο ένα βήμα...

ΣΜ: Άλλος ένας μύθος ήτα...- είναι η ιστορία της ποσοτικής χαλάρωσης ότι θα ανακουφίσει [την ελληνική οικονομία] και θα μας λύσει τα προβλήματα.

ΣΚ: [Δεν θα την ανακουφίσει;]

ΣΜ: Όλα καλοδεχούμενα είναι. Ξέρετε πόσα λεφτά έχουν πάρει οι ελληνικές τράπεζες μέσω...- από την Ευρωπαϊκή ε Κεντρική Τράπεζα απευθείας ή μέσω του ELA της Τράπεζας της Ελλάδος; Φτάσαμε να έχουμε έκθεση, να έχουμε απορροφήσει δηλαδή, 140 δισεκατομμύρια και τώρα σιγά-σιγά τα μειώνουμε. Ξέρετε πόσα ελληνικά ομόλογα έχει αυτήν τη στιγμή...

ΣΚ: Το κούρεμα κατηγορούν για αυτό, έτσι; Το ξέρετε.

ΣΜ: Όχι, όχι, καμία σχέση. Καμία σχέση, τώρα μην αστειευόμαστε.

ΣΚ: Για το τι ενεγράφη στους [προϋπολογισμούς των τραπεζών αυτήν τη στιγμή.]

ΣΜ: [Θα σας πω. Αφήστε, μιλάω για τους προϋπολογισμούς αυτήν τη στιγμή] της Τράπεζας της Ελλάδος...

ΣΚ: Α, μάλιστα.

ΣΜ: ...το οποίο είναι εν δυνάμει χρέος και θα σας πω και για τους προϋπολογισμούς των τραπεζών. Λοιπόν, τι έχει συμβεί τώρα; Η Τρά...- η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει ελληνικά ομόλογα, τα οποία σιγά-σιγά βέβαια τα αποπληρώνουμε, υπερκαλύπτουμε το ποσοστό μας απ' το Ε...- το QE εμείς, διότι τα είχε πάρει από πριν για να μας βοηθήσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Μακάρι να μπορέσουμε να επανέλθουμε στις αγορές, να βγάλουμε ομόλογα τα οποία να τα αγοράζει και η Ευρωπαϊκή [Κεντρική Τράπεζα.]

ΣΚ: [Θα μπορούσε να γίνει,] αν μπούμε στο πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης, μία δοκιμαστική έξοδος στις αγορές.

ΣΜ: Προσέξτε. Προσέξτε. Το πρόγραμμα της ποσοτικής χαλάρωσης κατ' αρχάς μειώθηκε τώρα. Δυστυχώς, με τις τελευταίες ανακοινώσεις που έκανε προχθές ο κ. Draghi παρατείνεται μέχρι τέλος του '17, αλλά μειωμένο σε όγκο, το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης. Πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης δεν σημαίνει ότι τα κράτη εκδίδουν ομόλογα και τα αγοράζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ώστε γίνεται ένα αλισβερίσι μεταξύ κράτους και ECB και παίρνουμε λεφτά. Ποσοτική χαλάρωση σημαίνει ε είμαι στις αγορές, εκδίδω ομόλογα κανονικά, λειτουργεί η πρωτογενής αγορά και στη δευτερογενή αγορά αγοράζει και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

ΣΚ: Ναι [ή σε βοηθάει το να μπει. Μία οικονομία σαν την ελληνική δεν τη βοηθάει, το να βγει στις αγορές;]

ΣΜ: [Σε βοηθάει, σε βοηθάει το να βγεις στις αγορές.]

ΣΚ: Ακριβώς.

ΣΜ: Όταν εμείς βγήκαμε στις αγορές τον Απρίλιο του 2014, πάλι μας έβριζαν, πάλι χυδαιολογούσαν, πάλι μας έλεγαν ότι παίρνουμε λεφτά από τις αγορές...- συγγνώμη. Από την αγορά με μεγαλύτερο επιτόκιο, 4,5%, 5% και σου έλεγε ο κ. Τσίπρας, γιατί δεν

δανείξεστε από το ΔΝΤ που σας δίνει μικρότερο επιτόκιο; Σημειωτέον, το ΔΝΤ δίνει λίγα λεφτά με υψηλό επιτόκιο, περίπου 4,5%. Πολλά λεφτά με φιλικό επιτόκιο, περίπου 0,8-0,7(%) δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Άρα έλεγε επίσης κάτι το οποίο είναι εσφαλμένο.

ΣΚ: Λοιπόν, για πάμε τώρα στο μεγάλο τοπίο, Ευρωπαϊκή Ένωση, γιατί να μη βλέπουμε μόνο τον εαυτό μας, οι εξελίξεις είναι πάρα πολύ σημαντικές στην Ευρώπη, με κορυφαίες τις εξελίξεις –αναμενόμενες ήτανε βεβαίως– στην Ιταλία, όπου ο Matteo Renzi έχασε το δημοψήφισμα. Εισέπραξε και αυτός ένα όχι, όπως έχει συμβεί με όλα τα δημοψηφίσματα το τελευταίο διάστημα και υπάρχει εκτίμηση, η οποία και μάλλον είναι κοντά στην πραγματικότητα, ότι οι λαοί είναι οργισμένοι και ψηφίζουν όχι, όποιο και αν είναι α το ερώτημα, και να δούμε κατά πόσο αυτές οι εξελίξεις μπορούν να μας επηρεάσουν, γιατί προφανώς...

ΣΜ: Της Ιταλίας; Άμεσα.

ΣΚ: ...και της Ιταλίας και εν συνεχεία της Γαλλίας. Θα συζητήσουμε για όλα.

ΣΜ: Πρωτίστως της Ιταλίας.

ΣΚ: Βεβαίως πρωτίστως της Ιταλίας.

ΣΜ: Και να σας πω γιατί. Γιατί εμείς έχουμε μια ιστορική συνάφεια με την Ιταλία, περίεργη, υπάρχει μία περίεργη ετερογονία των σκοπών. Εμείς μπήκαμε και στην ΟΝΕ, στην Ευρωζώνη, επειδή έπρεπε να μπει η Ιταλία, γιατί το 2000 είχαμε καλύτερα στοιχεία...

ΣΚ: Από την...

ΣΜ: ...από την Ιταλία. Άρα έπρεπε να μπούμε εμείς, για να μπει η Ιταλία. Τώρα λοιπόν, η πολιτική κρίση στην Ιταλία και ιδίως η κρίση του τραπεζικού συστήματος μπορεί να δημιουργήσει το μεγάλο πρόβλημα του bail in...

ΣΚ: Με τις...- με την τράπεζα τη Siena εχθές οι εξελίξεις [ήταν πολύ δύσκολες.]

ΣΜ: [...δηλαδή της συμμετοχής των] μετόχων, των ομολογιούχων, των κατόχων υβριδικών προϊόντων και των μη προστατευμένων εγγυήσεων στην διάσωση των τραπεζών...

ΣΚ: Λοιπόν...

ΣΜ: ...όπως προβλέπει η ισχύουσα οδηγία απ...- από το 2015 και μετά. Ε άρα, ε εάν υπάρξουν ειδικά μέτρα για την Ιταλία, αυτά είναι καλοδεχούμενα, αλλά πάντως, το ελληνικό πρόβλημα γίνεται πολύ μικρότερο για την Ευρωζώνη. Δεν είμαστε το επίκεντρο της προσοχής, έχουν να λύσουν τεράστια θέματα πρώτα, [...] [αρχιτεκτονικής της Ευρωζώνης.]

ΣΚ: [Υπάρχουν δύο οπτικές γωνίες.] Αυτό είναι γεγονός, δεν το αμφισβητεί κανείς. Υπάρχουν δύο οπτικές γωνίες, θα τις δούμε. Θέλω να δούμε πρώτα όμως το video...

[video]

ΣΚ: Υπάρχουν δύο εκτιμήσεις και δύο όψεις μέσα από τις οποίες μπορεί να αναγνώσει κανείς τις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Η πρώτη άποψη είναι ότι δεν θέλουμε άλλη κρίση, τώρα μας ανοίγουν οι μεγάλες εστίες. Σήμερα η Ιταλία, δεν ξέρουμε τι θα γίνει στη Γαλλία μεθαύριο, οπότε ας είμαστε πιο επιεικείς με τους Έλληνες. Και η άλλη άποψη, αυτή που αναφέρατε εσείς...

ΣΜ: Μακάρι θα έλεγα.

ΣΚ: Ναι μακάρι. Όλοι το εύχονται αυτό ότι:... ποιος θα ασχοληθεί τώρα με την Ελλάδα, εδώ έχουμε πολύ μεγάλα προβλήματα. [Οι Financial Times...]

ΣΜ: Υπάρχει, υπάρχει και μία [τρίτη διάσταση, αν μου επιτρέπετε]

ΣΚ: Ναι: παρακαλώ, [παρακαλώ, παρακαλώ.]

ΣΜ: [Υπάρχει και μια τρίτη διάσταση.] Για λόγους εσωτερικούς, υπάρχουνε πολλές κυβερνήσεις ή πολλά κόμματα στην αντιπολίτευση σε ευρωπαϊκές χώρες που θέλουν να εμφανίσουν σκληρό και απαιτητικό πρόσωπο απέναντι στην Ελλάδα...

ΣΚ: Για λόγους παραδειγματισμού.

ΣΜ: ...η οποία έχει πάρει πολύ μεγάλα δάνεια, για λόγους εσωτερικής τους κατανάλωσης, γιατί πρέπει να πείσουν ότι τα δικά τους σκληρά μέτρα στις δικές τους οικονομίες και στις δικές τους κοινωνίες έχουν ένα αντίκρισμα και στην Ελλάδα, ότι δεν είναι...

ΣΚ: Αυτό είναι πραγματικότητα.

ΣΜ: ...επιεικέστεροι με την Ελλάδα από ό,τι είναι με τον δικό τους λαό, με τη δική τους κοινωνία.

ΣΚ: Αλλά και το στοιχείο του παραδειγματισμού υπάρχει [στις νοοτροπίες κάποιων.]

ΣΜ: [Το στοιχείο του παραδειγματισμού βεβαίως υπάρχει, διότι υπάρχει] μία εντός εισαγωγικών «προτεσταντική» αντίληψη, πρέπει να κάνεις τα καθήκοντά σου, το οποίο α έχει και μία άμεση εκλογική διάσταση.

ΣΚ: Είναι μέρος της γερμανικής κουλτούρας αυτή η προτεσταντική αντίληψη.

ΣΜ: Αυτή τη στιγμή στη Γερμανία, ας πούμε, που είναι η βασική ε χώρα με την οποία συνδιαλεγόμαστε, υπάρχει μία αντιπολίτευση, πολλές φορές και εξ αριστερών, που είναι απαιτητική από την άποψη αυτή, πέραν του ότι υπάρχουν και οι θεσμοί, πέραν του ότι υπάρχει και το Συνταγματικό Δικαστήριο το οποίο ελέγχει τα πάντα. Ο Wolfgang Schäuble έχει πάει πολλές φορές στην Karlsruhe στο Συνταγματικό Δικαστήριο, το Ομοσπονδιακό, το Γερμανικό, να υπερασπιστεί τα προγράμματα τα ελληνικά και την ανάγκη χορήγησης δανείων.

ΣΚ: Έχετε δίκιο. Βέβαια α δεν είναι μόνο αυτή η γερμανική κουλτούρα αλλά δυστυχώς αυτή τη στιγμή είναι η κρατούσα γερμανική κουλτούρα σε ό,τι αφορά την άσκηση της πολιτικής. Πάμε πίσω στην Ιταλία. Ε: σας έλεγα πριν, νομίζω οι Financial Times ήτανε, όπου έγραψαν μέσα στην εβδομάδα ένα άρθρο το οποίο έλεγε ότι αν στην Ιταλία φθάσει ο κόμπος στο χτένι, δεν θα την αντιμετωπίσουν όπως την Ελλάδα, θα την αφήσουν να χρεοκοπήσει διότι δεν μπορούν να τη σώσουν, είναι άλλο μέγεθος.

ΣΜ: Κοιτάξτε, να πούμε...- να θυμηθούμε λίγο τα μεγέθη. Το ελληνικό δημόσιο χρέος το περιβόητο είναι 320 δισεκατομμύρια από τα οποία το 85% είναι δάνεια ευρωπαϊκά και λίγα του ΔΝΤ. Στην αγορά διακινούνται λιγότερα από 35 δισεκατομμύρια, τα οποία μπορεί να δημιουργήσουν πρόβλημα στην Ελλάδα, δηλαδή τίποτα, πραγματικά τίποτα. Έτσι. Εμπορεύσιμο διεθνώς και άρα υπό την πίεση των αγορών, είναι λιγότερο από το 10% του ελληνικού χρέους. Το χρέος το ιταλικό είναι 2 τρισεκατομμύρια 250 ε δισεκατομμύρια, 2 τρισεκατομμύρια 250 δισεκατομμύρια, 2.250 δισεκατομμύρια.

ΣΚ: Για να το καταλάβουμε, [κανονικά αυτό έπρεπε να το είχαμε και γραμμένο για να εμπεδωθεί.]

ΣΜ: [Αντιλαμβάνεστε, αντιλαμβάνεστε λοιπόν] ότι ε: αυτό το βλέπουν μέσα στον όγκο του χρέους της Ευρωζώνης. Η Ευρωζώνη έχει ένα χρέος που ξεπερνά τα 16 τρισεκατομμύρια. Μόνο οι τρεις χώρες, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία έχουν 7 τρις. χρέος. Η Γαλλία, γιατί και η Γαλλία έχει προβλήματα...

ΣΚ: Βεβαίως έχει, βεβαίως έχει.

ΣΜ: ...έχει πίεση στα ομόλογά της, έχει χρέος ε: το οποίο είναι ε: 2 τρισεκατομμύρια 450 δισεκατομμύρια, [για να καταλάβουμε περί τίνος συζητούμε.]

ΣΚ: [Είναι αστρονομικά τα ποσά ούτως ή άλλως.] Είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας κάποια στιγμή να αρχίσει... - κάποια στιγμή, με αφορμή τώρα και τις εξελίξεις στην Ιταλία, να ξηλώνεται το πουλόβερ και να τιναχτεί η Ευρωζώνη στον αέρα;

ΣΜ: Θα: βρεθεί προ μεγάλων διλημμάτων, η Γερμανία κυρίως, γιατί αυτή τη στιγμή αν δούμε πώς κατανέμονται τα πλεονάσματα στην Ευρωζώνη, ας πάρουμε πάρα πολύ απλά πώς κατανέμονται αυτή τη στιγμή οι καταθέσεις. Ε: θα δούμε ότι το πλεόνασμα το έχει βεβαίως κατ' εξοχήν η Γερμανία και οι άλλες χώρες είναι ε: ελλειμματικές οι περισσότερες, μεταξύ αυτών και η Ιταλία, ε: διότι πέραν του ότι έχουν τα προβλήματα της πραγματικής τους οικονομίας, έχουν και πάρα πολύ σοβαρά προβλήματα χρηματοοικονομικά και χρηματοπιστωτικά, συμπεριλαμβανομένων των κόκκινων δανείων, ακόμη και της διαρροής καταθέσεων. Δεν είναι δηλαδή μόνον η Ελλάδα ε το πρόβλημα αυτό στα μεγέθη της, διότι εμείς ποτέ δεν είχαμε υπερβολικά μεγάλο, δυσανάλογα μεγάλο τραπεζικό σύστημα σε σχέση με το ΑΕΠ μας. Δεν είχαμε το πρόβλημα της Κύπρου, δεν είχαμε το πρόβλημα της Ιρλανδίας...

ΣΚ: Ευτυχώς, με το χρέος που έχουμε, [αν είχαμε και αυτό...]

ΣΜ: Ευτυχώς, [είχαμ...-είχαμε πρόβλημα] τριτευόντως στο τραπεζικό σύστημα, είχαμε πρόβλημα ε πρωτογενούς ελλείμματος, ε υπερβολικού χρέους, ε ελλείμματος ισοζυγίου, δηλαδή ελλείμματος ανταγωνιστικότητας και έτσι είχαμε και πρόβλημα στον τραπεζικό τομέα.

ΣΚ: Λοιπόν, η Ιταλία οδεύει προς εκλογές κάποια στιγμή...

ΣΜ: Καλά, θα δούμε, ίσως όχι τόσο νωρίς, ίσως όχι τόσο νωρίς.

ΣΚ: Ίσως όχι τόσο νωρίς, αλλά κάποια στιγμή οδεύει.

ΣΜ: Και θα δού...- θα δούμε διάφορα ενδιάμεσα σχήματα ώσπου να συγκροτηθεί ο άξονας ο αντιλαϊκιστικός, ας πούμε, ο λεγόμενος, αυτός που θα αντιμετωπίσει ε: τα Πέντε Αστέρια και τον Beppe Grillo.

ΣΚ: Κάποιοι μιλάνε και για την επιστροφή του Renzi, ότι έφυγε [για να ξαναγυρ...-ναι.]

ΣΜ: [Δεν έφυγε, ακόμη είναι υπηρεσιακός] και αυτοί που ακούγονται για πιθανοί μεταβατικοί πρωθυπουργοί είναι οι υπουργοί του, έτσι;

ΣΚ: Σύμφωνοι, σύμφωνοι. Οι εκλογές στη Γαλλία είναι γεγονός, (γέλιο) είναι προκαθορισμένες.

ΣΜ: Καλά. Αναπόφευκτο αυτό.

ΣΚ: Φοβερές εξελίξεις μέσα στο γαλλικό...

ΣΜ: Το έχουμε ξαναδεί βέβαια, έτσι;

ΣΚ: Το έχουμε ξαναδεί το έργο.

ΣΜ: Το έχουμε ξαναδεί στην υποψηφιότητα Chirac και πατέρα Le Pen...

ΣΚ: Οι Γάλλοι σοσιαλιστές;

ΣΜ: ...τόρα το βλέπουμε στην υποψηφιότητα Fillon και κόρης Le Pen με τους Γάλλους σοσιαλιστές να μην έχουν ακόμη αποφασίσει.

ΣΚ: Αυτό είναι το πρόβλημα.

ΣΜ: Ο Manuel Valls είναι υποψήφιος για υποψήφιος.

ΣΚ: Υποψήφιος για υποψήφιος.

ΣΜ: Ο Macron εκφράζει τον εαυτό του, με φιλελεύθερη προοδευτική αντίληψη...

ΣΚ: Και: εσείς έχετε και ιδιαίτερες σχέσεις με τη Γαλλία, ξέρετε πάρα πολύ καλά την α πραγματικότητα εκεί, ε: είχατε και μία πολύ στενή φιλία με τον Francois Hollande, την έχετε, τι πάει να πει την είχατε; (γέλιο)

ΣΜ: Ναι, πριν γίνει Πρόεδρος, και μετά, και μετά...πράγματι και την διατηρούμε.

ΣΚ: Ναι, πριν γι...-(γέλιο). Ε πάντως και την περίοδο... να σας πω; Και την περίοδο που ήτανε Πρόεδρος της Γαλλίας, εγώ ξέρω: νομίζω ότι δεν έχω λάθος...

ΣΜ: Μας στήριξε...

ΣΚ: ...πληροφορίες, αν κάνω λάθος διορθώστε με, ήσασταν Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης τότε, ε ήταν ο Francois Hollande Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, πάρα πολλές φορές μεσολαβούσατε για να περάσετε πράγματα και να κλείσετε συνα[ντήσεις, έτσι δεν είναι;]

ΣΜ: [Και πριν, και πριν τις εκλογές] και πριν τις εκλογές του '12...

ΣΚ: Έτσι είναι.

ΣΜ: ...με: στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αν θυμάστε, έκανα την πρώτη επίσκεψη στα...-στο Μέγαρο των Ηλυσίων

ΣΚ: Τα θυμάμαι πολύ καλά. Τα θυμάμαι πολύ καλά και ως δημοσιογράφος, έχω και πληροφορίες οι οποίες, εντάξει, δεν ε λέγονται όλα στον αέρα, αλλά είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ότι χρησιμοποιούσατε, με την καλή έννοια, την καλή σας σχέση.

[Με τον Francois Hollande.]

ΣΜ: [Ναι ε:.. Όλες οι προσωπικές σχέσεις] πρέπει να αξιοποιούνται.

ΣΚ: Α: η: η γαλλική σ:...- Σοσιαλδημοκρατία ψάχνει ηγέτη αυτή τη στιγμή, .. [δε φαίνεται να τον βρίσκει...]

ΣΜ: [Η ευρωπαϊκή Σοσιαλ...- η ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία.] Να σας πω κάτι, κυρία Πετούρη, υπάρχει μια κρίση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, μια κρίση ευρωπαϊκής νομιμοποίησης. Ε στην συγκρότηση της Ευρώπης έχουν κυριαρχήσει δύο μεγάλες πολιτικές οικογένειες, ας πούμε το Λαϊκό κόμμα, η Δεξιά και η Σοσιαλδημοκρατία, το Σοσιαλιστικό κόμμα, οι Ευρωπαίοι δημοκράτες και σοσιαλιστές. Από το Maastricht και μετά, δηλαδή από το 1992 και μετά, έχει επέλθει ένας μεγάλος συμβιβασμός. Την Ευρώπη την κυβερνά ένας κυλιόμενος συνασπισμός, μετέχουν πάντα σε διάφορα πρά...

ΣΚ: [Εις βάρος της σοσιαλδημοκρατίας έτσι...σε εκλογικό επίπεδο.]

ΣΜ: [Όχι, αυτή τη στιγμή... Να σας πω κάτι, αυτή τη στιγμή υπάρχουνε] περίπου εννιά Πρωθυπουργοί σοσιαλδημοκράτες και μετέχει σοσιαλιστικό κόμμα σε 17 κυβερνήσεις, αλλά σίγουρα το μεγαλύτερο κόμμα και στο Κοινοβούλιο το Ευρωπαϊκό είναι το Λαϊκό. Όμως, η κρίση αυτή της γαλλι...- της ευρωπαϊκής ταυτότητας, ο

Ευρωσκεπτικισμός εξ Αριστερών ή εξ Ακροδεξιών, πλήττει διπλά την σοσιαλδημοκρατία, γιατί από τη σοσιαλδημοκρατία ζητούνε και εναλλακτική λύση.

ΣΚ: Και [συνδέεται ακριβώς με την ιδεολογική της υποχώρηση.]

ΣΜ: [Είναι κρίση της παρούσας κατάστασης] και κρίση της αδυναμίας για εναλλακτική λύση. Άρα, έχουμε διπλά καθήκοντα οι: Ευρωπαίοι, ας το πούμε έτσι, ε σοσιαλδημοκράτες, και δεν είναι εύκολο να διατυπώσεις έναν παρόμοιο λόγο, γιατί; Γιατί προηγούνται πάντα τα εθνικά συμφέροντα.

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: Πριν απ' το να δηλώνεις οπαδός του Χριστιανισμού...- Χριστιανοδημοκρατικού, του Λαϊκού κόμματος, του Εργατικού κόμματος, του Σοσιαλιστικού, είσαι Γερμανός, Γάλλος, Ιταλός, Έλληνας. Η κυβέρνηση η προηγούμενη ή η επόμενη της Ιταλίας, δηλαδή ας πάρουμε το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, η κυβέρνηση Berlusconi, ή αύριο μια άλλη κυβέρνηση της Ιταλίας, όποια μπορείτε να φανταστείτε, απέναντι στην Ελλάδα – σε όλα τα θέματα, και στα εθνικά– θα έχει λίγο-πολύ την ίδια θέση με την κυβέρνηση Renzi. Και ο Πρόεδρος Sarkozy δεν είχε πολύ διαφορετική θέση από τη θέση του Προέδρου Hollande.

ΣΚ: Αυτό, αυτό το έχετε πληρώσει εσείς οι Ευρωπαίοι σοσιαλιστές.

ΣΜ: Και ο επόμενος, και ο επόμενος. [Μα δεν είναι θέμα...]

ΣΚ: [Και το έχετε πληρώσει] και το έχετε πληρώσει και στην Ελλάδα, δεν είναι έτσι;

ΣΜ: Όχι, όχι δεν υπά...-είναι τα εθνικά συμφέροντα, υπάρχουν εθνικές στρατηγικές.

ΣΚ: Ναι, αλλά...

ΣΜ: Δεν..., δηλαδή αν αλλάξει η κυβέρνηση στη Γερμανία και φτιάξουν κυβέρνηση οι Σοσιαλιστές, οι Πράσινοι και το: κόμμα, ας πούμε, της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, πάλι θα είναι [Γερμανοί, προτάσσονται τα γερμανικά συμφέροντα.]

ΣΚ: [Πάλι μου λέτε ότι η:...-η κρατούσα...] Αντιλαμβάνομαι πολύ καλά τι λέτε.

ΣΜ: Είναι διακυβερνητική η διαπραγμάτευση.

ΣΚ: Αντιλαμβάνομαι πολύ καλά. Η κρατούσα άποψη είναι, όμως, είναι ότι έχουν α –και να πάμε πια και στην Ελλάδα–α: έχουν μετακινηθεί οι σοσιαλδημοκράτες, οι σοσιαλιστές όπως λέγαμε επί σειρά ετών στην Ελλάδα, προς πιο συντηρητικές θέσεις [και όχι οι χριστιανοδημοκράτες προς ε: πιο: προοδευτικές.]

ΣΜ: [Όχι, όχι. Το μέτωπο είναι. Το μέτ...- δεν είν...- δεν είναι. Είναι άλλα τα μέτωπα. Είναι άλλα] τα μέτωπα Τα μέτωπα είναι μέτωπα ευθύνης και ανευθυνότητας, λαϊκισμού και σοβαρότητας, αλήθειας και ψέματος. [Εθνικού συμφέροντος. Εθνι...]

ΣΚ: [Δεν υπάρχουν τόσο έντονες ιδεολογικές] διαφορές;

ΣΜ: Όχι, όχι δεν υπάρχουν, κι αυτό το βλέπετε στον τρόπο με τον οποίο εγκατέλειψε και ευτέλιξε την ιδεολογία του ο ΣΥΡΙΖΑ.

ΣΚ: Δε μου λέτε...

ΣΜ: Τι σημαίνει κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ ;

ΣΚ: [Εδώ υπάρχει μία ιδιαιτερότητα, είναι ένα κόμμα της Αριστεράς που καλείται πρώτη φορά να κυβερνήσει.]

ΣΜ: [Μισό λεπτό, μισό λεπτό, μισό λεπτό. Ποιας Αριστεράς; Ποιας Αριστεράς;] Με συγχωρείτε, εδώ έχουμε κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και τον τόνο στην κυβέρνηση τον δίνουν οι ΑΝΕΛ, ο κ. Καμμένος, ο κ. Καμμένος προσδιορίζει το τι γίνεται στην εξωτερική πολιτική.

ΣΚ: Τόσο πολύ;

ΣΜ: Απολύτως, 100%.

ΣΚ: Μάλιστα. Θα πάμε στα εθνικά. Θέλω...

ΣΜ: Ο κ. Καμμένος είπε στον Αρχιεπίσκοπο: «Δώστε μου εντολή και ρίχνω την κυβέρνηση αν δεν σας αρέσουν οι πρωτοβουλίες του κ. Φίλη», το είπε ο κ. Φίλης χθες ξανά στη Βουλή αυτό. Προσέξτε, αυτά είναι πράγματα τα οποία αφορούν [την δημοκρατία, αλλά και το πολιτικό ήθος. Ποια Αριστερά;]

ΣΚ: [Το κρατάω αυτό που είπατε, το κρατώ. Θα συζητή]σουμε για τα εθνικά...

ΣΜ: Εδώ είπα και χθες στη Βουλή, θυμίζοντας κάτι το οποίο έχει πει ο Max Weber και μας το θύμισε ο μεγάλος ακαδημαϊκός μας, ο Πασχάλης Κιτρομηλίδης προχθές σε μία τελετή. Νομί...- λέει, η ηθική της Αριστεράς, αυτό είναι η ηθική του φρονήματος, η ηθική της πεποίθησης, επειδή είμαι Αριστερός θεωρώ ότι ό,τι κάνω είναι καλό, επειδή είμαι χριστιανός κάνω καλές πράξεις. Αυτό δεν είναι αυταπόδεικτο, μπορεί να αποδειχθεί ότι είσαι τρισευχέστερος, ότι αυτά που κάνεις είναι εγκληματικά.

ΣΚ: Μάλιστα

ΣΜ: Και: το όνομα του θρησκευτικού φονταμενταλισμού δηλαδή αυτή τη στιγμή η ισλαμιστική τρομοκρατία, με την ηθική της πεποίθησης, σφάζει και μαχαιρώνει. Η ηθική της ευθύνης έχει σημασία, [το αποτέλεσμα.]

ΣΚ: [Κύριε Πρόεδρε, είναι] γνωστό ότι είστε πάρα πολύ καλός συζητητής, εγώ με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση μπορώ να καταναλώσω ώρες εδώ σε αυτή την καρέκλα και να κάθομαι να συζητάμε πάρα πολλά ενδιαφέροντα θέματα που θέλω την άποψη σας, όμως [ο χρόνος ο τηλεοπτικός] είναι αμείλικτος.

ΣΜ: [Σας καταλαβαίνω.]

ΣΚ: Γι' αυτό θέλω να πάμε λίγο στη Δημοκρατική Συμπαράταξη και την πολιτική της, α: στο ΠΑΣΟΚ κυρίως, αλλά Δημοκρατική Συμπαράταξη γιατί...

ΣΜ: Δεν είδαμε βέβαια τα εθνικά, τα οποία...

ΣΚ: Θα τα δούμε τα εθνικά αμέσως μετά, μία μικρή παρένθεση είναι, εννοείται ότι θα τα δούμε τα εθνικά.

ΣΜ: Ωραία.

ΣΚ: Α: ο ρόλος μπορεί πλέον να μην έχει τα ποσοστά που είχε στο παρελθόν, να έχει μεταβληθεί από κόμμα εξουσίας σε ένα κόμμα πιο μικρό, μικρό, όμως είναι στραμμένα τα μάτια επάνω της, επάνω στο ΠΑΣΟΚ, επάνω στη Δημοκρατική Συμπαράταξη...

ΣΜ: Και ορθά. Και ευτυχώς θα έλεγα.

ΣΚ: ...για το τι θα πράξει μετά τις εκλογές, με δεδ...- όποτε κι αυτές...-αυτές και αν γίνουν...

ΣΜ: Και έως τις εκλογές.

ΣΚ: Και έως τις εκλογές βεβαίως, αλλά: κυρίως ποια θα είναι η πολιτική των συμμαχιών της, διότι θα παίζει καθοριστικό ρόλο.

ΣΜ: [Πριν, πριν πάμε στην πολιτική, πριν πάμε στην πολιτική των συμμαχιών...]

ΣΚ: [Με εξαίρεση τη Χρυσή Αυγή που δεν συμμετέχει στο δημοκρατικό τόξο,] στις δημοσκοπήσεις τις περισσότερες είναι τρίτο κόμμα η] Δημοκρατική Συμπαράταξη.

ΣΜ: Και μακάρι να είναι και τρίτο και θα έλεγα, με συγχωρείτε...

ΣΚ: Πρώτο εσείς θα θέλατε, το ξέρω...

ΣΜ: Προφανώς.

ΣΚ: ...αλλά αυτή τη στιγμή δεν καταγράφεται κάτι τέτοιο.

ΣΜ: Μα, ε εντάξει, είναι άλλο ο ρεαλισμός των αριθμών και άλλο η: πίστη σε ένα πρόγραμμα.

ΣΚ: [Αλλωστε ζούμε στην εποχή που όλα ανατρέπονται.]

ΣΜ: [Ε όταν λέω ότι να δούμε πριν τις...-πριν τις] εκλογές, εννοώ ότι πρέπει να γίνει κατανοητό ότι υπήρξε μία εθνική στρατηγική υπεύθυνη και ρεαλιστική στην Ελλάδα, αυτή που προσπαθήσαμε να εφαρμόσουμε από το 2010. Αργά ή γρήγορα, με πολύ ή με μικρότερο κόστος, όλοι προσχώρησαν στην πολιτική αυτή, όλοι όσοι ήρθαν σε επαφή με την εξουσία.

ΣΚ: Αλλά εσείς χάσατε σε ποσοστά.

ΣΜ: Χάσαμε σε ποσοστά, αλλά όλοι προσχώρησαν στην πολιτική αυτή. Η Νέα Δημοκρατία ήταν αντιμνημονιακή, έγινε μέρος, ε: οπαδός της στρατηγικής αυτής, κάποια στιγμή ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός που τον είχε καλέσει στην κυβέρνηση Παπαδήμου ο Γιώργος Παπανδρέου, μετά τις εκλογές η ΔΗΜΑΡ, ξανά η Νέα Δημοκρατία. Φωνάζαμε τον ΣΥΡΙΖΑ να έρθει στη συνεργασία αυτή το 2012, ως δεύτερο κόμμα με 16%, δεν το θέλησε, παρότι είχα κάνει δύο ή τρεις συναντήσεις με τον κ. Τσίπρα ε επιμένοντας προς την κατεύθυνση αυτή. Στη συνέχεια, ο κύριος Τσίπρας έλεγε τα προεκλογικά του ψέματα ή τις αυταπάτες όπως λέει τώρα χαριτωμένα και μετά έχει προσχωρήσει στη λογική αυτή.

ΣΚ: Μη με πάτε, όμως, στον ΣΥΡΙΖΑ πάλι, δεν έχω άλλο χρόνο, θέλω για τη Δημοκρατική Συμπαράταξη να μιλήσουμε και για τα εθνικά.

ΣΜ: Ωραία. Άρα, η Δημοκρατική Συμπαράταξη έχει ένα μεγάλο πλεονέκτημα, είναι θεματοφύλακας μιας εθνικής στρατηγικής. Επί τη βάσει αυτής της εθνικής στρατηγικής η χώρα πρέπει να πορευθεί, άρα χρειαζόμαστε, όπως λέει η Δημοκρατική Συμπαράταξη, νέους συσχετισμούς, άρα νέα Βουλή, νέα κυβέρνηση. Τι κυβέρνηση, αυτοδύναμη της Νέας Δημοκρατίας; [Αυτό θα ήταν δευτέρα πλάνη χείρων πρώτης.]

ΣΚ: [Αυτό τώρα...ε: συμφωνείτε με την] επίκληση των εκλογών; Χρειάζεται αυτή τη στιγμή εκλογές η χώρα;

ΣΜ: Με συγχωρείτε. Α καλά, με συγχωρείτε, η χώρα εκλογές χρειάζεται, απλώς δεν μπορούμε να τις επιβάλουμε.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Οπότε, δεν έχει νόημα να βγαίνουμε και να λέμε: «Εκλογές, εκλογές», ο κ. Τσίπρας έχει τα θεσμικά ε: στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν...

ΣΚ: Οπότε μιλάτε για μία κυβέρνηση εθνικής ενότητας.

ΣΜ: Αν ήταν υπεύθυνος ο κ. Τσίπρας θα πήγαινε σε εκλογές, αλλά δεν πρόκειται τώρα να καθόμαστε και να περιμένουμε να δούμε αν είναι υπεύθυνος ή ανεύθυνος, εδώ πρέπει να...

ΣΚ: Άρα κακώς το ζητά συνέχεια ο κ. Μητσοτάκης;

ΣΜ: Ο κ. Μητσοτάκης έχει κάνει μια επιλογή, είναι Αξιωματική Αντιπολίτευση, δεν...-ε δεν ακολουθώ την πολιτική αυτή.

ΣΚ: Εγώ καταλαβαίνω...

ΣΜ: Εγώ, εγώ λέω ότι αν ο κ. Τσίπρας και οι περί αυτόν είχαν αίσθημα ευθύνης θα πηγαίναν σε εκλογές για να έχει η χώρα άλλη κυβέρνηση. [Ποια κυβέρνηση;]

ΣΚ: [Λοιπόν, ε: εθνικής ενότητας] είναι αυτή που περιγράφετε.

ΣΜ: [Κυβέρνηση ευρύτατης συνεργασίας,] όχι, όχι γενικώς...

ΣΚ: [Χωρίς πολιτικές προσωπικότητες.]

ΣΜ: ... των δημοκρατικών φιλοευρωπαϊκών δυνάμεων. Δηλαδή ποιες είναι αυτές; Αυτές που δέχονται εκ των πραγμάτων τη στρατηγική που λέμε, τη στρατηγική που εφαρμόσαμε με κόπο και ιδρώτα. Και βεβαίως, επειδή η ερώτησή σας θα είναι, και ο ΣΥΡΙΖΑ, βεβαίως έχω πει άπειρες φορές – από το '12 το λέω, το λέω και τώρα ξανά κάθε ημέρα – ο ηττημένος ΣΥΡΙΖΑ, ο ΣΥΡΙΖΑ αφού χάσει και πάει στα μεγέθη του, βεβαίως πρέπει να κληθεί να μετάσχει. Τώρα, αν προτιμήσει μόνος του να πάει στα κεραμίδια και να ξανακάνει αντιμνημονιακή αντιπολίτευση, που δεν το έχει και τίποτα, τι να πω; Δεν έχω να πω τίποτα.

ΣΚ: [Επειδή η πραγματικότητα όμως, κ. Πρόεδρε, δεν δείχνει κάτι τέτοιο...]

ΣΜ: [Αν έχει στοιχειώδη ευθύνη,] θα έπρεπε να μετέχει στην προσπάθεια.

ΣΚ: Δεν δείχνει κάτι τέτοιο, δείχνει: τα δύο πρώτα κόμματα να είναι η Νέα Δημοκρατία, [με τη σειρά που το λέω], και ο ΣΥΡΙΖΑ.

ΣΜ: [Προς το παρόν, προς το παρόν.]

ΣΚ: [Δεν φαίνεται] να υπάρχει διάθεση κοινής συμμετοχής στην κυβέρνηση.

ΣΜ: [Καλά θα...] Απ' τη Νέα Δημοκρατία και απ' το ΣΥΡΙΖΑ. Καλά ε εμείς λέμε, εμείς λέμε την άποψή μας.

ΣΚ: Ακριβώς (γέλιο). Εκεί όμως, εσείς [θα κληθείτε όμως να απαντήσετε σε ένα πολιτικό τοπίο τι θα κάνετε.]

ΣΜ: [Μα με συγχωρείτε, η Νέα Δημοκρατία, η Νέα Δημοκρατία νομίζει] ότι θα είναι αυτοδύναμη μέσα στο κύμα, επάνω στο κύμα...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...ότι το κύμα θα την κάνει κυβέρνηση και αυτό θα λύσει τα προβλήματα. Μα, η χώρα θα είναι σε κατάσταση κινδύνου και μετά τις επόμενες εκλογές.

ΣΚ: Μάλιστα, λοιπόν...

ΣΜ: Η επόμενη κυβέρνηση θα έχει να διαχειρισθεί μία εθνική κρίση και οικονομική, . . [δυστυχώς, αλλά και όχι μόνο οικονομική.]

ΣΚ: [Επειδή θέλω να πάμε στα εθνικά και] να συζητήσουμε για αυτά, α θέλω να σας ρωτήσω αν θέλετε να δώσετε απάντηση στα σενάρια που βλέπετε να γράφονται και να

δημοσιεύονται, ότι: α: διαφωνείτε με την πολιτική που ασκείται από τη Δημοκρατική Συμπαράταξη και ότι σκέφτεστε να φύγετε. Θέλετε να δώσετε απάντηση σε αυτά τα σενάρια;

ΣΜ: Όχι, ε:, κυρία Πετούρη, όλοι ασχολούνται μαζί μου γιατί με κολακεύουνε, θεωρούν ότι έχω κάποια ιδιαίτερη επιρροή, μπορεί και να έχω, εγώ δεν θεωρώ ότι αυτό είναι κρίσιμο. Θεωρώ τον εαυτό μου δεσμευμένο στις αποφάσεις του συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ του Ιουνίου του 2015 και (παύση) είχα την ευκαιρία πριν από λίγες ημέρες, όταν συγκεντρώθηκαν οι κεντρικές επιτροπές των σχημάτων της Δημοκρατικής Συμπαράταξης, να παρουσιάσω την πλήρη μου θέση και νομίζω ότι αυτή είναι η θέση της Δημοκρατικής Συμπαράταξης, όπως την είπα.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Χαίρομαι γιατί διαπιστώνω ότι αυτά είναι ε: κοινοί τόποι και κοινές θέσεις για όλους. Από εκεί και πέρα, ε: ξέρετε ότι εγώ δεν έχω ε: μόνο την πολιτική ως αντικείμενο ενασχόλησης, δεν προέρχομαι από κανέναν κομματικό σωλήνα, δεν ανήκω στους ανεπάγγελτους πολιτικούς...

ΣΚ: [«Πάω και σπίτι μου», λέτε τώρα; Αυτό λέτε; «Γεια χαρά»;]

ΣΜ: [...είμαι ενεργός...-είμαι ενεργός...- είμαι ενεργός επιστήμων,] έχω μεγάλη διαδρομή στα δημόσια πράγματα, έχω μεγάλη επαφή με το διεθνές και το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και είμαι στην παράταξή μου επειδή πιστεύω ότι τη βοηθάω, επειδή πιστεύω ότι διευρύνω την βάση της και την αναφορά της. Δεν είμαι γιατί θέλω να παίζω κάποιο ρόλο, αν ήθελα να παίζω ρόλο θα έμενα Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.

ΣΚ: Λοιπόν, πάμε στα εθνικά. Νομίζω ότι η απάντησή σας...

ΣΜ: Είμαι, είμαι, νομίζω, σαφής, έτσι;

ΣΚ: Ναι, βλέπετε ότι δεν σας κάνω καμία διευκρινιστική ερώτηση. Λοιπόν, πάμε στα εθνικά. Ε: είχαμε και μία –μέσα στις προκλήσεις Erdogan και όχι μόνο ο Erdogan και την κλιμάκωση που είχαμε την αμέσως προηγούμενη εβδομάδα– είχαμε και μία θετική εξέλιξη, την επανέναρξη των συνομιλιών για το Κυπριακό, στις 14 Δεκεμβρίου θα υπάρξει η συνάντηση Τσίπρα-Αναστασιάδη. Κάποιοι πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρξει ένα συμφωνημένο πλαίσιο πριν πάμε στη συνάντηση τις 12^{ης} Ιανουαρίου, την πολυμερή,

που θα βρίσκεται εκεί και ο Tayyip Erdogan εκτός από τον Έλληνα Πρωθυπουργό και τον Κύπριο Πρόεδρο και τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Είστε αισιόδοξος;

ΣΜ: Όχι, είμαι...- είμαι εξαιρετικά ανήσυχος. Όλες οι σταθερές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της μεταπολίτευσης, που τις διαμόρφωσαν πρωτίστως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο Ανδρέας Παπανδρέου τίθενται εν αμφιβολία τώρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ, ε: οι σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι σχέσεις με τον Αραβικό κόσμο, οι σχέσεις με τη Ρωσία, τα πάντα, τα πάντα. Γιατί; Έχουμε την εκλογή Trump και άρα πρέπει να δούμε πού θα πάει η αμερικανική πολιτική. Θα διασωθεί η έννοια της Δύσης; Τι θα γίνει με το ΝΑΤΟ; Πρέπει να δούμε αν στο όνομα μιας ελευθεριακής ιδεολογίας, libertarian, τελικά από-ιδεολογικοποιηθεί η εξωτερική πολιτική η αμερικάνικη, που σημαίνει απομονωτισμός και ανοχή στα αυταρχικά καθεστώτα χωρίς καθαρή δυτική στρατηγική. Ένα θέμα αυτό, πολύ σοβαρό για εμάς, γιατί συνδέεται με την περιοχή μας, την περιοχή μας στη Μεσόγειο, την περιοχή μας που ιστορικά μας ε: φέρνει εκεί, της Μαύρης Θάλασσας και ούτω καθεξής. Δεύτερον, Erdogan, αυτή τη στιγμή μετά το πραξικόπημα και το αντιπραξικόπημα, την ισχύ του στρατιωτικού νόμου, έχουμε μία νέα ρητορεία η οποία είναι σχεδόν στρατηγική εκ μέρους του κ. Erdogan. Εσωτερικά αμφισβητεί τον κεμαλισμό, την κυρίαρχη ιδεολογία η οποία έχει ως νομική της βάση τη Λοζάνη. Προς τα έξω τι κάνει; Εκδηλώνει μία προληπτική επιθετικότητα. Τι σημαίνει προληπτική επιθετικότητα; Φοβάται αναταραχή εδαφών, όχι στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, όχι στα νησιά, φοβάται αναταραχή εκεί που υπάρχει το θέμα, στη Συρία, στο Ιράκ, σε σχέση με το Κουρδιστάν, άρα αυ...-φοβάται την ακεραιότητα της επικράτειάς του και αντιδρά προληπτικά. Βεβαίως αυτό ξεσπά στο μαλακό υπογάστριο που είναι πάντα το Αιγαίο και η Ανατολική Μεσόγειος, γιατί εκεί δεν έχει πραγματικό θέμα, δεν υπάρχει εμπόλεμη κατάσταση, δεν υπάρχει ε η κατάσταση που υπάρχει στη Συρία, που υπάρχει στο Ιράν, που υπάρχει ακόμη και στη γραμμή ε Μαρόκο ε-Λιβύη-Τυνησία. Η Λοζάνη είναι μία πολύ μεγάλη ιστορία που αφορά και την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, αλλά αφορά την Αίγυπτο, το Σουδάν, τη Συρία, το Ιράκ, τα πάντα. Λοιπόν, εμείς δεν μπορεί να αντιδρούμε με νευρικότητα και με επιπολαιότητα στα θέματα αυτά, πρέπει να επισημαίνουμε την ανάγκη σεβασμού του διεθνούς δικαίου, της νομιμότητας, των υφισταμένων συνόρων, την...- να θεωρούμε απαράβατη και εκτός πάσης διαπραγμάτευσης την εθνική μας κυριαρχία και τα εθνικά κυριαρχικά δικαιώματά και τις

διοικητικές αρμοδιότητές μας, αλλά με λιτό και σοβαρό τρόπο και κάνοντας πράγματα και όχι λέγοντας υπερβολικά πράγματα όπως συμβαίνει τις τελευταίες ημέρες, γιατί αλλιώς είναι σα να ρίχνουμε νερό στο μύλο αυτής της ρητορείας.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Και πρέπει επίσης εδώ να εντάξουμε και την ιστορία του Κυπριακού. Το Κυπριακό, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αντιμετωπισθεί ως δήθεν διμερές ελληνοτουρκικό ζήτημα, είναι διεθνές ζήτημα.

ΣΚ: [Γι' αυτό ζητούμε και πολυμερή συνάντηση.]

ΣΜ: [Η συνθήκη εγγυήσεως, η συνθήκη εγγυήσεως] δεν έχει συναφθεί μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, ούτε μεταξύ Ελλάδος, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου, έχει συναφθεί μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας που έγινε ανεξάρτητη το '60 και των τριών εγγυητριών δυνάμεων. Άρα πρέπει να διασφαλίσουμε ως κόρη οφθαλμού την συνέχεια και τη νομική προσωπικότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, το διπλό ρόλο του Προέδρου Αναστασιάδη ως ηγέτη της ελληνοκυπριακής κοινότητας, αλλά και ως Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΗΕ και, βεβαίως, είναι προφανές ότι ε: η λύση εξαρτάται από τον κυπριακό λαό γιατί [ό,τι και να συμφωνηθεί,] θα πάει στο δημοψήφισμα.

ΣΚ: [Προφανώς.] Ακριβώς.

ΣΜ: Και δεν πρέπει να πάει σε δημοψήφισμα [για λύση που μπορεί να απορριφθεί.]

ΣΚ: [Που να έχει την τύχη των τελευταίων δημοψηφισμάτων με τα όχι.

ΣΜ: Μετά...-γιατί μετά...

ΣΚ: Μετά θα γυρίσουμε πολύ πίσω.

ΣΜ: ...μετά θα έχουμε ε το γνωστό ζήτημα της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων κ.λπ. κ.λπ.

ΣΚ: [Κ. Πρόεδρε, τρεις εκπομπές μπορούμε να αφιερώσουμε για το θέμα.]

ΣΜ: [Άρα θέλει πάρα πολύ μεγάλη προσοχή] το τι και πώς γίνεται και νομίζω ότι όλοι καταλαβαίνουμε πως, αν υπάρξει κάποια λύση αποδεκτή απ' τον λαό στο δημοψήφισμα,

ε: θα έχουμε και κατάργηση των εγγυήσεων και αποχώρηση των . . .

[τουρκικών στρατευμάτων κατοχής.]

ΣΚ: [Ελπίζω ότι θα έχουμε την ευκαιρία να τα συζητήσουμε αυτά.]

ΣΜ: Χωρίς λύση, χωρίς λύση, θα μείνουν και τα στρατεύματα, δυστυχώς.

ΣΚ: Λοιπόν, να χαιρετήσουμε και να ευχαριστήσουμε βιαστικά-βιαστικά τον Ευάγγελο Βενιζέλο...

ΣΜ: Ευχαριστώ εγώ.

ΣΚ: ...γι' αυτήν την πολύ ενδιαφέρουσα, πιστεύω, συζήτηση που είχαμε.

• 2^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Αταίριαστοι» (12:00-14:00, Καθημερινή Μεσημεριανή Ζώνη),

Ημερομηνία: 22.03.2017, Διάρκεια Συνέντευξης: 26Λ 00Δ

Συνεντευκτής Α: Χρήστος Κούτρας, Συνεντευκτής Β: Γιάννης Ντσούνος

Συνεντευξιαζόμενος: Ευάγγελος Βενιζέλος]

ΣΚΑ: Καλό μεσημέρι κ. Βενιζέλο, να είστε καλά.

ΣΜ: Καλό μεσημέρι.

ΣΚΑ: Να είστε καλά. Ευχαριστούμε που είστε εδώ. Έχετε: αρθρογραφήσει πολύ, έχετε μιλήσει πολύ για αυτή την διαπραγμάτευση, τη δεύτερη αξιολόγηση μάλλον που τρέχει. Θα κλείσει αυτή η αξιολόγηση (παύση) κάποια στιγμή;

ΣΜ: Κοιτάζτε, ε: για να σας απαντήσω πρέπει πρώτα να δούμε τι είναι το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης αυτής. Όταν λέμε αξιολόγηση, τι εννοούμε; Εννοούμε τρία διαφορετικά πράγματα. Το πρώτο είναι η αξιολόγηση του τρέχοντος προγράμματος, ώστε να γίνουν οι εκταμιεύσεις που απομένουν...

ΣΚΑ: Μάλιστα

ΣΜ: Οι οποίες είναι κρίσιμες γιατί έχουμε κάποιες μεγάλες λήξεις,...

ΣΚΑ: Τον Ιούλιο.

ΣΜ: ...ιδίως τον Ιούλιο. Το δεύτερο είναι η απόφαση του ΔΝΤ, εάν θα μετάσχει σε αυτό το τρίτο πρόγραμμα, που είναι υπό αξιολόγηση...

ΣΚΑ: Με χρήματα ή όχι;

ΣΜ: ...ως δανειστής, οπότε θα έχουμε και το Μνημόνιο 3 plus...

ΣΚΑ: Μά(λ)ι(στα).

ΣΜ: ...ούτε αυτό έχει ποτέ λυθεί το θέμα.

ΣΚΑ: Μάλιστα. Γιατί, για να συμμετάσχει το ΔΝΤ χρειάζεται καινούριο Μνημόνιο;

ΣΜ: Δεν έχουμε υπογράψει το Μνημόνιο με το ΔΝΤ ποτέ. Πάντα τα Μνημόνια είναι δύο, ένα με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, ένα με το ΔΝΤ. Αυτό το δεύτερο, δεν έχει ποτέ

υπογραφεί μετά το 2015, δηλαδή το τρίτο πρόγραμμα είναι πάντα κολοβό. Ποτέ δεν ολοκληρώθηκε με τη συμμετοχή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ως δανειστή.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Το τρίτο λοιπόν στοιχείο και σημαντικότερο, η τρίτη διάσταση, είναι ότι γίνεται διαπραγμάτευση για το τέταρτο πρόγραμμα, δηλαδή για το πώς θα πορευθεί η χώρα μετά τη λήξη του τρίτου Μνημονίου, μετά το:ν Ιούλιο του 2018.

ΣΚ_A: Άρα τώρα συζητάνε για το τέταρτο μνημόνιο;

ΣΜ: Αυτά αφορούν τα μέτρα για το 2019, το 2020, τον στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα, για πολλά χρόνια, για πέντε χρόνια, για δέκα χρόνια, για τρία χρόνια... Άρα, η μεγάλη διαπραγμάτευση είναι η διαπραγμάτευση για το τέταρτο Μνημόνιο και η πιο προωθημένη, γιατί η παρούσα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ δεν έχει και πολύ μεγάλη δυσκολία να συμφωνήσει σε δεσμεύσεις που αφορούν την χώρα μετά τη θητεία της, που αφορούν την επόμενη κυβέρνηση. Αυτό όμως το τέταρτο Μνημόνιο, είναι μνημόνιο με δεσμεύσεις, με όρους, χωρίς δάνειο, γιατί κανείς δεν έχει πει ότι θα υπάρξει τέταρτο δάνειο. Επίσης, είναι μία δέσμευση της χώρας, χωρίς να έχει λυθεί προηγουμένως το ζήτημα του χρέους, δηλαδή των πρόσθετων παραμετρικών αλλαγών που συμπληρώνουν τη μεγάλη παρέμβαση και αναδιάρθρωση του 2012. Γιατί, δυστυχώς, αυτή η πρόσθετη παρέμβαση δεν έγινε το 2015, όπως είχε προγραμματιστεί και έκτοτε έχουμε μπει σε μία περιδίνηση από την οποία δεν έχουμε βγει.

ΣΚ_A: [Άρα τώρα συζητάμε για το τέταρτο Μνημόνιο δηλαδή;]

ΣΜ: [Πώς είναι δυνατόν όμως] προσέξτε, πώς είναι δυνατόν όμως να δεσμεύεις την χώρα σε ένα πλαίσιο το οποίο είναι καθορισμένο από τα στοιχεία του χρέους, δηλαδή, από τις ροές των τόκων και από τα χρεολύσια, από τις χρηματοδοτικές ανάγκες κάθε χρονιάς - γιατί πρωτογενές πλεόνασμα σημαίνει να έχεις λεφτά να πληρώνεις τους τόκους σου,...

ΣΚ_B: Έτσι είναι.

ΣΜ: ...χωρίς να προσθέτεις χρέος στο χρέος -εάν δεν έχεις απεικονίσει σωστά, σωστά το χρέος; Και η απεικόνιση του χρέους δεν γίνεται σωστά, γιατί; Γιατί, οι μεν ευρωπαίοι εταίροι την ξέρει την απεικό...- την ξέρουν την απεικόνιση, την ξέρει πάρα πολύ καλά ο κ. Regling, την ξέρει ο ESM που είναι ο δανειστής. Ξέρει πάρα πολύ καλά πόσο είναι το χρέος μας πραγματικά, ενώ η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ ποτέ δεν κατάλαβε, ή ποτέ δεν

θέλησε να παραδεχτεί ε τι έχουμε κάνει το 2012, ώστε να διαπραγματευθεί επικαλούμενη το μεγάλο κεκτημένο του 2012. Άρα λοιπόν, μπαίνουμε σε μία τριπλή αξιολόγηση με τους χειρότερους δυνατούς όρους που διαμόρφωσε η διενέργεια της κυβέρνησης Τσίπρα-Καμμένου. Τώρα, αρκεί να κλείσει η αξιολόγηση για να προοδεύσει η χώρα, να ηρεμήσει, να έρθουν επενδύσεις, να επιστρέψουν καταθέσεις, να προχωρήσουμε προς την κανονικότητα μέσα σε μία Ευρώπη που αλλάζει;

ΣΚ_B: Ναι, άλλωστε ακούσαμε ότι θα έρθουν και η μετα(..) εποχή.

ΣΜ: Όχι, η απάντησή μου είναι ότι ακόμη και εάν έκλεινε η αξιολόγηση, που κατά τη γνώμη μου δεν θα κλείσει ποτέ, αυτή είναι η απάντηση που σας δίνω...

ΣΚ_A: Τι εννοείτε ποτέ;

ΣΜ: Θα σας εξηγήσω τι εννοώ. Ακόμη και εάν έκλεινε η αξιολόγηση, αξιολόγηση με την παρούσα κυβέρνηση να παραμένει στην εξουσία, δε σημαίνει τίποτα. Δεν παράγει κανένα οικονομικό αποτέλεσμα, δεν γλιτώνει η χώρα από την περιδίνηση, από τη συνεχή παραμονή σε κατάσταση κρίσης. Τώρα, γιατί δεν θα κλείσει ποτέ η αξιολόγηση;

ΣΚ_A: Ναι, είναι πολύ βασικό αυτό που λέτε.

ΣΜ: Γιατί, ακόμα και εάν υποθέσουμε ότι κλείνει τυπικά, επέρχεται μία συμφωνία, αυτή θα χρησιμοποιηθεί μόνο για να παρθεί μία δόση του δανείου...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΚ_A: Του Ιουλίου;

ΣΜ: Ας πούμε του Ιουλίου...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: που και αυτό δεν είναι βέβαιο, θα το συζητήσουμε...

ΣΚ_B: Ναι, ναι.

ΣΜ: ...αλλά αμέσως μετά θα ανοίξει. Γιατί; Γιατί η ίδια η πολιτική ύπαρξη του ΣΥΡΙΖΑ, η ίδια η πολιτική ύπαρξη των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, η ίδια η άσκηση της εξουσίας, η νομή της διακυβέρνησης, προϋποθέτει διατήρηση της εκκρεμότητας. Δεν μπορεί να λύσει την εκκρεμότητα αυτή ο ΣΥΡΙΖΑ, οι ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ, γιατί αν την λύσουν, θα χάσουν τελείως το ακροατήριό τους, θα χάσουν το αφήγημά τους,...

ΣΚ_A: Ναι, πάντως...

ΣΜ: ...θα χάσουν το επιχείρημά τους.

ΣΚ_A: Πάντως η κυβέρνηση λέει τώρα ότι κα...η κα...- πολλοί απ' την κυβέρνηση- ότι η διαπραγμάτευση έχει καθυστερήσει στο κλείσιμο της αξιολόγησης, έχει καθυστερήσει, αλλά έχουμε πετύχει και κάτι. Και λέει: «πετύχαμε το '18 να γλιτώσουμε 700.000.000 ευρώ μέτρα.»

ΣΜ: [Δεν υπάρχουν αυτά...δεν υπάρχουν αυτά διότι, διότι, διότι...]

ΣΚ_A: [Ταυτοχρόνως πετύχαμε να ενσωματωθούν το μεγάλο πλεόνασμα που έχουμε το 2016.]

ΣΜ: ...διότι η ζημιά που έχει συντελεστεί επειδή χάσαμε την προοπτική, τη σίγουρη προοπτική ανάπτυξης το 2015, το 2016, το 2017, είναι κολοσσιαία. Η ζημιά που έχουμε πάθει λόγω των capital controls είναι κολοσσιαία, η ζημιά που έχουμε πάθει από την απώλεια του χαρτοφυλακίου των τραπεζών είναι κολοσσιαία, αυτά δεν θεραπεύονται. Αυτό δεν θα μεταβληθεί ποτέ, γιατί; Γιατί η παραμονή των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ στην εξουσία προϋποθέτει ότι διατηρείται η ασάφεια. Εάν πάνε σε μία συμβατική επιλογή και γίνουν ένα ευρωπαϊκό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, δεν έχουν που να απευθυνθούν. Το στρατόπεδο των ευρωπαϊστών είναι καταλειμέ...- είναι ήδη πλήρες, έχει καταληφθεί από τον χώρο του κέντρου, της Κεντροαριστεράς και της Νέας Δημοκρατίας.

ΣΚ_B: Άρα, το στρατόπεδό τους είναι οι δραχμιστές;

ΣΜ: Άρα, το εν δυνάμει στρατόπεδο είναι πάντα το αντισυστημικό στρατόπεδο, το ευρωσκεπτικιστικό, αντιευρωπαϊκό στρατόπεδο. Όμως, δεν μπορούν να παν σε ρήξη και να παραμείνουν στην εξουσία, γιατί μετά θα πρέπει να φύγουν με ελικόπτερο. Άρα εάν υπάρξει η στιγμή της ρήξης, θα υπάρξει λίγο πριν την προσφυγή στη λαϊκή ετυμηγορία με όποιον τρόπο πάει, γίνει αυτό. [Ως τότε, ως τότε θα υπάρχει μία εκκρεμότητα.]

ΣΚ_A: [Πιστεύετε ότι αυτός είναι ο σχεδιασμός;]

ΣΜ: Η άλλη λογική ποια είναι; Η λογική που βλέπω ότι τη διατυπώνουν πολλοί, καλόπιστα ή με αφέλεια, ότι θα κάνει στροφή ο κ. Τσίπρας, θα έχουμε ένα success story γιατί η οικονομία θα συνέλθει, ε: θα πέσουν τα επιτόκια, θα μπούμε στο Q...- QE, θα

αποκλιμακωθούν τα επιτόκια, θα γυρίσουμε στις αγορές, θα έχουμε ένα success story οικονομικό το οποίο θα κεφαλαιοποιηθεί πολιτικά στις επόμενες εκλογές από τον κ. Τσίπρα. Δεν υπάρχει αυτό, [success story, success story στην οικονομία] με την παρούσα κυβέρν(ηση)...

ΣΚ_A: [Μα την έχει κάνει, συγγνώμη, μα την έχει κάνει τηνστροφή.]

ΣΜ: Δεν την έχει κάνει πλήρη, έχει κάνει τη [μιάμιση στροφή, θα σας πω για τη μιάμι(ση)...όχι, άλλο αυτό, άλλο αυτό]...

ΣΚ_A: [Ναι, αλλά έφερε Μνημόνιο, εφαρμόζει φόρους που δεν τολμήσατε ποτέ να τους εφαρμόσετε...]

ΣΜ: Οι φόροι αυτοί είναι φόροι αντιαναπτυξιακοί, αναδιανομής της μιζέριας, είναι να παίρνω από τους μικρομεσαίους, από οποιαδήποτε δημιουργική δύναμη υπάρχει στην Ελλάδα και να δίνω επιδόματα φτώχειας, επαιτείας, στους ακόμη φτωχότερους για να τους έχω υπό πελατειακή εξάρτηση. Προσέξτε, υπάρχουν λέω πολλοί που λένε, ή έστω κάποιιοι που λένε, «Μα θα κάνει τη στροφή ο κ. Τσίπρας, θα υπάρξει success story, θα κεφαλαιοποιηθεί»,

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...δεν υπάρχει αυτό, γιατί αυτό δεν μπορεί να εμφανιστεί ως αφήγηση πολιτική από το συγκεκριμένο κόμμα, στο συγκεκριμένο κοινό, με προοπτική. Και γιατί η παρουσία της κυβέρνησης, η αμφιθυμία της κυβέρνησης, οι αντιφάσεις της κυβέρνησης, δεν επιτρέπουν να έχουμε success story επειδή θα κλείσει η αξιολόγηση, διότι δεν υπάρχει σταθερότητα, γιατί δεν υπάρχει αξιοπιστία, [γιατί δεν υπάρχει εμπιστοσύνη. Με άλλη κυβέρνηση.]

ΣΚ_A: [Θα μπορούσε όμως, θα μπορούσε όμως...]

ΣΚ_B: Μέσω εκλογών.

ΣΜ: Το...- βεβαίως μέσω εκλογών, η παρούσα Βουλή έχει πλειοψηφία ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, η παρούσα Βουλή δε δίνει άλλη λύση παρά μόνο μεσοβέζικη, αδιαφανή λύση, προσωρινή, εύθραυστη [και υπό εξαρτήσεις.]

ΣΚ_A: [Για να έρθει ο κ. Μητσοτάκης,] κ. Πρόεδρε;

ΣΜ: Για να 'ρθει μία κανονική κυβέρνηση η οποία έχει άποψη, η οποία έχει πρόγραμμα. Φυσικά ε αντιλαμβάνομαι την ερώτησή σας, δεν μπορείς να λες: «Κακώς δεν κλείνετε την αξιολόγηση, καθυστερείτε, κλείστε την αξιολόγηση το ταχύτερο, όμως, τα μέτρα είναι κακά, δεν τα ψηφίζω, αν όμως μετά γίνω κυβέρνηση, θα τα εφαρμόσω, κι εσείς δεν θα μπορείτε να μου λέτε τίποτα γιατί τα έχετε ψηφίσει». Αυτό δεν είναι πλατφόρμα, δεν είναι πλατφόρμα για το μέλλον της χώρας.

ΣΚ_B: Ποια θα ήταν πλατφόρμα...[για το μέλλον της χώρας];

ΣΜ: Πλατφόρμα είναι [να...- να ξεκινήσουμε] αυτή τη στιγμή ε: από το βασικό δεδομένο ότι η χώρα χρειάζεται πολιτική αλλαγή για να υπάρξει οικονομική ανάκαμψη.

ΣΚ_A: Απ' αυτό ξεκινάμε;

ΣΜ: Δεν υπάρχει άλλη-άλλη λύση. Δεύτερο, πρέπει να υπάρξει μία συσπείρωση των δημιουργικών δυνάμεων της κοινωνίας και, βεβαίως, πρέπει ε: να ξέρουμε τι λέμε στους εταίρους και για να ξέρουμε να πούμε στους εταίρους ε αυτό που χρειαζόμαστε, πρέπει να απεικονίσουμε σωστά το χρέος, να ζητήσουμε δηλαδή πολύ συγκεκριμένα πράγματα τα οποία δίνουν ανακούφιση στη χώρα, δημοσιονομικό χώρο, έναντι μεταρρυθμίσεων. Άρα πρέπει να είμαστε ως κοινωνία μεταρρυθμιστική, να διεκδικούμε ανταγωνιστικότητα και ίση θέση στην ευρωπαϊκή και τη διεθνή αγορά, αλλά για να μπορέσουμε να πάρουμε αυτόν το δημοσιονομικό χώρο, πρέπει να τα βάλουμε κάτω με αριθμούς και να πούμε: «Αυτή τη χρονιά έχουμε μία εκτίναξη τόκων επειδή υπήρχε περίοδος χάριτος και ξαφνικά μπαίνουν πολλοί τόκοι μαζί.» Αυτό πρέπει να το κεφαλαιοποιήσουμε και να το κατανείμουμε στο χώρο. Μία άλλη χρονιά έχουμε πάλι ένα peak στους τόκους, [να το λύσουμε. Δικό μας σχέδιο...]

ΣΚ_A: [Δικό μας σχέδιο όμως, της χώρας μας.]

ΣΜ: ...με αριθμούς που ξέρουμε. Εδώ, επειδή αρνούνται να παραδεχτούν τι έχει γίνει, το χρέος το οποίο ήταν ο λόγος για τον οποίον μπήκαμε στην κρίση, ενώ μπορεί να είναι το εφελτήριο για να βγούμε, δεν χρησιμοποιείται και δεν χρησιμοποιείται γιατί δεν βολεύει στην πολιτική αφήγηση των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ...

ΣΚ_B: Μάλιστα.

ΣΜ: ...ούτως ή άλλως, καμία σαφής στροφή, επειδή μου είπατε...

ΣΚ_B: Ναι, ναι.

ΣΜ: ...ότι έκανε τη στροφή, δεν εξυπηρετεί τον ΣΥΡΙΖΑ. Γι' αυτό η στροφή δεν ήταν μία στροφή 180 μοιρών, ήταν μιάμιση στροφή, δηλαδή κάνω μία στροφή προς την ευρωπαϊκή σοβαρότητα, υπογράφω το τρίτο Μνημόνιο αλλά μετά κάνω και μισή στροφή...

ΣΚ_B: Και παραμένει (το ίδιο).

ΣΜ: ...και αφήνω την κοινωνία σιγά-σιγά να δηλητηριάζεται από την αίσθηση ότι η Ευρώπη είναι κακή, μας εχθρεύεται, μας υπονομεύει, μας στέλνει στο περιθώριο, άρα καλλιεργείται ο ατι...- ο αντιευρωπαϊσμός, όχι απλά και μόνο ο ευρωσκεπτικισμός, και καλλιεργείται η ιδέα ότι το Ευρώ είναι κακό, άρα καλλιεργείται μία υποδόρια δραχμοφιλία κι αυτό λειτουργεί ως ένα πλάνο Β αυτόνομα πια, είτε το θέλει [ο: κ. Τσίπρας είτε δεν το θέλει.]

ΣΚ_A: [Πάει μόνο του δηλαδή.]

ΣΜ: Πάει μες στην κοινωνία. Βλέπετε πόσο έχει χάσει η εικόνα της Ευρώπης;

ΣΚ_A: Αλήθεια είναι αυτό.

ΣΜ: Πόσο έχει χάσει η εικόνα του Ευρώ; Γιατί; Γιατί μας έχουν δώσει δάνειο 300 δισεκατομμύρια με επιτόκιο 1%, δηλαδή με χαριστικό επιτόκιο, γιατί στηρίζουν τις τράπεζές μας κι όσες καταθέσεις έχουν απομείνει, μέσω της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του ELA που είναι ευρωσύστημα;

ΣΚ_A: Άνω τελεία, άνω τελεία.

ΣΜ: Άρα, λοιπόν, το πρόβλημα της χώρας είναι αυτό. Είναι ότι δεν έχουμε πολιτικό πλαίσιο, δεν έχουμε στρατηγική και δεν έχουμε καταλάβει ότι το βασικό θέμα είναι το πολιτικό. Επίσης, η «αξιολόγηση, αξιολόγηση, αξιολόγηση», δεν επιτρέπει στους πολίτες να κατανοήσουν τα διαφορετικά επίπεδα της διαπραγμάτευσης...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...και την αντίφαση που είναι όρος ύπαρξης και ζωής για τον [ΣΥΡΙΖΑ κι ως εκ τούτου] ποτέ δεν θα έχουμε υπέρβαση της της αντίφασης.

ΣΚ_A:

[Άνω τελεία, άνω τελεία.]

ΣΚ_B: [Άνω τελεία θα βάλουμε και πρέπει] να πάμε σε διαφημίσεις.

[Διαφημιστικό διάλειμμα]

ΣΚ_A: Λοιπόν, επιστρέψαμε.

ΣΚ_B: Συνεχίζουμε τη συζήτησή μας με τον κ. Βενιζέλο. Το σχόλιό σας θέλω για τις δηλώσεις Schäuble. Η αντι...- η αξιωματική αντιπολίτευση θα πρέπει να στηρίζει τα μέτρα, να ψηφίσει τα μέτρα; Και έχει επαναληφθεί αυτό. [Έτσι δεν είναι;]

ΣΜ: [Αυτό το ξεκίνησε] ο κ. Charin χθες και διευκρίνισε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ότι δεν έχει θέσει το ίδιο κάποιο τέτοιο ζήτημα. Ο κ. Schäuble τι λέει; Λέει ότι υπάρχει συνέχεια του κράτους, ότι διαπραγματεύονται χώρες, θεσμοί και κράτη μέλη. Άρα, δεν έχει σημασία ποιος είναι κυβέρνηση, σημασία έχει η δέσμευση της χώρας. Αυτό ισχύει στο διεθνές δίκαιο, ισχύει και στο ευρωπαϊκό δίκαιο. Το ε: το ερώτημα είναι, θα χρειαστεί συναίνεση της αντιπολίτευσης; Όχι βέβαια, ποτέ δε χρειάστηκε. Επειδή κάποιοι αναφέρονται στο 2011...

ΣΚ_B: Ναι...[αρχές '12.]

ΣΜ: ...τέλη 2011, ε: [αρχές 2012], σας θυμίζω ότι τότε υπήρχε η κυβέρνηση Παπαδήμου...

ΣΚ_A: Παπαδήμου. [Βεβαίως, ναι.]

ΣΜ: ...ήμουν [Αντιπρόεδρος και] Υπουργός Οικονομικών, ζητήθηκε να σταλούν επιστολές από τους αρχηγούς των κομμάτων που μετέχουν στην Κυβέρνηση...

ΣΚ_B: Ναι, εγγυητικές επιστολές (απ' την Κυβέρνηση).

ΣΜ: ...δηλαδή από τον Γιώργο Παπανδρέου, τον Αντώνη Σαμαρά και τον Γιώργο Καρατζαφέρη να στηρίζουν την επιστολή που είχαμε στείλει ο Πρωθυπουργός και εγώ ως [Υπουργός Οικονομικών] και ο κ. Προβόπουλος.

ΣΚ_A: [Υπάρχει μία διαφορά όμως,] ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης ήταν τότε εντός της κυβέρνησης.

ΣΜ: Ναι, άρα-άρα ήταν στην κυβέρνηση.

ΣΚ_B: [Ήταν στην Κυβέρνηση.]

ΣΚ_A: [Ήταν στην Κυβέρνηση.]

ΣΜ: Λοιπόν, το θέμα είναι ότι ε: δεν μπορούμε να εμπιστευθούμε ιστορικά, πολιτικά στην κυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου να διαπραγματευθεί το μέλλον της χώρας μετά και το τρίτο πρόγραμμα, στο τέταρτο πρόγραμμα, δηλαδή από το 2018 δεύτερο εξάμηνο και μετά και επ' αόριστον, γιατί ακόμη δεν έχουμε πει πόσο θα κρατήσει αυτή η προσαρμογή, αυτός ο έλεγχος [ο οποίος βεβαίως όπως είπα και προηγουμένως έχει...]

ΣΚ_B: [Δεν νομιμοποιείται, κύριε Πρόεδρε, να το κάνει αυτό;]

ΣΜ: ...όχι, δεν νομιμοποιείται διότι ποτέ καμία κυβέρνηση δεν ανέλαβε δεσμεύσεις το κύριο βάρος των οποίων να μην αφορά την παρούσα θητεία. Δηλαδή εδώ τώρα μιλάμε για περικοπές...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...για δημοσιονομικά μέτρα τα οποία θα ισχύσουν από το 2019 και μετά.

ΣΚ_B: Και η συνέχεια του κράτους που είπατε πριν;

ΣΜ: Η συνέχεια του κράτους σημαίνει ότι αποδεχόμαστε τη δέσμευση, αλλά επειδή αυτή η σχέση με τους εταίρους είναι μία σχέση διαρκής, επειδή έχουμε συνεχείς αξιολογήσεις, επειδή η διαπραγμάτευση είναι συνεχής, γι' αυτό ας μη χρησιμοποιήσουμε τον αμφίβολο όρο επαναδιαπραγμάτευση. Κάποια στιγμή μία κυβέρνηση που ξέρει τι της γίνεται θα θέσει τα ζητήματα σωστά και θα καταλάβουν και οι εταίροι ότι υπάρχει μία κυβέρνηση η οποία ξέρει ποιο είναι το θέμα και ξέρει τι ζητάει από τους εταίρους της. [Άρα λοιπόν...]

ΣΚ_A: [Τώρα δηλαδή ο Schäuble] προιόνιζει την επόμενη κυβέρνηση, όποια και αν είναι;

ΣΜ: Όχι, δεν προιόνιζει, λέει κάτι που στην συνείδησή του είναι αυτονόητο, ότι υπάρχει μία δέσμευση της Ελλάδος, της Γερμανίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Eurogroup. Εμείς δεν επικαλούμαστε τις αποφάσεις του Eurogroup του 2012;

ΣΚ_B: Ναι, σωστά.

ΣΚ_A: Αλήθεια είναι αυτό.

ΣΜ: Βεβαίως και τις επικαλούμεθα και θέλουμε όλοι να μείνουμε πιστοί στις δεσμεύσεις τους του 2012.

ΣΚ_B: Ο κ. Τσίπρας τις επικαλέστηκε .

ΣΜ: Έχουμε πει εκατό φορές ότι ο κ. Τσίπρας γλείφει εκεί που έφτυνε. Το μόνο του επιχείρημα, το μόνο του εφιαλτήριο είναι η παρέμβαση που έγινε το 2012. Άρα λοιπόν, ε: η Κυβέρνηση είναι σαφές ότι δεν πρέπει να πέσει στην παγίδα του 2015, διότι το 2015 έχασε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία ε: η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, έφυγαν 45 βουλευτές, η αντιπολίτευση ψήφισε και η χώρα οδηγήθηκε σε εκλογές με σχήμα πάλι ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. [Άρα λοιπόν, αυτό δεν μπορεί να επαναληφθεί.]

ΣΚ_B: [Βλέπετε να επαναλαμβάνεται το 2015;]

ΣΜ: Εγώ είπα ότι ούτως ή άλλως επαναλαμβάνεται το 2015.

ΣΚ_B: Άρα τι, θα πάμε σε δημοψήφισμα;

ΣΜ: Η συμφωνία η λεγόμενη, μισό λεπτό, η συμφωνία η λεγόμενη της 20^{ης} Φεβρουαρίου του 2017...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...θυμίζει πάρα πολύ τη συμφωνία της 20^{ης} Φεβρουαρίου του 2015, που οι εταίροι επέτρεψαν να μην κυρωθεί από τη Βουλή. Αυτό παρέτεινε την αγωνία της χώρας και την οδήγησε στα βράχια τον Ιούνιο-Ιούλιο του 2015. Είναι μεγάλη ευθύνη των εταίρων για το πώς χειρίστηκαν την 20^η Φεβρουαρίου του 2015 και έχουν και ευθύνη για το πώς χειρίζονται την 20^η Φεβρουαρίου του 2017. Εγώ δεν λέω ότι θα γίνει η επιλογή, πάλι, ενός ψευδοδημοψηφίσματος για να το ανατρέψουμε την επόμενη στιγμή...

ΣΚ_B: Αλλά;

ΣΜ: ...δηλαδή μπορεί να μην πάμε στις 5 Ιουλίου του χίλια εννιακόσια- του 2015 με ψευδοδημοψήφισμα, που είναι αντισυνταγματικό και θα έπρεπε να ξεσηκώσει και τις πέτρες, αλλά στις 6 Ιουλίου, σε μία εκβιαστική επίθεση συναίνεσης ότι, «κοιτάξτε, αυτό είναι το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης, τα μέτρα είναι σκληρά, ελάτε να μου πείτε αν συμφωνείτε». Ε: να...- αν συμφωνεί η αντιπολίτευση πού; Σε μία ανύπαρκτη διαπραγμάτευση που έκανε η κυβέρνηση [Τσίπρα-Καμμένου;]

ΣΚ_A: [Στο εσωτερικό δηλαδή] θα γίνει πάλι η διαδικασία;

ΣΜ: Μα βεβαίως στο εσωτερικό, απολύτως, εκατό τοις εκατό. Και ούτως ή άλλως βλέπετε [ότι στήνεται το σκηνικό, στήνεται το σκηνικό] ενός εκβιασμού συναίνεσης.

ΣΚ_A: [Δηλαδή ουσιαστικά λέτε ότι τα μέτρα είναι μονόδρομος.]

ΣΜ: Ποια μέτρα είναι μονόδρομος;

ΣΚ_A: Τα αφορολόγητα, οι συντάξεις...

ΣΜ: Τα μέτρα τα οποία προκάλεσε η βλάβη...- τα οποία απορρέουν από την βλάβη που προκάλεσε στη χώρα η διετία ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, έτσι δεν είναι;

ΣΚ_A: Ναι, αλλά [τώρα η κυβέρνηση-η κυβέρνηση λέει, μου λέτε να κλείσουν τα...]

ΣΜ: [Δηλαδή τα μέτρα θα ήταν αυτά;]

ΣΚ_A: Δεν τα έχουν βρει, λέει, το ΔΝΤ με τους ευρωπαίους και λέτε, να κλείσουμε εμείς την αξιολόγηση, πώς να την κλείσουμε;

ΣΜ: Με συγχωρείτε, αυτή δεν είναι η δική μου θέση. Η δική μου θέση δεν είναι ότι ας κλείσει ο Τσίπρας την αξιολόγηση, όποια αξιολόγηση να είναι, με όποια μέτρα να είναι. Εγώ πιστεύω ότι έχει προκαλέσει τεράστια βλάβη...

ΣΚ_B: Και γι' αυτό ήρθαν τα μέτρα.

ΣΜ: ...κάνει μία ψευτοδιαπραγμάτευση με τον χειρότερο τρόπο, κάθε ημέρα που περνάει επιβαρύνει τη χώρα και βέβαια αναγκάζομαστε τώρα να συζητάμε για μέτρα, τα οποία δεν θα παίρναμε σε καμία περίπτωση υπό συνθήκες 2015, φυσιολογικές, εάν δεν μεσολαβούσε η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές.

ΣΚ_A: Υποθέτω πως δεν ελπίζετε ότι την πολιτική αλλαγή, την οποία λέτε ότι θα-ότι χρειάζεται η χώρα για να κάνει restart, θα την κάνει ο Τσίπρας μέσα στο 2017;

ΣΜ: Δεν μπορεί να την κάνει. Είναι α: πολιτικά αδύνατο να κάνει τέτοια στροφή η κυβέρνηση αυτή, διότι δεν έχει κοινωνική και εκλογική βάση η οποία να στηρίζει μια τέτοια στροφή. Γι' αυτό σας μίλησα προηγουμένως για τη μιάμιση στροφή και για την αντίφαση που είναι όρος ύπαρξης και παραμονής στην εξουσία. Τι συμβαίνει στην πραγματικότητα; Όταν δεν ξέρουμε πώς να τεκμηριώσουμε γιατί θέλουμε πρωτογενές πλεόνασμα λιγότερο, γιατί θέλουμε πρωτογενές πλεόνασμα 2% και όχι 3,5%; Εάν δείτε ποτέ έθεσα εγώ το ζήτημα του μικρότερου πρωτογενούς πλεονάσματος, το έθεσα στην αρχή του 2013. Για ποιο λόγο; Γιατί το 2013 ήταν πλέον εμφανές ότι το χρέος ως πραγματικό μέγεθος με βάση τις ετήσιες ροές τόκων, η παρούσα αξία που λέμε, είναι πολύ μικρότερη από αυτή που φανταζόντουσαν και οι ίδιοι εταίροι μας το 2012. Η

επέμβαση στο χρέος που έγινε το 2012 αποδεικνύεται πολύ μεγαλύτερη από ό,τι και οι ίδιοι οι Ευρωπαίοι είχαν συνειδητοποιήσει τότε...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...γιατί και αυτό πρέπει τώρα να το εξομαλύνεις, να δεις πού ξεφεύγει αυτό για λόγους τυχαίους, τυπικούς, νομικούς, επειδή υπήρχε περίοδος χάριτος ,όπως είπα προηγουμένως ,και υπάρχουν χρονιές συσσώρευσης τόκων, αυτό πρέπει να εξομαλυνθεί και μετά να δεις πώς μπορείς ακόμη περισσότερο να το ε: προωθήσεις αυτό, ε: σε μία λογική που λέει ότι: «Κοιτάζετε, μειώνουμε το πρωτογενές πλεόνασμα αλλά ό,τι μειώνουμε στον αριθμητή, το κερδίζουμε στον παρονομαστή...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...με την διόγκωση του ΑΕΠ.». Φανταστείτε μία χώρα η οποία έχει 2,5% ανάπτυξη τα επόμενα δέκα χρόνια και έχει κι ένα πληθωρισμό της τάξεως του 2%.

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: Αυτό σημαίνει ονομαστική διόγκωση του ΑΕΠ 4,5-5%. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Αυτό σημαίνει ότι έχεις φάει 50% του ΑΕΠ από το χρέος μέσα σε δέκα χρόνια, μόνο μέσα από την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό.

ΣΚ_A: Περισσότερες [θέσεις εργασίας]...

ΣΜ: [Τα χρέη δεν εξο]φλούνται στο ταμείο, δεν είναι χρέη στη ΔΕΗ, τα χρέη, τα δημόσια χρέη των κρατών εξυπηρετούνται από τους τόκους, έτσι δεν είναι;

ΣΚ_B: Ναι

ΣΜ: ...αναχρηματοδοτούνται, γι' αυτό έχει σημασία να μπορείς να γυρίσεις με καλά επιτόκια στις αγορές, γιατί τα επιτόκια που μας δίνουν οι θεσμοί είναι πολύ φθηνότερα και...

ΣΚ_B: Θα γυρίσουμε στις αγορές;

ΣΜ: Θα σας πω. Και τρίτον, χάνονται μέσα από την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό, μειώνονται, γιατί είναι ποσοστό επί του ΑΕΠ.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Άρα λοιπόν έχει σημασία να πεις ότι εγώ θέλω ένα μικρότερο πρωτογενές πλεόνασμα γιατί το πραγματικό μου χρέος είναι μικρότερο, απεικονίστε το σωστά, ελάτε να μιλήσουμε σοβαρά, γιατί εκεί που έχω πρόβλημα τόκων το εξομαλύνω μέσα από κεφαλαιοποιήσεις και μεταθέσεις στο χρόνο και ό,τι δεν μου δίνετε εκεί, το παίρνω από κάτω, το παίρνω από την ανάπτυξη, αλλά αυτό χρειάζεται ένα σχέδιο...

ΣΚ_B: Έτσι όπως...

ΣΜ: ...μία ικανότητα διαπραγμάτευσης, χρειάζεται μία ικανότητα να μιλήσεις στην κοινωνία και να της εξηγήσεις ότι μπορούμε να απαλλαγούμε από τον βραχνά αυτό. Σας ξαναλέω τη φράση: το χρέος ήταν η πόρτα που μας οδήγησε στην κρίση σε πολύ μεγάλο βαθμό, είναι και η πόρτα που μπορεί να μας οδηγήσει στην έξοδο από την κρίση εάν υπάρχει μία κυβέρνηση που αντιλαμβάνεται περί τίνος πρόκειται.

ΣΚ_B: Η κυβέρνηση πάντως διατείνεται ότι το '18 θα βγούμε στις αγορές. [παρά το πλαίσιο που περιγράφετε εσείς τώρα.]

ΣΜ: [Καλά, να βγούμε στις αγορές... Με συγχωρείτε,] το θέμα είναι με τι επιτόκια θα βγεις στις αγορές, διότι όλα αυτά που γίνονται τώρα, οι υπολογισμοί που λέει ο κ. Regling, «σας δίνω κάποια μέτρα τα οποία θα αποδώσουν 45 δισεκατομμύρια το 2060» κι εγώ είπα, εάν είναι έτσι, τα δικά μας μέτρα που πετύχαμε, οι επεμβάσεις του 2012 είναι 1.330.000.000.000.

ΣΚ_B: Το '60.

ΣΜ: ...το '60. Άρα άσε το 2060, πρέπει να βλέπεις τις ετήσιες ροές από τώρα έως το 2060. Λοιπόν, μια-μια...εφόσον λοιπόν έχεις ένα τέτοιο ε θέμα, το οποίο είναι ε το ζωτικό για τη χώρα, πρέπει να δεις με τι επιτόκιο υπολογίζεις...

ΣΚ_B: Την έξοδο.

ΣΜ: ...την περίοδο από τώρα έως το '60 ή έως το '70, 2070, εάν γίνει δέκα χρόνια μόλις παράταση του χρέους, γιατί καταφέραμε μία τεράστια ε παράταση ε του χρέους. Εάν υπολογίζουμε με 4% μέσο επιτόκιο, αυτό πραγματικά ε δημιουργεί ροές ε οι οποίες δεν είναι πολύ φιλικές, ενώ μπορείς να το υπολογίσεις με μικρότερο μέσο επιτόκιο, γιατί τώρα έχουμε ένα μέσο επιτόκιο το οποίο είναι μικρότερο από 2%.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Αυτό καταφέραμε, καταφέραμε να έχουμε ένα μικρό μέσο επιτόκιο, ακόμη και μετά τη σταθεροποίηση που είναι δέσμευση του Eurogroup του Δεκεμβρίου του 2016, δηλαδή μετατροπή των κυμαινόμενων επιτοκίων σε σταθερά...

ΣΚ_Α: Σε σταθερά.

ΣΜ: ...ε: ακόμη και-και έτσι, εξακολουθεί το μέσο επιτόκιο να έχει κου-κουρευτεί εντυπωσιακά πολύ το 2012. Γιατί τα λέω αυτά; Τα λέω αυτά γιατί δεν υπάρχει μια αμιγώς πολιτική προσέγγιση χωρίς τεχνική υποστήριξη και επιχειρηματολογία, αλλά δεν υπάρχει και αμιγώς τεχνική επιχειρηματολογία, [πρέπει να] έχεις πολιτικό στόχο για τη χώρα.

ΣΚ_Α: [Μάλιστα, κύριε,] κ. Πρόεδρε, τα είπατε κι αυτά πριν, νομίζω ήσασταν κατανοητός και από τις αντιδράσεις ε: το ίδιο . . . [λαμβάνουμε.]

ΣΚ_Β: [Αυτό βλέπουμε.]

ΣΚ_Α: Τελευταία ερώτηση, δεν μπορώ να μην σας ρωτήσω. Χθες είχαμε απόφαση για το Βατοπέδι, για ένα θέμα το οποίο απασχόλησε την ελληνική κοινωνία πολλά χρόνια και συγκεκριμένα και την κυβέρνηση Καραμανλή. Πιστεύετε ότι το ΠΑΣΟΚ τότε υπερέβαλε σε ορισμένα πράγματα τα οποία είχε βάλει;

ΣΜ: Κοιτάζτε, το ΠΑΣΟΚ τότε δεν είπε τίποτα παραπάνω απ' ό,τι είπε ο ίδιος ο κ. Καραμανλής απευθυνόμενος στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του κόμματός του, αυτός κατήγγειλε τις πράξεις και τις ανεκάλεσε ως παράνομες κι επίσης δεν είπε τίποτα παραπάνω από ό,τι είχε πει ο τότε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο κ. Σανιδάς, ο οποίος ήταν και επιλογή της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας. Δεν μπορώ να σχολιάσω μία απόφαση που δεν την ξέρω, η οποία βασίστηκε σε μία ακροαματική διαδικασία που δεν έχω παρακολουθήσει. Ούτε είμαι υπέρ της άποψης ότι πρέπει οι κατηγορούμενοι που παραπέμπονται στο ακροατήριο πρέπει να καταδικάζονται, είμαι και υπέρ ε: των απαλλακτικών αποφάσεων και γενικά η επιείκεια είναι αρχή του κράτους δικαίου και του πολιτικού και νομικού πολιτισμού. Αλλά άλλο αυτό και άλλο το να μετατρέπεις μία δικαστική απόφαση σε μοχλό, ε: ας το πούμε έτσι, ε: που: επηρεάζει το πολιτικό σκηνικό εντός και εκτός Νέας Δημοκρατίας. Δεν θέλω να κάνω κάποιο άλλο σχόλιο.

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΜ: Νομίζω όμως ότι όλοι μπορούμε να καταλάβουμε και το τι περίμεναν κάποιοι...

ΣΚ_B: [Όλα αυτά τα χρόνια.]

ΣΜ: ...[αυτή τη διετία του ΣΥΡΙΖΑ,] διότι αυτή η απόφαση έχει ληφθεί επί κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ με συγκεκριμένη σύνθεση των οργάνων του κράτους και στο επίπεδο της κυβέρνησης και πέραν της κυβέρνησης. Αναφ...- ξέρει ο καθένας τι συμβαίνει..

ΣΚ_B: Κατανοητό. Ναι.

ΣΜ: ...στη δικαιοσύνη, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, στα όργανα του κράτους κ.λπ. Άρα εντός αυτού του πολιτικού πλαισίου κινούμαστε.

ΣΚ_A: Ευχαριστούμε πολύ, κ. Πρόεδρε, να είστε καλά.

ΣΚ_B: Να είστε καλά, κ. Πρόεδρε, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

• 3^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Αταίριαστοι» (12:00-14:00, Καθημερινή Μεσημεριανή Ζώνη),
Ημερομηνία: 08.01.2018, Διάρκεια Συνέντευξης: 34Λ 50Δ,
Συνεντευκτής Α: Χρήστος Κούτρας, Συνεντευκτής Β: Γιάννης Ντσοούνος
Συνεντευξιαζόμενος: Ευάγγελος Βενιζέλος]

ΣΚΑ: Επιστρέψαμε με τον κ. Ευάγγελο Βενιζέλο. Γεια σας κ. Πρόεδρε, πώς είστε;

ΣΜ: Γεια σας, χρόνια πολλά, καλή χρονιά.

ΣΚΑ: Χρόνια πολλά με υγεία, καλή χρονιά. Είχαμε το Υπουργικό Συμβούλιο, έτος ορόσημο για το 2018...-το 2018 είπε ο κ. Τσίπρας σε ό,τι έχει να κάνει με την οικονομία. Ασπάξεστε την αισιοδοξία της κυβερνήσεως;

ΣΜ: Κοιτάξτε, δυστυχώς, όχι. Θα μπορούσε η χώρα να είναι σε τελείως διαφορετικό σημείο σήμερα, αλλά δυστυχώς –και λυπάμαι που τα θυμίζω αυτά– κάναμε μια πολύ μεγάλη υποχώρηση το 2015, μπήκαμε σε μία δευτερογενή κρίση, μία κρίση μέσα στην κρίση και από εκεί που ήμασταν έτοιμοι να βγούμε και να περάσουμε σε μια άλλη κατάσταση, ξανακάναμε και ξανακάνουμε μια πολύ δύσκολη διαδρομή, η οποία μάλιστα θα αφήσει ίχνη στην οικονομία και στην κοινωνία και στους θεσμούς για πάρα πολλά χρόνια (παύση) στο μέλλον. Άρα, αυτό που λέει ο κ. Τσίπρας ότι: επίκειται η λήξη του τρίτου μνημονίου και η «καθαρή» έξοδος στις αγορές, κατά τη γνώμη μου δεν σημαίνει απολύτως τίποτα, διότι προ πολλού, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έχει ψηφίσει το τέταρτο μνημόνιο. Δηλαδή τα μέτρα του 2018, τα οποία είναι σχετικώς λίγα και ήπια, τα μέτρα του 2019 για τις συντάξεις, τα μέτρα του 2020 για το αφορολόγητο, τους στόχους για πολύ υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ, δηλαδή περίπου 7 δισεκατομμύρια, με τα σημερινά δεδομένα, το χρόνο πρωτογενές πλεόνασμα μέχρι και το 2022. Έχει δεσμευτεί για πρωτογενές πλεόνασμα επάνω από 2% μέχρι το 2060, είμαστε σε μηχανισμό επιτήρησης [ούτως ή άλλως...]

ΣΚΒ: [Ναι.]

ΣΜ: ...και θα είμαστε μέχρι να αποπληρωθεί το 75% των δανείων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Άρα, τι είναι η περιβόητη «καθαρή» έξοδος; Είναι μία μετάβαση από το τρίτο μνημόνιο που προβλέπει ΚΑΙ εποπτεία ΚΑΙ μέτρα ΚΑΙ δάνειο ΚΑΙ λεφτά με φτηνό

επιτόκιο, πολύ φτηνό επιτόκιο, σε ένα τέταρτο μνημόνιο που έχει μέτρα, που έχει εποπτεία, που έχει δύσκολους δημοσιονομικούς στόχους, αλλά δεν έχει λεφτά, δεν έχει δάνειο.

ΣΚ_B: Άρα, εκεί [πρέπει να βγούμε στις αγορές να δανειστούμε.]

ΣΜ: [Αντ' αυτού, αντ' αυτού...]

ΣΚ_A: Θα τα βρούμε από εκεί τα χρήματα.

ΣΜ: Στις αγορές θα έπρεπε να πηγαίνουμε και πηγαίναμε από το 2014, όπως θυμάστε, και θα πηγαίναμε με όρους φυσιολογικούς, αλλά στις αγορές πρέπει να πηγαίνεις με ένα εύλογο επιτόκιο, ώστε να μην ανεβαίνει το μέσο επιτόκιο του χρέους, να μην ανεβαίνουν οι ετήσιοι τόκοι. [Τώρα, οι ετήσιοι τόκοι είναι...]

ΣΚ_A: [Άρα, το μνημόνιο δεν τελειώνει τον Αύγουστο;]

ΣΜ: ...πάρα πολύ λίγοι, είναι ελάχιστοι, είναι το 40% μόλις σε σχέση με το 2011, αλλά, λόγω του κουρέματος που έγινε, αλλά δεν έχουμε κανένα λόγο να αυξάνουμε με διάφορους τρόπους [τους τόκους...]

ΣΚ_B: [Το πώς πληρώνουμε, ναι.]

ΣΜ: ...και γενικά το κόστος εξυπηρέτησης του δανείου.

Άρα, λοιπόν, ε: το ερώτημα το ακούσατε στη συζήτησή μου με τον κ. Τσακαλώτο στη Βουλή. Θα μας συνέφερε να πάμε σε μία προληπτική πιστωτική γραμμή; . [Δηλαδή,...]

ΣΚ_A: [Εκεί που έγινε και το επεισόδιο.]

ΣΜ: ...να έχουμε τις πλάτες του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, ώστε οι αγορές να ξέρουν ότι η Ελλάδα δεν είναι μόνη και δεν είναι εκτεθειμένη ώστε να συμπίεσουμε τα επιτόκια προς τα κάτω; Κατά τη γνώμη μου, θα μας συνέφερε. Γι' αυτό είπα, πάρτε την προληπτική πιστωτική γραμμή που είχε αποφασιστεί το Νοέμβριο του 2014, για να την συγκρίνετε με αυτά που θα συμβούν μετά τον Αύγουστο του 2018.

ΣΚ_B: Που δεν θα υπάρχουν οι εγγυήσεις των ευρωπαϊκών ομολόγων.

ΣΜ: Όπως με το email Χαρδούβελη, όπως θυμάστε, το είχα βγάλει κάποια στιγμή το Φεβρουάριο του 2015 και είπα, κρατήστε το, θα δείτε ότι αυτό είναι παιδική χαρά σε

σχέση με το τρίτο μνημόνιο που θα έρθει επί ημερών ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Ε: τώρα, η θεωρία είναι ότι θα υπάρξει ένα αποθεματικό, ένα cash buffer,...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...ένα μαξιλάρι, ταμειακό, ασφαλείας, το οποίο θα συγκροτηθεί με λεφτά που θα μας δώσει βεβαίως ο ESM [από το δάνειο που...]

ΣΚ_A: [Και κάποια που συγκεντρώνουμε εμείς.]

ΣΜ: ...περισεύει και αυτά που συγκεντρώνουν και συγκεντρώνουν συνεχώς, γιατί, το βραχυπρόθεσμο χρέος, δηλαδή τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου και τα repos τα λεγόμενα...

ΣΚ_A: Χμ.

ΣΜ: ...από τα λεφτά των ασφαλιστικών ταμείων, είναι περίπου 30 δισεκατομμύρια, τα οποία στην πραγματικότητα δανείζεται το κράτος. Συν (παύση) οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του κράτους προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που καθυστερούν, αυτό δημιουργεί ένα μαξιλάρι, αλλά διογκώνει και το χρέος...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...το βραχυπρόθεσμο και το εν δυνάμει χρέος, το κρυμμένο αυτό από τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του κράτους, που κάποια στιγμή θα πληρωθούν. Αυτό το μαξιλάρι, λοιπόν, δεν δίδεται χωρίς όρους, προφανώς είναι το κατ...-το υπόλοιπο του δανείου του τρίτου, αλλά θα συνεχιστεί η εποπτεία, η οποία ήδη υπάρχει, μόνο που δεν θα υπάρχουν διαθέσιμα λεφτά για την Ελλάδα...

ΣΚ_A: Τα:...

ΣΜ: ...μέσω του ESM.

ΣΚ_A: Χμ:, τα...

ΣΜ: Αυτό τι σημαίνει πρακτικά...

ΣΚ_A: Χμ:

ΣΜ: ...για να είμαστε πολύ ρεαλιστές. Σημαίνει ότι δεν κάνει η κυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου μία επιλογή και λέει, «α, δεν θέλουμε άλλο μνημόνιο, δεν θέλουμε προληπτική

γραμμή, μας αρκεί το μαξιλάρι αυτό, το ταμειακό, είμαστε μόνοι μας με
[τις αγορές».]

ΣΚ_B: [Τις αγορές.]

ΣΜ: Αυτή είναι η επιλογή των Ευρωπαίων, οι Ευρωπαίοι έχουν πει από το 2015, μετά την εμπειρία του πρώτου εξαμήνου, έχουν πει στις 12 Ιουλίου του 2015 στην περιβόητη διαπραγμάτευση και συμφωνία του κ. Τσίπρα ότι αυτό είναι το τελευταίο πακέτο, πορευτείτε, δεν θέλουμε να ακούσουμε ξανά για: [την υπόθεση...]

ΣΚ_B: [Τα μεγέθη.]

ΣΜ: ...που λέγεται Ελλάδα.

ΣΚ_B: Τα μεγέθη της οικονομίας όμως του '18, οι προβλέψεις λένε ότι θα πάνε καλά.

ΣΜ: Κοιτάζτε, [καλά πηγαίνανε.]

ΣΚ_B: [Θα παίζει ρόλο;]

ΣΜ: Με συγχωρείτε, καλά πηγαίνανε και το 2015 [αν δεν υπήρχε επιστροφή στην κρίση και η οπισθοδρόμηση και σκεφθείτε τι έχουμε χάσει...]

ΣΚ_B: [Σίγουρα, δεν έχω καμία, καμ...δεν θα διαφωνήσω, όμως εδώ βρισκόμαστε...]

ΣΜ: ...ενδιαμέσως. Και, κοιτάζτε, και το 2017 είχαμε υπολογίσει ότι θα έχουμε ένα ρυθμό ανάπτυξης 2,7 (%) και τώρα αγωνιζόμαστε να πιάσουμε το 1,5 (%), αν το πιάσουμε.

ΣΚ_B: Χμ.

ΣΜ: Λοιπόν, εγώ δεν λέω ότι η οικονομία δεν θα έχει ένα θετικό πρόσημο, θα έχει και πρέπει να έχει. Το ζήτημα είναι ότι αυτό είναι μικρότερο από αυτό που χρειάζεται η ελληνική οικονομία για να κάνει επανέναρξη...

ΣΚ_B: Χμ.

ΣΜ: ...και για να επανέλθει στην κανονικότητα και, επίσης, αυτό δεν θεραπεύει όχι την απώλεια όλης της περιόδου των μνημονίων, αλλά την απώλεια της πρόσθετης κρίσης, γιατί είναι άλλο να έχεις μέτρα λιτότητας, ε: δημοσιονομική πειθαρχία το 2010 με πρωτογενές έλλειμμα, (παύση) το οποίο ήταν [11% του ΑΕΠ,...]

ΣΚ_A: [Ε τώρα που το βάλατε...]

ΣΜ: ...με δημοσιονομικό έλλειμμα 15,7%...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...και άλλο να έχεις το 2015, το 2016, όπου είχες πια μηδενίσει τα ελλείμματα.

ΣΚ_A: Τώρα που το βάλατε για το 2010 –γιατί θέλουμε να συζητήσουμε κι άλλα για την οικονομία– έχουμε το:, τη διαρροή του εγγράφου της Τραπέζης της Ελλάδος, είναι ένα έγγραφο το οποίο αποκάλυψε η «Καθημερινή», στο οποίο οι υπηρεσίες της Τραπέζης (παύση)...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ...έλεγαν ότι έρχεται -παιδιά τσουνάμι-, ουσιαστικά αυτό λέγανε.

ΣΜ: Οι υπηρεσίες της Τράπεζας το λέγανε αυτό επισήμως και ενυπογράφως τον Οχτώβριο του 2009, δηλαδή την επομένη των εκλογών [που ανέδειξαν...]

ΣΚ_A: [Έξι, δύο μέρες μετά τις εκλογές.]

ΣΜ: ... που ανέδειξαν την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Το λέγανε και πριν, ε: ο κ. Προβόπουλος το είχε πει και στην απερχόμενη κυβέρνηση: της Νέας Δημοκρατίας και στην νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ -και- στις συνεντεύξεις του και στις [ομιλίες του...]

ΣΚ_B: [Το λέει.]

ΣΜ: ...λέει συνεχώς για τις προειδοποιήσεις και τους κινδύνους που υπήρχανε. Ε: ο κύριος Σαχινίδης, ο οποίος διετέλεσε Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών και με εμένα, αλλά και πριν Υφυπουργός και Αναπληρωτής Υπουργός, πριν από δύο χρόνια, το '16, είχε αναφερθεί στο έγγραφο αυτό σε άρθρο του και το είχε αναλύσει, γιατί προφανώς τα ήξεραν αυτά όταν ανέλαβαν, τους τα είπε η Τράπεζα της Ελλάδος, αλλά τα ήξερε και η προηγούμενη κυβέρνηση, η οποία και τα είχε δημιουργήσει, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Άρα, τι συζητάμε, συζητάμε για το αν η χώρα ήτανε πραγματικά σε δημοσιονομικό εκτροχιασμό [στα τέλη του 2009;]

ΣΚ_A: [Όχι ένα από αυτά] που συζητάμε και έχουν βγει και βιβλία είναι αν φταίει η κυβέρνηση Καραμανλή ή φταίει η κυβέρνηση Παπανδρέου.

ΣΜ: Καλά, είναι δυνατόν; Η κυβέρνηση Παπανδρέου, της οποίας ήμουνα στην πρώτη φάση Υπουργός Αμύνης, αλλά παρακολουθούσα τα πράγματα εν πάση περιπτώσει ως μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου, παρέλαβε μία κατάσταση την οποία τη διαχειρίστηκε υπό πολύ μεγάλη πίεση, χωρίς να υπάρχουνε μηχανισμοί και θεσμοί, οι οποίοι κ...- αργότερα εγκαθιδρύθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ευρωζώνη. Ε βεβαίως έγιναν λάθη, ε υπήρξε μία έκτακτη συνθήκη η οποία δύσκολα γινόταν αντιληπτή και από εμάς αλλά και από τους Ευρωπαίους, αλλά από ένα σημείο και μετά νομίζω ότι μπήκαμε σε μία: ε: πολύ σκληρή: πειθαρχία και σε ένα οργανωμένο σχέδιο εξόδου από την κρίση και νομίζω ότι αυτό το σηματοδοτεί το δεύτερο πρόγραμμα, το πρόγραμμα του 2011-2012 με το κούρεμα του χρέους. Ακόμη και τώρα οι παραμετρικές αλλαγές που βελτιώνουν το χρέος και που μας δίνουν οι Ευρωπαίοι, γίνονται πάνω στο δεύτερο πρόγραμμα και στο δεύτερο δάνειο. Μόνο που τώρα, επί ημερών Τσίπρα, το κόστος των βελτιώσεων το πληρώνει η Ελλάδα με μικρή αύξηση των τόκων και του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους. Άρα, λοιπόν, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι την περίοδο 2004-2009 και ιδίως 2007-2009 υπήρξε πλήρης απώλεια του ελέγχου, ενώ είχε χτυπήσει το καμπανάκι της παγκόσμιας κρίσης...

ΣΚ_A: Ναι, μετά την Lehman Brothers.

ΣΜ: ...και στην Αμερική και στην Ευρώπη.

ΣΚ_B: Ε άρα, κύριε Πρόεδρε, δεν βλέπω καμία αισιοδοξία ούτε και για αυτό το πρόγραμμα, [έτσι;]

ΣΜ: [Όχι, η αισιοδοξία,] με συγχωρείτε, η αισιοδοξία...

ΣΚ_A: Μα δεν...

ΣΜ: ...πρέπει να προκύψει μέσα από την κοινωνία, πρέπει η κοινωνία και στη συνέχεια η οικονομία, η αγορά να κάνει τις δικές της προσπάθειες, διότι αν περιμένουμε να λύσει το πρόβλημα της χώρας η παρούσα κυβέρνηση, νομίζω ότι κάνουμε ένα θεμελιώδες λάθος. Η παρούσα κυβέρνηση είναι το μεγάλο πολιτικό πρόβλημα της οικονομίας, είναι το μεγάλο πολιτικό βάρος που παρεμποδίζει την ανάπτυξη, την ανασυγκρότηση, τον σχηματισμό ενός εθνικού σχεδίου: για το μέλλον της χώρας που να μπορούμε να το αγκαλιάσουμε συναινετικά όλες οι δημιουργικές δυνάμεις του έθνους, γιατί δεν θέλουν στην πραγματικότητα ούτε συναίνεση,...

ΣΚ_A: Χμ.

ΣΜ: ...ούτε συναντίληψη, ε: θέλουν εχθρούς, κατασκευάζουν εσωτερικούς εχθρούς. Και βεβαίως, επειδή στην οικονομία, τώρα, δεν υπάρχουν περιθώρια για πολλά λόγια και κυρίως για «μαγκιές», εντός εισαγωγικών, γιατί είδαμε πού οδηγεί η λογική του «τζάμπα μάγκα», πού δημιουργείται η ένταση (;), η ένταση δημιουργείται στους θεσμούς, στη δικαιοσύνη, στα θέματα της αναθεώρησης του Συντάγματος (παύση) και βεβαίως στον τρόπο με τον οποίον μεταχειρίζονται τους αντιπάλους. Εδώ, εάν έχεις διαφορετική γνώμη, γίνεσαι αντίπαλος και νιώθεις ότι απειλείσαι, αυτή είναι μία διαφορά καθεστωτικού χαρακτήρα. [Αυτό έχει...]

ΣΚ_A: [Πιστεύετε ότι...]

ΣΜ: ...πολύ μεγάλη σημασία.

ΣΚ_A: ...το '18 θα είναι έτος εκλογών όπως προβλέπουν πολλοί ή αυτό...

ΣΜ: Όχι, κοιτάζετε:...

ΣΚ_A: ...που λέει ο κ. Τσίπρας θα το τηρήσει;

ΣΜ: Νομίζω ότι αυτό που λέει ο κ. Τσίπρας το λέει με ειλικρίνεια, αυτό που τους ενώνει (παύση) και αυτό που τους τροφοδοτεί είναι η νομή της εξουσίας. Άρα, λοιπόν, ε εάν το κόστος μπορούν να το αντέξουν, με δεδομένο ότι θα ηττηθούν στις εκλογές, θα παραμείνουν: όσο τους [παίρνει προκειμένου...]

ΣΚ_B: [Μέχρι τέλους...Αυτό γιατί το θεωρείτε δεδομένο;] Γιατί όμως είναι δεδομένο αυτό;

ΣΜ: Ποιο;

ΣΚ_B: Αυτό, ότι θα ηττηθούν στις εκλογές, θα ηττηθεί ο Τσίπρας στις εκλογές, ο ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές;

ΣΜ: Κοιτάζετε, δεδομένο δεν είναι τίποτα, κάνω μια υπόθεση...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...η οποία βασίζεται στις δημοσκοπήσεις, βασίζεται στην αντίδραση της κοινωνίας, βασίζεται στις επιδόσεις της οικονομίας και βασίζεται και στην κοινή λογική. Δηλαδή αν δεν έχει αντιληφθεί τώρα η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος ότι χρειάζεται μια άλλη

κυβέρνηση για να καλύψει η χώρα το χαμένο έδαφος και τον χαμένο χρόνο και να επανέλθει στην κανονικότητα μιας ευρωπαϊκής χώρας, ε τότε έχουμε πρόβλημα, το οποίο δεν αφορά το πολιτικό σύστημα.

ΣΚ_B: Αλλά την κοινωνία.

ΣΜ: Αφορά την κοινωνία βεβαίως. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί η κοινωνία κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος, ενδεχομένως κατά το πλειοψηφικό της μέρος, αρνείται να υιοθετήσει μια καθαρή μεταρρυθμιστική θέση, φοβάται, είναι κουρασμένη, πολλοί άνθρωποι είναι σε απόγνωση,...

ΣΚ_A: Ωστόσο η κοινωνία ακούγοντας...τι φοβάται;

ΣΜ: ...κυριαρχεί το πρόβλημα το οικογενειακό, το οικονομικό, το ατομικό του καθενός και αυτό είναι απολύτως σεβαστό. Αλλά πρέπει οι άνθρωποι που βρίσκονται στη μεγαλύτερη δυσκολία, οι άνθρωποι που συμπιέζονται να αντιληφθούν ότι αν δεν δουλέψει η οικονομία, αν δεν υπάρξουν επενδύσεις, αν δεν λειτουργήσουν οι τράπεζες, γιατί αυτό είναι το μεγάλο θέμα, είναι η μη επιστροφή των καταθέσεων με κανονικό ρυθμό, όχι σταγόνα-σταγόνα, και η αδυναμία χρηματοδότησης της οικονομίας, ο μεγάλος όγκος των μη εξυπηρετούμενων...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...δανείων. Άρα, λοιπόν, πρέπει να αντιληφθούν οι άνθρωποι της καθημερινής αγωνίας και του καθημερινού αγώνα...

ΣΚ_A: Όμως κύριε Πρόεδρε...

ΣΜ: ...ότι πρέπει να κινηθεί ο μηχανισμός της οικονομίας, της ανάπτυξης, των επενδύσεων, της δημιουργίας θέσεων εργασίας προκειμένου να ωφεληθούν αυτοί, και αυτοί που είναι εκτός παραγωγής, και οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι, οι οποίοι διεκδικούν μια θέση στον ήλιο, [κυρίως οι νέοι και οι νέοι με προσόντα οι οποίοι αποκλείονται.]

ΣΚ_A: [Οι νέοι, οι άνθρωποι οι οποίοι... ακούγοντάς σας, όμως, να λέτε ότι είναι ψηφισμένα...] Ακούγοντάς σας όμως να λένε οι νέοι άνθρωποι, αυτοί οι άνθρωποι, η ίδια η κοινωνία, ακούγοντάς σας να λέτε ότι τα μέτρα είναι ψηφισμένα για το 2018, για το 2019, περιγράφοντας έναν εγκλωβισμό [στον οποίο έχει περιέλθει η οικονομία.]

ΣΜ: [Μα αυτό, αυτό είναι η μεγάλη αντίφαση.]

ΣΚ_B: Γιατί να επιβαρυνθεί [και με τις εκλογές;]

ΣΜ: [Ακούστε, γιατί] χρειάζεται μία κυβέρνηση η οποία να κάνει την διαπραγμάτευση με στοιχειώδη λογική συνοχή. Εδώ, κοιτάζτε τώρα τι έχει γίνει. Έχουμε δεσμευτεί για υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα, άρα για δημοσιονομικά μέτρα σκληρά. Έχουμε δεσμευτεί για πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα, τα οποία είναι αυτά που είπαμε, συντάξεις,...

ΣΚ_A: Ναι, ναι, ναι...

ΣΜ: ...αφορολόγητο κ.λπ., και υπάρχει και η εποπτεία. Θα (παύση) διαπραγματευτούμε, δηλαδή θα περιμένουμε να μας πουν εάν θα υπάρξουν παραμετρικές αλλαγές στο χρέος, οι οποίες δεν θα είναι εφάπαξ, θα δίδονται σταδιακά υπό όρους και προϋποθέσεις. Να, λοιπόν, το μνημόνιο και σε σχέση με το μέλλον, σε σχέση με το χρέος. Γιατί το 2012 τα μέτρα για το χρέος δόθηκαν εφάπαξ, προκαταβολικά, όχι εκ των υστέρων και σταδιακά ΚΑΙ θα διαπραγματευτούμε, τι; Θα διαπραγματευτούμε τους όρους της «καθαρής», εντός εισαγωγικών, [εξόδου...]

ΣΚ_A: [εξόδου...]

ΣΜ: ...ενώ ήδη έχουμε αποδεχθεί ΤΟ πρωτογενές πλεόνασμα ΚΑΙ τα μέτρα ΚΑΙ την εποπτεία και χωρίς να έχουμε διασφαλίσει το σχήμα για το χρέος. Εσείς βγάζετε λογική άκρη απ' αυτά; Σας φαίνεται αυτά να παρακολουθούν μία σειρά κανονική,...

ΣΚ_A: Όχι, ιδιαίτερα το κομμάτι του χρέους σε σύγκριση με το '12 όχι.

ΣΜ: ...η οποία να συνιστά εθνική διαπραγμάτευση; Όχι. Αυτό έχει μια λογική από τη μεριά των εταίρων μας.

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: Μπορεί οι Ευρωπαίοι να... ή και σε συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο που οι ευρωπαϊκοί θεσμοί και τα κράτη το κάλεσαν στην Ευρωζώνη λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να έχουν αυτοί μια λογική και μας έχουν βοηθήσει αναμφίβολα, υπάρχει αλληλεγγύη, υπάρχει δανειοδότηση με πολύ φτηνά επιτόκια, υπάρχει στήριξη των τραπεζών, στήριξη της οικονομίας, όμως δεν θέλουν να εκτεθούν περισσότερο, να αναλάβουν μεγαλύτερο ρίσκο σε σχέση με την Ελλάδα. Άρα, η Ελλάδα βεβαίως μπορεί να προχωρήσει, αλλά θα προχωράει με τον δικό της κίνδυνο

σε σχέση με τα επιτόκια, με ό,τι αυτό σημαίνει δημοσιονομικά για τον ετήσιο προϋπολογισμό, αυτή είναι η λογική της Deauville.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Στην γαλλική πόλη Deauville, που [το φθινόπωρο του 2010...]

ΣΚ_A: [Που συναντήθηκε η Merkel με τον Sarkozy.]

ΣΜ: ...Merkel και Sarkozy κάνανε την περιβόητη δήλωση ότι κοιτάζετε, κύριοι και κυρίες των αγορών, όταν δανείτε τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, δεν θα τα δανείτε σαν να είναι ΕΝΑ κράτος, η Ευρωζώνη με γερμανικά επιτόκια, θα τα δανείτε με βάση τον κίνδυνο κάθε χώρας. Το country risk κάθε χώρας. Αυτό, λοιπόν, είναι ένα στοιχείο το οποίο είναι καθοριστικό για τον τρόπο που λειτουργεί η Ευρωζώνη και αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα, από αυτό απορρέουν όλα τα άλλα τα οποία συζητάμε, για το οικο...για το: σχέδιο [το μελλοντικό] οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωζώνης.

ΣΚ_B: [Κύριε] Πρόεδρε, πριν φύγουμε για διαφημίσεις, θέλω ένα σχόλιο για την απόφαση της κυβέρνησης, σε σχέση –αλλάζω θέμα– σε σχέση με τον Τούρκο ε τον έναν από τους οχτώ. Είχαμε και την απόφαση της Δικαιοσύνης σήμερα...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ...είναι μέχρι το Φεβρουάριο ο άνθρωπος θα είναι εδώ, δεν μπορεί να φύγει, δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Χωρίς άσυλο όμως.

ΣΜ: Κοιτάζτε, θα κάνω ένα πολιτικό σχόλιο και μετά θα σας πω και μερικές, ας το πούμε:, πληροφορίες νομικού χαρακτήρα...

ΣΚ_A: (γέλιο)

ΣΜ: ...για να μην ξεχνάω και την ιδιότητά μου την επιστημονική. Ο κύριος Τσίπρας νομίζει ότι με τους απλούς επικοινωνιακούς τρόπους, με την απλοϊκή προπαγάνδα, με την οποία απευθύνεται στο εσωτερικό ακροατήριο, μπορεί να απευθύνεται και στους διεθνείς συνομιλητές του. Δηλαδή, (παύση) ε: ενώ μπορεί να δημιουργεί εντυπώσεις φευγαλέες για την ελληνική κοινή γνώμη, νομίζει ότι μπορεί να πείθει και τον κ. Erdogan ή τους Τούρκους συνομιλητές του, χωρίς να τους λέει την αλήθεια, ότι εδώ υπάρχει ένα σύστημα, ένα...-μια έννομη τάξη, η οποία βασίζεται στον πολιτικό φιλελευθερισμό, στις εγγυήσεις του κράτους δικαίου. Είμαστε μία ευρωπαϊκή χώρα που πρέπει να σεβόμαστε

το Διεθνές Δίκαιο και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Σύνταγμά μας, υπάρχουν πράγματα που γίνονται και πράγματα που δεν γίνονται σε ένα κράτος δικαίου, και αυτό αφορά και τους πρόσφυγες, αφορά και τους αιτούντες άσυλο, αφορά την παροχή ασύλου, το...- την παροχή, γενικότερα, του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, είτε είναι άσυλο, είτε είναι επικουρική είτε είναι ανθρωπιστική ε προστασία. Υπό την έννοια αυτή, λοιπόν, ε τώρα παρακολουθούμε διάφορα σενάρια. Το ένα σενάριο ήταν η: ιστορία της έκδοσης. Αυτό είναι ποινικού χαρακτήρα ζήτημα και κρίθηκε...

ΣΚ_A: Στον Άρειο Πάγο...

ΣΜ: ...αμετάκλητα...

ΣΚ_B: ...αμετάκλητα.

ΣΜ: ...με την απόφαση του Αρείου Πάγου. Υπάρχει όμως, τώρα, δίπλα στο πεδίο του Ποινικού Δικαίου, το πεδίο του Διοικητικού Δικαίου, που διέπεται βέβαια και από κανόνες Διεθνούς Δικαίου που είναι αυτά που σχετίζονται με το καθεστώς ασύλου...

ΣΚ_A: Ασύλου.

ΣΜ: ... με το καθεστώς προστασίας. Εκεί, η δευτεροβάθμια Επιτροπή, η οποία είναι Διοικητική μεν, αλλά με δύο στα τρία μέλη δικαστές...

ΣΚ_B: Δικαστές, είναι δικαστικοί.

ΣΜ: ...εξέδωσε μία πλήρως αιτιολογημένη απόφαση και χορηγεί καθεστώς ασύλου. Τώρα, έχουμε το σπάνιο φαινόμενο ο Υπουργός να στρέφεται κατά της απόφασης της Επιτροπής, είναι η λεγόμενη ενδοστρεφής δίκη, μία αίτηση ακυρώσεως που κάνει ο Υπουργός κατά μίας Επιτροπής που κινείται στο πεδίο του Υπουργείου του. Αυτή, λοιπόν, πήγε τώρα στο Διοικητικό Εφετείο. Κατ' έφεση πηγαίνει στο Συμβούλιο Επικρατείας. Αυτή η προσφυγή εκδικάζεται σε δύο φάσεις, στην προσωρινή δικαστική προστασία...,

ΣΚ_A: Ναι

ΣΜ: ...τα ασφαλιστικά μέτρα όπως ξέρει ο κόσμος, που δεν είναι ασφαλιστικά μέτρα ακριβώς, αλλά είναι η προσωρινή δικαστική προστασία με προσωρινή διαταγή και ούτω καθεξής. Τώρα, οδήγησε στο να πει το Εφετείο ότι...

ΣΚ_B: Αίρεται το άσυλο. Αναστέλλεται. Αναστέλλεται.

ΣΜ: ... αναστέλλεται, προς το παρόν, η απόφαση της Επιτροπής [που χορηγεί το άσυλο.]

ΣΚ_A: [Όμως, αυτό είναι και το επιχείρημα] της κυβέρνησης, ότι ήταν Διοικητικό. [Διοικητική Επιτροπή και την έκαναν Δικαστική.]

ΣΜ: [Θα...-Μισό λεπτό, μισό λεπτό, μισό λεπτό, μισό λεπτό, μισό λεπτό, μισό λεπτό.] Η κυβέρνηση έβαλε δικαστικούς λειτουργούς ως μέλη των Επιτροπών, για να αναβαθμίσει το κύρος τους, την αντικειμενικότητά τους και την ικανότητά τους να εκδίδουν αιτιολογημένες αποφάσεις –και η προηγούμενη σύνθεση πάρα πολύ καλή ήταν, από άξιους νομικούς που δεν ήτανε δικαστές. Αυτές οι Επιτροπές, οι Επιτροπές Προσφυγών, είναι πάρα πολύ αυστηρές, δεν χορηγούν με ευκολία άσυλο, σπανίως έχει γίνει αυτό. Άρα, ξέρουν πολύ καλά τι κάνουν και επηρεάζονται, βέβαια και από αυτά που είπε ο Άρειος Πάγος στη διαδικασία της έκδοσης...

ΣΚ_B: Της έκδοσης ναι.

ΣΜ: Θα κρίνει λοιπόν και επί της ουσίας την αίτηση ακυρώσεως –αν και είναι λίγο αντιφατικό αυτό– την προσφυγή το Διοικητικό Εφετείο και μετά το Συμβούλιο Επικρατείας. Μετά μπορεί να υποβληθεί ξανά αίτηση του Τούρκου και των άλλων Τούρκων με νέα στοιχεία για άσυλο και ούτω καθεξής, δεν είναι εύκολο να ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία. Κατασκευάζει, λοιπόν, η κυβέρνηση μία άλλη θεωρία τώρα, την οποία ακούσατε από τον κ. Κοντονή προχθές, ότι μπορεί να δικάσουμε εμείς...

ΣΚ_B: [Εδώ, για αδικήματα που διέπραξαν στην αλλοδαπή.]

ΣΜ: [...τους Τούρκους στην Ελλάδα για εσχάτη] προδοσία, για απόπειρα εσχάτης προδοσίας στην Τουρκία, με βάση το άρθρο 8 του Ποινικού Κώδικα που αναφέρεται σε εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή και μιλάει για εσχάτη προδοσία, αλλά, όπως, τουλάχιστον, η πλειοψηφία ε: των αναλυτών δέχεται, αυτό αφορά την εσχάτη προδοσία κατά του ελληνικού πολιτεύματος. Εσχάτη προδοσία είναι η...

ΣΚ_B: Ναι, ναι, και όχι έναντι του τουρκικού.

ΣΜ: η:...- όταν θίγει κανείς το δημοκρατικό-κοινοβουλευτικό πολίτευμα, δεν είναι η προδοσία της χώρας, δηλαδή η παράδοση μυστικών της χώρας. Λοιπόν, άρα, έχει πολύ μεγάλη σημασία να δούμε εάν πράγματι έχει εφαρμογή το άρθρο 8 του Ποινικού Κώδικα. Αλλά και πες ότι έχει, είναι αυτή η περίπτωση στην οποία πρέπει να εμπλακούν τα

Ποινικά Δικαστήρια, τα ελληνικά, να δικάσουν επί τη βάση των τουρκικών δεδομένων και των τουρκικών...

ΣΚ_B: Και στοιχείων.

ΣΜ: ...πραγματικών περιστατικών και ποιων ντοκουμέντων και ποιων μαρτυριών,...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: ...κάποιους οι οποίοι έτυχε να βρεθούν εδώ, όταν υπάρχουν διάχυτοι τέτοιοι ε: αιτούντες άσυλο σε όλη την Ευρώπη; Εν πάση περιπτώσει, αυτό καταλαβαίνετε ότι είναι ένας μηχανισμός παραγωγής προβλημάτων διαρκώς εις βάρος της αξιοπιστίας της κυβέρνησης, το λιγότερο, αλλά και εις βάρος του διεθνούς κύρους της χώρας και, κυρίως, εις βάρος του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΣΚ_B: Άνω τελεία, παρακαλώ, κ. Πρόεδρε. Σύντομο διαφημιστικό διάλειμμα, γιατί έχουμε εξελίξεις και με τον Τούρκο που συνελήφθη. Θα τα πούμε αμέσως μετά τις διαφημίσεις.

[Διαφημιστικό διάλειμμα]

ΣΚ_B: Σύνδεση με τον Δημήτρη Δαμιανό, εξέλιξη στο θέμα του Τούρκου αξιωματούχου. [...] Μάλιστα, γεια σου Δημήτρη, σε ευχαριστούμε.

ΣΜ: Να διευκρινίσω κάτι, αν μου επιτρέπετε. Η απόφαση της Επιτροπής Προσφυγών που είναι μία διοικητική πράξη εκτελεστή που παράγει αποτελέσματα και για αυτό προσεβλήθη από τον Υπουργό με αίτηση ακυρώσεως, ανεστάλη με την προσωρινή διαταγή, μερικώς, και υπό όρους. Άρα, λοιπόν, κατά τα υπόλοιπα ισχύει. Υπό την έννοια αυτή, αν δεν προβλέπει η προσωρινή διαταγή ότι μπορεί να τεθεί σε καθεστώς διοικητικής κράτησης ξανά, δεν μπορεί να επανέλθει στο καθεστώς που είχε πριν βγει η απόφαση...

ΣΚ_A: Πριν την απόφαση.

ΣΜ: ...της Επιτροπής Προσφυγών. Υπάρχει λοιπόν πολύ μεγάλο θέμα το οποίο δεν είναι αρμοδιότητα της αστυνομίας, είναι αρμοδιότητα των εισαγγελικών αρχών πρωτίτως, γιατί κανείς δεν μπορεί να κρατείται ερήμην των εισαγγελικών αρχών, ακόμη και διοικητικά, και αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου και του Προέδρου του Διοικητικού Εφετείου ο οποίος έχει εκδώσει την προσωρινή διαταγή να ε: φροντίσει για την τήρηση των όρων υπό τους οποίους χορηγήθηκε η προσωρινή διαταγή.

ΣΚ_A: Μάλιστα. Λοιπόν, πάμε σε άλλο θέμα, ευαίσθητο θέμα για το πολιτικό σύστημα, επί πολλά χρόνια, επί αρκετές δεκαετίες και αναφερόμαστε στο Σκοπιανό. Ο κ. Τσίπρας περιμένει λύση (παύση) μέσα στο πρώτο εξάμηνο.

ΣΜ: Κοιτάξτε να δείτε, το Σκοπιανό, το ζήτημα του ονόματος, το ονοματολογικό όπως λέγεται, τίθεται σε δύο διαφορετικά επίπεδα τον τελευταίο καιρό. Το ένα είναι το επίπεδο της λειτουργίας του πολιτεύματος, του πολιτικού συστήματος. Πήγε να κατασκευασθεί ένα τέχνασμα, ότι η Κυβέρνηση διασπάται σε ΣΥΡΙΖΑ...

ΣΚ_B: Και ANEΛ...

ΣΜ: ...που προωθεί μία λύση και ANEΛ που καταγγέλλουν τη λύση αυτή ως αντεθνική και όσους την υποστηρίζουν. Λοιπόν, αυτό νομίζω ότι απετράπη, έγινε κατανοητό ότι δεν μπορεί να υπάρξει μία κυβέρνηση η οποία σε ένα μείζον θέμα γενικής πολιτικής όπως λέγεται...

ΣΚ_A: Ε το έχουμε δει πολλές φορές όμως.

ΣΜ: ...και ένα θέμα εξωτερικής πολιτικής...

ΣΚ_B: Έχει δύο γραμμές.

ΣΜ: ...για το οποίο έχει τη βασική εντολή από το Σύνταγμα, δεν μπορεί να εμφανίζεται διχασμένη και να ενεργεί με βάση τις αρμοδιότητες των μελών της ή τις απόψεις των κομμάτων που μετέχουν σε αυτήν. Η κυβέρνηση είναι Κυβέρνηση...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...είναι Υπουργικό Συμβούλιο συλλογικά. Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι αυτό το καταλάβανε πάρα πολύ καλά και: ε το έχω εξηγήσει σε ένα άρθρο που δημοσίευσα πρόσφατα στην ιστοσελίδα μου, δεν θέλω να επανέλθω. Δεν δεν βλέπω να μπορεί ο κ. Καμμένος να συνεχίσει το παιχνίδι αυτό και έτσι να απευθύνονται σε δύο διαφορετικά ακροατήρια, ένα ορθολογικό, προοδευτικό ακροατήριο που καταλαβαίνει τους διεθνείς συσχετισμούς και ένα ακροατήριο το οποίο είναι υπερπατριωτικό, εθνικολαϊκιστικό και αρέσκεται ε σε ψευδαισθήσεις ή σε συνωμοσίες. Το δεύτερο πεδίο, είναι το πεδίο της εξωτερικής πολιτικής.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Έχουμε εμείς μία ενιαία εθνική θέση και ποια είναι αυτή η ενιαία εθνική θέση; Λένε κάποιои, η θέση είναι αυτή που είχε αποφασιστεί στη σύσκεψη αρχηγών υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή...

ΣΚ_Β: Το '92.

ΣΜ: ...τον Απρίλιο του 1992, ότι δεν δεχόμαστε καθόλου το όνομα Μακεδονία ως ένα ε όνομα αποδεκτό από εμάς της γειτονικής χώρας. Αυτό έχει αλλάξει προ πολλού. Τον Απρίλιο του 1993 ε: εντάχθηκε στον ΟΗΕ η: γειτονική μας χώρα, με σύνθετο όνομα που έχει τον όρο Μακεδονία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και έκτοτε, άρχισαν οι συνομιλίες για το όνομα. Επειδή αυτό είχε βαλτώσει, μέσω των χειρισμών που έγιναν το '94-'95, δηλαδή η δημιουργία μιας έντασης, προκειμένου να υπάρξει εκτόνωση και συμφωνία, πήγαμε στην ενδιάμεση συμφωνία και με την ενδιάμεση συμφωνία αποσύρθηκε η σημαία με το αστέρι της Βεργίνας. Δεσμεύτηκαν ε: οι: α-αξιωματούχοι και οι εκπρόσωποι της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, διεθνώς, κατά το διεθνές δίκαιο, ότι τίποτα στο Σύνταγμά τους δεν μπορεί να ερμηνευθεί σαν να έχει αλυτρωτικό περιεχόμενο...

ΣΚ_Β: Ναι.

ΣΜ: ...εδαφικές διεκδικήσεις ή οτιδήποτε εχθρικό για την Ελλάδα ή οποιαδήποτε διεκδίκηση ρόλου επιστασίας επί μιας υποτιθέμενης μειονότητας. Αυτά είναι πολύ σημαντικά στοιχεία και βέβαια η Ελλάδα δέχτηκε ότι θα εντάσσεται στους διεθνείς οργανισμούς ε: η γειτονική μας χώρα με το προσωρινό της όνομα. (παύση)

Επειδή πράγματι το 2008, το Συμβούλιο Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι –αλλά το ίδιο έγινε και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες– αναφέρθηκε στο όνομα και το έθεσε ως προϋπόθεση για την [ένταξη...]

ΣΚ_Α: [Ένταξή της,] ναι.

ΣΜ: ...στο ΝΑΤΟ, όχι με πρωτοβουλία της Ελλάδας ε ή μόνο της Ελλάδας, αλλά ως ομόφωνη απόφαση των μελών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, υπήρξε προσφυγή των Σκοπίων στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και το Διεθνές Δικαστήριο έκρινε – δυστυχώς θα πω εγώ, καλώς-κακώς αυτό έκρινε το Δικαστήριο μετά από μία δίκη η οποία έγινε με όλους τους τύπους και τους υπογραμμούς του Διεθνούς Δικαίου, ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να προβάλλει αντιρρήσεις για την ένταξη στο ΝΑΤΟ, εάν θέλουν να

ενταχθούν με το προσωρινό όνομα. Αν υπάρχουν άλλοι λόγοι που αφορούν τα γενικά κριτήρια ένταξης, που αφορούν την περιφερειακή σταθερότητα, την ειρήνη, ζητήματα ασφάλειας, ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτά πρέπει να τίθενται χωρίς αναφορά στο όνομα. Έκανα μετά μεγάλη προσπάθεια και την έκανα επί χρόνια ως Υπουργός Αμύνης και ως Υπουργός Εξωτερικών, στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να διαχωρίσουμε το ζήτημα του ονόματος με βάση και την απόφαση της Χάγης από τα άλλα κριτήρια τα οποία ισχύουν γενικώς για την ένταξη στο ΝΑΤΟ.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ενδιάμεση συμφωνία προβλέπει ειδικά ότι θα υπάρξει ένα καθεστώς σύνδεσης και συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Ζώνη, άρα δεν προβλέπει διευκόλυνση στην ένταξη στην Ένωση. Ισχύουν τα γενικά κριτήρια της ένταξης όλων των υποψηφίων χωρών, τα κριτήρια της Κοπεγχάγης ούτως ή άλλως και βεβαίως ο: προενταξιακός διάλογος και ο έλεγχος του κοινοτικού κεκτημένου με όλες τις λεπτομέρειές του, όπως συμβαίνει με πάρα πολλές χώρες. Άρα, και αυτό πρέπει να το λάβουμε υπόψη μας.

Από το δύο χιλιά... από το 1993, οι κυβερνήσεις κατά καιρούς με τις προγραμματικές τους δηλώσεις, αλλά και οι εκάστοτε Πρωθυπουργοί και οι εκάστοτε Υπουργοί Εξωτερικών κατ' επανάληψη, στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αλλά σίγουρα ενώπιον του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ και σε άπειρες συνομιλίες με τον κ. Nimetz, έχουν πει...- έχουμε πει, γιατί είμαι και εγώ...

ΣΚ_B: Ήσασταν κι εσείς.

ΣΜ: ...ένας από αυτούς- ότι η Ελλάδα δέχεται ένα σύνθετο όνομα με γεωγραφικό προσδιορισμό, αλλά για κάθε χρήση, erga omnes.

Και αυτό έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία, γιατί σύνθετο όνομα με γεωγραφικό προσδιορισμό μπορείς να βρεις σχετικά εύκολα, το ζήτημα είναι οι χρήσεις, η χρήση έναντι πάντων και ιδίως η χρήση των επιθετικών προσδιορισμών. Δηλαδή, σημασία δεν έχει πώς ονομάζεις το κράτος και τι γίνεται με το συνταγματικό του όνομα, αυτά τα βρίσκεις με κάποιον τρόπο σχετικά εύκολο, το ζήτημα είναι πώς λέγεται ο πολίτης του κράτους αυτού...

ΣΚ_A: Πώς θα ονομάζονται εκεί, η γλώσσα...

ΣΜ: ...πώς λέγεται η γλώσσα του, πώς λέγονται τα προϊόντα του στο διεθνές εμπόριο, όταν έχουν ονομασία προέλευσης, για να πάρω τρία παραδείγματα.

Αυτά, λοιπόν, είναι που πρέπει να τα δει η Κυβέρνηση και να ολοκληρώσει μία διαπραγμάτευση και μία λύση, πιθανή, αποδεκτή, η οποία να κινείται στο πλαίσιο της ενιαίας εθνικής θέσης των δημοκρατικών κομμάτων, που έχει διαμορφωθεί από το '93 και μετά –δηλαδή τα τελευταία 25 χρόνια σταδιακά, αλλά καθαρά και να ενημερώσει την αντιπολίτευση, αφού ολοκληρώσει την αρμοδιότητά της και την ευθύνη της ως Κυβέρνηση που λειτουργεί ενιαία και σοβαρά και μετά η αντιπολίτευση –και αναφέρομαι πάντα στην δημοκρατική, την ευρωπαϊκή αντιπολίτευση– οφείλει να τοποθετηθεί...

ΣΚ_Α: Να τοποθετηθεί.

ΣΜ: ...όχι με κριτήριο την εσωτερική πολιτική και τι κάνει ο κ. Καμμένος, που πρέπει να κάνει ό,τι του πει ο κ. Τσίπρας, γιατί αλλιώς είναι συνολικά, ας το πούμε, αναξιόπιστοι όλοι τους, αλλά πρέπει το κριτήριό μας να είναι το εθνικό συμφέρον.

Εάν κάτι μας έχει διδάξει η τελευταία δεκαετία, η δεκαετία της μεγάλης περιπέτειας της χώρας, είναι ότι δεν μπορούμε σε κανένα θέμα, και ιδίως στα μείζονα θέματα, τα εθνικά θέματα, να κινούμαστε πέραν της αλήθειας και του εθνικού συμφέροντος.

ΣΚ_Α: Μάλιστα, [είναι όμως χρυσή ευκαιρία; Είσαστε αισιόδοξος ότι μπορεί να βρεθεί λύση;]

ΣΜ: [Τώρα. Κοιτάζτε, κοιτάζτε, ευκαιρίες] υπήρξαν κατά καιρούς και από άλλες κυβερνήσεις, πριν την κυβέρνηση του κ. Gruevski. Και η κυβέρνηση Georgievski και μετά ο διάδοχός του, ο κ. Crvenkovski άφηναν κάποια περιθώρια σοβαρών διαπραγματεύσεων. Δεν νομίζω ότι υπήρξαν ποτέ σοβαρά περιθώρια επί της εποχής του κυρίου: Gruevski. Αλλά εδώ πρέπει να δούμε και ε πώς διαμορφώνεται αυτή τη στιγμή ο διεθνής και ο περιφερειακός συσχετισμός δυνάμεων, τι γίνεται με ε το περιβάλλον στο οποίο κινούμαστε στα δυτικά Βαλκάνια. Τι γίνεται με την σχέση Πρίστινας στο Κοσσυφοπέδιο και Βελιγραδίου/Σερβίας, και το μέλλον του Κοσσόβου, τι γίνεται με τους αλβανικούς πληθυσμούς στην περιοχή αυτή: Αλβανία, Κόσσοβο και περιοχή Τετόβου, στα Σκόπια. Τι γίνεται με τη σχέση ε Σκοπίων-Σόφιας, η οποία εξελίσσεται διαφορετικά απ' ό,τι στο παρελθόν –ακόμη και η Ορθόδοξη Εκκλησία, η σχισματική, των Σκοπίων έρχεται σε επαφή πλέον με την βουλγαρική Ορθόδοξη Εκκλησία, το Πατριαρχείο της

Βουλγαρίας. Τι γίνεται με την εμπειρία από την ένταξη του Μαυροβουνίου στο ΝΑΤΟ, από τη στάση της Μολδαβίας, τι γίνεται με την Σερβία και την ευρωπαϊκή της προοπτική. Μια σειρά από θέματα που σχετίζονται και με τη στάση της Τουρκίας...

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΜ: ...με τον ρόλο τον περιφερειακό της Τουρκίας από την πλευρά της ε.ε. Μεσογείου. Αλλά η Τουρκία έχει πάψει να ήταν...να είναι αυτό που ήταν πάντα, μία μη αναθεωρητική χώρα, τουλάχιστον στην νοτιοανατολική Ευρώπη, μη αναθεωρητική σε σχέση με τα υφιστάμενα σύνορα.

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: Έχει, λοιπόν, πολύ μεγάλη σημασία να δούμε όλα αυτά τα συμφραζόμενα και, κυρίως, να συνειδητοποιήσουμε, λέγοντας αλήθεια στην κοινή γνώμη και τον εαυτό μας, ότι από το 1993 έχουμε αποδεχτεί ένα σύνθετο όνομα με προσδιορισμό που δεν είναι, μάλιστα, επιθετικός προσδιορισμός γεωγραφικός, αλλά είναι παλαιός πολιτικός, γιατί μιλάμε για μία Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία –μάλιστα– της Μακεδονίας.

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΜ: Ο επιθετικός προσδιορισμός είναι πολιτικός και ιστορικός και αφορά τη λέξη «Δημοκρατία» και όχι τη λέξη «Μακεδονία». Εδώ μιλάμε τώρα για επιθετικό προσδιορισμό γεωγραφικό που θα αφορά τη λέξη «Μακεδονία», άρα για μία βελτίωση αισθητή και σημαντική σε σχέση με αυτό που υπήρξε. Και η ενδιάμεση συμφωνία με την οποία πορευθήκαμε τα τελευταία 25 χρόνια, του 1995 η συμφωνία, ήταν μία πολύ σημαντική βελτίωση σε σχέση με αυτό που συνέβη τον Απρίλιο του 1993.

ΣΚ_Α: Σας ευχαριστούμε, κ. Πρόεδρε, να είσαστε καλά.

ΣΚ_Β: Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΣΜ: Εγώ ευχαριστώ. Καλή συνέχεια.

Παράρτημα Β
Συνεντεύξεις Ντόρας Μπακογιάννη

• 1^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΕΡΤ1, Εκπομπή «Πρωινή Ζώνη» (07:00-10:00, Καθημερινή Πρωινή Ζώνη),

Ημερομηνία: 12.12.2016, Διάρκεια Συνέντευξης: 22Λ 21Δ

Συνεντευκτής Α: Γιώργος Δαράκης, Συνεντευκτής Β: Γιάννης Δάρρας

Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚ_Α: Επισήμως την καλημέρα μας...

ΣΜ: Τι κάνετε;

ΣΚ_Α: ...γιατί είπαμε η συζήτησή μας έχει ξεκινήσει.

ΣΜ: Ε βέβαια.

ΣΚ_Α: Ε όχι και σύγχρονο «πατερούλη» τον Τσίπρα... Δηλαδή τώρα είστε υπερβολική.

ΣΚ_Β: Μήπως είστε υπερβολική;

ΣΚ_Α: Δηλαδή τώρα αυτό το πράγμα... Δεν το ξεκινήσατε καλά την τοποθέτηση. Λέτε:
«Ο σύγχρονος πατερούλης ε: παίζει στις πλάτες των εργαζομένων...»

ΣΜ: Δεν με...

ΣΚ_Α: Εδώ είπε ο άνθρωπος να δώσει ό,τι περίσσεψε.

ΣΜ: Να το δώσει, εγώ δεν έχω καμία αντίρρηση.

ΣΚ_Α: Να δώσει...

ΣΚ_Β: Ναι αλλά...

ΣΚ_Α: ...αλλά, όμως, πέσατε πάνω του.

ΣΜ: Εγώ δεν έχω καμία αντίρρηση. Να τα δώσει. Να τα δώσει λέγοντας ότι είναι ένα
έκτακτο επίδομα...

ΣΚ_Α: Ε αυτό είπε.

ΣΜ: Όχι, το είπε 13^η σύνταξη.

ΣΚ_A: Όχι ως 13^η σύνταξη. Τώρα, είπε με τον πλεόνασμά του τώρα, [δεν είπε στον αιώνα των αιώνων.]

ΣΜ: [Σιγά-σιγά, σιγά-σιγά.]
Δέκατη Τρίτη σύνταξη σημαίνει ότι μου την δίνεις και την παίρνω και την έχω.

ΣΚ_A: Ναι, είπε ότι αν θα έχει λεφτά και θα τα δώσει και του χρόνου.

ΣΚ_B: Άμα...

ΣΜ: Αυτό. Αυτό, λοιπόν, είναι ένα έκτακτο επίδομα. Το επιλέγει, επιλέγει η κυβέρνηση να το δώσει σε μία σειρά αναξιοπαθούντων ανθρώπων που είναι οι χαμηλοσυνταξιούχοι.

ΣΚ_A: Που λέτε ότι πρέπει, κι εσείς, έτσι;

ΣΜ: Ναι, ναι, συμφωνώ. Από την άλλη μεριά, όμως, είναι πολιτική επιλογή. Διότι υπάρχουνε σήμερα στην Ελλάδα άνεργοι οι οποίοι δεν παίρνουνε απολύτως τίποτα, ούτε χαμηλή σύνταξη.

ΣΚ_B: Θα έπρεπε να πάει αλλού κατά την άποψή σας;

ΣΜ: Όχι, λέω ότι είναι μία πολιτική επιλογή, όπως είναι πολιτική επιλογή, αυτά τα χρήματα θα μπορούσες να τα δώσεις στις ε: σε ε επιδότηση της εργασίας στον ιδιωτικό τομέα...

ΣΚ_A: [Πάλι στις επιχειρήσεις το πήγε, να το.]

ΣΜ: [...και να δημιουργήσεις θέσεις εργασίας.] Εγώ, λοιπόν, λέω...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...ότι καλά έκανε ο κύριος Τσίπρας και τα 'δωσε...

ΣΚ_A: Ωραία.

ΣΜ: ...μη κοροϊδεύει τους ανθρώπους αυτούς...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...διότι τελικώς χαμένοι θα είναι φέτος διότι πετσοκόβονται κι άλλο, όπως ξέρετε, το ΕΚΑΣ και κόβονται επιδόματα. Εν πάση περιπτώσει να μην εμφανίζεται περίπου ως (γέλιο) πατερούλης. Εγώ δεν τον είπα και τίποτε άλλο.

ΣΚ_A: Όχι, σύμφωνοι.

ΣΚ_B: Το πρόβλημα είναι η παραπομπή, το πού παραπέμπει:...

ΣΜ: Να σας πω, κύριοι,...

ΣΚ_A: Όχι, όχι, εμείς το παραπέμπουμε.

ΣΜ: ...εγώ δεν τον είπα γερμανοτσολιά...

ΣΚ_A: Καλά, λοιπόν, να ρωτήσω όμως κάτι;

ΣΜ: ...όπως έλεγε εκείνος.

ΣΚ_A: Γιατί πέσατε απάνω αφού λέτε: «Καλά όλα, έπρεπε να δώσει και λοιπά», η πολιτική επιλογή. Γιατί πέσατε πάνω και αρχίσατε: «Και το ξέρει η Ευρώπη; Το ξέρουν οι θεσμοί; Και αν δεν συμφωνήσουν οι θεσμοί;»;

ΣΜ: Μα δεν είπαμε τίποτα τέτοιο.

ΣΚ_A: Μα πώς; Η συζήτηση που έγινε μετά, και στα κανάλια και παντού, όχι προσωπικά... Λέω τα στελέχη και η Νέα Δημοκρατία και παντού λέγανε: «Αυτό έγινε χωρίς να το ξέρουνε», «Δεν το ξέρουν» κ.λπ.

ΣΜ: Όχι, όχι. Η Νέα Δημοκρατία, με συγχωρείτε πάρα πολύ, να είμαστε ακριβείς.

ΣΚ_A: Δεν μας ενδιαφέρει τίποτα.

ΣΜ: Η Νέα Δημοκρατία δεν είπε καθόλου ένα τέτοιο πράγμα.

ΣΚ_A: Άρα, κυρία Μπακογιάννη, δεν ενδιαφέρει αν το ξέρουν οι θεσμοί τη Νέα Δημοκρατία.

ΣΜ: Εμείς υποθέτουμε, υποθέτουμε...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...ότι μέσα στην λογική την οποί...- της διαπραγμάτευσης...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...του κυρίου Τσακαλώτου, αυτό το πράμα και αυτές οι αποφάσεις έχουνε προσυνηνοηθεί.

ΣΚ_A: Εγώ σας λέω «δεν έχουνε».

ΣΜ: Ε και να μην έχουνε, το ίδιο μου κάνει εμένα.

ΣΚ_B: Αυτό, αυτό.

ΣΚ_B: Αυτό, σαν επίσημη θέση της Νέας Δημοκρατίας, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Εμένα...

ΣΚ_A: Πολύ ωραία.

ΣΜ: ...αυτό το οποίο με ενδιαφέρει...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...είναι ότι το κάνει σε μία φάση...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...που είναι πάρα πολύ πιεσμένος και ε θα με συγχωρέσετε αλλά επειδή εγώ είμαι παλιά στο κουρμπέτι, ο τρόπος με τον οποίο έγινε, η εξαγγελία η οποία έγινε ουσιαστικά αφορούσε τους βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ για να ηρεμήσουνε λιγάκι ενόψει δύσκολων μέτρων. Αυτό που κατάλαβα εγώ.

ΣΚ_B: Θεωρείτε...- θεωρείτε, λοιπόν, ότι: ίσως...Θεωρείτε ότι ίσως..

ΣΜ: Κι έχω υποχρέωση να σας το πω.

ΣΚ_A: Αυτό ως παράπλευρη, παράπλευρη εκδοχή.

ΣΚ_B: Θεωρείτε ότι είναι ένα δείγμα...

ΣΚ_A: Αντικειμενικό είναι ότι θα μοιραστούν τα λεφτά.

ΣΜ: Κοιτάζετε...

ΣΚ_A: Δηλαδή, ότι θα το εκμεταλλευτεί δεν έχω καμία αμφιβολία ούτε εγώ, έτσι;

ΣΜ: Προς στιγμήν τίποτα απ' όλο αυτό δεν είναι αντικειμενικό διότι για να καταλάβετε...

ΣΚ_A: Ναι, ναι.

ΣΜ: ...την επιπολαιότητα του...- του μαγαζιού αυτού, αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός προϋποθέτει αύξηση του ΦΠΑ στα νησιά και έσοδα από τον ΦΠΑ τα οποία εξήγγειλε ο κύριος Τσίπρας, άρα χρειάζεται νομοθετική ρύθμιση. Αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός εγγράφει έσοδα από τη ΔΕΣΦΑ.

ΣΚ_A: Ναι. «Πού θα τα βρεις», λέτε.

ΣΜ: Όχι, λέω έσοδα από τη ΔΕΣΦΑ.

ΣΚ_A: Βεβαίως.

ΣΜ: Η ΔΕΣΦΑ ως γνωστόν φαίρισε...

ΣΚ_A: Ναι, ναι, ναι...

ΣΜ: χάρη στην καταπληκτική ε ε έτσι τάση της κυβέρνησης του Τσίπρα να φροντίζει τις επενδύσεις.

ΣΚ_A: Εκείνος λέει: «Εγώ δεν την δίνω φτηνά», εσείς θέλατε...

ΣΜ: Άρα...

ΣΚ_B: Πάμε...

ΣΚ_A: ...να τη δώσετε 450...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ,,και θα πάρετε μέσα σε λίγο καιρό 880. Ε μα έτσι, το πουλάω εύκολα.

ΣΜ: Ποιος θα το πάρει; [Να καταλάβω κι εγώ.]

ΣΚ_A: [Θέλω να πω...] Πληροφορία είναι. Επειδή δεν το παίρνει κανένας θα...- θα...

ΣΜ: Με συγχωρείτε...

ΣΚ_A: ...θα το δίνω μπιτ παρά...

ΣΜ: Όχι, με συγχωρείτε πάρα πολύ...

ΣΚ_A: ...και να διευκολύνω ε: ξένους επενδυτές;

ΣΜ: Με συγχωρείτε. Με συγχωρείτε πάρα πολύ.

ΣΚ_A: Παρακαλώ.

ΣΜ: Εγώ ήμουν αυτή η οποία δέχθηκε τους Αζέρους στο Μαξίμου και είπε ότι πρόκειται περί μίας μεγάλης επένδυσης, η οποία θα φέρει 450.000.000 και ταυτόχρονα μετά θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας; Εγώ τα 'πα αυτά;

ΣΚ_A: Όχι, δεν το είπατε, αλλά το χαιρετίζετε ό...- αλλά το χαιρετίζετε.

ΣΜ: Ο κύριος Τσίπρας δεν τα 'πε; Μα εμείς ήμασταν υπέρ. Εγώ δεν έχω κανένα θέμα.

ΣΚ_A: Για 450.

ΣΜ: Τετρακόσια πενήντα και...

ΣΚ_A: Ό,τι μπορούμε ας πάρουμε.

ΣΜ: ...1,5 δισεκατομμύριο επενδύσεις, ναι, ήμασταν υπέρ. Και θέλετε να σας πω κάτι;

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Διότι μ' αυτό το ύφος και μ' αυτήν την αυταρέσκεια με την οποία καθόμαστε και λέμε «δίνουμε, δεν δίνουμε»...

ΣΚ_A: Ναι, ναι, ναι...

ΣΜ: ...κόβουμε από τους συνταξιούχους τους...- τις συντάξεις, κόβουμε τους μισθούς, απολύεται κόσμος, οι επιχειρήσεις όπως σας έλεγε πριν ο κύριος Καββαθάς είναι στο κόκκινο αλλά εμείς κατά τ' άλλα υπερηφάνως αρνούμαστε την οποιαδήποτε αποκρατικοποίηση. Δεν είναι σοβαρά πράματα αυτά...

ΣΚ_B: Κυρία Μπακογιάννη...

ΣΜ: Και επειδή ο κόσμος έχει φτάσει στο αμήν είναι καιρός να σοβαρευτούμε, έτσι; Και εσείς που είσατε λειτουργοί του...- του...- του δη...- του Τύπου οφείλετε λίγο...

ΣΚ_A: Του δημοσίου πήγε να πει. Το πρόσεξες;

ΣΜ: ...Του Τύπου. Όχι, σιγά, εγώ δεν θεωρώ κανέναν δημοσιογράφο λειτουργό του δημοσίου.

ΣΚ_B: Αυτό είναι θετικό.

ΣΚ_A: Καλά.

ΣΜ: Εν πάση περιπτώσει, εσείς που είσατε λειτουργοί του Τύπου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σας ότι υπάρχει κι ένας κόσμος απ' έξω ο οποίος είναι απελπισμένος.
[Δεν αντέχει να πληρώσει άλλους φόρους]

ΣΚ_B: [Προφανώς. Κυρία Μπακογιάννη, το αναδεικνύουμε καθημερινώς] αυτό το θέμα.

ΣΚ_A: [Στην ίδια κοινωνία ζούμε.]

ΣΚ_B: Κυρία Μπακογιάννη, να επανέλθω στο αρχικό ερώτημα, που έθεσε προηγουμένως και ο Γιώργος. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, ότι δεν το ξέρουμε. Θεωρείτε...

ΣΜ: Ποιος;

ΣΚ_A: Οι Ευρωπαίοι.

ΣΚ_B: Οι...- οι Ευρωπαίοι, αυτό που εξήγγειλε ο Πρωθυπουργός. Θεωρείται ότι είναι ένας τρόπος για να πάει σε εκλογές αυτή η κυβέρνηση; Δηλαδή, ηρωικής εξόδου; Να πει ότι...

ΣΜ: Κοιτάζετε...

ΣΚ_B: ...«Εγώ προσπάθησα να δώσω στους οικονομικά αδύναμους και μου βάζουνε εφρένο αυτή τη στιγμή, μου λένε ότι κακώς τα δίνω», άρα πάμε σε εκλογές;

ΣΜ: ...κοιτάζετε, ότι ο ο: ο κύριος Τσίπρας χτίζει αφήγημα ρήξης, για μένα, είναι βέβαιο.

ΣΚ_A: Α είναι βέβαιο για σας.

ΣΜ: Ότι ο κύριος Τσίπρας έχει δύο σενάρια πάνω στο τραπέζι. Το ένα είναι αν του βγει μέχρι το Μάρτιο άντε...

ΣΚ_A: Ποιο πράγμα αν του βγει; Να το ξεκαθαρίσουμε στον κόσμο;

ΣΜ: Ένα σενάριο το οποίο...

ΣΚ_A: Ότι...- ότι παίρνει το δάνειο βραχυπρόθεσμα (..) βραχυπρόθεσμα μέτρα.

ΣΚ_B: Ναι, ναι.

ΣΜ: Ότι παίρνει, παίρνει το...- ή ότι δεν υπάρχουνε μέτρα, ότι κ.λπ. Τέλος πάντων, όλα πάνε κατ' ευχήν...

ΣΚ_A: Και όπως τα υπολογίζει, ναι.

ΣΜ: Ναι, ε το οποίο, όμως, εμφανίζεται εξαιρετικά δύσκολο και...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...έτσι ετοιμάζει και το δεύτερο σενάριο. Εμένα θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι από τότε που εξελέγη ο κύριος Τσίπρας Πρωθυπουργός, μέχρι σήμερα κάθε φορά που

ακούω πολιτική διαπραγμάτευση, γυρίζουμε με 3 δισεκατομμύρια minimum φέσι, δηλαδή 3 δισεκατομμύρια πάνω στον ελληνικό λαό.

ΣΚ_A: Και λέτε ότι κάτι δεν πάει καλά, για να λένε πολιτική διαπραγμάτευση ότι κάτι δεν πάει καλά.

ΣΜ: Εννοείται. Δηλαδή, πήγε πριν, πήγε να...Όποτε δε έχει θέσει θέμα στην κυρία Merkel πολιτικής διαπραγμάτευσης...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...όποτε έχει θέσει θέμα στον Hollande ε πολιτικής ε διαπραγμάτευσης η απάντηση είναι...

ΣΚ_B: Ανικανότητα; Ανικανότητα, πιστεύετε;

ΣΜ: ...πάντοτε «Βρέστε τα με το:...- με: το: Eurogroup με το κλιμάκιο και μετά ελάτε.

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: Η άποψή μου είναι...

ΣΚ_B: Είναι ανικανότητα κατά την άποψή σας;

ΣΜ: Η άποψή μου είναι ότι αυτή η κυ...

ΣΚ_A: Ναι, αλλά να καταλάβω κάτι, κυρία Μπακογιάννη, σ' αυτό που λέτε;

ΣΜ: Άμα μιλάτε και οι δύο θα δυσκολευτώ να απαντήσω.

ΣΚ_A: Έχετε δίκιο αλλά...

ΣΜ: Ξέρετε, έχω ένα μυαλό χειμώνα-καλοκαίρι το ίδιο.

ΣΚ_A: Δεν δυσκολεύεσθε εσείς. Όχι, μην το λέτε.

ΣΚ_B: Εσείς, κυρία Μπακογιάννη, έχετε τη δυνατότητα να έχετε πολύ περισσότερους (.) από έναν να χειρίζεστε.

ΣΚ_A: Αναρωτιέμαι, όμως, λέτε: «Όταν τους το λέει, τους βάζει τα ζητήματα» από την άλλη μεριά εσείς συμφωνείτε, δηλαδή, με την αντιμετώπιση που έχουνε ΔΝΤ και Ευρωπαίοι απέναντί μας; Δηλαδή, δεν έρχεται μια πραγματικότητα δύσκολη ν' αντιμετωπίσει; Όχι μόνο τη συμφωνία που υπόγραψε. Αυτά που ζητάνε τώρα, καινούργια πράγματα, εργασιακά...κι εσείς λέτε...

ΣΜ: Μου επιτρέ...- μου επιτρέπετε να σας πω;

ΣΚ_A: Παρακαλώ, σας ακούω.

ΣΜ: Λοιπόν, γιατί τα ζητάνε όμως; Γιατί έχουμε φτάσει εκεί;

ΣΚ_A: Γιατί τσακώνονται μεταξύ τους, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Όχι, όχι. Εντάξει τώρα...

ΣΚ_A: Δεν είναι αυτό;

ΣΜ: ...εντάξει, να σας πω...

ΣΚ_A: Δεν είναι το 3,5;

ΣΜ: ...διότι μας φταίνε πάντοτε οι κακούργοι οι ξένοι...

ΣΚ_A: Όχι. Δεν είναι το 3,5 κατά την άποψή σας;

ΣΜ: Όχι. Να τελειώσω όμως...

ΣΚ_A: Παρακαλώ, συγγνώμη.

ΣΜ: ...την τοποθέτησή μου; Ε για να μπορέσει να λειτουργήσει ένα πρόγραμμα πρέπει κατ' αρχήν να το πιστεύεις και δεύτερον να το περπατήσεις γρήγορα. Εμείς τις ιδιωτικοποιήσεις παραδείγματος χάρη, τις αποκρατικοποιήσεις δεν τις προχωρήσαμε. Την μεγάλη επένδυση του Ελληνικού υπο...- υπεγράφη υποχρεωτικά πριν από την πρώτη αξιολόγηση, δεν έχει μπει μία υπογραφή από τότε, για να ξεκινήσει, να παράξει, να δώσει δουλειά σε ανθρώπους, αυτό εννοώ.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Τη ΔΕΣΦΑ την ακυρώσαμε. Αυτό που βλέπουνε, λοιπόν, οι άνθρωποι είναι ότι όλα τα οποία έχουνε εγγράψει από αποκρατικοποίηση, από αύξηση του ΑΕΠ και τα λοιπά...

ΣΚ_B: Ότι δεν τα εισπράτουμε.

ΣΜ: Δεν πρόκειται να 'ρθουν γιατί δεν τα πιστεύουν οι άνθρωποι.

ΣΚ_B: Μάλιστα.

ΣΜ: Αυτό, λοιπόν, έχει ως αποτέλεσμα να σκληραίνει η στάση. Γιατί είμαστε εμείς διαφορετικοί; Διότι εμείς λέμε το εξής -και ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης ήταν πάρα πολύ σαφής-: «Εμπροσθοβαρές...

ΣΚ_Α: Σαφές.

ΣΜ: ...πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων...

ΣΚ_Α: Ναι, ναι, ναι. Φορολογία λιγότερη κ.λπ.

ΣΜ: ...έτσι, όχι, έτσι ώστε η αξιοπιστία σου να είναι υπαρκτή διότι αυτή τη στιγμή δεν είναι κι αν υπάρχει ένα θέμα στο αν είπε ή δεν είπε το θέμα των...- του: τι θα κάνει τα 600.000.000 δεν είναι γιατί είπε πως θα τα δώσει.

ΣΚ_Β: Ναι.

ΣΜ: Είναι διότι πρέπει αυτή η πολιτική να είναι σαφής από την αρχή. Να το έχει ξεκαθαρίσει, δηλαδή να μην έρθει αύριο...

ΣΚ_Α: Αυτό λέει το ΔΝΤ, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_Β: Μάλιστα.

ΣΚ_Α: Αυτό λέει το ΔΝΤ.

ΣΜ: Ποιο λέει το ΔΝΤ;

ΣΚ_Α: Λέει, να σας πω τι λέει.

ΣΜ: Το ΔΝΤ λέει μείωση...

ΣΚ_Α: «Τρεισήμισι δεν κάνετε, δεν το βλέπουμε κανένας, κανένας σοβαρός οικονομολόγος, δεν πρόκειται να το πιάσετε το 3,5%...

ΣΜ: Μάλιστα.

ΣΚ_Α: ...και εφόσον δεν το παίρνετε, εάν συμφωνήσετε να γίνει, πρέπει να πάρετε τώρα, μπροστά όλα τα μέτρα να 'μαι βέβαιος ότι το 2018 θα πάει αυτή η κατάσταση και θα το πάρετε»

ΣΜ: Μάλιστα. Είδατε ότι δεν με καταλάβατε, να το ξαναεπαναλάβω διότι...

ΣΚ_Α: Παρακαλώ, παρακαλώ.

ΣΜ: ...φαίνεται ότι δεν ήμουνα σαφής;

ΣΚ_A: Πέστε μου.

ΣΜ: Εμπροσθοβαρές πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων σημαίνει ότι πιστεύω στην πολιτική των αποκρατικοποιήσεων, πιστεύω στις μεταρρυθμίσεις στη δικαιοσύνη, πιστεύω ότι πρέπει να πατάξω πραγματικά το λαθρεμπόριο και να μην έχω την εικόνα ο Τσίπρας να λέει ότι τα έσοδα προέρχονται από την πάταξη του λαθρεμπορίου κι ο Τσακαλώτος μισή ώρα πριν να λέει ότι δεν έχουμε έσοδα από την πάταξη του λαθρεμπορίου. Δηλαδή, από ένα σημείο και πέρα, αν θέλεις να αποδώσει η πολιτική σου, δεν μπορείς ταυτόχρονα να προσλαμβάνεις κομματικό στρατό, να αυξάνεις τα Υπουργεία, να αυξάνεις τις γενικές γραμματείες, να αυξάνεις τις ειδικές γραμματείες, να έχεις τώρα ένα γραφείο στην Θεσσαλονίκη το οποίο θα απασχολεί 16 ανθρώπους για να κάνει τι δεν κατάλαβα. Εν πάση περιπτώσει, να στέλνεις ένα μήνυμα ότι το μόνο που σε ενδιαφέρει είναι η κομματική σου πελατεία και να πιστεύεις ότι αυτοί που σε δανείζονε είναι όλοι κορόιδα και θα στα σκάσουνε συνέχεια. Ε δεν θα...

ΣΚ_B: Κυρία Μπακογιάννη...

ΣΚ_A: Το ζήτημα της φορολογίας θα δούμε με τον κύριο Παπαδημητρίου και τη δήλωσή του...

ΣΚ_B: Σύντομα, σύντο...-

ΣΚ_A: Ένα σύντομο δελτίο ειδήσεων.

ΣΚ_B: Περιμένετε, γιατί: έχει να πει αιρετικά πράγματα εδώ η...

ΣΚ_A: Έτσι έταξε.

ΣΚ_B: Έχει να πει...

ΣΚ_A: Για να δούμε...

ΣΚ_B: Αν νομίζεις ότι είναι standard οι απαντήσεις της κυρίας Μπακογιάννη, κάνεις λάθος. Λοιπόν, σύντομο δελτίο και επανερχόμαστε.

[Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων]

ΣΚ_B: Καλημέρα.

ΣΚ_A: Συνεχίζουμε τη συζήτηση με την κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_B: Να κάνω μια ερώτηση πριν πάμε στα υπόλοιπα;

ΣΚ_A: Ναι φυσικά.

ΣΚ_B: Το ενδεχόμενο, γιατί είπαμε ότι μπορεί, κυρία Μπακογιάννη, να θέλει να πάει και να έχει στο πίσω μέρος του μυαλού του ο κύριος Τσίπρας τις εκλογές. Το ενδεχόμενο να 'χει συμφωνήσει με τους δανειστές και να περνάει πολύ πιο εύκολα άλλου είδους μέτρα; Δηλαδή, «Πάρτε τώρα αυτό ως επίδομα, δώστε αυτά τα χρήματα στον κόσμο, για να μπορέσουμε να περάσουμε τα υπόλοιπα μέτρα.»;

ΣΜ: Κοιτάξτε, ας μην κάνουμε εικασίες. Κοντός ψαλμός αλληλούια. Θα φανεί.

ΣΚ_A: Ναι. Θα φανεί, θα φανεί.

ΣΜ: Η πε...- εγώ πιστεύω ότι αυτή η κυβέρνηση δεν πρόκειται να βγάλει το Μάρτιο, δηλαδή ότι...

ΣΚ_A: Α μάλιστα. Τόσο γρήγορα θα πάμε για εκλογές.

ΣΚ_B: Λέτε ότι...

ΣΜ: ...μέχρι το Μάρτιο θα έχουμε εκλογές. Ο κύριος Τσίπρας κατά τη γνώμη μου θα διαλέξει μια ηρωική έξοδο...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...θα τα πει δραματικά. Ούτως ή άλλως προχθές στη Βουλή ήταν απόλαυση. Εάν, δηλαδή, ερχόσουν από ένα ταξίδι και έλειπες πέντε χρόνια στην Αυστραλία και άκουγες τον κύριο Τσίπρα στην Βουλή ως...- σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου, θα έλεγες «ποια ευλογημένη χώρα είναι αυτή; Είναι όλοι πλούσιοι; Ευημερούν οι πάντες;...»

ΣΚ_A: Και αν άκουγες...Ναι, κι αν άκουγες και τον κύριο Μητσοτάκη θα 'λεγες «Λύθηκαν τα ζητήματα, έχει την απάντηση σε όλα τα ζητήματα πώς η χώρα θα πάει μπροστά»

ΣΜ: Βεβαίως την έχει.

ΣΚ_A: Εντάξει τώρα.

ΣΜ: Με συγχωρείτε πάρα πολύ, βεβαίως την έχει.

ΣΚ_A: Αν ήταν τόσο εύκολα τα πράγματα, τότε μάλλον είναι αφελής η: κυβέρνηση ετούτη εδώ που δεν κάνει τίποτα.

ΣΜ: Τώρα δεν μ' αφήνετε να τελειώσω μία φράση; Μου φαίνεται πως σας εκνευρίζω. Παρά ταύτα...

ΣΚ_A: Ούτε να σας περάσει τέτοιο πράγμα απ' το μυαλό.

ΣΜ: Ωραία.

ΣΚ_A: Χαίρομαι πάρα πολύ που είστε εδώ εσείς (...).

ΣΜ: Ωραία (χαμόγελο). Παρά ταύτα, λοιπόν, να τελειώσω τη φράση μου...

ΣΚ_A: Ναι, ναι.

ΣΜ: Η: άποψή μου είναι ότι ένας Πρωθυπουργός ο οποίος εμφανίζεται στη Βουλή χωρίς να επικοινωνεί με την πραγματικότητα είναι πρόβλημα. Δέχομαι ότι μετά την Κούβα, το Ντουμπάι κ.λπ. ενδεχομένως κάποια στιγμή έχασε την πραγματικότητα, έτσι, τουλάχιστον στην καθημερινότητά του αλλά αυτό το οποίο παρουσίασε εχθές...- προχθές στη Βουλή ήταν ειλικρινά λυπηρό. Και να σας προσθέσω και κάτι το οποίο εγώ θεωρώ σημαντικό. Αναφέρθηκε στο Κυπριακό και μάλιστα μας κούναγε και το δάχτυλο για το Κυπριακό και έλεγε: «Ποια είναι η άποψη της Νέας Δημοκρατίας» κ.λπ. Είναι απίστευτο ότι σε ένα θέμα όπως είναι τα μ...- εθνικά θέματα, το τούρκικα...

ΣΚ_A: Δεν είπε «Πάμε μαζί», κυρία Μπακογιάννη; Είπε «Στο Κυπριακό, επειδή θα πάμε για συζήτηση, πάμε να τα κουβεντιάσουμε μήπως μπορούμε να φτιάξουμε μια πορεία.»

ΣΜ: Τι είπατε;

ΣΚ_A: Αυτό λέω.

ΣΜ: «Πάμε να τα κουβεντιάσουμε» είπε;

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Ε δεν το είπε...

ΣΚ_A: Α δεν το είπε.

ΣΜ: ...διότι επί δύο μήνες και σύσσωμη η αντιπολίτευση ζητάει τη σύγκληση του Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής, ζητάει επαφή για να μπορεί να συζητήσουμε σοβαρά τα θέματα και του Αιγαίου και του Κυπριακού...

ΣΚ_B: Όταν λέτε επαφή;

ΣΚ_A: Δεν είναι να γίνει; Δεν έχει προγραμματιστεί απ' τον κύριο Κοτζιά; Κάνω λάθος και γι' αυτό;

ΣΜ: Δύο μήνες το ζητάμε. Μέχρι στιγμής δεν υπάρχει καμία απάντηση. Το ζήταγα εγώ ως υπεύθυνη εξωτερικής πολιτικής, το ζήτησε ο κύριος Κουμουτσάκος.

ΣΚ_A: Ναι, το γνωρίζαμε

ΣΚ_B: Όταν λέτε ζητάτε επαφή, ζητήσατε δηλαδή κάποια συνάντηση ενημέρωσης από τον κύριο Κοτζιά και σας είπε όχι;

ΣΜ: Σας εξηγώ. Όχι, σας εξηγώ: ζητήσαμε θεσμικά...

ΣΚ_A: Σύγκληση όμως...

ΣΚ_B: Σύγκληση.

ΣΜ: ...την σύγκληση του Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής και βγαίνει θρασύτητα ο κύριος Τσίπρας προχθές και την ευθύνη την οποία έχουμε εμείς, διότι έχουμε αίσθηση ευθύνης στο θέμα του Κυπριακού και είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί τι λέμε, βγήκε περίπου η...- να μας ψέξει ο μοναδικός Έλληνας Πρωθυπουργός ο οποίος φθάνει κοντά σε μία διαπραγμάτευση και θεωρεί ότι μπορεί να την κάνει αυτήν ερήμην του συνόλου της αντιπολίτευσης. Λυπάμαι πάρα πολύ, κύριοι, αλλά αυτό δεν είναι πε...- ε: σοβαρή πολιτική. Και επειδή τα θέματα εξωτερικής πολιτικής είναι πολύ σοβαρά, κι όπως συζητούσατε πριν με δύο μεγάλους ειδικούς που παρακολούθησα, αντιλαμβάνεστε ότι τα θέματα στην Τουρκία είναι πάρα πολύ δύσκολα. Η Ελλάδα πρέπει να είναι ενωμένη.

ΣΚ_A: Κι εσείς έχετε τονίσει ότι πρέπει να προσέξουμε τι λέει ο Erdogan. Δεν τον υποτιμάτε, λέτε...

ΣΜ: Όχι, καθόλου δεν τον υποτιμάμε.

ΣΚ_A: ...ότι αυτά που λέει δεν έχουν την αξία τους και είναι απλώς λεονταρισμοί.

ΣΜ: Δεν ανήκω εγώ σε αυτήν την κατηγορία να μου...- ε υποτιμήσω τον Erdogan, και όπως σας είπε πριν ο κύριος Φίλης: «Υπάρχει πλέον μία ειδοποιός διαφορά, ότι μιλάγαμε για γκρίζες ζώνες το '96 οι οποίες έχουνε μετατραπεί σε τουρκικές ζώνες, σε τουρκικά χωρικά ύδατα και σε τουρκική γη». Αυτό είναι μια τεράστια διαφορά στη ρητορική, την οποία η Ελλάδα δεν μπορεί ν' αφήσει αναπάντητη, αλλά ποια Ελλάδα; Η Ελλάδα διχασμένη; Η Ελλάδα του κυρίου Τσίπρα που επενδύει στη δι...- στο διχασμό για να μπορέσει να συσπειρώσει τη βάση του; Η η Ελλάδα του [Μητσοτάκη που πρέπει να είναι μία και ενωμένη;]

ΣΚΒ: [Το λάθος, (παύση) το λάθος,]
κυρία Μπακογιάννη, σε αυτόν τον τομέα, της εξωτερικής πολιτικής όπου και...- κακά τα ψέματα άμα ρωτήσουμε όλον τον κόσμο έξω θα πει ότι τουλάχιστον εκεί θα έπρεπε...

ΣΜ: Ε ναι. Βεβαίως, βεβαίως.

ΣΚΒ: ...να τα βρούμε και να μιλάμε με μία γλώσσα. Δεν υπάρχει, δηλαδή,...

ΣΜ: Μα βεβαίως.

ΣΚΒ: ...κάποιος που να πει κάτι αντίθετο σε όλο αυτό. Α γιατί θεωρείτε ότι δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα συνεννόησης, σύγκλισης;

ΣΜ: Γιατί εγώ μπορώ να σας πω ότι η δικιά μου εμπειρία, ίσως....

ΣΚΒ: Έχουνε τελείως διαφορετική άποψη για το πώς θα λυθεί το θέμα η συγκεκριμένη κυβέρνηση;

ΣΜ: Όχι, όχι, όχι. Είκοσι χρόνια κάνω αυτή τη δουλειά. Είκοσι χρόνια. Έχω βρεθεί στην κυβέρνηση και στην αντιπολίτευση εναλλάξ.

ΣΚΒ: Ναι.

ΣΜ: Ποτέ στα θέματα εξωτερικής πολιτικής δεν υπήρχε περίοδος που να μην υπήρχε ανοιχτή γραμμή μεταξύ των πολιτικών κομμάτων.

ΣΚΒ: Όλων των κομμάτων, ναι.

ΣΜ: Και αυτό σας το λέω μετά λόγου γνώσεως. Σε εποχές μεγάλης πόλωσης, μεγάλης πόλωσης, εδώ αποδεικνύεται ιστορικά ότι ακόμα και το *Βυθίσατε το χώρα* που είχε πει τότε ο: μακαρίτης ο Ανδρέας Παπανδρέου το είχε πει σε συνεννόηση με τον Κωνσταντίνο

Καραμανλή ισχυρίζονται κάποιοι. Εγώ δεν ήμουν μπροστά, δεν ξέρω αλλά τέλος πάντων μέχρι εκεί είχαμε φθάσει. Είναι ποτέ δυνατόν σήμερα, τη σημερινή ημέρα, δηλαδή επειδή υπάρχουν εσωτερικά προβλήματα μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ ανάμεσα στο ε στο Μαξίμου και στο Υπουργείο Εξωτερικών να φθάνει...

ΣΚ_A: Μισό λεπτό, μισό λεπτό. Δεν σας διακόπτω.

ΣΜ: Μην εκνευρίζεστε αλλά έτσι είναι.

ΣΚ_A: Είμαι πολύ χαρούμενος που είστε εδώ.

ΣΜ: Ναι βέβαια.

ΣΚ_A: Άλλο πράγμα. Ο Πρωθυπουργός, εγώ τον άκουσα και είπε -αν δεν κατάλαβα εγώ καλά να μας το εξηγήσετε- και είπε ότι δεν μπορεί να μένουμε στο ότι αποφασίζει η Κύπρος και εμείς ακολουθούμε. Είμαστε σε μία συγκεκριμένη φάση που πρέπει να έχουμε εθνική στρατηγική στο πώς θα πάμε να διαπραγματευθούμε και σας καλούμε...

ΣΜ: Σε ποιον το λέει ο Πρωθυπουργός;

ΣΚ_A: Στην αντιπολίτευση το 'λεγε και «Σας καλούμε» είπε...

ΣΜ: Σε ποιον το λέει; Στην αντιπολίτευση η οποία αντιπολίτευση...

ΣΚ_A: Δεν το είπε αυτό; Το είπε αυτό προχθές;

ΣΜ: Ένα λεπτό. Το λέει στην αντιπολίτευση η οποία τον έχει καλέσει εδώ και δύο μήνες να υπάρξει μια κοινή γραμμή;

ΣΚ_A: Ναι το λέει σ' αυτή. Εγώ το λέω, σ' αυτή το λέει.

ΣΜ: Και το λέει ένας άνθρωπος ο οποίος δεν πάτησε...

ΣΚ_A: Το λέει.

ΣΜ: ...το πόδι του; Και το αρνήθηκε; Πώς θα το κάνουμε τώρα; Κοιτάξτε. Μπορείς...

ΣΚ_A: Τώρα θα τον τιμωρήσετε που δεν σας το 'κανε δύο μήνες; Λέει, λοιπόν, τώρα «Πάμε να προχωρήσουμε;».

ΣΜ: Μα σε ποιον το είπε; Έκανε καμία θεσμική πρόταση;

ΣΚ_A: Στη Βουλή. Στη Βουλή το είπε...

ΣΜ: Μα, ακούστε, ακούστε. Όχι, όχι. Μια στιγμή...

ΣΚ_Α: ...ότι «Ζητάω από την αντιπολίτευση σ' αυτή τη φάση...»

ΣΜ: ...γιατί είναι σοβαρό το θέμα, δεν μπορούμε να κοροϊδευόμαστε...

ΣΚ_Α: Ναι μα...

ΣΚ_Β: Προφανώς, προφανώς, προφανώς, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: ...εδώ δεν είναι μία επικοινωνιακή ρητορική. Εδώ μιλάμε για την εξωτερική πολιτική. Έβγαλε μία κορώνα στη Βουλή ο Πρωθυπουργός και αυτή σε τι...- τι αντίκρισμα έχει; Για εξηγήστε μου. Σε τι μεταφράζεται; Μεταφράζεται σε Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής; Μεταφράζεται σε Συμβούλιο υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το οποίο έχει δικαίωμα να ζητήσει ο Πρωθυπουργός ανά πάσα στιγμή απ' τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, απ' τους αρχηγούς των κομμάτων;

ΣΚ_Α: Η πρόθεση μετράει. Το είπε, η πρόθεση.

ΣΜ: Μεταφράζεται σε ανοιχτή πρόσκληση του Πρωθυπουργού προς τον αρχηγό της αντιπολίτευσης και τους αρχηγούς των κομμάτων: «Ελάτε μαζί να συζητήσουμε.»; Σε τι μεταφράζεται; Λοιπόν, εγώ πε...- σας πληροφορώ ότι δεν μεταφράζεται σε τίποτα, ήτανε μια απλή επικοινωνιακή...- ένα τρικ και...

ΣΚ_Α: Ναι, ένα... Έχουμε ακόμα μερικά θέματα.

ΣΜ: Έχουμε.

ΣΚ_Α: Έχουμε.

ΣΚ_Β: «Ασφαλώς και μια υψηλή» λέει «φορολογία επιβαρύνει την ανταγωνιστικότητα...»

ΣΚ_Α: Λοιπόν, να...

ΣΜ: Όχι, δεν είναι θαύμα αυτή η δήλωση; Αυτή είναι η δήλωση, για να καταλάβετε...

ΣΚ_Α: Αυτό που λέει.

ΣΚ_Β: Αυτό. Μια δήλωση. Πάμε τώρα.

ΣΜ: Ασφαλώς λέει ο Υπουργός Οικονομίας.

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΚ_B: Ο κύριος Παπαδημητρίου αναφέρομαι, ότι...

ΣΚ_A: Έχετε σημαία την φορολογία αλλά μην λέτε στον κόσμο ότι αυτός είναι ο βασικός που χτυπάει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας...

ΣΜ: «Η υψηλή φορολογία δεν επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα», απεφάνθη ο καθηγητής κύριος...

ΣΚ_A: Όχι, να την αλλάξουμε.

ΣΜ: «...δεν επηρεάζει».

ΣΚ_B: Να το διαβάσω mot a mot;

ΣΚ_A: Να σας πω τα παραδείγματα που έφερε. Ελλάδα: 29% οι επιχειρήσεις φορολογία εισοδήματος, 25% στην Ισπανία, 29,5% η Πορτογαλία, 31,5% η Ιταλία, 34% το Βέλγιο, 34% η Γερμανία...- η Γαλλία, 30% η Γερμανία, δηλαδή πολύ περισσότ...- στα ίδια ή περισσότερο από εμάς. Αυτό δεν τους έβλαψε στην ανταγωνιστικότητα...

ΣΜ: Πρωτ' απ' όλα αυτό είναι ψευδές. Είναι κρίμα ένας καθηγητής να λέει τέτοια πράματα διότι η επιχείρηση στην Ελλάδα δεν έχει μόνο το 29%. Έχει άλλους 7 φόρους πάνω στο κεφάλι της, συνολικά φθάνει δηλαδή στο 48% συν τη φορολογία 100% ενός χρόνου πριν. Άρα, αυτά τα οποία λέει, επιτρέψτε μου να σας πω, είναι μπούρδες και εκτός από ότι είναι μπούρδες είναι επικίνδυνη αντίληψη διότι αν σήμερα πιστεύεις ότι η ανταγωνιστικότητα μίας ε: επιχείρησης δεν επηρεάζεται από το μέγεθος της φορολογίας σημαίνει ότι ζεις σε άλλο κόσμο.

ΣΚ_A: Μάλιστα. Επηρεάζεται, λέει, αλλά δεν είναι το βασικό στοιχείο. Ναι.

ΣΜ: Αυτό είναι το πάρα πολύ ανησυχητικό. Και παρεμπιπτόντως, ο Τσακαλώτος λέει ακριβώς το αντίθετο ο άνθρωπος. Δηλαδή, έχεις δύο Υπουργούς, τον έναν Οικονομικών και τον άλλον Οικονομίας όπου ο ένας λέει «Παιδιά, δώστε μου τη δυνατότητα να μειώσω τη φορολογία, παρά το ότι εγώ πιστεύω στην αυξημένη» και έχεις τον Παπαδημητρίου που λέει ότι δεν επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα και θέλετε να πάει η οικονομία μπροστά; Ε δεν πάει η οικονομία μπροστά. Θέλει σοβαρή πολιτική αλλαγή αυτή.

ΣΚ_A: Ε: μία κουβέντα για το νόμο Παρασκευόπουλου. Έκανε δύο δηλώσεις, δύο ζητήματα έθιξε. Το ένα θέμα η συμπεριφορά και η λογική προσέγγισης στη Χρυσή Αυγή (...)

ΣΚ_B: Και στο άλλο τη σημαία.

ΣΚ_A: Και το θέμα της σημαίας.

ΣΜ: Ξεκινάω.

ΣΚ_A: Επειδή ξέρω ότι έχετε μία συγκεκριμένη αντίληψη και θέλω να την ακούσω.

ΣΜ: Θα σας πω. Εάν τη δήλωση αυτή δεν την είχε κάνει ο Παρασκευόπουλος λόγω της ιδιότητάς του μέχρι πρότινος, του Υπουργού Δικαιοσύνης, θα ήτανε μια δήλωση που εγώ θα ήμουν έτοιμη να την συζητήσω. Σας το λέω ευθέως. Να το κουβεντιάσουμε, διότι το πώς αντιμετωπίζεται η Χρυσή Αυγή δεν είναι ένα θέμα μόνο ενός κόμματος, είναι ένα θέμα ευρύτερο των δημοκρατικών πολιτικών κομμάτων. Άρα, εγώ θα ήμουν έτοιμη να την κουβεντιάσω. Το ότι την έκανε ο Παρασκευόπουλος επιτρέπει σε αρ... - σε αναλυτές να πουν ότι κάτι συμβαίνει, λοιπόν, με τη δίκη της Χρυσής Αυγής, της οποίας οπωσδήποτε την υψηλή επιστασία είχε. Το δεύτερο, για τη σημαία.

ΣΚ_A: Είχε.

ΣΜ: Ναι, είχε είπα.

ΣΚ_A: Ναι. Τέλεια.

ΣΜ: Τα ελληνικά μου μέχρι πρότινος είναι σωστά.

ΣΚ_A: Όχι δεν το 'πα έτσι.

ΣΜ: Δεύτερον, το: εμ για την σημαία. Θεωρώ τη δήλωση απαράδεκτη.

ΣΚ_B: Μάλιστα.

ΣΜ: Η σημαία είναι σύμβολο. Την ώρα που καις τη σημαία με προσβάλλεις εμένα, εσένα, εσένα ακόμα και τον αριστερό προσβάλλει, δηλαδή ακόμα και τον οποιονδήποτε.

ΣΚ_A: Τι θα πει τώρα «ακόμα και τον αριστερό»;

ΣΜ: Για να μην αντιδράσετε το είπα.

ΣΚ_A: «Ακόμα και τον αριστερό» ως τοποθέτηση δεν νομίζω ότι πρέπει να το βάλετε.

ΣΜ: Ακόμα κι εσάς να το πω διαφορετικά. Ακόμα κι εσάς (γέλιο).

ΣΚ_Α: Δηλαδή, σήμερα... Έτσι θα το κάνουμε πιο γλυκό.

ΣΜ: Λοιπόν...

ΣΚ_Α: Αλλά για τη σημαία, την ελληνική σημαία. Οι πατριώτες, η αριστερά δεν μπορεί να ισχυριστεί κανένας ότι...

ΣΜ: Αυτό λέω.

ΣΚ_Α: ...δε θυσιάστηκαν στην ελληνική Αντίσταση, ότι δε θυσιάστηκαν στους αγώνες.

ΣΜ: Λοιπόν, θεωρώ, λοιπόν, ότι απέναντι σ' όλους αυτούς τους ανθρώπους οι οποίοι πέσανε για την ελληνική σημαία, απέναντι σε όλους εμάς που θεωρούμε τη σημαία το πραγματικό μας σύμβολο, η δήλωσή του είναι απαράδεκτη.

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΚ_Β: Λοιπόν, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_Α: Ευχαριστούμε που ήσασταν εδώ.

ΣΜ: Παρακαλώ. Χάρηκα που σας είδα. Καλές γιορτές εύχομαι.

ΣΚ_Α: Και σε σας.

• 2^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Σήμερα» (06:00-10:00, Καθημερινή Πρωινή Ζώνη),

Ημερομηνία: 05.09.2017, Διάρκεια Συνέντευξης: 17Λ 02Δ,

Συνεντευκτής Α: Δημήτρης Οικονόμου, Συνεντεύτρια Β: Μαρία Αναστασοπούλου

Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚΒ: Λοιπόν, εδώ είμαστε, με την κυρία Ντόρα Μπακογιάννη. Να ξεκινήσουμε, κυρία Μπακογιάννη, τη συζήτησή μας από τις «πολυτραγουδισμένες» επενδύσεις σ' αυτή τη χώρα και να ξεκινήσουμε λίγο απ' την επίσκεψη Macron, να μας πείτε αν θα μπορούσε να είναι μία ευκαιρία για την Ελλάδα. Δηλαδή, αν μπορεί η κυβέρνηση να κερδίσει από τις γαλλικές για αρχή επενδύσεις.

ΣΜ: Κοιτάζτε, κάθε επίσκεψη ενός Προέδρου α: της Γαλλικής Δημοκρατίας κυρίως είναι σημαντική επίσκεψη, καλοδεχούμενη και μακάρι να φέρει και επενδυτές οι οποίοι να ενδιαφερθούν για επενδύσεις στην χώρα μας, έτσι; Α αυτή είναι η βασική αρχή. Αλλά ακούστε, για να γίνουν επενδύσεις στη χώρα, πρέπει να υπάρχει αξιοπιστία της κυβέρνησης. Διότι κακά τα ψέματα, μία κυβέρνηση που δεν έχει αξιοπιστία δεν μπορεί να φέρει επενδύσεις και οι επενδυτές...

ΣΚΑ: Γιατί το λέτε όμως αυτό; Εγώ μια χαρά την βλέπω την κυβέρνηση. Και στο εξωτερικό πια έχει αλλάξει το προφίλ της, και στο εσωτερικό ο ίδιος ο Πρωθυπουργός κάνει ότι μπορεί πια για να αλλάξει το...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚΑ: ...το επενδυτικό περιβάλλον και να (!) οι επισκέψεις στον ιδιωτικό τομέα, ανακάλυψε και...- και τον κόσμο των επιχειρήσεων, γιατί όχι;

ΣΜ: Πάρα πολύ ωραία. Ανακάλυψε, πήγε στην Arivita, είπε ότι ο στόχος δεν είναι το κέρδος για μία επιχείρηση. Αυτά...

ΣΚΑ: Ναι, μόνο αυτό (...) αλλά τέλος πάντων...

ΣΜ: ...αυτά μόνο...- εγώ δεν ξέρω κανέναν επιχειρηματία που να μη θέλει να κερδίσει. Ο κύριος Τσίπρας φαντάζομαι θα τους ανακαλύψει τώρα ή θα είναι το μήνυμα το οποίο θα στείλει, ότι: «με...- εμείς θέλουμε επενδύσεις αλλά όχι...- χωρίς...- επιχειρήσεις

χωρίς κέρδος». Ε δεν γίνονται αυτά τα πράματα και θα σας πω ένα...- συγκεκριμένα παραδείγματα.

ΣΚ_A: Μήπως σας ενοχλεί το ότι έρχεται στο γήπεδό σας; [Γιατί ο Κυριάκος Μητσοτάκης παίζει] πολύ σ' αυτό το γήπεδο και είναι και ο ίδιος που έτσι κι αλλιώς το 'χει.

ΣΜ: [Όχι, όχι, καθόλου.] Ακούστε, μακάρι να...- αυτή η κυβέρνηση να βάλει μυαλό, μακάρι. Σας το λέω ειλικρινά. Μακάρι για την χώρα. Δεν βάζει όμως. Και άκου...- άκουγα πριν τον κύριο Σταθάκη που σας είπε business plan...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...για την LARCO. Άμα το δείτε το business plan για την LARCO, παρακαλώ ενημερώστε με κι εμένα...

ΣΚ_A: Μέχρι το τέλος του '17 είπε.

ΣΜ: Ναι, ναι, διότι το κυνηγάω να το δω πότε θα υπάρξει. Αλλά καταρχήν χρησιμοποίησε την λέξη business plan...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...και είχαμε τον κύριο Φλαμπουράρη ο οποίος είναι ο βασικός συντονιστής της κυβέρνησης και ο οποίος είπε ότι: «Ναι, μας δίνουνε λεφτά από το πακέτο Juncker, ναι. Για επενδύσεις, ναι. Τα έχουμε πανηγυρίσει, ναι.» Πλην όμως, έχει κάποιο πρόβλημα: θέλουνε -λέει- επιχειρησιακό σχέδιο λέγεται αυτό στα ελληνικά. Στην Ευρυτανία το λέμε business plan...

ΣΚ_A: Ναι, σωστά.

ΣΜ: ...στην-...

ΣΚ_A: Και στην Καρδίτσα εμείς το ίδιο...

ΣΜ: ...στα ελληνικά, κι εσείς στην Καρδίτσα, αλλά επιχειρησιακό σχέδιο. Επιχείρηση και σχέδιο είναι ασύμβατες λέξεις με τον ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό είναι το πρόβλημα. Επειδή, λοιπόν, η αξιοπιστία είναι στο μηδέν, έχουμε όλα αυτά τα φαινόμενα τα οποία βλέπετε. Ελληνικό: έχουμε βαρεθεί να το λέμε, έχετε βαρεθεί να το λέτε κ.λπ. Δεκαπέντε χιλιάδες

θέσεις εργασίας οι οποίες θα ξεκινούσαν αύριο, οι μπουλντόζες. Τον ρωτούσατε τον κύριο Σταθάκη πριν από λίγο: «Πότε θα μπουνε, κύριε Σταθάκη...»

ΣΚΑ: Ναι, μέσα στο '18, το πήγαμε λίγο παρακάτω...

ΣΜ: Μεσ στο '18. Μάλιστα. Ξέρετε πόσες φορές έχω ακούσει εγώ ότι θα γίνει μεσ στο '17; Ξέρετε πόσες φορές έχουμε ακούσει στη Βουλή των Ελλήνων ότι: «Προχωράμε, παιδιά, ακάθεκτοι.»; Μετά αποφασίστηκε ότι είναι...

ΣΚΑ: Γιατί, πάντως, είναι στο χέρι της κυβέρνησης όλα αποκλειστικά, κυρία Μπακογιάννη; Εγώ βλέπω αρχαιολόγους φωνάζουν, άλλοι διάφοροι:, άλλες κινήσεις πολιτών κ.λπ. βάζουν προσχώματα. Το ίδιο είχε γίνει παντ...- και σε άλλες μεγάλες επενδύσεις.

ΣΜ: Ναι, ναι. Να πάω παρακάτω.

ΣΚΑ: Εγώ θυμάμαι το:ν περιφερειακό του Υμηττού καθυστέρησε [γύρω στα δύο χρόνια γι' αυτόν τον λόγο.]

ΣΜ: [Ναι, ποιος τον καθυστέρησε;
Ποιος τον καθυστέρησε;]

ΣΚΑ: [Ομάδες πολιτών, ναι.]

ΣΜ: [Ο ΣΥΡΙΖΑ, ο ΣΥΡΙΖΑ.]

ΣΚΑ: Συλλογικότητες τέλος πάντων.

ΣΜ: Μα ένα λεπτάκι. Οι συλλογικότητες, λοιπόν, αυτές και σήμερα υπάρχουνε, και έχετε τον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος, ο οποίος λέει: «Εγώ», ο κύριος Σταθάκης συμφωνεί με την επένδυση του Ελληνικού.

ΣΚΑ: Βεβαίως.

ΣΜ: Ο Αναπληρωτής Υπουργός, ο κύριος Τσιρώνης λέει ότι: «Εγώ, δεν μου αρέσει η επένδυση του Ελληνικού.» Πάλι, εδώ σε εσάς το είπε.

ΣΚΑ: Και άλλοι βουλευτές το έχουνε πει αυτό.

ΣΜ: Άλλοι βουλευτές... Αυτά είναι...- αυτές, λοιπόν, οι συλλογικότητες κατά διαστήματα σταματάνε. Τώρα έχουμε...πάρτε την *Κασσιόπη* στην Κέρκυρα για να μην σας λέω ε: μ ε: έτσι, πράγματα που...

ΣΚ_A: Ναι, σωστά.

ΣΜ: ...δεν είναι χειροπιαστά.

ΣΚ_A: Κι εκεί έχουμε εμπόδια.

ΣΜ: Τέσσερα χρόνια έκανε ο επενδυτής για να πάρει τις άδειες. Τέσσερα χρόνια...

ΣΚ_B: Στην περίπτωση που...

ΣΚ_A: Και ο *Ελληνικός Χρυσός* (;)...

ΣΜ: ...για να πάρει... Τώρα θα σας πω... Εκατό εκατομμύρια θέλει να βάλει, να κάνει, να αναπτύξει το τουριστικό προϊόν της Ελλάδος... Τέσσερα χρόνια του πήρε για να πάρει όλες τις άδειες. Και μόλις πήρε τις άδειες, ο κύριος δήμαρχος, του ΣΥΡΙΖΑ Κερκύρας, έχει... - ο οποίος ήθελε τότε να κρατικοποιήσει, να κάνει τα αεροδρόμια λέει δημοτικά...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...ε ήτανε: π και ο οποίος πολεμάει την επέκταση του αεροδρομίου της Κέρκυρας και ούτω καθεξής... Αυτοί οι κύριοι, λέει, αποφασίσανε ότι σταματάνε πάλι την *Κασσιόπη*. Άλλες θέσεις εργασίας χαμένες. Πάμε στην *Ελληνικός Χρυσός*. Ε, δεν υπάρχει τίποτα που να μην έχει κάνει ο κύριος Σκουρλέτης για να σταματήσει την *Ελληνικός Χρυσός*...

ΣΚ_A: Έχει δεκάξι αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας (εν τω μεταξύ) η επένδυση.

ΣΜ: Ναι. Εγώ είχα τις ε..- τις ερωτήσεις μου και τις αμφιβολίες μου για το θέμα του περιβάλλοντος στον *Ελληνικό Χρυσό*. Απαντήθηκαν από όλους τους ειδικούς, από το Συμβούλιο Επικρατείας, από το σύμπαν όλο. Παρά ταύτα, όχι, σταματάμε.

ΣΚ_A: Γιατί δεν αδειοδοτήθηκε λοιπόν; [Τι συμβαίνει εκεί, κυρία Μπακογιάννη;]

ΣΜ: [Σ' αυτούς τους εργαζόμενους, λοιπόν του *Ελληνικός Χρυσός*...] Το είπε ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης ξεκάθαρα χθες. Τι απαντάει η κυβέρνηση;

ΣΚ_A: Τι είναι; Γιατί έχει εμμονές η κυβέρνηση σ' αυτό; Ιδεολογικές είναι οι τοποθετήσεις;

ΣΜ: Ε βεβαίως.

ΣΚ_A: Ποια είναι τα προβλήματά της;

ΣΜ: Δεν είναι ιδεολογικές. Είναι ιδεοληπτικές.

ΣΚ_A: Ιδεοληπτικές.

ΣΜ: Έτσι, για να ξεκαθαρίζουμε...γιατί άλλο η ιδεολογία...

ΣΚ_A: Σωστά.

ΣΜ: ...άλλο η ιδεοληψία.

ΣΚ_B: Πάντως εδώ τώρα, κυρία Μπακογιάννη, θα πει κάποιος ότι κι εσείς κατηγορείτε: την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ότι δεν ολοκληρώνει τις επενδύσεις που αφήσατε κι εσείς σε εκκρεμότητα.

ΣΜ: Ναι, μα ξεκίνησαν.

ΣΚ_B: Οι προηγούμενες κυβερνήσεις.

ΣΜ: Ξεκίνησαν επί των ημερών μας. Ξεκίνησαν επί των ημερών μας...

ΣΚ_B: Και δεν ολοκληρώθηκαν...

ΣΜ: ...και προχωρήσανε μετά. Αλλά ξεκίνησαν όλες. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, και αν θέλετε και γι' αυτό και δεσμεύεται ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Δεσμεύεται ότι και στο κράτος πρέπει να γίνουν αλλαγές, στη γραφειοκρατία δηλαδή, και στη φορολογία πρέπει να γίνουν αλλαγές, έτσι ώστε να έχεις αξιοπιστία. Να σα πο κάτι; Όταν ο όμιλος *Μυτιληναίος* βγαίνει και δανείζεται με μικρότερο επιτόκιο απ' ό,τι η Ελλάδα, απ' ό,τι η χώρα, δεν αναρωτιέται κανείς τι συμβαίνει σ' αυτή τη χώρα; Υπάρχει εμπιστοσύνη στον ιδιωτικό τομέα απ' τις αγορές και δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στο κράτος, δηλαδή σ' αυτήν την συγκεκριμένη κυβέρνηση. Ε αυτό δε γίνεται.

ΣΚ_B: Επειδή είπατε για τους φόρους: στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης θα προαναγγελθούν απ' τη Νέα Δημοκρατία μειώσεις, κυρία Μπακογιάννη, στους φόρους;

ΣΜ: Τις έχει αναγγείλει ήδη ο Κυριάκος Μητσοτάκης της...- στη φορολογική μας πολιτική έχει ήδη μιλήσει. Για μας, κοιτάξτε, η μεγάλη...

ΣΚ_A: Αυτό είναι μια κουβέντα, κυρία Μπακογιάννη, μπορεί να το πει ο καθένας. Κι ο κύριος Τσίπρας μπορεί να πάει εκεί και να εξαγγείλει μειώσεις. «Με ποια αξιοπιστία» θα πει κανείς «και με ποια διαδικασία και με ποια συμφωνία με τους εταίρους σε τελική ανάλυση;».

ΣΜ: Α:κριβώς.

ΣΚ_A: Εκεί είμαστε.

ΣΜ: Αυτή είναι η ταμπακίερα. Άρα, η αξιοπιστία δεν αποκτιέται με το να την ε...- δηλώσεις κάτι...

ΣΚ_A: Εξαγγέλλεις.

ΣΜ: ...ή να κάνεις εξαγγελίες. Η αξιοπιστία αποκτιέται στην πράξη. Η κυβέρνηση αυτή έχει πρόβλημα...

ΣΚ_B: [Θα διαπραγματευθείτε καλύτερα δηλαδή;] Αυτό λέμε τώρα;

ΣΜ: [...στη λέξη «μεταρρυθμίσεις».] Ναι, όχι θα (...)...κοιτάζτε, μια συνεχή διαπραγμάτευση είναι η Ευρώπη. Η Ευρώπη δεν είναι κάτι το οποίο είναι στατικό. Διαπραγματεύεσαι συνεχώς. Διαπραγματεύεσαι, όμως, αλλιώς εάν έχεις αξιοπιστία κι αλλιώς αν σε θεωρούνε παντελώς αναξιόπιστο. Δηλαδή, για...- φανταστείτε ότι σήμερα έχουνε περάσει ομαδικές απολύσεις –έτσι;-...Ο κύριος Τσίπρας είναι ο: ο παραγωγός της γενιάς των τριακοσίων εξήντα ευρώ. Σκεφθείτε ότι σήμερα δουλεύουνε παιδιά με τριακόσια εξήντα ευρώ. Αυτό θέλουμε για την Ελλάδα; [Αυτή είναι η προοπτική της Ελλάδος;]

ΣΚ_A: [Η κυρία Αχτσιόγλου μας είπε: χθες ότι δόθηκαν αυξήσεις] το '16.

ΣΜ: Εντάξει.

ΣΚ_A: Αυξήθηκαν λέει το '16.

ΣΜ: Η κυρία...- η κυρία Αχτσιόγλου διότι δεν π...- δυσκολεύτηκε πάρα πολύ να απαντήσει στην Βουλή όταν της είπαν ότι: «Μα όλα όσα έχετε πει, πραγματικά, όλα όσα έχετε πει, έχετε κάνει ακριβώς το αντίθετο.» Και υπάρχει μία πραγματικότητα σήμερα, η πραγματικότητα της ελληνικής οικονομίας. Η πραγματικότητα της ελληνικής οικονομίας είναι ότι δεν μπορεί να ανασάνει...

ΣΚ_A: Η πραγματικότητα ποια είναι; Μα δεν ακούσατε χθες στο Euro Working Group τι ειπώθηκε; Βελτίωση της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα, άκουσα εγώ:, είπαν οι άνθρωποι ότι ο στόχος για 1,75 (%) πρωτογενές είναι εφικτός και σε τελική ανάλυση και το 1,8 (%) ε ανάπτυξη θα το πιάσουμε.

ΣΜ: Ναι, το 1,8 (%) είναι η μό...- είμαστε η μόνη χώρα στην οποία η ανάπτυξη από κει που ήτανε 2,5 (%), επαναπροσδιορίστηκε πιο χαμηλά, στο 1,8 (%) [σε μια Ευρώπη...]

ΣΚ_A: Εγώ λέω το θε...- [το πλαίσιο είναι θετικό το περιβάλλον.]

ΣΜ: Μα αυτούς...- για αυτούς, γι' αυτούς...

ΣΚ_A: Μην το υποτιμούμε.

ΣΜ: Γι' αυτούς...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...είναι μία βελτίωση σε σχέση με...- με τι όμως;

ΣΚ_A: Τι;

ΣΜ: Με αυτό που ήμασταν πέρσι...

ΣΚ_A: Καλά, προφανώς. [Συγκριτικά (το) πάμε.]

ΣΜ: ...αλλά δεν είναι [καν βελτίωση σ' αυτόν] που ήμασταν το '14.

ΣΚ_A: Αυτό δεν αποτυπώνεται στην κοινωνία, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Δηλαδή, γυρίσαμε πίσω.

ΣΚ_A: Δεν υπάρχει θέμα γι' αυτό.

ΣΜ: Αυτό είναι το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι ο χαμένος χρόνος. Θα μου πείτε: «Ε, κυρία Μπακογιάννη, κάποια στιγμή θα αρχίσει το Ελληνικό.» Ναι, το ξέρω κι εγώ.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη σίγουρα θα ξεκινήσει το Ελληνικό. Αλλά, αυτό δε σημαίνει ότι στο μεταξύ δε χαθήκανε...- δε χάθηκε χρόνος, δε χαθήκανε λεφτά, δεν χάθηκαν με...- ε [ζωές ολόκληρες]...

ΣΚ_B: [Η αξιολόγηση...]

ΣΜ: ...ανθρώπων που μπορούσαν να βρουν μια αξιοπρεπή δουλειά με full ασφάλιση και όχι των τριακοσίων εξήντα ευρώ. [Αυτό είναι το θέμα μας σήμερα.]

ΣΚ_B: [Πάντως, θα πει κάποιος, κυρία Μπακογιάννη,]: «Σιγά-σιγά η οικονομία αρχίζει να μπαίνει σε κάπ...- σε ράγες, σε πιο ασφαλείς τουλάχιστον

ράγες σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα» και η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι και μέχρι το τέλος του έτους η αξιολόγηση θα κλείσει. Αυτό δε θα 'ναι ένα καλό σημάδι;

ΣΜ: Μακάρι να κλείσει.

ΣΚ_B: Αμφιβάλλετε;

ΣΜ: Ακούστε, ακούστε (γέλιο), κυρία Αναστασοπούλου, εγώ είμαι ένας άνθρωπος ο οποίος οτιδήποτε είναι καλό για την χώρα μου και: δεν έχω καμία δυσκολία να το αναγνωρίσω και θα είμαι ιδιαίτερος ευτυχής γι' αυτό. Πλην όμως, δεν ζω εγώ σε άλλον πλανήτη και δεν ζω σε μία χω...- σε προστατευμένη μέσα σε μια γυάλινη ε: έτσι: μπάλα. Βγείτε λίγο να δείτε τι γίνεται στην αγορά, βγείτε λίγο να δείτε τι γίνεται στο λιανεμπόριο. Ξέρετε τι θα πει όταν μία μάνα αντί για φρέσκο γάλα παίρνει γάλα *Βλάχας* ε: ζαχαρούχο; Μόνο και μόνο -όχι γιατί το προτιμάει, γιατί δεν θέλω να κάνω δυσφήμιση στο γάλα-...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...αλλά γιατί είναι θέμα τιμής; Ξέρετε τι θα πει ε ότι έχουνε φτάσει άνθρωποι που κόβουνε σήμερα από το super market είδη πρώτης ανάγκης; Δεν κόβουνε διαμαντοκοτρωνολίθαρα. Κόβουνε: ε: πράματα τα οποία τα χρειαζόντουσαν.

ΣΚ_B: Αυτό δεν είναι το αποτέλεσμα...

ΣΚ_A: Είμαστε ακόμα σε κρίση όμως, κυρία Μπακογιάννη...

ΣΜ: Όταν έχεις 8% μείωση στο λιανεμπόριο...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: ...τι θα πει αυτό; Ότι δουλεύει η οικονομία; Διότι...

ΣΚ_B: Αυτό είναι όμως το αποτέλεσμα της πολιτικής που ακολουθείται τα τελευταία επτά χρόνια σ' αυτή τη χώρα, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Όχι. Όχι. Θα είχαμε βγει. Εμένα αυ...- αυτή η λογική είναι...- με την οποία δεν είμαι σύμφωνη...

ΣΚ_A: Για το '14 μιλάτε τώρα...

ΣΜ: ...θα είχαμε βγει. Είχαμε φθάσει σ' ένα σημείο και ξανακυλήσαμε σαν το Σίσυφο κάτω. Ξαναπήραμε το βράχο κάτω και αν ε: αυτή η κυβέρνηση δεν δέχεται κριτική είναι ακριβώς γι' αυτό. Εμένα μ' ενόχλησε πάρα πολύ χθες η δήλωση του κυρίου

Φλαμπουράρη, πάρα πολύ, διότι όλοι εμείς, ακόμη κι απ' την Αντιπολίτευση, δίναμε μάχη για το πακέτο Juncker, θέλαμε να 'ρθουν τα λεφτά. Οι ευρωβουλευτές όλων των κομμάτων κάνανε μάχη για να έρθουν αυτά τα λεφτά. Ε δεν μπορείς να έρχεσαι και να λες: «Δεν έχω επιχειρησιακό σχέδιο». Μα δε χρειάζεται αυτή η χώρα επενδύσεις; Μα δε μπορούσε, παραδείγματος χάρη, ο Β.Ο.Κ, ο Βόρειος Οδικός Άξονας της Κρήτης να ενταχθεί μέσα σ' ένα τέτοιο πλαίσιο; Δεν μπορούσαμε να έχουμε σχέδια να καταθέσουμε; Αυτό είναι...

ΣΚΑ: Δηλαδή, όλη την καταστροφή ο ΣΥΡΙΖΑ την έχει φέρει. Αυτό μας λέτε.

ΣΜ: Κοιτάξτε, εγώ σας λέω ότι έχουν...

ΣΚΑ: Δηλαδή ο ΣΥΡΙΖΑ λέει: «Υπάρχουν και σαράντα χρόνια πριν και κάποιοι άλλοι που κυβέρνησαν πριν από μας».

ΣΜ: Βεβαίως.

ΣΚΑ: Ο ΣΥΡΙΖΑ να χρεωθεί αυτά που πρέπει να χρεωθεί.

ΣΜ: Αυτοί οι σα...-. Ακούστε...

ΣΚΑ: Δεν λέει κανείς «Όχι».

ΣΜ: ...αυτά τα σαράντα χρόνια η Ελλάδα μεταλλάχθηκε...

ΣΚΑ: Ε φυσικά.

ΣΜ: ...διότι με όλα αυτά τα οποία λέμε, η Ελλάδα πήγε μπροστά. Έγιναν λάθη τα σαράντα χρόνια; Μα βεβαίως. Αν δεν είχαν γίνει λάθη, δεν θα 'μασταν εδώ που είμαστε. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να κλαίμε πάνω στο χυμένο γάλα και να συνεχίσουμε να τα κάνουμε; Και να συνεχίσουμε να προσλαμβάνουμε, παραδείγματος χάρη, ανθρώπους μόνο για ρουσφετολογικούς λόγους και όχι αξιοκρατικά;

ΣΚΒ: Μα η κυβέρνηση...

ΣΜ: ...να φτάνουμε στο σημείο να λένε σήμερα, ότι η αξιολόγηση θα είναι προαιρετική; Μα είναι δυνατόν; Σε ποια χώρα γίνονται αυτά τα πράματα;

ΣΚΒ: Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, κυρία Μπακογιάννη, εκτιμάτε πως ε ενδέχεται να έχουμε εκλογές νωρίτερα απ' το 2019; Ενδέχεται, δηλαδή, να αναγκαστεί η κυβέρνηση να πάει σε...- πρόωρα σε κάλπες;

ΣΜ: (γέλιο) Κοιτάζετε, εγώ έχω τολμήσει να κάνω μια πρόβλεψη, την οποία θα στηρίξω και σήμερα. Έχουμε μία μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων, παραδείγματος χάρη του 4,5%, ότι...- επειδή λέγατε πριν για την ανάπτυξη και ήθελα να το πω αυτό γιατί εκεί φαίνεται τι πραγματικά γίνεται στην αγορά. Να πάω σε πέντε μεγάλες μονάδες επιτυχημένες. Υπάρχουνε δόξα τω Θεώ στην Ελλάδα. Τι γίνεται όμως με τη μικρή, τη μεσαία και τη μεγάλη επένδυση όταν έχεις τέτοιου είδους στοιχεία σήμερα και μιλάς για ανάπτυξη; Να πω, λοιπόν, γιατί πιστεύω πως θα γίνουν εκλογές. Ακούστε, ο κόσμος σήμερα είναι σε πάρα πάρα πολύ δύσκολη θέση. Ε: έχουνε...

ΣΚ_Α: Το θέμα είναι γιατί να ψηφίσει εσάς ο κόσμος. Εγώ αυτό δεν αντιλαμβάνομαι ακόμα.

ΣΜ: Διότι είμαστε σοβαρότεροι...

ΣΚ_Α: Δεν έχω δει το ελκυστικό ποιο είναι σ' εσάς.

ΣΜ: ...διότι...- διότι είμαστε σοβαρότεροι, διότι έχουμε σχέδιο και διότι έχουμε όραμα για την Ελλάδα. Είναι τα δύο πράγματα που λείπουν απ' τον Τσίπρα. Ο Τσίπρας δεν έχει σχέδιο, όπου πάει, όπου τον πάει. Ξεκινήσαμε από το «θα σκίσουμε τα μνημόνια» και τα «νταούλια» που «θα χορεύουνε» στο πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης...

ΣΚ_Β: [Πήγατε να κάνετε μία εκτίμηση για εκλογές, κυρία Μπακογιάννη.]

ΣΜ: [...στο παράλληλο πρόγραμμα...Θα σας πω, θα σας πω.] Στο παράλληλο πρόγραμμα, για να καταλήξουμε σήμερα να λέμε «τι ωραίο πράμα είναι οι ιδιωτικές επενδύσεις». Α ε δεν έχει σχέδιο και για να τις φέρεις χρειάζεσαι σχέδιο. Χρειάζεσαι, όμως, κι ένα όραμα, χρειάζεται να πείσεις τους Έλληνες πολίτες ότι «τα παιδιά σας αύριο το πρωί θα ζήσουν σε μια καλύτερη Ελλάδα και θα έχουν δικαίωμα σε ένα μέρος ευμάρειας».

ΣΚ_Α: Μα είπε και ο Τσίπρας...

ΣΜ: Αυτό...

ΣΚ_Α: ...θα δώσει κίνητρα να 'ρθουν πίσω οι επιστήμονες που έχουν φύγει.

ΣΜ: Ναι... Ναι, ναι. Λοιπόν, για να τα δώσει τα κίνητρα αυτά δεν είναι στο χέρι του, είναι στο χέρι της οικονομίας. Αυτός που σήμερα δουλεύει στο εξωτερικό θέλει να γυρίσει, αλλά θέλει να βρει μία δουλειά η οποία να τον αμείβει -αν όχι ανάλογα-, εγώ

έλεγα χθες στον Mitchell, τον Γερουσιαστή που είναι εδώ, του λέω: «αν όχι ανάλογα, και ακόμη λίγο λιγότερο, γιατί προτιμάει να ζήσει στην πατρίδα του. Αλλά, βρε παιδί μου, όχι στα τριακόσια εξήντα ή ακόμη και στα...- στο στο βασικό μισθό τον ελληνικό».

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Άρα, σήμερα, αυτός ο Έλληνας που γύρισε εδώ το Σεπτέμβριο, που ενδεχομένως μ' ακούει, του έχει έρθει ο ΕΝΦΙΑ, του έχει έρθει ο φόρος να πληρώσει ε:...

ΣΚ_A: Ο κανονικός φόρος εισοδήματος.

ΣΜ: ...ο κανονικός εισοδήματος, του έχουν έρθει να ανοίξουν τα σχολεία, έχει (...)

ΣΚ_A: Εντάξει, ζούμε μια κόλαση φορολογική, το ξέρουμε όλοι οι Έλληνες.

ΣΜ: Είναι έξι δισεκατομμύρια. Αυτός, λοιπόν, από αύριο θα έχει ένα ΔΝΤ το οποίο θα έρθει και θα πει ότι: «Ξέρετε κάτι; Εμείς σας είπαμε να δώσετε πίσω τα...- τα 3,6», νομίζω, «δισεκατομμύρια...

ΣΚ_A: Εντάξει.

ΣΜ: ...στον ιδιωτικό τομέα. Δεν το κάνατε. Δεν κάνατε το ένα...

ΣΚ_A: Να μείνει, κυρία Μπακογιάννη, το ΔΝΤ ή να φύγει; Ο κύριος Στουρνάρας λέει: «Άμα θέλει ας φύγει».

ΣΜ: Ο κύριος Στουρνάρας λέει: «Άμα θέλει ας φύγει...»

ΣΚ_A: Το ΔΝΤ ζητάει 10 δις. ανακεφαλαιοποίηση πάλι...

ΣΜ: Ο κύριος Στουρνάρας λέει «Αν θέλει, να φύγει», ο κύριος Σταθάκης πριν από λίγο σας είπε ότι το θέλει το ΔΝΤ...

ΣΚ_A: Ακριβώς.

ΣΜ: ...ο μισός ΣΥΡΙΖΑ δεν το θέλει και ο άλλος μισός τον θέλει. Όταν συμφωνήσουνε εν πάση περιπτώσει αν θέλουν ή δεν θέλουν το ΔΝΤ...Η πραγματικότητα είναι μία. Η πραγματικότητα είναι ότι η χώρα χρειάζεται σοβαρή διακυβέρνηση. [Η σοβαρή διακυβέρνηση η οποία να έχει βάλει υψηλού...- ψηλά τους στόχους.]

ΣΚ_B: [Χρωστάτε μια απάντηση για τις εκλογές, για να κλείσουμε, κυρία Μπακογιάννη.]

ΣΜ: Άρα, με αυτά τα δεδομένα εγώ δεν πιστεύω ότι ο Τσίπρας θα βγάλει την άνοιξη. Και θα πρέπει να κάνει εκλογές πριν από το καλοκαίρι.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Και θα πρέπει να κάνει εκλογές πριν απ' το καλοκαίρι...

ΣΚ_A: Άρα, στο πρώτο εξάμηνο του '18 λέτε;

ΣΜ: ...με την ελπίδα ότι θα έχει το αφήγημα της εξόδου από το μνημόνιο. Η πραγματικότητα...

ΣΚ_B: Μάλιστα.

ΣΚ_A: Ναι, αλλά είδα ότι ο Τσίπρας εκεί μιλάει και σ' ένα άλλο κοινό, κυρία Μπακογιάννη. Είδα ο...- στο άρθρο του αναφέρεται στο: κοινό: του Ανδρέα Παπανδρέου. Ο ίδιος, δεν ξέρω αν θέλει να παραστήσει τον νέο Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά εν πάση περιπτώσει ανοίγει -βλέπω- τη βεντάλια και τον ακούει ο πασόκος, έτσι κι αλλιώς τον έχει ψηφίσει ο πασόκος, ένα πολύ μεγάλο μέρος αυτού...

ΣΜ: Κοιτάζτε. Ο κύριος Τσίπρας...

ΣΚ_A: Παρεμβαίνει, όμως, τώρα και στην διαδικασία ανασυγκρότησης της Κεντροαριστεράς.

ΣΜ: Ναι. Ο κύριος Τσίπρας άκου...-. Όλα αυτά είναι λογικά και αναμενόμενα, κατά τη γνώμη μου. Ο κύριος Τσίπρας κάνει μια απέλπιδα προσπάθεια να μαζέψει ένα εξαιρετικά συρρικνωμένο ακροατήριο. Και προσπαθεί να το κάνει δια του αποπροσανατολισμού, δεν μπορεί να το κάνει με τις πολιτικές, διότι ο πασόκος που τον ψήφισε τον ψήφισε για να κόψει τον ΕΝΦΙΑ...

ΣΚ_A: [Ναι. Εδώ τον ψήφισε ο νεοδημοκράτης γι' αυτό.]

ΣΜ: [...ο πασόκος που τον ψήφισε...] Ναι. Τον ψήφισε για να κάνει έστω το 10% που μου λέγαν εμένα...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...όταν περπατούσα στην Αθήνα: «Και το 10% τώρα άμα τα κάνει,...

ΣΚ_A: Καλά θα 'μαστε.

ΣΜ: ...καλύτερα θα 'μαστε». Ναι, αλλά δεν έκανε το 10 (%), έκοψε το ΕΚΑΣ, άρα από κει που ε πήγε από τη μία άκρη στην άλλη. Άρα, τώρα τι προσπαθεί; Προσπαθεί να συσπειρώσει με συμβολισμούς του παρελθόντος. Αλλά ακούστε. Και το '40, και το '60

και το '80 δεν αφορά και δε δίνει λύσεις στα προβλήματα του Έλληνα πολίτη .
[σήμερα.]

ΣΚ_B: [Στο τώρα.] Λοιπόν...

ΣΜ: Άρα, ο Μητσοτάκης θα πάει με το βλέμμα στο μέλλον...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Και το: ε..- το βλέμμα στο μέλλον είναι αυτό το οποίο χρειάζεται σήμερα η Ελλάδα και όχι οι διχασμοί του παρελθόντος.

ΣΚ_B: Ευχαριστούμε πολύ, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_A: Πολύ ωραία. Να 'στε καλά, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_B: Ευχαριστούμε που ήσασαν εδώ:.

ΣΜ: Να 'στε καλά.

• 3^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Καλημέρα» (06:00-10:00, Πρωινή Ζώνη Σαββατοκύριακου),

Ημερομηνία: 17.09.2017, Διάρκεια Συνέντευξης: 14Λ 46Δ,

Συνεντευκτής: Γιώργος Αυτιάς

Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚ: Καλημέρα σας. Σας ευχαριστώ θερμά.

ΣΜ: Καλημέρα, κύριε Αυτιά. Καλημέρα σε όλους.

ΣΚ: Είχαμε: την ομιλία του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης χθες το βράδυ, του κυρίου Μητσοτάκη, ο οποίος σε μια αποστροφή είπε: «Έτσι θα κυβερνήσω. Θέλω να δώσω δουλειά, μείωση φόρων, στήριξη αδυνάτων. Εμπιστευθείτε με». Οι φράσεις αυτές του Κυριάκου Μητσοτάκη είναι: το διαβατήριο που ζητάει από τον ελληνικό λαό, κυρία: ε Ντόρα Μπακογιάννη;

ΣΜ: Νομίζω ότι με τη χθεσινή του ομιλία ο Κυριάκος Μητσοτάκης απέδειξε πρωτίστως ότι ο ίδιος εμπιστεύεται τους Έλληνες και ζητάει από τους Έλληνες να τον εμπιστευθούν, ζητάει από τους συμπολίτες μας και κυρίως το ζητάει από τη νέα γενιά. Μία νέα γενιά, κύριε Αυτιά, η οποία σήμερα είναι απογοητευμένη και δεν ονειρεύεται. Και έχει δικαίωμα σ' αυτό το όνειρο, έχει δικαίωμα να ζήσει σε μια Ελλάδα που της αξίζει. Αυτή η νέα γενιά, όμως, χρειάζεται δουλειές, χρειάζεται προοπτική, χρειάζεται μέρισμα ευημερίας. Για να το πετύχει αυτό ο Κυριάκος ήτανε πάρα πάρα πολύ σαφής. Αυτό το οποίο χρειάζεται σήμερα είναι πρωτίστως παιδεία (παύση) ακομμάτιστη, αξιοκρατική παιδεία, παιδεία που θα προετοιμάζει τα παιδιά μας για να μπορέσουν άμεσα να πιάσουν δουλειά, παιδεία που μπορεί να αποκ...- ε να έχει η Ελλάδα και να είμαστε πραγματικά η χώρα στην νοτιοανατολική Ευρώπη με την καλύτερη...- με τα καλύτερα πανεπιστήμια και αντί να εξάγουμε παιδιά, να πηγαίνουν να φοιτούν αλλού, να έρχονται στην Ελλάδα και να φοιτούν στην Ελλάδα και δι' αυτού του τρόπου να αυξήσουμε επίσης το ΑΕΠ μας... Το κάνει η Κύπρος, για όνομα του Θεού γιατί δεν μπορούμε να το κάνουμε εμείς με τις ωραι...- με μία από τις ωραιότερες χώρες στον κόσμο; Μία παιδεία η οποία θα είναι πραγματικά υψηλού επιπέδου. Τόλμησε ο Κυριάκος Μητσοτάκης χθες να πει πράγματα και να σπάσει αυγά που ήταν αδιανόητα. Είπε στη ΔΑΠ: «Δε θα ξανακολλάτε

αφίσες, θα κάνει...- θα ενωθείτε εσείς οι φοιτητές να υπάρχει ένα εθνικό συμβούλιο φοιτητών, με το οποίο θα μπορούμε να κουβεντιάσουμε». Μίλησε για πράγματα τα οποία μέχρι τώρα ήταν ταμπού. Τόλμησε (παύση) και το τολμάει διότι η χώρα πρέπει να κάνει άλματα, κύριε Αυτιά. Δεν έχουμε περιθώρια. Η μείωση της φορολογίας που εξήγγειλε είναι απολύτως απαραίτητη. Βλέπετε ότι...- εσείς δείξατε πριν από λίγο: τέσσερα εκ...- σχεδόν εκατομμύρια Έλληνες δεν μπορούν να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Δεν είναι κλέφτες. Δεν είναι απατεώνες. Δεν μπορούν και όταν δεν μπορείς, δεν πληρώνεις. Αυτό, όμως, τι είναι; Απώλεια εσόδων για το κράτος. Μείωσε, λοιπόν, τις ασφαλιστικές εισφορές, μείωσε τους φορολογικούς συντελεστές, στήριξε τον άνθρωπο που θέλει να κάνει ένα παιδί. Τι γίνεται με τα νέα ζευγάρια σήμερα που σκέφτονται μόνο να κάνουν ένα παιδί και μόλις κα...- και μόλις βάζουνε κάτω τα νούμερα σου λένε είναι απαγορευτικό...Ε αυτά ο Κυριάκος Μητσοτάκης χθες έπιασε τον ταύρο απ' τα κέρατα.

ΣΚ: Υπάρχει ένα ερώτημα. Ο περισσότερος κόσμος λέει το εξής πολύ πολύ απλό και θέλω την απάντησή σας, γιατί: έχετε μεγάλη πείρα. «Πολύ ωραίο το πρόγραμμα, ωραία αυτά που είπε ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης, έχουμε, όμως, μέτρα το '18, μέτρα το '19, μέτρα το '20...» Δηλαδή, μου λένε οι τηλεθεατές: «Το πλαίσιο μέχρι το '20 είναι ναρκοθετημένο με μέτρα και άλλα πέντε χρόνια με πλεόνασμα 3,5%.» Πώς θα μπορέσει, λοιπόν, η οικονομική πολιτική της Νέας Δημοκρατίας να: οριοθετήσει ένα νέο πλαίσιο, ώστε και κάποια από αυτά τα μέτρα να μην εφαρμοστούν και αυτό το 3,5 να υποχωρήσει, να κάτσει πιο κάτω, όπως το λέμε ε: στην πραγματικότητα, κυρία: Μπακογιάννη...Αντί για να 'χουμε 7 δις. στην πάντα, να 'χουμε 3 δις. και τα υπόλοιπα να πηγαίνουν στην αγορά. Πώς το φαντάζεται αυτό η Νέα Δημοκρατία; Πώς σας το 'χει κουβεντιάσει ο Κυριάκος στις κατ' ιδίαν συζητήσεις που έχετε μαζί;

ΣΜ: Ο Κυριάκος Μητσοτάκης το 'χει θέσει αυτό από την πρώτη μέρα. Το 'χει θέσει στο κύριο Schäuble από την πρώτη τους συνάντηση. Το έθεσε στον κύριο Macron. Έχει πει ξεκάθαρα ότι: «Ξέρω ότι η Ελλάδα, οι ελληνικές κυβερνήσεις έχουνε πρόβλημα αξιοπιστίας. Εγώ θα σας αποδείξω ότι όταν μιλάω για διαρθρωτικές αλλαγές τις εννοώ.» Και ποια είναι η μεγαλύτερη διαρθρωτική αλλαγή; Είναι το ελληνικό κράτος. Ένα κράτος το οποίο συγχέει το δημόσιο με το κρατικό. Είναι άλλο το δημόσιο συμφέρον, κύριε Αυτιά, και άλλο το κρατικό. Το δημόσιο συμφέρον μπορεί να εξυπηρετηθεί πάρα πολλές φορές και από τον ιδιωτικό τομέα. Το κρατικό είναι κάτι το οποίο πρέπει να διορθωθεί. Αυτή η γραφειοκρατία, η κατάσταση την οποία περιέγραφε πριν ο κύριος Βρούτσης, η

κατάσταση την οποία βιώνουν κάθε ημέρα οι άνθρωποι όταν πηγαίνουν να...- να ασφαλιστούν και τους λένε ότι πεθάνανε. Η κατάσταση, την οποία βιώνει ο Έλληνας πολίτης, πρέπει να αλλάξει. Αυτή είναι η μεγαλύτερη διαρθρωτική αλλαγή. Αυτό λοιπόν από μόνο του είναι το διαβατήριο για την επόμενη ελληνική κυβέρνηση, για να πείσει ότι δεν μπορεί να αναπτυχθεί μία χώρα με 3,5% πλεονάσματα. Μπορούμε μέχρι 2. Εάν αποδείξουμε, λοιπόν, ότι την αναδιάρθρωση του κράτους μπορούμε να την κάνουμε και θα την κάνουμε, δηλαδή θα σπάσουμε τα αυγά εκεί που χρειάζεται, από κείνη τη στιγμή και πέρα η αξιοπιστία μας θα μας επιτρέψει να διαπραγματευθούμε το 2%. Θέλει δουλειά, θέλει σχέδιο και γι' αυτό ο Κυριάκος είπε χθες ότι έχουμε τρία έτοιμα νομοσχέδια...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...τα οποία θα κατατεθούν με το καλημέρα σας όταν θα γίνει κυβέρνηση η Νέα Δημοκρατία, για να μπορέσουμε ακριβώς να προλάβουμε, να μην μπούμε στο φαύλο κύκλο στον οποίο μας έχει βάλει η προηγούμενη κυβέρνηση.

ΣΚ: Να υποθέσω: ότι ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης παίρνει ένα σφουγγάρι και σβήνει και τα λάθη των κυβερνήσεων των προηγούμενων της Νέας Δημοκρατίας στα οποία είχατε αναφερθεί επανειλημμένα όταν η Νέα Δημοκρατία ήταν στα πράγματα; Διότι πάρα πολλές φορές είχατε επισημάνει λάθη στην καθημερινότητα. Για παράδειγμα, άκουσα χθες τον κύριο Μητσοτάκη να λέει: «Παιδιά, δεν μπορούμε να δίνουμε ψίχουλα ε: στις συντάξεις χηρείας». Αναφέρθηκε στις υπέρογκες εισφορές, στους αβάσταχτους φόρους οι οποίοι έχουν δημιουργήσει έμφραγμα και πολλά άλλα θέματα. Όλα αυτά, λοιπόν, τα λάθη των προηγούμενων και αυτά που ζούμε σήμερα, έρχεται να τα τελειώσει; Και επίσης, ένα μεγάλο ερώτημα από πολύ κόσμο: «Απολύσεις θα κάνει ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης;», γιατί είναι η μόνιμη επωδός της κυβέρνησης, ότι: «Κοιτάξτε να δείτε, θα διώξει κόσμο.» Θέλω απάντηση σ' αυτό.

ΣΜ: Λοιπόν, κοι...- ξεκινάω από το πρώτο, το τελευταίο που θέσατε. Ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης δεν θα κάνει απολύσεις. Θα κάνει όμως αξιολόγηση.

ΣΚ: Δηλαδή;

ΣΜ: Δεν θα υπάρξει...Δηλαδή ο ο: δημόσιος υπάλληλος ο οποίος είναι καλός θα επιβραβεύεται, κύριε Αυτιά. Θα επιβραβεύεται. Διότι εγώ έχω υπάρξει πάρα πολλά χρόνια, έχω δει πολλούς εξαιρετικούς δημοσίους υπαλλήλους, παραδείγματος χάρη του

Υπουργείου Εξωτερικών, του οποίου είχα την τιμή να προΐσταμαι, έχει εξάίρετους, εξάίρετους ανθρώπους. Το Υπουργείο Πολιτισμού, που επίσης είχα την τιμή να προΐσταμαι, έχει ανθρώπους οι οποίοι είναι αξιοθαύμαστοι, οι οποίοι πρέπει να επιβραβεύονται. Πρέπει να επιβραβεύεται ο άριστος και να παρακινείται ο άλλος να κν...- δουλέψει ξανά. Σημαίνει ότι θα χρειαστεί να πάνε μερικοί άνθρωποι όχι σε άλλο νομό, όπως φοβούνται μερικοί...

ΣΚ: Αλλά;

ΣΜ: ... εδώ πέρα και με ρωτήσανε.

ΣΚ: Ενδοϋπηρεσιακά;

ΣΜ: Αλλά σε άλλη θέση.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Σε άλλη θέση (παύση) να τονώσουν τα ταμεία όταν αυτά χρειάζονται. Σας λέω κάτι πολύ μικρό. Αλλά θέλω πι...- να επιστρέψω στις ασφαλιστικές εισφορές που είπατε. Αυτό το λευκό μητρώο επιχειρήσεων είναι...

ΣΚ: Είναι σοβαρό θέμα.

ΣΜ: Είναι μια τεράστια ιστορία διότι επιβραβεύει τον συνεπή ασφαλιζόμενο και κυρίως διασφαλίζει τον εργαζόμενο. Ο εργαζόμενος αυτός, από την ώρα που θα έχει χαμηλότερες ασφαλιστικές εισφορές, διότι ακριβώς η επιχείρησή του ανήκει στο λευκό μητρώο, θα νιώθει από μόνος του πολύ πιο ασφαλής. Αυτή, λοιπόν, η ιστορία θέλει κίνητρα. Χρειάζεται κίνητρα ο κόσμος. Δεν αντέχει και δεν αντέχει η μικρομεσαία επιχείρηση. Ο Κυριάκος εχθές μίλησε για τον ντελιβερά, μίλησε για το νέο παιδί που κάνει delivery, αυτό το νέο παιδί που είναι η γενιά των 360 ευρώ και είπε ένα πράγμα απλό: «Θα είμαι αμείλικτος στη μαύρη εργασία, θα είμαι αμείλικτος σ' αυτόν τον εργοδότη ο οποίος τον παίρνει, του δίνει 360 ευρώ δήθεν για τετράωρο και μετά αυτός δουλεύει οχτάωρο. Απ' την άλλη μεριά, όμως, θα δώσω κίνητρα, μειωμένες εισφορές για να μπορεί να τον προσλάβει ο άλλος.»

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Διότι αυτήν την στιγμή, κύριε Αυτιά, είμαστε σ' ένα φαύλο κύκλο. Ε αυτός ο φαύλος κύκλος μόνο με επανάσταση σπάει.

ΣΚ: Καταγράφω όλα αυτά. Ε: θα πάμε σ' ένα πολύ γρήγορο διάλειμμα:. Το ερώτημά μου εν τάχει, πριν πάμε στο διάλειμμα, είναι: Προβλέψατε εκλογές την άνοιξη...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ: ...ότι: δεν θ' αντέξει αυτή η κυβέρνηση και θα πάμε την άνοιξη σ' εκλογές. Πού εδράζεται αυτή σας η άποψη, κυρία Μπακογιάννη; Ε: ε: για το θέμα αυτό, των εκλογών;

ΣΜ: Εδράζεται στο ότι δεν βλέπω αυτήν την κυβέρνηση να μπορεί να βγάλει το τέλος του προγράμματος και πιστεύω ότι ο κύριος Τσίπρας με τον γνωστό του τρόπο και την γνωστή του λογική θα πάει με *θα* αφού δεν μπορεί να πάει με *πεπραγμένα*. Αυτή είναι η πραγματικότητα, διότι όταν έχει δεσμεύσει ήδη την χώρα, όπως πολύ σωστά είπατε πριν, σε πέντε χρόνια ε μειωμένες συντάξεις, ε: μείωση του αφορολόγητου κ.λπ. και έχει μει...- έχει δεσμευτεί για το χρόνο μετά το πρόγραμμα, αντιλαμβάνεστε τι θα γίνει όταν εφέτος πλέον δεν μπορεί να φτάσει στο σημείο να έχει τα αποτελέσματα που πρέπει. Άρα, η πολιτική μου εκτίμηση είναι ότι ο κύριος Τσίπρας θα προτιμήσει να πάει με την προοπτική από το να πάει με τα *πεπραγμένα* του, γιατί εκεί δεν θα έχει τίποτα να δείξει.

ΣΚ: Ο Κυριάκος θα υπογράψει νέο μνημόνιο; Ή θα πει: «Τα τελειώνω όλα αυτά και γράφω μια νέα σελίδα για την πατρίδα.»;

ΣΜ: Κοιτάζτε, ο:...- νομίζω ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει απόλυτη συνείδηση της πραγματικότητας, είναι ο πρώτος ηγέτης ο οποίος δεν υπόσχεται στον ελληνικό λαό τίποτα παραπάνω απ' αυτά τα οποία μπορεί να κάνει...είναι ο άνθρωπος ο οποίος λέει σκληρές αλήθειες, δύσκολες αλήθειες...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...αλλά τις οποίες πρέπει να ξέρει ο κόσμος και μας το ζητάνε οι πολίτες σήμερα και είναι ο άνθρωπος ο οποίος έχει την αξιοπιστία ακριβώς λόγω της πορείας του αυτής στο εσωτερικό να διαπραγματευθεί με επιτυχία στο εξωτερικό. Και το 'χουμε αποδείξει αυτό, κύριε Αυτιά. Κι επειδή το 'χουμε αποδείξει, γιατί κάθε παράταξη έχει την ιστορία της. Εμείς έχουμε αποδείξει ότι έχουμε τη δύναμη να διαπραγματευθούμε όχι διατυμπανίζοντας στο εσωτερικό θέματα, αλλά δίνοντας μάχες στο εξωτερικό, αξιοπίστες μάχες και στ...- τελικώς με αποτέλεσμα.

ΣΚ: Σας ρώτησα για μνημόνιο γιατί χθες το βράδυ βγήκε μια κυβερνητική ανακοίνωση, η οποία λέει ότι η ομιλία του Κυριάκου Μητσοτάκη ήταν ένα νέο μνημόνιο. Και ήθελα

μια απάντηση από: σας, ε: θα πάω σ' ένα πολύ γρήγορο διάλειμμα και μόλις επιστρέψουμε θέλω ένα σχόλιο γι' αυτό που έγινε στο Σαρωνικό, κυρία Μπακογιάννη, αυτό το έγκλημα στο Σαρωνικό. Πάω σε γρήγορο διάλειμμα και επανερχόμαστε.

[Διαφημιστικό διάλειμμα]

ΣΚ: Κυρία Μπακογιάννη, έχω 45 δεύτερα χρόνο και θα δω την ρητορική σας δεινότητα μέσα σ' αυτόν τον χρόνο. Πρώτον, ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης δεν ανέφερε χθες τη λέξη *Τσίπρας*. Λέξη, καθόλου. Γιατί;

ΣΜ: Γιατί να την ανα...- γιατί να την αναφέρει, κύριε Αυτιά;

ΣΚ: Πρωθυπουργός της χώρας είναι.

ΣΜ: Υπάρχει ένας Έλληνας που δεν έχει βγάλει τα συμπεράσματά του για το βίο και την πολιτεία Τσίπρα-Καμμένου; Ο κύριος Τσίπρας και ο κύριος Καμμένος είναι παρελθόν. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης είναι το μέλλον και αυτό το μέλλον ήθελε να δείξει στον ελληνικό λαό ότι μπορεί να υπάρξει, μπορεί να το δει μπροστά του και του κατέθεσε το όραμά του για μια άλλη Ελλάδα.

ΣΚ: Πάμε για Σαρωνικό. Ένα σχόλιο, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Κύριε α:, κύριε Αυτιά, αυτά τα σαπάκια τα οποία πήραν από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας τρεις περα...- παρατάσεις, τις πήρανε με προοπτική να φτιάξουνε τις αδυναμίες που εντόπισε το λιμενικό. Ότι κυκλοφορούσαν με την άδεια του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας είναι παράνομο, είναι παράβαση καθήκοντος. Δημιούργησαν σήμερα αυτό το τεράστιο πρόβλημα διότι είναι...- δείχνει ότι είναι μια ψηφίδα αυτού που λέμε ότι δεν υπάρχει κράτος. Είναι αδιανόητο υπό τις συνθήκες αυτές που έγινε αυτό το ατύχημα να δημιουργηθεί τόσο μεγάλο πρόβλημα και δημιουργήθηκε διότι πραγματικά δεν αντέδρασε το κράτος, γιατί απλούστατα δεν υπάρχει επί των κυβερνήσεων αυτών.

ΣΚ: Σας ευχαριστώ θερμά, κυρία Μπακογιάννη.

• 4^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Αταίριαστοι» (12:00-14:00, Καθημερινή Μεσημεριανή Ζώνη),
Ημερομηνία: 09.11.2017, Διάρκεια Συνέντευξης: 22Λ 34Δ,
Συνεντευκτής Α: Χρήστος Κούτρας, Συνεντευκτής Β: Γιάννης Ντσούνος
Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚΑ: Θέλω να επαναλάβω ε: ότι την συνέντευξη αυτή με την κυρία Μπακογιάννη ε την είχαμε κανονίσει εδώ και δέκα μέρες, συνέπεσε αυτό, δεν το είχαμε προγραμματίσει. Δυστυχώς καλείσθε να μας σχολιάσετε και αυτό το: θέμα

ΣΜ: Δεν πειράζει, γιατί εγώ ανήκω στην κατηγορία αυτών που ονόμασε η κυρία Κούρτοβικ ότι ασχημονούμε και μιλάμε και παρεμβαίνουμε στη διαδικασία. Λοιπόν, εγώ να παρεμβαίνω στη διαδικασία και ξεκάθαρα λέω ότι είναι ύβρις αυτό το οποίο γίνεται αυτή τη στιγμή μπροστά μου. Διότι, όταν σεβο...- αν σεβότανε το νόμο ο κύριος Κουφοντίνας, τον οποίο επικαλείται σήμερα αυτός και η κυρία Κούρτοβικ, γιατί είχα την ευκαιρία να τη ρωτήσω και κατά την διάρκεια της δίκης την κυρία Κούρτοβικ γι' αυτό το θέμα, δεν θα έπαιρνε ένα σαρανταπεντάρι πιστόλι και θα αφαιρούσε την ζωή ανθρώπων, πατεράδων, ε γιών, συντρόφων, ανθρώπων από τους φίλους τους από οτιδήποτε. Ο κύριος Κουφοντίνας έδωσε στον εαυτό του το δικαίωμα να είναι κριτής, δικαστής και εκτελεστής. Από πού ως πού; Και εμείς ασχημονούμε; Εμείς; Σήμερα που έχουμε βγει πράγματι από το πρωί και φωνάζουμε; Γιατί φωνάζουμε; Και ε θα με συγχωρέσετε, καταρχήν να πω ότι η γνωστή ψυχραιμία την οποία θεωρητικώς έχουμε ως οικογένεια δεν την έχω αυτήν την στιγμή, άρα αν πω μία κουβέντα παραπάνω...

ΣΚΒ: Εντάξει, σας αντιλαμβανόμαστε, κυρία: Μπακογιάννη...

ΣΜ: ...όχι, κοιτάξτε γιατί όσα χρόνια κι αν περάσουνε ε: το να βλέπεις τον άνθρωπο στα μάτια ο οποίος δολοφόνησε τον δικό σου άνθρωπο και ο οποίος να του φωνάζουνε κι απ' έξω η επιτροπή υποδοχής «Λευτεριά στον Κουφοντίνα» και «Ζήτω ο Κουφοντίνας» είναι πάρα πολύ δύσκολο. Αλλά θα σας πω κάτι άλλο. Ουσιαστικά σήμερα η κυβέρνηση...- δεν αποφυλακίζεται ο Κουφοντίνας εν κενώ, έτσι; Υπάρχει μία περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Αυτή η περιρρέουσα ατμόσφαιρα τι λέει; Ότι ο Κουφοντίνας, βγαίνει ο αρχηγός του Ρουβίκωνα και λέει: «Βγήκε από τη φυλακή ο μεγάλος ηγέτης, ο μεγάλος επαναστάτης κ.λπ. κ.λπ.», δεν θυμάμαι την ακριβή δήλωσή του, είμαστε σε μία φάση

στην οποία έχουν αποφυλακιστεί χιλιάδες βαρυποινίτες με το νόμο του Παρασκευόπουλου, αποδεικνύεται κάθε μέρα, είμαστε σε μία εποχή που μόλις προχθές έγινε το χτύπημα κατά του ε...

ΣΚ_B: Των γραφείων του ΠΑΣΟΚ.

ΣΜ: ...των γραφείων του ΠΑΣΟΚ και κινδύνευσε ένας αστυνομικός των οχτακοσίων ευρώ, ο οποίος φυλούσε τα: τα: τα κτίρια αυτά. Κι επειδή όλα αυτά έχουνε μία συνέχεια και μία λογική, σας λέω λοιπόν ότι όταν δίναμε την μάχη για να...- για το νόμο Παρασκευόπουλου στη Βουλή ήτανε η ιστορία Ξηρού.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Θυμάστε;

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: Έτσι; Από κει ξεκινήσαμε. Από την ιστορία του Ξηρού. Ο κύριος Ξηρός δε δέχθηκε να βγει με: με βραχιολάκι και κατόπιν απ...-επ...- αυτού έμεινε στη φυλακή. Όλα τα υπόλοιπα τα οποία ακολούθησαν είχανε την ίδια ακριβώς λογική. Και σας ερωτώ, κύριοι: Για την Ηριάννα, η οποία...- της οποίας απεφάνθη η δικαιοσύνη ότι...- έχει...- βρέθηκε ένα αποτύπωμα σ' ένα καλάσνικοφ δεν...- δεν ξέρω την υπόθεση τόσο καλά όσο ξέρω την υπόθεση *17 Νοέμβρη*, ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης, ο κύριος Κοντονής βγήκε απ' τα ρούχα του, έκανε εκκλήσεις και κόντρα εκκλήσεις, η μισή κυβέρνηση έκανε δηλώσεις. Για τον κύριο Κουφοντίνα, ο οποίος βγαίνει σήμερα, υπήρχαν αυτό το οποίο είπατε πριν, κάτι κύκλοι του Μαξίμου...

ΣΚ_B: Κύκλοι του Μεγάρου Μαξίμου.

ΣΜ: ...οι οποίοι λένε ότι «Εμείς δεν είχαμε σχέση», ε λοιπόν εγώ δεν τους πιστεύω ότι δεν είχανε σχέση, κύριοι.

ΣΚ_A: Τι πιστεύετε εσείς δηλαδή;

ΣΜ: Πιστεύω ότι ο νέος αντι-εισαγγελέας ο οποίος μπήκε στις φυλακές και ο οποίος ανέλαβε τώρα είναι ένας νέος αντι-εισαγγελέας με μία άλλη λογική, διαφορετική λογική. Και έτσι βγήκε. [Και περιμένω πολιτική τοποθέτηση]

ΣΚ_A: [Αυτό που λέτε, όμως, κυρία Μπακογιάννη είναι] βαρύ γιατί περιέχει παρέμβαση της κυβέρνησης.

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: Τι εμπεριέχει; Τι εμπεριέχει; Εγώ σας λέω ευθέως ότι η κυβέρνηση αυτή επειδή αναζητά ε άλλοθι αριστεροσύνης, επειδή έχει φορολογήσει τον ελληνικό λαό έτσι όπως τον έχει φορολογήσει, έχει πάει χα...- καταργήσει το: τον ΕΚΑΣ, έχει γονατίσει τους Έλληνες πολίτες, η οικονομία πηγαίνει όπως πηγαίνει, είμαστε πρώτοι στην από-επένδυση και, και, και, που είναι όλα αυτά τα οποία συζητάμε συνήθως, αυτή η κυβέρνηση έχει ανάγκη σήμερα να δώσει ένα άλλοθι. Το άλλοθι αριστεροσύνης, λοιπόν, το δίνει με την ανοχή της στη βία. Μία βία την οποία κάποτε την πληρώσαμε εμείς και δεν ξέρω αύριο ποιος άλλος θα την πληρώσει. Αλλά αυτή η βία δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή με μία...- σε μία σύγχρονη δημοκρατία...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...Ο δε Κουφοντίνας δεν είναι ο όποιος, ο κανονικός τρομοκράτης. Είναι ο αρχηγός, είναι ο ιδεολογικός καθοδηγητής, είναι ο άνθρωπος που έγραψε βιβλίο και λέει ότι μετά από την δολοφονία του Παύλου Μπακογιάννη πήγε σε ταβέρνα και γλένταγε την ώρα που τα δικά μου παιδιά κλαίγανε. Ε λοιπόν, αυτός ο άνθρωπος, αυτός ο άνθρωπος έρχεται σήμερα και πανηγυρίζει και ανοίγει τα χέρια του και του φωνάζουν οι πο...- η υποδοχή ε: επιτροπή υποδοχής. Λοιπόν, με συγχωρείτε, αυτά δεν γίνονται. Δεν γίνονται σε καμία δημοκρατική κοινωνία.

ΣΚ_A: Από την άλλη, κυρία Μπακογιάννη, σας το λέω γιατί επικαλούνται πολλοί τους νόμους σήμερα -άκουσα και την κυρία Κούρτοβικ- ότι ο νόμος είναι σαφής και: δεν περιλαμβάνει...- δεν εξετάζει τι έχει κάνει ο: Κουφοντίνας...

ΣΚ_B: Δε σταθμίζει την βαρύτητα των αδικημάτων δηλαδή.

ΣΚ_A: Αυτό λέει ο νόμος.

ΣΚ_B: Μας το είπε και η Ιωάννα Μάνδρου και μας το είπε και η κυρία...- το ακούσαμε μαζί εδώ (..) [με την κυρία Κούρτοβικ.]

ΣΜ: [Με τον ίδιο νόμο, με] τον ίδιο νόμο ακριβώς είχαν αρνηθεί την άδεια όλες τις υπόλοιπες φορές που τη ζήτησαν. Με τον ίδιο νόμο. Οι ίδιοι άνθρωποι. Είχαν αρνηθεί την άδεια με την...- με την αλλαγή του Εισαγγελέα, είχαν αρνηθεί την άδεια. Γιατί την είχαν αρνηθεί τότε; Για κάποιον λόγο την είχαν αρνηθεί. Γιατί ξέρανε πάρα πολύ καλά τι συμβολίζει. Γιατί υπάρχουν επιτροπές και δε γίνεται αυτόματα; Γιατί αυτόματα δε

γίνεται ότι όλοι: με...- οι ισοβίτες, ξέρω 'γω, μετά από οχτώ χρόνια έχουν την δυνατότητα αυτομάτως να βγαίνουν σε άδεια (...). Γιατί υπάρχει η επιτροπή; Η επιτροπή υπάρχει το περί...- για να κρίνει το περί δικαίου αίσθημα το οποίο επικαλέστηκε η κυρία Κούρτοβικ. Λοιπόν, η απάντηση η δικιά μου είναι το περί δικαίου αίσθημα λέει ότι όταν έχεις αφαιρέσει έντεκα ζωές μένεις στη φυλακή. Όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε πει κάποτε όταν εννοούμε...- λέμε ισόβια εννοούμε ισόβια, ε λοιπόν εγώ εννοώ ισόβια, διότι δεν είναι δυνατόν. Ε εσείς, ξέρετε η πολιτική είναι πράγματι διαχείριση των συμβόλων, έτσι; Είναι ε είναι συμβολική η έξοδος Κουφοντίνα σήμερα και όποιος κάνει [πως δεν καταλαβαίνει, ψεύδεται ασύστολα.]

ΣΚ_A: [Κυρία Μπακογιάννη, το αντιλαμβάνομαι αυτό που λέτε]... Ναι αλλά απ' την άλλη, απ' την άλλη ε αντ...- ακούω και αυτό που λένε και: και νομικοί και κυβερνητικοί κ.λπ. ότι υπάρχει ο νόμος, ο οποίος δεν έχει αλλάξει και δεν έχει εξαιρέσεις.

ΣΜ: Ο νόμος λέει, επαναλαμβάνω, ότι υπάρχει συμβούλιο...

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: ...το οποίο κρίνει...

ΣΚ_A: Άρα...

ΣΜ: ...Το συμβούλιο αυτό, όσες φορές ζήτησε ο κύριος Κουφοντίνας άδεια μέχρι τώρα, [είπε όχι.]

ΣΚ_A: [Είπε όχι,] όντως έτσι είναι.

ΣΚ_B: Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση,...

ΣΜ: Μόλις άλλαξε ο αντι-εισαγγελέας...

ΣΚ_B: ...η κυβέρνηση αλλάζει τον αντι-εισαγγελέα επί τούτου, επί σκοπού για να βγει ο Κουφοντίνας έξω;

ΣΜ: Αυτό δεν το ξέρω αλλά αυτό μου δείχνουν οι κατά...- αυτό που μου δείχνει αυτή τη στιγμή η κατάσταση. Και να σας πω και κάτι; Εγώ θα ήμουν λι...- πολύ λιγότερο ε: στα κάγκελα εάν έβγαινε η κυβέρνηση και έκανε την ίδια δήλωση που κάναμε εμείς. Την είδατε να βγαίνει; Δεν καταλαβαίνω, δηλαδή, υπάρχουνε δύο κατηγορίες Ελλήνων σήμερα; Αυτοί οι οποίοι είναι δολοφονημένοι, οι οποίοι είναι μέσα στον τάφο, οι οποίοι δεν μπορούν να βγουν από τον τάφο δεν είχανε δικαιώματα; Δεν ήτανε Έλληνες πολίτες;

Έλληνες πολίτες, κατά την κυβέρνηση αυτή, είναι μόνο οι...- οποιοσδήποτε έχει σχέση με αυτές τις αριστερές συλλογικότητες; Έλληνες πολίτες που έχουν δικαιώματα είναι μόνο, ας πούμε, κάποιος ο οποίος κατά την άποψή τους ε: έχει αφεθεί ελεύθερος, ας πούμε, έπρεπε να αφεθεί ελεύθερος; Είναι η ίδια κυβέρνηση η οποία έκανε ταξιτζήδες τα περιπολικά της αστυνομίας με τον Ρουβίκωνα. Είναι η ίδια κυβέρνηση η οποία δεν έκανε τίποτα όταν ο αρχηγός του Ρουβίκωνα είναι στο Facebook, ο άνθρωπος δεν κρύβεται, είναι στο Facebook, το ξέρουν όλοι. Και έρχεται αυτός ο άνθρωπος σήμερα και λέει, με συγχωρείτε, για τον Κουφοντίνα αυτά τα οποία λέει αλλά πέραν αυτού πάει και μέχρι τον τρίτο όροφο των δικαστηρίων με την ομάδα του για να εκφοβίσει (;), για να εντυπωσιάσει (;), για να επηρεάσει; Γιατί πάει στον αρμόδιο εισαγγελέα ο οποίος είναι διώκτης της τρομοκρατίας; Και όλα αυτά συμβαίνουν σε μία χώρα σα να μη συμβαίνει τίποτα; Μα είμαστε σοβαροί;

ΣΚ_A: Κυρία Μπακογιάννη, συγγνώμη για το ερώτημα, το λέω προκαταβολικά. Ε: πώς αισθάνεστε βλέποντας τον δολοφόνο του συζύγου σας; Συγγνώμη που σας ρωτάω αλλά...

ΣΜ: Κοιτάζτε, εγώ δεν αισθάνομαι καλά και: γι' αυτό έκανα και τη δήλωση στην αρχή, έτσι; Και μπορείτε να μου πείτε και ό,τι θέλετε, και να σας πω και κάτι; Δεν με νοιάζει κιόλας. Έτσι; Δεν με νοιάζει.

ΣΚ_B: Το είπατε ότι η ηρεμία είναι κάτι που δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή.

ΣΜ: Δε με νοιάζει.

ΣΚ_B: Φυσικά.

ΣΜ: Δηλαδή, να μου πούνε ότι θέλουνε. Να με πούνε ότι ασχημονώ...η κυρία Κούρτοβικ να μου πει ότι φωνάζω, ότι παρεμβαίνω. Ό,τι θέλει να πει. Δεν με ενδιαφέρει καθόλου. Εμένα με ενδιαφέρει ότι αύριο το πρωί, εάν αύριο το πρωί ο εγγονός μου ο Παύλος με ρωτήσει: «Αυτός είναι ο κύριος, γιαγιά, ο οποίος σκότωσε τον παππού;» και κάθεται δίπλα του στο καφενείο εγώ τι θα τους πω, κύριοι; Μπορείτε να μου πείτε τι θα του πω; Τι θα του πω; Διότι στο κάτω κάτω της γραφής έχουμε και παιδιά, έχουμε και εγγόνια, έχουμε και ανθρώπους που κάπως τους ανοίγουν... Και δεν το λέω για μένα. Την μάνα του Αξαρλιάν; Αν αύριο το πρωί η μάνα του Αξαρλιάν κάθεται δίπλα της ο κύριος Κουφοντίνας, τι θα του πει; «Χαίρω πολύ, κύριε Κουφοντίνα.»; «Χάρηκα πολύ για τη γνωριμία.»;

ΣΚ_B: Μάλιστα. Δεν έχουν απάντηση αυτά τα ερωτήματα. [Απλά για να μείνουμε σ' αυτό το περιβάλλον...]

ΣΚ_A: [Επίσης, θέλω να σας ρωτήσω,] εγώ δεν το 'χω καταλάβ...- μέσα από τα πρακτικά της δίκης και όσα έχουν ειπωθεί, έχω δει διάφορες δικαιολογίες απ' τους ανθρώπους της 17 Νοέμβρη για τα θύματά τους, για τον Παύλο Μπακογιάννη δεν είδα ποτέ δικαιολογία.

ΣΚ_B: Καμία.

ΣΜ: Εγώ τον ρώτησα τον Κουφοντίνα.

ΣΚ_A: Σας απάντησε;

ΣΜ: «Ας μην είχε κάνει την εθνική συμφιλίωση». Είναι...- είναι ιδεολογικό το πρόβλημα. Η τρομοκρατία έχει μία ιδεολογία, την ιδεολογία του χάους, την ιδεολογία του φόβου, την ιδεολογία της βίας. Είναι δύο κόσμοι που μας χωρίζουνε απ' αυτούς τους ανθρώπους. Εμείς είχαμε τη λογική της εθνικής συμφιλίωσης, ενός διαφορετικού πολιτισμού, ...-τη...ο Παύλος ο Μπακογιάννης δεν ήταν ένας άνθρωπος ο οποίος στη ζωή του, η οποία ζωή του ξεκίνησε -το είχα πει στην κυρία Κούρτοβικ τότε- από τη Βελωτά Ευρυτανίας ξεκίνησε ο Παύλος ο Μπακογιάννης. Περπατούσε τέσσερις ώρες για να πάει στο σχολείο, πράματα τα οποία δεν φαντάζεται σήμερα κανένας για ένα μαθητή δημοτικού, για να φθάσει εκεί που έφθασε. Και ήτανε ξεκάθαρος. Αυτός είναι ο Κουφοντίνας. Αλλά εμείς ξέρουμε ότι για να πάει ένας λαός μπροστά πρέπει να είν...- να υπάρξει εθνική συμφιλίωση, γι' αυτό και πάρα πολλές φορές κάναμε πως δεν καταλαβαίναμε όλον αυτό τον καιρό.

ΣΚ_B: Ναι. Για να κλείσουμε τώρα όλο αυτό το θέμα της τρομοκρατίας ε: από την κυβέρνηση σας κα...- σας κατηγορούν, κατηγορήσαν και τη Νέα Δημοκρατία κι όσους βγήκαν, όχι για το θέμα του Κουφοντίνα, για το χτύπημα που αναφέρατε πρι...- ε χθες στα γραφεία του...- προχθές στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ. Προβοκατόρικο, παρακράτος, έτσι; Και ότι η Νέα Δημοκρατία το εκμεταλλεύεται μικροπολιτικά.

ΣΚ_A: Επειδή αναφέρθηκες στο παρακράτος, διαβάζω το tweet που έχει ανεβάσει πριν...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΚ_A: ...από έξι λεπτά ο κύριος Πάνος Καμμένος, ο Υπουργός Άμυνας και λέει: «Η άδεια σε Κουφοντίνα αποτελεί μία απόφαση της δικαιοσύνης και όχι της κυβέρνησης. Βεβαίως

και σε πολιτικό επίπεδο διαφωνώ απόλυτα.» και επανέρχεται: «Να θυμίσω στη Νέα Δημοκρατία ότι επί κυβέρνησης Σαμαρά πάλι απ' τη δικαιοσύνη έλαβε άδεια ο Ξηρός και δεν επέστρεψε.»

ΣΜ: Ναι. Και το πληρώσαμε (γέλιο). Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Και, και επί κυβερνήσεως Σαμαρά εγώ διαφωνούσα για τον Ξηρό και επιβεβαιώθηκε το θέμα, διότι ο Ξηρός συνέχισε το «θεάρεστο» έργο του μετά. Δεν υπήρχε καμία αμφιβολία γι' αυτό. Διότι δεν έχεις να κάνεις με ανθρώπους, κοιτάζετε, δεν έχεις να κάνεις με κανονικούς ε: διότι αν το πάρουμε φιλοσοφικά το θέμα ή και πολιτικά και εγώ είμαι υπέρ των αδειών και υπέρ της επανένταξης των κρατουμένων και υπέρ της ε...- διότι βεβαίως ο κάθε άνθρωπος αξίζει μια δεύτερη ευκαιρία. Και το σωφρονιστικό σύστημα γι' αυτό λέγεται σωφρονιστικό, για να σωφρονεί τους ανθρώπους...- τους ανθρώπους. Αλλά εδώ έχουμε συγκεκριμένη θέση. Ο άνθρωπος έγραψε βιβλίο, του το εξέδωσε μάλιστα ο κύριος Λιβάνης, το βι...- βιβλίο ολόκληρο για να μας πείσει ότι αυτό το οποίο έκανε ήτανε το σωστό:. Άρα, δεν μιλάμε πλέον ότι σωφρονίστηκε ο Κουφοντίνας μέσα στη φυλακή, διότι αν είχε σωφρονιστεί, να πω: «Εντάξει, εγώ κρητικά είμαι, δεν συγχωρώ, αλλά εν πάση περιπτώσει πες ότι...»

ΣΚ_A: Νομίζω ότι η κυρία Κούρτοβικ το παραδέχτηκε αυτό. Είπε ότι δεν έχει:...()

ΣΚ_B: Δεν έχει μετανιώσει για τίποτε.

ΣΜ: Μα το λέει, μα το λέει: «Καμία μεταμέλεια, ο ψυχικός του κόσμος...» και δεν ξέρω τι. Ο ψυχικός κόσμος όλων των θυμάτων δεν υπάρχει κατά την κυρία Κούρτοβικ;

ΣΚ_A: Υπάρχουν και οι κανόνες της τηλεόρασης, κυρία Μπακογιάννη. Πάμε σ' ένα σύντομο διαφημιστικό διάλειμμα και συνεχίζουμε αμέσως μετά.

[Διαφημιστικό διάλειμμα]

ΣΚ_A: Συνεχίζουμε με την κυρία: Ντόρα: Μπακογιάννη...

ΣΚ_B: Και τα υπόλοιπα θέματα της επικαιρότητας, [γιατί: τα λήξαμε αυτά με την τρομοκρατία...]

ΣΚ_A: [Τα υπόλοιπα θέματα. Νομίζω ότι:...]]

ΣΜ: Να πω μία φράση για την προβοκάτσια που είπατε πριν, γιατί δεν απάντησα γι' αυτό...

ΣΚ_B: Γιατί κατηγορηθήκατε ως Νέα Δημοκρατία για προβοκατόρικο χτύπημα και για παρακράτος.

ΣΜ: Κατηγορηθήκαμε εμείς για προβοκάτσια και για παρακράτος. Αυτή τη στιγμή κυβερνάει μία κυβέρνηση. Εάν έχει οποιαδήποτε στοιχεία προβοκάτσιας ή παρακράτους, οφείλει άμεσα να ενημερώσει την Βουλή των Ελλήνων. Ποιος, γιατί έκανε μια προβοκάτσια, τι κέρδισε από την προβοκάτσια; [Τι γνωρίζει. Διότι όταν είσαι κυβέρνηση, έχεις κάποια πληροφόρηση.]

ΣΚ_A: [Πάντως, κυρία Μπακογιάννη, επειδή είδαμε και εδώ συνεντεύξεις βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ και συνέδεσαν,] συνέδεσαν το χτύπημα με έμμεσο τρόπο, δεν μπορώ να καταλάβω ε: πώς, νομίζω πρέπει να το εξηγήσουν αλλά και ο κύριος Καμμένος το συνέδεσε με τα paradise papers...

ΣΚ_B: Τα paradise papers.

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ...για τα οποία...- για...- στα οποία ε: πρωτοσέλιδο βλέπουμε: ε: [στο Έθνος που αποκαλύπτει το θέμα...]

ΣΜ: [Ναι, ναι. Θα μιλήσουμε για τα paradise. «Ο: όσο μεγαλύτερο», λέει, «είναι το ψέμα», έλεγε ο μακαρίτης ο Goebbels «τόσο μία πε...- πιθανότερο είναι να το πιστέψει κάποιος», έτσι; Γιατί, πε...- έχουμε φύγει από τη λογική. Η λογική είναι: εσύ κυβερνάς, αν έχεις κάποιο στοιχείο, έχεις μυστικές υπηρεσίες, έχεις αστυνομίες, πράματα, θάματα, βγες κύριε και πες το: «Έχω αυτή την πληροφορία». Ρίχνουμε τη λάσπη στον ανεμιστήρα και σου λέει: «Ντάξει, κάποιος απ' αυτούς θα τον πούνε». Άκουγα έναν κύριο στην τηλεόραση προχθές στο ΣΚΑΪ που έλεγε: «Προβοκάτσια είναι».

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Ε παίρνει μία λέξη, την πιπιλάει. Αλλά εδώ πέρα θα πρέπει κάποια στιγμή να μιλήσουμε σοβαρά και να δούμε τι λέει ο καθένας από μας. Και πάμε τώρα στα paradise papers.

ΣΚ_A: [Τα paradise papers.] Γιατί με αυτό συνδέθηκε.

ΣΚ_B: [Τα paradise papers,] γιατί ζητούν εξηγήσεις από την κυβέρνηση.

ΣΜ: Μπράβο. Ζητούνται εξηγήσεις για ένα θέμα το οποίο είναι γνωστό εδώ και οκτώ μήνες, το έβγαλε ως μεγάλη αποκάλυψη ο κύριος Βαξεβάνης στο *Documento*. Τι έβγαλε δηλαδή στο *Documento*; Αυτό που η Μαρέβα Μητσοτάκη έχει αναρτήσει επισήμως στο βιογραφικό της, επισήμως. Λέει...

ΣΚ_A: Ναι, είναι διαχειρίστρια κεφαλαίων.

ΣΜ: ...«Εγώ έκανα αυτή τη δουλειά, από τότε που αποφοίτησα απ' αυτό το Πανεπιστήμιο έκανα αυτές τις δουλειές. Ήμουνα στην Deutsche Bank, έκανα αυτή τη δουλειά...

ΣΚ_A: Ναι

ΣΜ: ... πήγα έκανα μετά ένα αμοιβαίο κεφάλαιο με μία εταιρεία συγκεκριμένη, διαχειρίστηκα λεφτά και είχα έλεγχο ότι τα λεφτά αυτά δεν είναι βρώμικα κ.λπ. από τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου, οι οποίες σήμερα είναι και οι επίσημοι συνεργάτες της ελληνικής κυβέρνησεως, έκανα αυτή τη δουλειά δύο χρόνια, τη σταμάτησα αυτή τη δουλειά, πήγα σε άλλη δουλειά κ.λπ., κ.λπ.». Η Μαρέβα Μητσοτάκη δεν είναι ένας άνθρωπος ο οποίος κάθισε ποτέ στο σπίτι της. Απ' την ημέρα [που αποφοίτησε απ' το Πανεπιστήμιο μέχρι και σήμερα που μιλάμε...]

ΣΚ_A: [Ναι, αλλά λένε και απ' την κυβέρνηση: «Είναι σύζυγος του αρχηγού της] Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, εν δυνάμει Πρωθυπουργού, κατά συνέπεια η:...

ΣΜ: Βεβαίως. Μα και γι' αυτό...

ΣΚ_A: ...η εμπλοκή με αυτά δεν πρέπει να υπάρχει».

ΣΜ: ...Όχι, ένα λεπτό. Πρώτα απ' όλα ποιος είπε ότι δεν πρέπει να υπάρχει; Δεν υπάρχει τίποτα το παράνομο και δεν υπάρχει τίποτα το ανήθικο. Γιατί εδώ πέρα δεν είναι ότι είναι νόμιμο. Το ότι είναι νόμιμο το ξέρει όλος ο κόσμος. Το ερώτημα είναι αν είναι ηθικό. Είναι ηθικό να δουλεύεις και να κάνεις τη δουλειά για την οποία έχεις εκπαιδευτεί σ' αυτόν τον κόσμο σήμερα;

ΣΚ_A: Είναι.

ΣΜ: Ωραία.

ΣΚ_A: Αυτό που βάζουμε...- προφανώς. Αυτό που βάζουν πολλοί είναι ότι δεν μπορείς να είσαι: ε: εν δυνάμει Πρωθυπουργός και η σύζυγός σου να παρκάρει χρήματα, να διαχειρίζεται χρήματα που πάνε σε φορολογικούς παραδείσους.

ΣΜ: Ένα λεπτό. Τα ομόλογα, τα..- όλα τα αμοιβαία ομόλογα τα βάζει κάποιος τα λεφτά του σ' ένα αμοιβαίο ομόλογο για να του τα διαχειριστούνε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να πάρει κέρδος. Έτσι είναι το διεθνές καπιταλιστικό σύστημα σήμερα.

ΣΚ_A: Ναι.

ΣΜ: Ο κύριος Τσακαλώτος, παραδείγματος χάρη, έχει βάλει τα δικά του λεφτά στην BlackRock, το λέει ο άνθρωπος επισήμως στο πόθεν έσχες του. Λέει: «Εγώ έχω λεφτά, τα έχω δώσει στη BlackRock», την ξέρετε την BlackRock.

ΣΚ_A: Ναι, πώς; Όλοι την ξέρουμε πια.

ΣΚ_B: Και ο κύριος Παπαδημητρίου είπε: «Τα χρήματά μου είναι στην (.) γι' αυτό το λόγο».

ΣΜ: Ο κύριος Παπαδημητρίου είπε αυτό κ.λπ. Αυτή είναι η δουλειά κάποιων ανθρώπων όμως. Κάποιοι στην BlackRock, είναι υπάλληλοι της BlackRock ή: έχουν ένα fund και κάνουν αυτή τη δουλειά. Αυτή είναι η δουλειά. Όταν η Μαρέβα έκανε αυτή τη δουλειά, τότε ήτανε σε διάσταση με τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Αυτό, όμως, για μένα δεν έχει και καμία σχέση, μπορούσε και να μην ήτανε σε διάσταση και να έκανε τη δουλειά της κανονικά. Σήμερα κάνει μία άλλη δουλειά, όπως ξέρετε, ε: παράγει: μα...- ελληνικά: ε:...

ΣΚ_B: Ρούχα.

ΣΜ: ...ενδύματα. Ε: αυτή είναι η δουλειά της. Τώρα, το ερώτημα το μεγάλο είναι: ποιο είναι το πολιτικό όφελος μίας κυβέρνησης η οποία παίρνει αυτό το θέμα της γυναίκας του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, το κάνει πρώτη σελίδα στην *Αυγή*, το διαλαλεί κ.λπ. περίπου ή σαν αυτή η γυναίκα έχει ξεπλύνει λεφτά, να έχει βγάλει δικά της λεφτά, να ήτανε δικά της τα λεφτά και να τα 'κρυβε...

ΣΚ_B: Ναι.

ΣΜ: ...να έκανε οτιδήποτε. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν υπάρχει. Είναι πασιφανώς λάσπη. Και είναι πασιφανώς λάσπη γιατί; Γιατί είπε ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης χθες: «Ρε παιδιά», εγώ το 'χω ζήσει, κύριοι. Εγώ τη λάσπη την έχω φάει και ξέρω για τι μιλάω. Την

έχω φάει και αποδεικνύεται πάντοτε με πολύ μεγάλη καθυστέρηση... Έχω πάει στη Βουλή για την άρση της ασυλίας μου, έχω πει: «Παρακαλώ να μου την άρετε την ασυλία μου». Μου την ήραν την ασυλία μου, δικαιώθηκα αλλά είχαν περάσει οι εκλογές. Άρα, το τίμημα των εκλογών το είχα πληρώσει. Σήμερα, λοιπόν, σας λέω ότι αν πιστεύει ο ΣΥΡΙΖΑ ότι χτυπώντας τις γυναίκες ή τα παιδιά ή την οικογένεια με αυτόν τον άνανδρο, ύπουλο και πρόστυχο τρόπο, είναι βαθιά νυχτωμένος, διότι ο ελληνικός λαός δεν μασάει. Δεν πρόκειται ποτέ να δώσει στον κύριο Τσίπρα μία άλλη ευκαιρία επειδή χρησιμοποιεί αυτή τη μέθοδο.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Έτσι; Για να 'μαστε ξεκάθαροι. Διότι ο: ο κύριος Τσίπρας θα κριθεί για την πολιτική του. Άρα, θα προσπαθήσει να αποπροσανατολίσει μια φορά, θα πει τη βία προβοκατόρικη, θα προσπαθήσει να πει δεύτερη φορά ότι για τα δεινά του κόσμου, που του 'κοψε το ΕΚΑΣ φταίει η Μαρέβα, θα δοκιμάσει Τρίτη φορά... Στο τέλος της ημέρας ο ελληνικός λαός θα τον κρίνει και θα τον κρίνει πάρα πολύ αυστηρά, πιστέψτε με.

ΣΚ_A: Μάλιστα. Τελευταία ερώτηση, κυρία Μπακογιάννη, γιατί δεν έχουμε άλλο χρόνο. Έχει να κάνει σε σχέση με τους πλειστηριασμούς. Είναι το θέμα που το έβαλε ο κύριος Draghi στο: ε στο Eurogroup. Είχαμε μια ανακοίνωση από την ε: κυβέρνηση ε:χθές ότι θα κυνηγήσει τους μπαταχτσήδες. Προτίθεται η Νέα Δημοκρατία να φέρει κάποια τροπολογία για την προστασία της πρώτης κατοικίας;

ΣΜ: Η Νέα Δημοκρατία εξήγγειλε ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης την δική μας πρόταση για την αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων. Και η δική μας πρόταση είναι πολύ πιο απλή, διότι αυτό το οποίο: γίνεται με τον εξωδικαστικό συμβιβασμό είναι τελικώς μία φάρσα. Εκατόν ογδόντα άνθρωποι μπήκανε μέσα σ' αυτή τη διαδικασία. Το 'χαμε πει στη Βουλή, τους είχαμε πει ότι: «εμείς, παιδιά, θέλουμε να λυθεί το θέμα των κόκκινων δανείων». Άρα, κάνουμε ένα διαχωρισμό, λέμε συγκεκριμένα πώς πρέπει ν' αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα, διότι είναι άλλο το επιχειρησιακό δάνειο, άλλη η δεύτερη ευκαιρία, είναι άλλη η πρώτη κατοικία. Θα η... - θέλαμε πάρα πολύ να ακούσει η Νέα... - η κυβέρνηση την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, γιατί έτσι θα προφυλαχτούν άνθρωποι αλλά με τον επιπόλαιο τρόπο με τον οποίο λειτουργεί αυτή η κυβέρνηση στο τέλος της ημέρας... Άκουσα ότι είναι λέει πανάκριβο το το σπίτι των τριακοσίων χιλιάδων ευρώ...

ΣΚ_B: Και πρέπει να πλειστηριαστεί.

ΣΜ: ...μιλάμε τώρα για οποιονδήποτε έχει σπίτι στον Νέο Κόσμο, έτσι;

ΣΚ_Α: Ναι, ναι.

ΣΜ: Διότι τότε τόσο αγοραστήκαν αυτά τα σπίτια, [ασχέτως αν σήμερα κάνουν εκατό.]

ΣΚ_Β: [Κλείνουμε, κυρία Μπακογιάννη. Κυρία] Μπακογιάννη, κλείνοντας. Ζητάει η Νέα Δημοκρατία την αποπομπή του Πάνου Καμμένου, του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, και σε σας προσωπικά ο κύριος Καμμένος είπε ότι σταματά...- θα σταματήσει η διαδικασία με τα F-16 διότι εσείς βρήκατε πρόβλημα στο βασίλειο της Δανιμαρκίας κ.λπ.

ΣΜ: Ναι. Εγώ επαναλαμβάνω αυτό το οποίο είπα, ότι κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Αυτή τη στιγμή ο κύριος Καμμένος πρέπει να απολογηθεί, πρέπει να απαντήσει για την ιστορία της Σαουδικής Αραβίας, πρέπει να απαντήσει αν υπάρχει μεσάζοντας ή όχι. Ο κύριος Καμμένος δεν μπορεί πια να κρυφτεί διότι έβαλε την υπογραφή του. Το ερώτημα, λοιπόν, το οποίο τίθεται είναι με ποιον την έβαλε την υπογραφή του. Την έβαλε την υπογραφή του με μεσάζοντα ή την έβαλε την υπ...- την υπογραφή του με εκπρόσωπο της Σαουδικής Αραβίας; Και όσος αγώνας και να γίνεται αυτή τη στιγμή για να μη μιλήσει η Σαουδική Αραβία, ε η Σαουδική Αραβία είναι ένα κράτος, κάποια στιγμή θ' ανοίξει το στόμα της και θα πει αν έχει μεσάζοντα ή αν έχει αποσταλμένο. Ξέρετε, αυτά στην πολιτική έχουνε μία σημασία (γέλιο). Διότι όταν λες ότι: «Υπογράφω με κυβέρνηση», υπογράφεις με κυβέρνηση. Όσο για την ιστορία των F-16, επαναλαμβάνω τη θέση της Νέας Δημοκρατίας για να είμαι σαφής. Εμείς δεν έχουμε καμία αντίρρηση για την αναβάθμιση των F-16. Έχουμε ριζική και δομική αντίθεση με την γελοιοότητα την οποία παρουσιάζει αυτή η κυβέρνηση. Τη μία φορά ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών μιλά για 2,4 δισεκατομμύρια και θέσεις εργασίας στην Αμερική, παρουσία του Έλληνα Πρωθυπουργού. Το ίδιο βράδυ διαψεύδει τον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών ο κύριος Καμμένος και λέει: «Όχι, 1,1 και αντισταθμιστικά». Τρεις μέρες μετά έρχεται ο κύριος Τσίπρας στη Βουλή και λέει: «Όχι, δεν θέλουμε αντισταθμιστικά, γιατί είναι κακό πράμα, κάνουνε τζιζ κι έχουμε πικρή εμπειρία», συμφωνώ σ' αυτό. Άρα, όχι αντισταθμιστικά, πλην όμως ενδεχομένως μπορεί στην ΕΒΟ. Ε αυτό δεν είναι εικόνα μιας κυβέρνησης που διαπραγματεύεται...

ΣΚ_Β: Μάλιστα.

ΣΜ: ...αυτό είναι εικόνα μιας κυβέρνησης, με συγχωρείτε, πάρα πολύ αστείας.

ΣΚ_A: [Σας ευχαριστούμε, κυρία Μπακογιάννη]

ΣΚ_B: [Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ που ήσασταν εδώ...]

• 5^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Σήμερα» (06:00-10:00, Καθημερινή Πρωινή Ζώνη),

Ημερομηνία: 18.12.2017, Διάρκεια Συνέντευξης: 16Λ 00Δ,

Συνεντευκτής Α: Δημήτρης Οικονόμου, Συνεντεύτρια Β: Μαρία Αναστασοπούλου

Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚ_B: Κυρία Μπακογιάννη, να ξεκινήσουμε την συζήτησή μας...

ΣΚ_A: Λοιπόν...

ΣΚ_B: ...και να ξεκινήσουμε απ' το συνέδριο βεβαίως, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΚ_A: ...το συνέδριο, βεβαίως, γιατί και η ίδια ήτανε συγκλονιστική σ' αυτό το συνέδριο. Πρέπει να πούμε περιμέναμε όλοι να μιλήσετε, κυρία Μπακογιάννη, με αφορμή και τα όσα είχε πει ο Πρόεδρος για σας και για το περιβάλλον το οικογενειακό και για τις μελλοντικές εξελίξεις στο κόμμα ή σε μια μελλοντική μάλλον κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Μιλήσατε λοιπόν, τοποθετηθήκατε και καταχειροκροτηθήκατε είναι η αλήθεια ότι το περίμενε πολύς κόσμος αυτό, γιατί τοποθετηθήκατε με ευθύτητα πάνω στο θέμα.

ΣΜ: Ε τώρα εμένα με ξέρετε καλά, δε...- δεν μασάω τα λόγια μου. Να πω: ότι...

ΣΚ_A: Ναι, αλλά δεν σας πόνεσε εσάς αυτή η απόφαση; Έτσι, προσωπικά τώρα, πέρα από το οικογενειακό...

ΣΜ: Ακούστε...Είναι μια απόφαση την οποία και την κατανοώ και την σέβομαι και σέβομαι και τον συμβολισμό της και αυτό το οποίο είπα και στο συνέδριο και το επαναλαμβάνω και εδώ ε: εγώ είμαι κόρη του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, του μεγαλύτερου Έλληνα -κατά τη γνώμη μου πάντα- κοινοβουλευτικού και έχω μεγαλώσει με την αντίληψη ότι η ύψιστη τιμή είναι να σε ψηφίζει ο κόσμος και να σε βάζει στην Βουλή των Ελλήνων.

ΣΚ_A: Το 'λεγε πάντα ο Μητσοτάκης αυτό. Είναι αλήθεια.

ΣΜ: Το 'λεγε πάντα ο Μητσοτάκης. Και σε αντίθεση με την άποψη την κρατούσα που την ξέρω πάρα πολύ καλά που έχει ο κόσμος για τους πολιτικούς και για τους βουλευτές, θεωρώ ότι ο ρόλος του βουλευτή είναι εξαιρετικά σημαντικός και αυ...- αυτός είναι ο

ρόλος τον οποίο διεκδικώ:. Ούτως ή άλλως το είχα πει και μόνη μου σε μία συνέντευξη νωρίτερα ότι δεν ε δε διεκδικώ τίτλους, δε διεκδικώ καρέκλες και δεν προσδοκώ σε οφίκια. Γιατί τα είπα όλα αυτά; Γιατί στην...

ΣΚ_A: Να κάνω μια παρέμβαση, αν μου επιτρέπετε...

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ...γιατί έχει παρεξηγηθεί αυτό που λέμε στην Ελλάδα οικογενειοκρατία, νεποτισμός και όλα αυτά. Είναι οικογενειοκρατία όταν είναι ένας άνθρωπος όπως είστε εσείς που έχετε μια τεράστια διαδρομή και μια πολύ μεγάλη καριέρα και μια προσφορά, για όσους πιστεύουν σ' αυτό που έχετε κάνει; Οικογενειοκρατία είναι κάτι άλλο.

ΣΜ: Σύμφωνα. Ε:

ΣΚ_A: Είναι στην πραγματικότητα η εύνοια ενός ανθρώπου και με βάση την εύνοια η η: πορεία που διαγράφει και όχι με την αξία της.

ΣΜ: Μπορούμε να το κουβεντιάσουμε πολλή ώρα αυτό, αλλά παρά ταύτα στην ε:...- ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης πήρε αυτήν την απόφαση, δεν ήταν εύκολη απόφαση και για τον ίδιο ε: α...

ΣΚ_B: Κατόπιν, συνεννόησης μαζί [σας, κυρία Μπακογιάννη;]

ΣΜ: [Το ήξερα, βεβαίως.] Το ήξερα και το είχαμε συζητήσει...

ΣΚ_A: Επομένως, στηρίζετε -λέτε- την απόφαση, έτσι;

ΣΜ: ...έχει...- ακούστε, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Και αυτό το οποίο εγώ ήθελα να πω στους συνέδρους γιατί ε: πράγματι έγινα αποδέκτης πολύ μεγάλης τιμής και...

ΣΚ_A: Ε λογικό, ντάξει, βέβαια.

ΣΜ: ...είμαι ευγνώμων γι' αυτό και...- και στους συνέδρους αλλά και σε όλους αυτούς τους ανθρώπους που όλα αυτά τα π...- τις δεκαπέντε μέρες μιλήσανε για μένα, ε: γράψανε για μένα...

ΣΚ_A: Σκέφτεστε κάποιον άλλο ρόλο για σας; Πέρα απ' το ρόλο του βουλευτή; Γιατί γράφτηκαν πολλά, είπαν ότι την...- ετοιμάζεται η Ντόρα για την Ευρώπη, ετοιμάζεται η Ντόρα για Επίτροπος, ετοιμάζεται η Ντόρα για κάποιον άλλο ρόλο εκτός κ.λπ. Τι λέτε;

ΣΜ: Κοιτάζετε, αυτό...Ναι, κύριε Οικονόμου, ακούστε. Δεν ξυπνάει και δεν κοιμάται ο Έλληνας πολίτης με πρόβλημα εάν θα γίνω εγώ Υπουργός ή όχι.

ΣΚ_Α: Ναι.

ΣΜ: Σας διαβεβαιώ και έχω απόλυτη συναίσθηση αυτού. Αυτή τη στιγμή αυτό το οποίο μετράει είναι το μείζον και ποιο είναι το μείζον; Το μείζον είναι ότι έγινε ένα συνέδριο για μας, για την οικογένεια της Νέας Δημοκρατίας ήτανε πάρα πολύ σημαντικό, ένα συνέδριο χωρίς παραφωνίες...Εμείς που είμαστε και πιο παλιοί, έχουμε ζήσει πολλά συνέδρια...

ΣΚ_Α: Συνήθως ακούγονταν, ναι, έτσι είναι, έτσι.

ΣΜ: ...και ξέρουμε πάρα πολύ καλά τι έχουμε περάσει στα διάφορα συνέδρια. Ήταν απίστευτο ότι αυτό το συνέδριο, αυτή η πρόταση η οποία έχει κατατεθεί από τον Κυριάκο Μητσοτάκη, έχει γίνει κτήμα.

ΣΚ_Α: Δεν είπατε σ' αυτά ακόμη [έχουμε να ανα]λύσουμε τα προσωπικά σας.

ΣΜ: [Ένα λεπτό, ναι] το προσωπικό μου, λοιπόν, το κλείσαμε.

ΣΚ_Α: Θα είσατε υποψήφια βουλευτής;

ΣΜ: Θα είμαι υποψήφια βουλευτής.

ΣΚ_Α: Μάλιστα.

ΣΜ: Θα μπω στη Βουλή των Ελλήνων, θα στηρίξω με όλες μου τις δυνάμεις. Θεωρώ και πιστεύω ότι ο ρόλος του βουλευτή είναι πολύ μεγάλος. Το κλείσαμε. Διότι π...- ειλικρινά είναι...

ΣΚ_Α: Δεν σκέφτεστε, δηλαδή, κάποιον άλλο ρόλο; Και αυτό θέλουμε να το συζητήσουμε...

ΣΜ: Αυτή τη στιγμή...

ΣΚ_Α: Άλλο...εγώ δεν θέλω να μου πείτε ότι θα πάω Επίτροπος αλλά θέλω να μου πείτε ότι: «Για μένα είναι ανοιχτό αυτό» ή «δεν είναι» ή «το κλείνω» ή «κάνω κάτι άλλο».

ΣΜ: Αυτή τη στιγμή δεν σκέφτομαι απολύτως τίποτα άλλο εκτός από την κοινοβουλευτική ε παρουσία στην επόμενη Βουλή κατά τη διάρκεια μιας διακυβέρνησης που θα 'ναι δύσκολη, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία γι' αυτό, και η: η αν θέλετε, θα

χρειαστεί και η επόμενη Βουλή των Ελλήνων κάποιους ανθρώπους μέσα στη Βουλή, οι οποίοι να έχουν την εμπειρία διαχείρισης αυτών των...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: ...θεμάτων, διότι πάνω από ογδόντα βουλευτές θα είναι καινούργιοι -προσδοκούμε- σε αυτή την ε στην επόμενη Βουλή. Αλλά να το κλείσουμε αυτό γιατί...

ΣΚ_A: Μάλιστα, μάλιστα. Καλώς, καλώς.

ΣΜ: ...το πιστεύω, ξέρετε, ότι καμιά βο...- ο κόσμος που μας ακούει σου λέει: «Καλά, ρε παιδάκι μου, τώρα με σένα θα ασχολούμαστε τώρα αν θα γίνεις ή δεν θα γίνεις Υπουργός...δεν μας νοιάζει και πολύ», έτσι;

ΣΚ_B: Πάμε στα άλλα που ακούστηκαν [και χτες, κυρία Μπακογιάννη...]

ΣΜ: [Να πάμε στην ουσία.]

ΣΚ_A: Βεβαίως.

ΣΚ_B: Τελικά, να πάμε λίγο σ' αυτό, τη Νέα Δημοκρατία, την προηγούμενη κυβέρνηση, την έριξαν οι δανειστές ή η κυβέρνηση η τωρινή;

ΣΜ: (γέλιο) Ε εντάξει τώρα. Κοιτάζτε τώρα, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία...

ΣΚ_B: Γιατί το είπε ο Πρόεδρος της Βουλής κι έδωσε λαβή...

ΣΜ: ότι...Ο Πρόεδρος της Βουλής εγώ ήτανε μια δήλωση που ομολογώ πως δεν την κατάλαβα. Τι ήθελε να πει; Ότι μας ε, τι ότι την κυβέρνηση την ρίξαν οι τροϊκανοί; Μα εκείνος την έριξε μαζί με τον υπόλοιπο ΣΥΡΙΖΑ όταν δεν ψήφισε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Εν γνώσει τους δε, εγώ θυμάμαι την τελευταία συζήτηση που είχαμε κάνει με τον κύριο Σκουρλέτη τότε, όταν ο κύριος Σκουρλέτης μου έλεγε το...- υπήρχε ακόμα το MEGA όταν κάναμε το τελευταίο debate -τέλος πάντων- μεταξύ μας και του λέω: «Όλα αυτά τα οποία λέτε είναι το απόλυτο ψέμα. Δεν έχετε καμία δυνατότητα να τα υλοποιήσετε». Και μου απάντησε με το γνωστό συριζαϊκό τρόπο και είχαν ε, είχαν και έχουν απόλυτα την ευθύνη και της πτώσης της κυβέρνησης αλλά κυρίως για το τι επακολούθησε μετά:.. Δηλαδή, αυτά τα εκατό δισεκατομμύρια που πέσανε στις πλάτες του ελληνικού λαού ήταν περιττά. Και ξέρετε, σε πνίγει καμιά φορά το άδικο όχι για μας, για τον κόσμο. Ο κόσμος αυτός έχει πάθει μα...- πατατράκ αυτή τη στιγμή με τη φορολογία, δεν ξέρει πού βρίσκεται και πού πατάει, έχει γονατίσει η μικρομεσαία

επιχείρηση, έχει εξαφανιστεί η μεσαία τάξη και έρχονται σήμερα και μας λένε: «Δε φταίμε εμείς, φταίνει οι κακοί ξένοι». Δεν [είναι σοβαρά πράγματα αυτά.]

ΣΚ_B: [Εσείς θα μειώσετε φόρους,] κυρία Μπακογιάννη;
[Γιατί αυτό περιμένει να ακούσει κι ο κόσμος.]

ΣΜ: [Θα μειώσουμε φόρους.] Ακούστε, θα μειώσουμε φόρους και ένα από τα πολύ καλά πράγματα του συνεδρίου ήταν ο: Χάρης ο Γεωργιάδης, ο Υπουργός Οικονομικών της Κύπρου, ο οποίος με πάρα πολύ καθαρά λόγια και με πολύ, έτσι, ξέρετε, ξεκάθαρο λόγο εξήγησε γιατί πέτυχε η Κύπρος. Κι αυτό που είπα κι εγώ μετά το Χάρη το Γεωργιάδη είναι: «Βρε παιδιά, είναι το καλύτερη...- η καλύτερη απάντηση ότι αυτό το οποίο λέμε εμείς είναι εφικτό.» Διότι τι υπάρχει;

ΣΚ_A: Ναι, αλλά σε μια άλλη χώρα [με άλλες συνθήκες] και με άλλο θέμα. Με άλλο πρόβλημα οικονομικό.

ΣΜ: [Βεβαίως, βεβαίως]. Όχι. Με άλλο πρόβλημα οικονομικό, με μία χώρα σε βαθιά κρίση, μία χώρα σε ύφεση, μία χώρα όπου έγινε bail in στις τράπεζες...

ΣΚ_A: Ε βέβαια.

ΣΜ: ...δηλαδή, δεν ήταν η Κύπρος μια ροζ ε: κατάσταση.

ΣΚ_A: Όχι βέβαια.

ΣΜ: Αλλά αυτοί οι άνθρωποι το καταφέρανε και γιατί το καταφέρανε; Εμπιστευθήκαν την επιχειρηματικότητά τους...

ΣΚ_A: Εσείς, ένα λεπτό, κυρία Μπακογιάννη. Λέτε θα μειώσετε φόρους. Έχετε ένα σχέδιο, λοιπόν, για τον ΕΝΦΙΑ, για τον...- για τις εισφορές, για, για, για... Όλα αυτά θα τα κάνετε μονομερώς ή σε συνεννόηση με την τρόικα;

ΣΜ: Αυτά θα τα κάνουμε αποφασιστικά.

ΣΚ_A: Δηλαδή.

ΣΜ: Δηλαδή, ο Κυριάκος το 'χει πει σε όλους τους τόνους σε όλους τους ξένους τους έχει εξηγήσει ότι αυτό είναι το πρόγραμμα...

ΣΚ_A: Ε τα 'λεγαν και οι προηγούμενοι αυτά. Κι ο Τσίπρας έλεγε θα δώσει από δω, θα καταργήσει τον ΕΝΦΙΑ, θα δώσει μισθούς, θα δώσει συντάξεις... Δεν έκανε τίποτα απ' αυτά.

ΣΜ: Τώρα, τώρα με προσβάλλετε, κύριε Οικονόμου.

ΣΚ_A: Όχι δεν... - δεν το συγκρίνω, [κυρία Μπακογιάννη, αλλά με συγχωρείτε.]

ΣΜ: [Τώρα, δηλαδή, την αξιοπιστία του κυρίου] Τσίπρα και την αξιοπιστία του κυρίου Μητσοτάκη να μην την συγκρίνουμε, να χαρείτε.

ΣΚ_A: Όχι, αλλά έχουμε μια τρόικα στο κεφάλι μας. Και θα την έχουμε την τρόικα, δεν φεύγει.

ΣΜ: Θα την έχουμε: και όταν έχουμε μία κυβέρνηση η οποία σου λέει: «Εγώ θα μειώσω δαπάνες, ταυτόχρονα με την ε μείωση της φορολογίας, εγώ προσδοκώ από τη μείωση της φορολογίας περισσότερα έσοδα και το αποδεικνύω στην πράξη, γιατί όταν η προηγούμενη κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας μείωσε τον φόρο στην εστίαση, το έχουμε σαν παράδειγμα...

ΣΚ_A: Ναι, ναι.

ΣΜ: ...έγινε το 24 (%) 14 (%), είναι μια μεγάλη αλλαγή. Αυτή η μείωση έφερε περισσότερα έσοδα. Ενώ σήμερα...

ΣΚ_A: Ναι, αλλά τώρα έχουμε ένα 3,5 (%) το οποίο είναι θανατηφόρο για πέντε χρόνια, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_B: Και δεσμεύει όλες τις κυβερνήσεις.

ΣΚ_A: Πώς θα το καταφέρετε αυτό;

ΣΜ: Λοιπόν, αυτό ακριβώς είναι και ο βασικός μας στόχος. Ο βασικός μας στόχος είναι να υπάρξει μία [επαναδιαπραγματεύση...]

ΣΚ_A: [Θα διαπραγματευθείτε να] μειωθεί αυτό το νούμερο;

ΣΜ: Βεβαίως των πλεονασμάτων. Είναι επίσης ε: ρητή δέσμευση του Κυριάκου Μητσοτάκη αυτό. Πρέπει να το κάνουμε. Νομίζω ότι οι ευρωπαϊκές συνθήκες το... - θα το επιτρέψουν από την ώρα που θα υπάρξει μία γενικότερη αλλαγή πορείας στον τρόπο

με τον οποίο αντιμετωπίζει η Ευρώπη διάφορα θέματα. Ε: νομίζω...- πιστεύω, έτσι (;), δεν μπορώ να σας το αποδείξω αυτήν τη στιγμή, ότι η συγκυρία είναι καλή. Θα μπορέσουμε δηλαδή να το κάνουμε αυτό και ταυτόχρονα πρέπει να αποδείξουμε ότι αυτές τις διαρθρωτικές αλλαγές για τις οποίες έχ...- που χει βαρεθεί ο κόσμος να τις ακούει και μεις να τις λέμε...αλλά δυστυχώς, αυτές οι διαρθρωτικές αλλαγές δεν έχουν ολοκληρωθεί. Έχουνε γίνει κάποιες, έτσι; Εγώ δεν θέλω να μηδενίσω τα πάντα. Αλλά δεν έχουν ολοκληρωθεί. [Αυτές οι διαρθρωτικές αλλαγές θα δώσουνε πνοή.]

ΣΚ_B: [Κυρία Μπακογιάννη, πάντως πέφτουμε στο...]

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΚ_B: ...πέφτουμε στο θα διαπραγματευθούμε καλύτερα...

ΣΜ: Όχι, όχι, όχι

ΣΚ_B: ...κάτι που ο κόσμος έχει ακούσει πάρα πολλές φορές όλ' αυτά τα χρόνια. Και η παρούσα κυβέρνηση μ' αυτό σημαία ουσιαστικά ήρθε στην κυβέρνηση.

ΣΜ: Ναι. Υπάρχει μία διαφορά. Η παρούσα κυβέρνηση μίλαγε ότι θα σκίσει μνημόνια, θα κάνει, θα ράνει. Περάσαμε το περίφημο εξάμηνο, μπήκαμε σ' ένα περιττό μνημόνιο. Γιατί υπάρχει μια αλήθεια την οποία δεν πρέπει να την ξεχνάμε: ότι αυτά τα τρία χρόνια ήτανε περιττός πόνος, περιττός πόνος. Διότι, δι...- έβγαине με:...- το '14 η Ελλάδα απ' τα μνημόνια.

ΣΚ_A: «Και τώρα βγαίνει», σου λέει ο Τσίπρας.

ΣΜ: Τρία χρόνια μετά.

ΣΚ_A: Ντάξει.

ΣΜ: Εσείς, εσείς τρία χρόνια μετά, όπου έχετε πληρώσει της Παναγιάς τα μάτια...

ΣΚ_A: Είμαστε χειρότερα όλοι, [δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Είμαστε χειρότερα.]

ΣΜ: [...όπου έχουμε γονατίσει όλοι...]

ΣΚ_B: Δεν είναι καλό που βγαίνει τώρα όμως, κυρία Μπακογιάννη;

ΣΜ: Βεβαίως, κάλλιστο. Αλλά, από κει και πέρα, όμως, αυτά τα τρία χρόνια αφήνουν ένα χρέος. Ένα χρέος το οποίο το πληρώνουμε. Άρα, δεν υπάρχει περίπτωση να δεις στην Ελλάδα, εγώ μιλάω για την ανάπτυξη πολλές φορές και οι άλλοι μιλάνε για επιδόματα

και θα σας πω ε ένα παλιό που το λέγανε: «Τι είναι καλύτερα; Να σου χαρίσω ένα κιλό ψάρια τα Χριστούγεννα ή να σε μάθω να ψαρεύεις;»

ΣΚ_A: Ε καλά, προφανώς.

ΣΜ: Αυτό είναι η μεγάλη διαφορά μεταξύ της Νέας Δημοκρατίας [και του ΠΑΣΟ...- και του: ΣΥΡΙΖΑ.]

ΣΚ_A: [Εσείς έχετε θέσει το κόμμα:] σε ύψιστη εκλογική ετοιμότητα απ' ό,τι κατάλαβα χθες το...-

ΣΜ: Ναι.

ΣΚ_A: ...απ' αυτά που είπε ο Πρόεδρος σας αλλά δεν φαίνεται στον ορίζοντα κάτι τέτοιο.

ΣΜ: Εντάξει. Ας είμαστε εμείς έτοιμοι...

ΣΚ_A: Και σου λέει ο Τσίπρας μήπως καείτε στην προπόνηση.

ΣΜ: Ε δεν καιγόμαστε. Μην ανησυχεί.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Ξέρω ότι μ...- ανησυχεί πάρα πολύ για το τι θα συμβεί στην Νέα Δημοκρατία. Μην ανησυχεί. Εμείς θα πάμε μία χαρά, ε θα έχουμε ένα κόμμα σε εκλογική ετοιμότητα και οφείλουμε να το έχουμε, οφείλουμε να στείλουμε το μήνυμα, γιατί για μας υπάρχει και κάτι άλλο. Ξέρετε μας...- μας λένε όλοι ότι ναι: ε θα είμαστε: κατά πάσα πιθανότητα, ενδεχομένως ή αυτοδύναμοι,, πρώτο κόμμα κ.λπ...Ε: σύμφωνα. Δε φτάνει. Δε μας φτάνει, γιατί εμείς αύριο το πρωί θέλουμε τη μεγαλύτερη...

ΣΚ_A: Συνεργασίες θα κάνετε, κυρία Μπακογιάννη;

ΣΜ: ...-θα σας πω- την μεγαλύτερη κοινωνική, καταρχήν, συμμαχία. Χρειαζόμαστε συμμαχία με τις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, με τους κοινωνικούς εταίρους, χς...- με την κοινωνία των πολιτών...

ΣΚ_A: Με κανένα κόμμα θα συνεργαστείτε; Η κοινωνία θα σας ψηφίσει ή δεν θα σας ψηφίσει...

ΣΜ: ...δεν έχουμε...

ΣΚ_A: ...Εάν δε φτάνει το ποσοστό αυτό που θα πάρετε...

ΣΜ: Όχι...

ΣΚ_A: ...θα συνεργαστείτε με κάποιον για να κάνετε κυβέρνηση;

ΣΜ: Βεβαίως. Θα συνεργαστούμε είτε είμαστε αυτοδύναμοι είτε δεν είμαστε...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: ...για να...- για να ακριβολογώ: θα επιδιώξουμε συνεργασία, έτσι; Δεν εξαρτάται από μας.

ΣΚ_B: Ποιοι είναι οι εν δυνάμει συνομιλητές, κυρία Μπακογιάννη;

ΣΜ: Είναι όλοι εκείνοι οι οποίοι πιστεύουν στις δυνάμεις τις παραγωγικές αυτής της χώρας, είναι όλοι εκείνοι που βάζουν τον πήχη ψηλά, δεν αντέχει...- η Ελλάδα δεν μπορεί πια να...- να ε μ να είναι στη λογική της μετριότητας. Η Ελλάδα πρέπει τώρα να κάνει άλμα. Είναι αυτοί οι οποίοι πραγματικά πιστεύουν ότι μπορούμε, και πιστέψτε με: Μέσα στη Βουλή, επειδή μιλούσα πριν για την Βουλή των Ελλήνων, είναι πολλοί αυτοί, δεν είναι λίγοι.

ΣΚ_A: Κυρία Μπακογιάννη, επειδή δεν έχουμε χρόνο, να πάμε να πούμε δυο λόγια για τα εθνικά μας. Είχαμε την επίσκεψη Erdogan εδώ, είχαμε τις τοποθετήσεις του κυρίου Κοτζιά στη συνέχεια που: μας είπε περίπου ότι εμείς φταίμε εδώ στον ΣΚΑΪ και ο Παπαγελάς...

ΣΜ: Α εγώ είμαι σίγουρη γι' αυτό.

ΣΚ_A: Είστε σίγουρη ε;

ΣΜ: Κοιτάζτε, εγώ ακούγοντας τον κύριο Κοτζιά έχω την απόλυτη βεβαιότητα ότι βασικά είμαστε μπροστά σε μία παγκόσμια συνομοσία της οποίας πρωταγωνιστής είναι ο Παπαγελάς, ε: δεν είναι άμοιρος ευθυνών ο Κωστίδης, κι αυτός έχει έναν σκοτεινό ρόλο...

ΣΚ_A: Παίζει ένα:, είναι συνδετικός...

ΣΜ: ...αλλά τον πιο σκοτεινό ρόλο απ' όλους τον έχει ο Ντάνος, διότι εάν ο Ντάνος δεν είχε αναδειχθεί σε αυτό που έχει αναδειχθεί, αυτή η παγκόσμια συνομοσία [δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί.]

ΣΚ_A: [...θα μπορούσε να επιτευχθεί ε;] Τώρα στα σοβαρά...

ΣΜ: Να πάμε στα σοβαρά τώρα.

ΣΚ_A: Τι ε, για να δούμε τι, ε πέτυχε αυτή η επίσκεψη; Ήταν θετικό το τι έγινε; Ή όχι;

ΣΜ: Κοιτάξτε, το πρώτο πράμα το οποίο είναι θλιβερό και το λέω: τώρα σοβαρά είναι η εικόνα του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών. Η εικόνα του Έλληνα Υπουργού...- ήμωνα δυστυχώς στο Παρίσι και δεν μπορούσα να πάω σ' αυτήν α:...

ΣΚ_A: Στην Επιτροπή.

ΣΜ: Στην Επιτροπή. Είναι απίστευτο πράμα. Ότι ένας Υπουργός Εξωτερικών ο οποίος είναι υποχρεωμένος να εμφανιστεί μπροστά στη Βουλή των Ελλήνων και να εξηγήσει ποια είναι τα συν και ποια είναι τα πλην της επίσκεψης Erdogan...καταλήγει στο να κραδαίνει την *Ελεύθερη Ώρα* και να...-να λέει όλες...- όλα αυτά τα απίστευτα τα οποία είπε στην Επιτροπή. Αυτό είναι πρόβλημα ουσίας, διότι, ξέρετε, στα εθνικά θέματα και στα θέματα εξωτερικής πολιτικής η Νέα Δημοκρατία, αλλά και τα υπόλοιπα κόμματα - γιατί θέλω να είμαι εντάξει απέναντί τους- έχουν αποδείξει ότι με πολλή σοβαρότητα ε: αντιμετωπίζουν τα προβλήματα. Τώρα, το ερώτημα το οποίο...

ΣΚ_B: Βγήκαμε χαμένοι, από την επίσκεψη Erdogan, κυρία Μπακογιάννη;

ΣΜ: Ακούστε. Αυτό το οποίο σίγουρα υπάρχει είναι ότι η τουρκική πολιτική ηγεσία έβαλε πάνω στο τραπέζι ένα θέμα που δεν είχε ποτέ τολμήσει να βάλει. Ποτέ. Κι εδώ υπάρχουν συγκεκριμένα ερωτήματα. Το πρώτο ερώτημα είναι: Όταν είδε...

ΣΚ_A: Για την Θράκη λέτε;

ΣΜ: Όχι, όχι.

ΣΚ_A: Ή για το Αιγαίο;

ΣΜ: Για την Λοζάνη. Όταν είδε: ο κύριος Κοτζιάς τον κύριο Erdogan και όπου πολύ κολακευμένος του χάρισε και γραβάτα κ.λπ. μετά από τη συνάντησή του με τον Erdogan, ε: τον ειχ...- του είχε μιλήσει ο κύριος Erdogan για την Λοζάνη; Ναι ή όχι;

ΣΚ_A: Όταν είχε πάει, λέτε, στην Τουρκία;

ΣΜ: Ναι. Ναι ή όχι; Εάν πραγματικά ναι -δεν το ξέρω-, εάν όμως ναι, τότε πώς με τέτοια λαφ...- ε: ελαφρότητα αποφασίστηκε μία επίσκεψη η οποία είχε εξήντα τέσσερα χρόνια να γίνει. Ήτανε το σωστότερο timing αυτή τη στιγμή; Ναι ή όχι; Και εάν πραγματικά...

ΣΚ_B: Άρα, λέτε δεν έπρεπε να γίνει, κυρία Μπακογιάννη;

ΣΜ: Ακούστε, όταν καλείς έναν Τούρκο Πρόεδρο...

ΣΚ_B: Με τον γείτονά μας δεν πρέπει να συνομιλούμε;

ΣΜ: ...στην εξωτερική...- στην εξωτερική πολιτική καταρχήν μιλάς, ντάξει; Και εμείς είμαστε κατεξοχήν το κόμμα το οποίο έχουμε υπερασπιστεί αυτό το διάλογο την παλιά την εποχή που μας λέγαν προδότες γιατί μιλούσαμε. Αλλά το πότε καλείς έχει έναν συμβολισμό και αυτό τον συμβολισμό τον έχεις πολύ καλά προετοιμάσει.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: Η δη...- η δημόσια συζήτηση...

ΣΚ_A: Κυρία Μπακογιάννη...

ΣΜ: ...μπροστά στην τηλεόραση με αυτού του είδους τα επιχειρήματα, με συγχωρείτε πάρα πολύ, δεν μπορεί να σταθεί. Το...- τι...- να πω μία φράση τελευταία...

ΣΚ_A: Θέλω να πείτε μία φράση και για το Σκοπιανό, γιατί έχει σημασία να πούμε δυο λόγια.

ΣΜ: Ναι, να πω μία στιγμή μία φράση για το θέμα το...- το...

ΣΚ_A: Και να κλείσουμε, ελάτε.

ΣΜ: ...ναι, για τη Θράκη. Κοιτάξτε, η: η: συζήτηση...

ΣΚ_A: Πιστεύετε ότι κάτι προετοιμάζεται;

ΣΜ: ...ναι, η: η: παρέμβαση Γαβρόγλου...

ΣΚ_A: Γιατί έχουμε και την παρέμβαση Γαβρόγλου, ακριβώς.

ΣΜ: Εμένα, εμένα π ε: με...- μου δημιούργησε πάρα πολλά ερωτηματικά. Πρώτα απ' όλα ουδέποτε η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει δεχθεί ότι το θέμα του Πατριαρχείου είναι διμερές θέμα. Να ξεκαθαρίσουμε το θέμα Πατριαρχείου είναι θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι θέμα οικουμενικό και δεν είναι τυχαίο ότι σήμερα για τον Πατριάρχη μιλούν οι Αμερικάνοι, οι Φινλανδοί...

ΣΚ_A: Βεβαίως.

ΣΜ: ...ή όσοι έχουνε ε: Έλληνες ορθόδοξους...

ΣΚ_A: Χριστιανούς, ναι.

ΣΜ: ...χριστιανούς. Άρα ποτέ...- και βγαίνει ο κύριος Γαβρόγλου και αρχίζει και ταυτίζει δύο θέματα που είναι τελείως διαφορετικά.

ΣΚ_A: Τα βάζει στη ζυγαριά τέλος πάντων...

ΣΜ: Τα βάζει στη ζυγαριά. Το δεύτερο είναι ότι το θέμα της μουφτείας να είμαστε εδώ να το κουβεντιάσουμε αλλά δεν μπορεί να κουβεντιαστεί με τον τρόπο...

ΣΚ_A: Για την εκλογή λέτε.

ΣΜ: ...με τον τρόπο με τον οποίο τον παρουσιάζει ο ΣΥΡΙΖΑ. Και θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι εγώ ως Υπουργός Εξωτερικών όταν έφερα τα βακούφια, όταν έφερα τα διάφορα θέματα είχα καλέσει τα κόμματα, είχα συζητήσει μαζί τους και υπήρχε μία γραμμή. Αυτό το πράμα το οποίο κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ είναι απαράδεκτο.

ΣΚ_A: Τελευταία κουβέντα για το Σκοπιανό:.. Το 'χει χειριστεί ο πατέρας σας. Υπάρχει εθνική γραμμή γύρω απ' το Σκοπιανό. Φαίνεται ότι υπάρχει κινητικότητα τώρα. Τι βλέπετε εσείς;

ΣΜ: Υπάρχει κινητικότητα, υπάρχει μία αλλαγή στην ατμόσφαιρα από πλευράς Σκοπίων...

ΣΚ_A: Θετική;

ΣΜ: ...θετική. Ε: έφυγε ο Gruevski το οποίο ήτανε το μεγάλο...

ΣΚ_A: Σκληρή γραμμή, ναι.

ΣΜ: ...η σκληρή γραμμή. Εύχομαι και ελπίζω να υπάρξει ε: μία πρ...- ουσιαστική συζήτηση πάνω στο θέμα με μία προϋπόθεση, κύριε Οικονόμου, να την πω από σήμερα για να την ξέρουμε όλοι οι υπόλοιποι. Η κυβέρνηση σ' αυτή την ιστορία θα έρθει ενιαία. Όποιος πιστεύει ότι άλλο θα λέει ο Τσίπρας, άλλο θα λέει ο Καμμένος...

ΣΚ_A: Για να στηρίζετε εσείς...

ΣΜ: ...και θα κληθούν τα κόμματα να κάνουνε τη δουλειά, μπορεί να το ξεχάσει από σήμερα.

ΣΚ_A: Εσείς όρο *Μακεδονία* δέχεστε; Στο όνομα, κάποιον προσδιορισμό;

ΣΜ: Ένα...- εμείς έχουμε ε ε: τη γραμμή που είχαμε στο Βουκουρέστι, γεωγραφικός προσδιορισμός *erga omnes*...

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΜ: ...για όλες τις χρήσεις.

ΣΚ_A: Μάλιστα.

ΣΚ_B: Μάλιστα. Σας ευχαριστούμε πολύ, κυρία Μπακογιάννη.

• 6^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

[ΣΚΑΪ, Εκπομπή «Καλημέρα» (06:00-10:00, Πρωινή Ζώνη, Σαββατοκύριακο),

Ημερομηνία: 07.01.2018, Διάρκεια Συνέντευξης: 15Λ 18Δ,

Συνεντευκτής: Γιώργος Αυτιάς

Συνεντευξιαζόμενη: Ντόρα Μπακογιάννη]

ΣΚ: Η ώρα είναι 8 και 39 πρώτα: λεπτά. Πάμε κατευθείαν στη:ν Ντόρα Μπακογιάννη.
Καλημέρα σας, κυρία Μπακογιάννη.

ΣΜ: Καλημέρα, κύριε Αυτιά. Καλημέρα.

ΣΚ: Τι μου κάνετε; Καλά είστε;

ΣΜ: Δόξα τω Θεώ, καλά.

ΣΚ: Λοιπόν...

ΣΜ: Έβλεπα τον κύριο Ρήγα πριν και δεν θα ήθελα να ήμουν στην θέση του ομολογώ.

ΣΚ: Ε: για ποιο λόγο το λέτε;

ΣΜ: Το λέω διότι βρέθηκε σε πάρα πολύ δύσκολη θέση να εξηγήσει όλη αυτήν την πολιτική, η οποία έχει φέρει τόσο κόσμο σε απόγνωση:, κύριε Αυτιά. Μας είπε ότι θα ήθελε πολύ να ελέγξει τις ανεξάρτητες αρχές, με την ίδια λογική που θα ήθελε να ελέγξει την ελληνική δικαιοσύνη. Απ' ό,τι καταλαβαίνω:, στο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκονται σε απόλυτη: τρικυμία.

ΣΚ: Για να δούμε τώρα α: πολλές απ' τις τρικυμίες που: αυτόν τον καιρό α: είναι στο προσκήνιο. Εκατόν ένα, ξεκινάω από τα οικονομικά. Εσείς είχατε την ευκαιρία να θητεύσετε: δίπλα σ' έναν άνθρωπο, τον πατέρα σας, που: πολλοί μάθανε οικονομικά κοντά του. Εκατόν ένα δις. τα χρέη, τέσσερα εκατομμύρια...

ΣΜ: Ε: Εκατόν έ...-

ΣΚ: ...τέσσερα εκατομμύρια χρωστούν στην Εφορία, ένα εκατομμύριο χρωστάει στον ΕΦΚΑ, οι μισοί Έλληνες σε ρύθμιση, όχι μόνο μία...μία, δύο, τρεις ε ε: εκατόν είκοσι δόσεις, οι οποίες μόνο τρεις στους δέκα μπορούν να μπου. Δηλαδή, όλη η Ελλάδα χρωστάει, αλλά κατά τα λοιπά βγαίνουμε από το Μνημόνιο:, με κλειστές τις τράπεζες,

θα παραμείνουν τα capital control, και παράλληλα έχουμε τι; Έχουμε ένα κάρο μέτρα. Ρωτώ, λοιπόν, κυρία Μπακογιάννη, πού πάει η ιστορία;

ΣΜ: Κοιτάζετε. Με την κυβέρνηση αυτή είναι αδύνατον η Ελλάδα να βγει απ' αυτό το φαύλο κύκλο. Ζούμε έναν από...-σε μία ε: ε με...- τρέλα αυτή τη στιγμή, κύριε Αυτιά. Οι μισοί Έλληνες, πράγματι, όπως σωστά είπατε, χρωστάνε. Χρωστάνε στην Εφορία, χρωστάνε στα ασφαλιστικά ταμεία, χρωστάνε στις τράπεζες. Από κει και πέρα οι κατασχέσεις έχουν ξεκινήσει, είναι βέβαιον ότι οι πλειστηριασμοί θα προχωρήσουν και είναι επίσης βέβαιον ότι με την λογική αυτή, της υπερφορολόγησης από αυτό το φαύλο κύκλο είναι αδύνατο να βγούμε. Αυτό, λοιπόν, το οποίο λέμε εμείς –διότι δεν χρειά...- δεν αξίζει καν τον κόπο να προχωρήσω σε περαιτέρω κριτική του ΣΥΡΙΖΑ- είναι ότι υπάρχουν δύο διαφορετικές λογικές, τις οποίες μπορεί κανένας να ακολουθήσει. Η μία είναι η λογική του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία λέει: «Υπερφορολογώ, παίρνω ό,τι είναι δυνατόν να πάρω από τους Έλληνες και μετά μοιράζω κάποια επιδόματα και κάποια μερίσματα.» Τι σημαίνει αυτό; Παίρνω δέκα, δίνω ένα και υποχρεώνω τον κόσμο να στηθεί στην ουρά. Άρα, θέλω μία κοινωνία επιδοματούχων, θέλω μία κοινωνία που να εξαρτάται από τον «καλό», σε εισαγωγικά, κυβερνήτη, ο οποίος θα δώσει ένα μικρό επόδου...- επίδομα. Εμείς αυτό το οποίο λέμε είναι ακριβώς το αντίθετο. Εμείς θέλουμε μία κοινωνία όρθια, θέλουμε ανθρώπους να δουλεύουν, δεν θέλουμε μαύρη εργασία, θέλουμε ανθρώπους, οι οποίοι να μπορούν να σταθούν στα πόδια τους...Πώς θα το πετύχουμε αυτό; Θα το πετύχουμε καταρχήν μειώνοντας ασφαλιστικές εισφορές και φόρους, κύριε Αυτιά. Η εμπειρία έχει δείξει ότι μειώνοντας τους φόρους εισπράττεις περισσότερα. Είναι λάθος η αντίληψη ότι με το να μεγαλώνεις τους φόρους, τα ταμεία θα πλουτίσουν, διότι - απλούστατα- τελείωσε η φοροδοτική ικανότητα των Ελλήνων. Άρα, λιγότεροι φόροι, λιγότερες ασφαλιστικές εισφορές θα φέρουνε γνήσιες δουλειές και όχι μαύρη εργασία – όπως έλεγε χθες η «Καθημερινή»- και θα μπορέσει η Ελλάδα να δημιουργήσει αυτό το πλαίσιο, το φιλο-επενδυτικό, το φιλο-επιχειρηματικό, το οποίο θα φέρει επενδύσεις και θέσεις δουλειάς.

ΣΚ: Ερώτημα. Θα πει κάποιος: «Μια χαρά τα λέει.» Έχει ψηφίσει ο Τσίπρας μέτρα του '18, μείωση συντάξεων, το '19 έως 18% και όλα τα υπόλοιπα. Το '20 σχεδόν κατάργηση του αφορολογήτου, ουσιαστικά έχει ναρκοθετηθεί η επό...- ο επόμενος βηματισμός της όποιας κυβέρνησης. Άρα, ο Μητσοτάκης πρέπει...- ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης να πάρει ένα σακίδιο, να φύγει για τις Βρυξέλλες και να πείσει όλους αυτούς ότι: « Κύριοι,

κοιτάζετε να δείτε, εγώ έχω ένα άλλο πρόγραμμα». Θα το καταφέρει αυτό ή θα σταθεί μπάστακας η Βελκουλέσκου πάλι μπροστά του και του πει: «Κυριάκο, αυτά τα ψήφισε ο Τσίπρας. Δεν μπορείς να κάνεις τίποτα.»; Δύσκολο ε;

ΣΜ: Ναι, θα τα καταφέρει. Θα τα καταφέρει και θα σας πω γιατί θα τα καταφέρει.

ΣΚ: Πέστε μου.

ΣΜ: Θα τα καταφέρει, διότι ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης έχει δεσμευτεί...

ΣΚ: Ναι

ΣΜ: ...ότι εκτός απ' όλα τα υπόλοιπα, θα προχωρήσει στις διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες χρειάζονται, έτσι ώστε πραγματικά να απελευθερωθεί η ελληνική οικονομία από δεσμά. Από γραφειοκρατικά δεσμά, από μεγάλο αριθμό υπαλλήλων μετακλητών που έχουν έρθει σήμερα... Πέστε μου σας παρακαλώ, κύριε Αυτιά, γιατί χρειάζεται Γενικός Διευθυντής, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής, Ειδικός Γραμματέας, Αναπληρωτής Ειδικός Γραμματέας... Όλοι αυτοί, τους οποίους αποφάσισε ο κύριος Τσίπρας κοστίζουν πεντακόσια εκατομμύρια, πεντακόσια εκατομμύρια τον χρόνο. Πεντακόσια εκατομμύρια δεν ήξερα να τα δώσω στους πιο αδύνατους Έλληνες σήμερα;

ΣΚ: Δύο ΕΚΑΣ είναι αυτά.

ΣΜ: Τους οποίους είδα χθες εγώ στη Θράκη; Μα τους είδα χθες στη Θράκη, στα βουνά της Ξάνθης ή στα βουνά της Κομοτηνής... Οι άνθρωποι έχουνε χάσει επιδόματα και κυρίως το επίδομα θέρμανσης. Ξέρετε ότι μειώθηκε και δεν τους δίνουνε καν τα λεφτά που τους δίνανε για τα καυσόξυλα, κύριε Αυτιά; Δηλαδή, καλά δεν έχουνε πετρέλαιο. Δεν έχουν και καυσόξυλα;

ΣΚ: [Είναι σημαντικό] αυτό που λέτε.

ΣΜ: [Είναι δυνατόν;] Αυτή η κυβέρνηση τα καυσόξυλα, πέστε μου σας παρακαλώ, ο πλούσιος τα χρειάζεται σήμερα; Ή αυτός ο οποίος βρίσκεται στα βουνά της Ευρυτανίας και τα βουνά της Θράκης; Να καταλάβω κι εγώ. Διότι ακούω πολλά λόγια περί αριστερής ευαισθησίας και αριστερ...- ε: ε: διαφορετική και οι κακοί δεξιοί: και οι καλοί αριστεροί. Τελικώς, ποιος έχει πληρώσει το μάρμαρο, κύριε Αυτιά, σ' αυτήν την κοινωνία; Όταν κόβονται τα επιδόματα ανεργίας εφέτος, ποιος τα πληρώνει δηλαδή αυτά; Αυτός που κάθεται πλούσιος ή αυτός ο οποίος εξαρτάται πραγματικά και είναι άνεργος και του

χρειάζεται κάποια βοήθεια για να σταθεί στα πόδια του; Λοιπόν, έχω βαρεθεί τα ψέματα, τα λόγια τα μεγάλα...Είναι ώρα να σταματήσουν, είναι ώρα να πουν κάποιες αλήθειες, να πούνε τι μπορούν και τι δεν μπορούν και επειδή η πραγματικότητα είναι ότι δεν μπορούν, το καλύτερο που έχουν να κάνουν είναι να αφήσουν μια άλλη κυβέρνηση να κάνει τη δουλειά.

ΣΚ: Την εξουσία την έχει ο ΣΥΡΙΖΑ; Γιατί ακούγονται πολλά το τελευταίο χρονικό διάστημα -για να πάμε και στο Σκοπιανό-...Ξέρω ότι: οι κουβέντες που: κάνουμε όλα αυτά τα χρόνια, οι συνεντεύξεις δεν έχουν κανένα πλαίσιο και είστε απ' τους λίγους πολιτικούς, και το λέω, υπάρχουν και απ' τον ΣΥΡΙΖΑ κάποιο αλλά και απ' τη Νέα Δημοκρατία που λένε: «Ρώτα με ό,τι θες». Οι...- στο ΣΥΡΙΖΑ έχουν την εντύπωση ότι δεν έχουν την εξουσία, δεν την έχουνε την εξουσία. Είναι στην κυβέρνηση αλλά δεν υπάρχει εξουσία. Ε: α: ισχύει αυτό; Το: το εκτιμάτε αυτό; Ότι υφίσταται και λέγετα και δημοσίως μάλιστα.

ΣΜ: Αυτά είναι (γέλιο) κάποια παλαιοκομμουνιστική αντίληψη, η οποία κάθε λίγο και λιγάκι ξεφυτρώνει γιατί α βασικά...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...το πρόβλημα είναι ότι δεν θέλει να λογοδοτήσει, κύριε Αυτιά. Το πρόβλημα του ΣΥΡΙΖΑ είναι ότι δεν θέλει τον έλεγχο. Όπως δεν απαντούν στην Βουλή, όταν τους ρωτάς, ότα...- όπως δεν προσέρχονται οι Υπουργοί να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα της Αντιπολίτευσης, έτσι τους ενοχλεί το Συμβούλιο Επικρατείας όταν παίρνει αποφάσεις που δεν τους δικαιώνουν, παραδείγματος χάρη την μεγά...- την απόφαση που πήρε για τα ραδιοτηλεοπτικά...Όταν η δικαιοσύνη βγάζει την οποιαδήποτε απόφαση δεν αρέσει στο ΣΥΡΙΖΑ γίνεται κριτική:. Όταν οι ανεξάρτητες αρχές λένε κάποια πράματα που δεν αρέσουν στο ΣΥΡΙΖΑ πάλι γίνεται κριτική και μετά καταλήγουμε ότι δεν έχουν την εξουσία. Στις δημοκρατίες δεν υπάρχει απόλυτη εξουσία. Στις δημοκρατίες υπάρχει λογοδοσία. Είσαι υποχρεωμένος, κυβερνάς αλλά ελέγχεσαι. Ελέγχεσαι και οφείλεις να απαντήσεις.

ΣΚ: Σαφής.

ΣΜ: Αυτό δεν το θέλει ο ΣΥΡΙΖΑ και γι' αυτό καταλήγει σ' αυτά τα απίστευτα που ακούσαμε πριν από λίγο από τον κύριο Ρήγα ή τέλος πάντων τα οποία δημοσιεύονται τις τελευταίες μέρες.

ΣΚ: Λοιπόν, πάμε σ' ένα θέμα το οποίο ζήσατε από κοντά, (παύση) το ξέρετε: Σκληρή η κόντρα των ημερών. Καταρχήν, ρωτάω πολύ πολύ απλά: Τι προσάπτετε στη σημερινή κυβέρνηση; Και αν πιστεύετε ότι ο Υπουργός Άμυνας, Πάνος Καμμένος, τελικά θα συμφωνήσει σε μια σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό, που είναι και η λύση που φαίνεται ότι ε ε επιδιώκει η κυβέρνηση στο Σκοπιανό. Σιωπώ, όπως και με στον...- όπως και με τον κύριο Γραμματέα. Ελάτε.

ΣΜ: Ακούστε. Ε είναι βέβαιον ότι έχουμε μία διαφορετική κατάσταση στα Σκόπια σήμερα. Έχουμε μία κυβέρνηση η οποία δίνει τουλάχιστον ατμοσφαιρικά διαφορετικά μηνύματα από τον εθνικιστή Gruevski με τον οποίον είχαμε να παλέψουμε εμείς και είναι βέβαιον ότι ενδεχομένως, δεν το ξέρω γιατί δεν έχω την ενημέρωση, να υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας. Ε: μακάρι να υπάρξει αυτό το παράθυρο ευκαιρίας και μακάρι η ελληνική κυβέρνηση να δώσει σοβαρά ε: δείγματα γραφής και μία σωστή...- να κάνει μία σωστή και μαχητική διαπραγμάτευση. Τώρα, από κει και πέρα, σε ό,τι αφορά τον κύριο Καμμένο, κοιτάξτε, (γέλιο) δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για το ποιόν του κυρίου Καμμένου, όλοι ξέρουμε ότι ο κύριος Καμμένος τρώει τις κόκκινες γραμμές του όπως τρώει το ψωμί του κάθε μέρα. Δεν έχω καμία αμφιβολία ότι θα ακολουθήσει, γιατί η καρέκλα της εξουσίας είναι πάρα πολύ γλυκιά και είναι πάρα πολύ δύσκολο να την ξαναδεί... Κατόπιν τούτου, βεβαίως ο κύριος Καμμένος δεν θα είναι πρόβλημα. Αυτό που ήταν πρόβλημα και δικαιώθηκε η Νέα Δημοκρατία...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...είναι ότι έδινε επί ένα μήνα η κυβέρνηση δύο διαφορετικά μηνύματα στη διαπραγμάτευση και εμείς μέσα στην Ελλάδα γνωρίζουμε ποιος είναι ο Υπουργός Αμύνης, στο εξωτερικό, όμως, μιλάνε για τον Υπουργό Άμυνας, άρα ήταν αδιανόητο ο Υπουργός Άμυνας και ο Υπουργός Εξωτερικών να έχουνε δύο διαφορετικές γραμμές. Διότι εκεί με τέτοια π...- με τέτοιες προϋποθέσεις δεν μπορείς να διαπραγματευτείς. Άρα, αν νομίζω ότι μετά τις τελευταίες του δηλώσεις αυτό το θέμα έληξε, η Α:ντιπολίτευση θα περιμένει να δει την πρόταση της κυβέρνησης, θα εκτιμήσει το σύνολο της λύσης και από κει και πέρα θα τοποθετηθεί. Μία κουβέντα θέλω να προσθέσω ακόμα:, κύριε Αυτιά,

και να την πω για να την ακούσει η κυβέρνηση μια που δεν φροντίζει να ενημερώσει την αντιπολίτευση για το τι συμβαίνει. Θα είναι ολέθριο λάθος...

ΣΚ: Ναι.

ΣΜ: ...εάν η λύση αυτή δεν είναι ολική. Δηλαδή, εάν πάμε σε δύο διαφορετικές χρονικές στιγμές να λύσουμε τα θέματα, στην αρχή το όνομα και μετά τα αλυτρωτικά ή μετά τα υπόλοιπα...

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: ...θα είναι τεράστιο λάθος. Θέλω, λοιπόν, εγκαίρως να προειδοποιήσω την κυβέρνηση ότι όποια λύση διαπραγματεύεται πρέπει να είναι μία λύση στην οποία θα έχουν λυθεί όλα τα θέματα που ταλανίζουν τις σχέσεις μας με τα Σκόπια όλα τα τελευταία χρόνια. Δηλαδή αλυτρωτισμοί, δηλαδή θέματα: μειονοτήτων, δηλαδή θέματα τα οποία ε: οφείλουν να μουν πάνω στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων εγκαίρως.

ΣΚ: Σας ευχαριστώ γι' αυτήν την κουβέντα που κάναμε. Είδατε στο Σκοπιανό δεν έβγαλα λέξη. Ακούγονται πολλά ονόματα. Ε: και η REAL έγραψε: και τα ρεπορτάζ των εφημερίδων...Κρατώ: «Σκοπιανό, ώρα αποφάσεων» από την «Καθημερινή», ένας τίτλος ο: ο οποίος καταγράφει και την σπουδαιότητα τω:ν ημερών, κυρία Μπακογιάννη. Γιατί δεν μπορούν ούτε τα εγγόνια μας ούτε...- να ζουν μ' αυτό το θέμα ε: ε: αιωνίως.

ΣΜ: Δεν υπάρχει, δεν υπάρχει αμφιβολία, κύριε Αυτιά. Εμείς δώσαμε: με τον Κώστα τον Καραμανλή μια πάρα πολύ σκληρή μάχη. Αλλά πρέπει να σας πω ότι την δώσαμε πάρα πολύ συντονισμένα τότε. Δηλαδή, ε πέραν της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας η οποία ψήφισε: σύσσωμη τις προγραμματικές δηλώσεις τότε με την θέση. Πήγαμε στην Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας και πήραμε τη σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων της Βουλής πλην ενός, για την θέση με την οποία διαπραγματευόμαστε. Εγώ, με εντολή Καραμανλή, ενημέρωνα τότε έναν-έναν προσωπικά και τον κύριο Τσίπρα, που ενδεχομένως μας ακούει τώρα, αλλά και όλους τους άλλους αρχηγούς των κομμάτων για τα θέματα αυτά της διαπραγμάτευσης που δεν ήταν δημοσιοποιήσιμα.

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: Υπήρχε δηλαδή ένα εθνικό μέτωπο. Και αν κάτι πρέπει κάποιος να πει σήμερα είναι ότι δυστυχώς αυτή η κυβέρνηση, όποια διαπραγμάτευση κάνει την κάνει εν κρυπτώ, με απόλυτη άγνοια του ελληνικού λαού, της ελληνικής Βουλής και των...

ΣΚ: Μάλιστα.

ΣΜ: ...και των κομμάτων που εκπροσωπούνται μέσα σ' αυτήν. Είναι θλιβερό αυτό διότι: η μάχη για την Μακεδονία είναι μια μάχη την οποία δίνουμε όλοι μαζί. Είναι εθνικό το θέμα, δεν είναι κομματικό.

ΣΚ: Σαφής.

ΣΜ: Είναι πρωτίστως ελληνικό θέμα που έχει βαρύνει πάρα πολύ την εξωτερική μας πολιτική. Άρα, κακώς κατά την γνώμη μου ακολουθούν αυτήν την τακτική, την ακολουθούν μόνο και μόνο γιατί είχαν τα προβλήματα και τα караγκιοζιλίκια με τον Καμμένο αλλά δεν επιτρέπεται ποτέ ένα τέτοιο θέμα να πέσει σε επίπεδο μικροκομματικής εκμετάλλευσης.

ΣΚ: Είστε απόλυτα σαφής. Μαθαίνω ότι ο κύριος Μητσοτάκης, ο Κυριάκος ο Μητσοτάκης Τετάρτη και Πέμπτη αν δεν κάνω λάθος πάει σε νομούς της Μακεδονίας, πάει σε περιοδεία σε: νομούς. Σας ευχαριστώ για την συζήτηση που: κάναμε και ο Θεός βοηθός, κυρία Μπακογιάννη. Καλημέρα σας.

ΣΜ: Κι εμείς μαζί όμως.

ΣΚ: Ευχαριστώ.

ΣΜ: Συν Αθηνά και χείρα κίνει, κύριε Αυτιά.

ΣΚ: Συν Αθηνά και χείρα κίνει. Λοιπόν, ευχαριστώ θερμά.

